

JALKAVÄKI 2007

JALKAVÄEN SÄÄTIÖN
50-VUOTISJUHLAJULKAISU

JALKAVÄEN VUOSIKIRJA

JALKAVÄEN VUOSIKIRJA

XXVI

2007

JALKAVÄEN VUOSIKIRJA
XXVI
2007

PÄÄTEEMA:
JALKAVÄEN KEHITTÄMINEN

Kustantaja ja julkaisija:
Jalkaväen Säätiö ©
Fabianinkatu 2, PL 919, 00131 Helsinki

JALKAVÄEN VUOSIKIRJA

XXVI

2007

Toimituskunta Everstiluutnantti Pekka Saariaho, puheenjohtaja –31.10.2006
Everstiluutnantti Jyrki Kaiponen, puheenjohtaja 1.11.2006–
Eversti Risto Muurman
Majuri Vesa Helminen
Kapteeni Mikko Nenonen
Kapteeni Arto Kuutsa, sihteeri

Toimittaja ja layout Majuri Pentti Vainikka

Kannet Graafikko Timo Saramaa, Pääesikunnan viestintäosasto
Kuvat SA-kuva, tai erikseen mainittu

Kirjapaino Ykkös-Offset Oy, Vaasa 2007
Repro Faktor Oy, Helsinki

ISSN 0357-1092

KIITOS!

Jalkaväen Säätiön perustamisesta tulee tänä vuonna kuluneeksi 50 vuotta. Myös Jalkaväkimuseolla on syytä juhlaan sen täyttäessä 25 vuotta. Jalkaväen Säätiö on vakiinnuttanut paikkansa puolustusvoimiemme pääaselajin tukijana muiden puolustus-haara- ja aselajisäätiöiden tavoin. Säätiö on kyennyt tukemaan jalkaväen koulutusta ja kehitystä palkitsemalla eteenpäin pyrkiviä, lahjakkaita jalkaväen upseereita ja opistouseereita erilaisilla stipendeillä ja apurahoilla. Säätiö on palkinnut myös jalkaväkeä kouluttavien joukko-osastojen parhaat varusmiehet jokaisesta saapumiserästä Jalkaväen mitalilla ja Reserviupseerikoulun jalkaväkilinjan parhaan oppilaan säätiön plakettilla. Säätiö on tarjonnut myös erinomaisen foorumin jalkaväen kehittäjille tuoda esille omia kirjoituksiaan 2–3 vuoden välein julkaisemassaan Jalkaväen vuosikirjassa. Tänä vuonna tämä teos on erityisen arvokas juhlaKirja.

Näin juhluvuonna haluamme kiittää kaikkia säätiötä tukeneita yrityksiä, yhteisöjä ja yksityisiä henkilöitä erinomaisesta ja arvokkaasta tuesta. Tukenne on luottamuksen osoitus suomalaiselle jalkaväelle ja sen kehittämiselle haastaviin tehtäviin niin koti-maassa kuin kansainvälisissä tehtävissä ulkomaillakin.

Valtuuskunnan puheenjohtaja
Kenraaliluutnantti

Vesa Kämäri
Vesa Kämäri

Hallituksen puheenjohtaja
Eversti

Kari Kokkonen
Kari Kokkonen

SISÄLLYS

<i>Puolustusvoimain komentaja, amiraali Juhani Kaskeala</i>	
Jalkaväen kehittämisessä panostetaan laatuun	10
<i>Jalkaväen tarkastaja, eversti Seppo Toivonen</i>	
Vastuu kokonaisuudesta – jalkaväki	12
Multimedia jalkaväen käyttöön	13
JALKAVÄKI OSANA MAAVOIMIA	
<i>Puolustusministeri Seppo Kääriäinen</i>	
Suomi ja EU-puheenjohtajuuskauden saldo	16
<i>Sampo Ahto</i>	
Jalkaväki ratkaisee – edelleen	20
<i>Kari Norkola ja Pentti Vainikka</i>	
Mannerheim-ristin ritari Taavi Törmälehto	34
<i>Markku Myllykangas</i>	
Maavoimien synty	42
<i>Eero Kaitainen</i>	
Mikkeli maavoimien kaupunkina	51
JALKAVÄEN KEHITTÄMINEN	
<i>Seppo Toivonen</i>	
Jalkaväen vaikuttamiskyky	62
<i>Kari Halonen</i>	
.... Maavoimatutkimus osana jalkaväen kehittämistä	68
<i>Pasi Kesseli</i>	
Näkemyksiä maavoimien haasteista tänään ja tulevaisuudessa	75
<i>Mika Huttunen</i>	
Operatiivisen tason sodankäynnin synty	86
<i>Juha Mälkki</i>	
Kenttäarmeijaa supistetaan – sotataito paikkaamaan aukkoa?	94
<i>Timo Heijari</i>	
Pataljoonan ja komppanian taktiikan kehittäminen	103
<i>Markku Lainevirta</i>	
Materiaalisen kehittämisen haasteet	109

<i>Vesa Helminen</i>	
Jalkaväen koulutus ja simulaattorit	118
<i>Matti Honkela</i>	
Taistelijan suorituskyvyn kehittäminen	129
<i>Jouni Laari</i>	
Quo vadis, Suomen jalkaväki	140
<i>Hannu Kontiainen</i>	
Maakuntajoukot – pilottina mallia muille	152

SÄÄTIÖ JA JOUKKO-OSASTOT

<i>Risto Muurman</i>	
Jalkaväkisäätiö 50 vuotta	164
Vuoden jalkaväkikouluttajat	174
<i>Reijo Mäkeläinen</i>	
Jalkaväkimuseo	175
Jalkaväen Säätiön valtuuskunta ja hallitus	181
Savon Prikaati	182
Maanpuolustuskorkeakoulu	193
Maasotakoulu	200
Reserviupseerikoulu	204
Kainuun Prikaati	208
Karjalan Prikaati	212
Porin Prikaati	220
Hämeen Rykmentti	225
Jääkäriprikaati	229
Kaartin Jääkärirykmentti	233
Panssariprikaati	237
Pohjois-Karjalan Prikaati	241
Utin Jääkärirykmentti	245
Uudenmaan Prikaati	250
Rajavartiolaitos	254
Ilmoittajat	261

JALKAVÄEN KEHITTÄMISESSÄ PANOSTETAAN LAATUUN

Maavoimat ovat keskellä suurinta sodan jälkeistä murroskauttaan. Uudet suorituskyvyt muuttavat jalkaväen tulevaisuuden näkymiä. Kehityksen perusajatuksena on tosiasia, että etulinjan taistelija ei voi korvata millään välineellä. Hyvä koulutus, varustus ja muiden aselajien tuki varmistavat maavoimien iskevien osien toimintakyvyn myös tulevaisuuden taistelukentällä.

Olemme kehittämässä kaikki puolustushaarat ja aselajit kattavaa integroitua tiedustelun, valvonnan ja johtamisen tietojärjestelmää. Tämä tukee jalkaväenkin taistelijoiden päätöksentekoa ja toimintaa. Aikaviiveiden pieneneminen ja tiedon luotettavuuden paraneminen lisäävät joukon suojaa olennaisesti. Kehitämme myös joukkojemme liikkuvuutta ja kykyä vaikutukseen.

Moni lukija saattaa olla huolestunut sodan ajan joukkojen määrän nopeasta laskusta. Suhteellinen osuutemme lähialueen joukoista kuitenkin säilyy tai jopa kasvaa. Samalla tekniikan kehitys nopeutuu ja materiaalin hinta nousee. Jalkaväen koulutus on aina ollut korkeatasoista, mutta se ei yksinään riitä. Meidän on varmistettava uskottavuutemme varustamalla jäljelle jäävät joukkomme ajanmukaisella materiaalilla. Nykyisellä resurssitasolla laatuun panostaminen vaikuttaa vääjäämättä määrään.

Joukkojen määrän väheneminen ja toisaalta suorituskyvyn kasvu vaativat innovatiivisia ratkaisuja myös jalkaväessä. Meidän on otettava irti hankittavista järjestelmistä kaikki teho parhaan tuloksen aikaansaamiseksi. Suorituskykyjen optimointi mahdollistaa perinteisistä poikkeavia ratkaisuja. Meidän on osattava asettaa vaatimukset uusille joukoille, osattava ajatella uudella tavalla. Miten käytämme

mekanisoitua jalkaväkeä, panssarijoukkoja, helikoptereita, kaupunkijääkäreitä tai erikoisjoukkojamme?

Jalkaväkitaistelijan perusvaatimuksia ovat hyvä aseenkäsittely- ja ampumataito sekä hyvä fyysinen kunto. Joukon on kyettävä taistelemaan kaikissa valaistus- ja sääolosuhteissa. Näistä vaatimuksista ei meillä ole varaa tinkiä. Viimeaikaiset sotakokemukset korostavat yksinkertaisia perusasioita ja -ratkaisuja. Nopeasti muuttuvat tilanteet ja nykyaikaiset välineet asettavat kovat vaatimukset yksittäisille johtajille ja taistelijoille. Uskon jalkaväen seuraavan aikaansa ja kouluttavan puolustusvoimiin jatkossakin taistelun perustekijän: erinomaisia suomalaisia taistelijoita.

Tervehdin Jalkaväen Säätiötä ja kaikkia Jalkaväen vuosikirjan lukijoita sekä toivotan menestystä kehittyvälle aselajille!

Puolustusvoimain komentaja
Amiraali

VASTUU KOKONAISUUDESTA JALKAVÄKI

Jalkaväki on maavoimien pääaselaji, jonka toimintaan muiden aselajien käyttö sovitetaan. Palvelus pääaselajissa ei aina ole tietoisin valinnan tai pyrkimisen tulos, vaan yksilö toteuttaa kutsuntakiintiön asettamaa tavoitetta. Jalkaväen erilaisia joukkotyyppejä, koulutus-haaroja ja palvelupaikkoja on huomattava määrä. Sitoutuminen omaan joukkoon on tärkeää ja aselajin merkitys voi jäädä taka-alalle. Tässä jalkaväki eroaa muun muassa tykistöstä.

Jalkaväki on monella tapaa enemmän kuin aselaji. Jalkaväki on vaikutuksen yhdistäjä ja vastuun kantaja. Vaikka aselaji-identiteetti ei jalkaväessä aina näy kovin vahvana, vaikuttaa jalkaväen asenne ja tapa toimia läpi maavoimien. Jalkaväkijoukon johtajan on aina hahmotettava kokonaisuus ja sen pohjalta määritettävä tavoitteet ja tehtävät sekä iskuportaalle että tukeville osille. Myös rauhan ajan suunnittelussa ja kehittämisessä jalkaväki asettaa etusijalle maavoimien kokonaisuuden rakentamisen. Jalkaväki menestyy vain aselajien yhteistyön avulla.

Jalkaväkitaistelijan osa taistelukentällä on raskas. Näin on ollut läpi historian ja muutosta ei ole näköpiirissä. Jalkaväkitaistelija ei välttämättä ole voiton ehdoton avain, mutta jalkaväen taistelukyvyyn tai tahdon romahtaessa tappio on lähes varma. Jalkaväessä yksilöön kohdistuu kovia fyysisiä ja henkisiä vaatimuksia. Tämän vuoksi ryhmän ja joukkueen sisäinen toimintakyky

*Eversti Seppo Toivonen,
jalkaväen tarkastaja.*

ja luottamus ovat ehdottoman tärkeitä tekijöitä. Vastuu on helpompi kantaa yhdessä.

Jalkaväen Säätiö on 50 -vuotisen toimintansa aikana tukenut jalkaväessä palvelevia stipendein ja huomionosoituksin. Jalkaväen ansioristi on aselajissamme merkittävä tunnustus ja yhteishengen vahvistaja. Jalkaväkimuseo on arvokas historiamme tallentaja ja esittelijä. Kiitän Jalkaväen Säätiötä pitkäjänteisestä ja arvokkaasta tuesta ja toivotan vapaaehtoiselle työlle jatkuvaa menestystä.

Jalkaväen vuosikirjan välityksellä minulla on kunnia tervehtiä kaikkia pääaselajimme vihreän värin omakseen tuntevia ja kiittää teitä toiminnastanne maavoimien ja Isänmaan parhaaksi. Perinteet, yhteenkuuluvuus, yhteistyö ja uudistumiskyky takaavat jalkaväelle menestyksen myös tulevaisuuden haasteissa.

MULTIMEDIA JALKAVÄEN KÄYTTÖÖN SUOMEN JALKAVÄKI

Suomen Jalkaväki -multimedia valmistui vuonna 2006 sitkeän työn tuloksena. Aselajimme on saanut nykyaikaisen tietopankin, jonka sisällön painopiste on jalkaväkijoukkojen taistelun suunnittelussa, johtamisessa ja totutuksessa ryhmästä pataljoonaan. Opetuspaketin tärkein käyttäjäryhmä on jalkaväen kouluttajat, mutta uskon sen monipuolisen sisällön kiinnostavan kaikkia jalkaväen omakseen tuntevia. Multimedian valmistelusta halu-

an osoittaa erityiset kiitokset Maasotakoululle ja projektipäällikkö Timo Härköselle. Sisällön osalta eversti evp Kalle Liesinen teki hämmästyttävän työn yhdistämällä eri ohjesäännöistä ja oppaista kattavan esityksen jalkaväkijoukkojen taktiikasta ja taistelutekniikasta. Kannustan kaikkia Suomen Jalkaväki -opetuspaketin aktiiviseen ja ennakkoluulottomaan käyttöön.

Seppo Toivonen

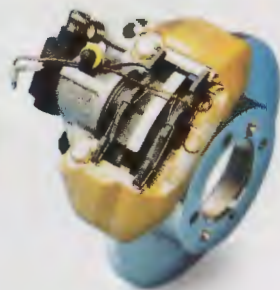
Suomen Jalkaväki

**BROMAN
Group**

MEILTÄ SAAT LAADUKKAAT TYÖKALUT, LAAKERIT JA AUTOVARAOSAT

23 toimipistettä 12 paikkakunnalla

**BROMAN
Group**

Tulliportinkatu 55 Joensuu • P. (013) 254 4110
www.bromangroup.fi

JALKAVÄKI OSANA MAAVOIMIA

SUOMI JA EU-PUHEENJOHTAJUUSKAUDEN SALDO	s. 10
Seppo Kääräinen	
JALKAVÄKI RAJKAISEE - UDELLA EN	s. 12
Samu Aalto	
MAANNEHEIMI RISTIN RITARI TAAVITORMÄLETTU	s. 14
Janne Seikkala ja Pasi Vuorikoski	
MAAVOIMIEN SYNTY	s. 16
Markku Myllykumpu	
MIKKELI MAAVOIMIEN KATUPUNKKI	s. 18
Beni Kautanen	

SUOMI JA EU-PUHEENJOHTAJUUSKAUDEN SALDO

Yksi merkkipaalu kansainvälisessä toiminnassamme

Suomi toimi EU:n puheenjohtajamaana loppuvuoden 2006. Edellisen kerran olimme tässä haastavassa tehtävässä vuonna 1999, seitsemän vuotta sitten. Syksyllä 1999 järjestetty Helsingin kokous oli historiallinen, sillä tuolloin Euroopan Unionin yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka sai käytännössä alkunsa, kun yhteinen sotilaallinen voimavaratyö aloitettiin. Kehitys tuosta syksystä eteenpäin on ollut menestystaival Euroopan Unionin yhteisen puolustuspolitiikan kannalta. Euroopan Unionista on tullut aito turvallisuusyhteisö, joka on uskottava ja aktiivinen globaali toimija.

EU:lla on tänä päivänä käytössään muita kansainvälisiä toimijoita laajempi kirjo työkaluja niin siviili- kuin sotilaskriisinhallintaan. Puolustuspolitiikan saralla saavutettu edistys on oikeastaan pitänyt koko Unionia liikkeellä muualla kohdatuista takaiskuista huolimatta.

Suomella oli puheenjohtajuuskautensa aikana mahdollisuus vahvistaa tätä myönneistä kehitystä, ”enemmän Eurooppaa”-hengessä. Kesällä 2006 ennen puheenjohtajuuskautemme alkua monet asiantuntijat, mm. professori Esko Antola, arvioivat että Suomen pj-kausi on onnistunut, mikäli kehityksessä ei mennä taaksepäin. Jos tämä to-

siaan oli ainoa onnistumisen kriteeri, meillä ei ole mitään hävettävää. Ne keskeiset prosessit, jotka olivat käynnissä jo ennen Suomen kautta, saivat luontevan jatkumon. Puheenjohtajuuskauden EU:n eteen nousseista yllättävistä tilanteista, kuten Libanonin kriisin sovittelusta, selvittiin myös hyvin. Erityisen tyytyväisiä voimme olla kehitykseen yhteisessä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa.

YHTEISTYÖ JA AMMATTITAITO

Kuusi kuukautta on lyhyt aika tehdä suuria saavutuksia, varsinkin kun kyseessä on 25 valtion muodostama yksimielisyyseriaatteella toimiva yhteisö. Puheenjohtajuuskautien nopea vaihtuminen nostaa kes-

keiseen asemaan puheenjohtajamaiden välisen yhteistyön. Uuden puheenjohtajan on oltava tiiviissä yhteistyössä edellisen puheenjohtajan kanssa ja istuvan puheenjohtajan on pidettävä joustavaa yhteistyötä seuraavaan ja jopa sitä seuraavaan puheenjohtajamaahan. Tilannetta voi verrata viestitjuoksuun, jossa puheenjohtajuuskapula aina kuuden kuukauden jälkeen luovutetaan seuraavalle. Kaikkien tavoitteena on, että vaihto tapahtuu jouhevasti ja ilman rikkeitä. Kapulaa ei saa pudottaa. Toisaalta jokaisella EU-jäsenmaalla on oma erityisosaamisensa, jonka se voi antaa EU:n käyttöön omalla puheenjohtajuuskautellaan. Kahden edellisen – yhteistyön ja ammattitaidon – yhdistäminen luo parhaat edellytykset puheenjohtajuuskauden onnistumiselle ja EU:n kehittämiseksi. Suomi toimi tässä hengessä johdonmukaisella tavalla EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan vahvistamiseksi.

Henkilökohtaiset suhteet korostuivat puheenjohtajuuskauden asioiden hoitamisesa. Itselläni oli Itävallan puheenjohtajuuskaudella keväällä 2006 mahdollisuus tehdä tiivistä yhteistyötä puolustusministeri Günther Platterin kanssa. Tapasimme keväällä aikana useasti sekä EU-kokousten yhteydessä että kahdenvälisesti. Suhteet tullevaan puheenjohtajamaan puolustusministeriin, Saksan Franz Josef Jungiin, hoidettiin samalta pohjalta. Yhteyksiä oli tietenkin pidettävä koko ajan myös muihin jäsenmaihin ja EU:n korkeaan edustajaan Javier Solanaan. Nämä kontaktit mahdollistivat käynnissä olevien prosessien tehokkaan eteenpäinviemisen.

Yhteistyö muiden maiden ja EU:n neuvoston sihteeristön kanssa ei kuitenkaan yksin riitä. On yhtä tärkeää, että kansallinen yhteistyö toimii hyvin. Hallitus toimii myös

EU-asioissa tiiminä. Eduskuntaa tulee informoida riittävästi käynnissä olevista hankkeista. Yhteistyön puolustusministeriön ja Pääesikunnan kanssa pitää olla saumatonta. Puolustusministerinä koin erittäin arvokkaaksi sen, että sain säännöllisesti riittävät tiedot puolustusministeriön puheenjohtajuusasioita hoitavilta virkamiehiltä. Tiivis kanssakäyminen avaintahojen kanssa loi edellytykset puheenjohtajuuskauden onnistumiselle.

PAINOPISTEALUEISSA ONNISTUTTIIN

Puheenjohtajuuskautemme alussa nostimme toimintamme keskeisimmiksi painopistealueiksi operaatiot, voimavaratyön ja sotilassiviilikoordinaation. EU:lla on parhaillaan käynnissä kymmenkunta kriisinhallintaoperaatiota Euroopassa, Afrikassa ja Lähi-idässä. Suomen pj-kaudella päättyi myös EU:n ensimmäinen siviilikriisinhallintaoperaatio Aasiassa. Acehin tarkkailuoperaatio valvoi onnistuneesti presidentti Ahtisaaren johdolla solmittua rauhansopimusta. EU:n sotilaalliset kriisinhallintatoimet ovat keskittyneet Länsi-Balkanille ja Afrikkaan. Siviilitoimia on näiden alueiden lisäksi käynnissä myös Lähi-idässä.

Suurin tähänastinen EU:n sotilasoperaatio Althea on jatkunut Bosnia-Hertsegovinassa ja luonut vakautta alueella. Yksi osoitus tästä on viime vuoden lokakuussa onnistuneesti läpiviedyt parlamenttivaalit. Tämä myönteinen kehitys mahdollistaa sotilallisen läsnäolon vähentämisen ja painopisteen siirtäminen erilaisiin siviilihankkeisiin. Tätä kirjoitettaessa Kosovon statusneuvottelut ovat edelleen kesken, mutta EU on jo valmistautumassa laajamittaiseen siviilioperaatioon Kosovossa. Operaation painopiste tulee olemaan poliisi- ja oikeusvaltio

toiminnassa. Sotilaallinen operaatio tulee jatkossakin olemaan Nato -johtoinen.

Suomen pj-kauden ehkä näkyvin sotilaallinen operaatio oli EUFOR RD Congo. Sen avulla EU tuki menestyksekkäästi YK:n MONUC -operaatiota ja paikallisia viranomaisia Kongon demokraattisessa tasavallassa maassa pidettyjen vaalien aikana. Ne olivat ensimmäiset vapaat ja demokraattiset vaalit maassa yli 40 vuoteen. Sotilaallinen operaatio käynnistyi kesällä 2006 ja päättyi ennen joulua. EU:n tuki on kuitenkin jatkanut maan poliisi- ja armeijauudistuksille.

Voimavaratyön alueella Suomi on johtanut pyrkimyksiä luoda entistä paremmat valmiudet kriisinhallintatyölle. Suomen ensimmäisellä puheenjohtajuuskaudella vuonna 1999 EU:n kriisinhallinnalle asetettiin määrälliseksi tavoitteeksi kyky lähettää 60 000 henkeä 60 vuorokaudessa operaatioon. Kun nämä tavoitteet on nyt pääpiirteittäin saavutettu, on painopiste siirtynyt EU:n sotilaallisten voimavarojen laadulliseen parantamiseen.

Tästä konkreettinen esimerkki on nopean toiminnan kyvyn kehittäminen. Suomen puheenjohtajuuskauden päättyessä EU:n taisteluosastot julistettiin täyteen toiminta- valmiuteen. EU:n ensimmäiset aidosti monikansalliset taisteluosastot aloittivat päivystysvuoronsa 1.1.2007 kuudeksi kuukaudeksi. Suomi on mukana toisessa niistä 160 henkilön voimin yhdessä Saksan ja Alankomaiden kanssa. Olemme aloittaneet jo myös valmistautumisen toiseen taisteluosastoomme, jonka muodostamme vuoden 2008 alusta Ruotsin, Norjan, Viron ja Irlannin kanssa. Maavoimainpaineiden taisteluosastojen lisäksi on kehitetty nopean toiminnan ilma- ja merilutottuvuuksia.

Kriisinhallinnassa yksin sotilaalliset toimet eivät voi tuoda ratkaisua. Näiden lisäksi

tarvitaan toimia myös siviilikriisinhallinnan alalla sekä erityisesti molempien toimien koordinaatiota. Tässä on Euroopan Unionin vahvuus. Suomen, Itävallan ja Ison-Britannian kanssa tekemämme yhteisaloite siviiliositilaskoordinaation parantamisesta on edennyt hyvin. Suomen puheenjohtajuuskaudella keskusteltiin erityisesti operaatioiden tilannetietoisuuden parantamisen keinoista. Saksa jatkaa omalla puheenjohtajuuskaudellaan siviiliositilas -koordinaation vahvistamista.

Vaikka EU:n rooli globaalina toimijana on kehittynyt, kriisinhallinnassa tarvitaan tiivistä yhteistyötä myös muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa. Suomi pyrki omalta osaltaan kehittämään yhteistyötä kolmansien maiden ja tahojen kanssa. Käytännön yhteistyö Naton kanssa on sujunut hyvin. EU ja Nato toimivat tällä hetkellä yhdessä muun muassa Sudanissa ja Bosnia-Hertsegovinassa. Jatkossa EU ja Nato tekevät kiinteätä yhteistyötä Kosovossa. EU:n ja Naton yhteistyö on ollut hyödyllistä myös molempien järjestöjen kehittäessä nopean toiminnan kykyjään. Hyvä esimerkki EU:n ja YK:n yhteistyöstä on jo edellä mainittu EU:n sotilaallinen operaatio Kongon demokraattisessa tasavallassa. Lisäksi EU:n taisteluosastot voivat tukea erityisesti YK:ta kriisinhallinnan alalla.

SUOMALAINEN TOIMINTAMALLI

Euroopan Unionilla on omaperäistä annettavaa kansainvälisten kriisien ratkaisemiselle ja ehkäisemiselle. Jokaisella puheenjohtajamaalla on vastuu jatkaa työtä siten, että Euroopan Unionin yhteinen kriisinhallinta- ja puolustuspolitiikka jatkaa kehittymistään. Tämä on tiimityötä. Puheenjohtajamaa Suomi kantoi vastuunsa ja saa

toiminnastaan arvosanan hyvä.

Arvosanan saavuttaminen perustuu pitkälti meidän tapaamme toimia. Toimintatapaamme voisi hieman kansanomaisemmin kutsua myös suomalaiseksi ”ratekiaksi”. Se perustuu ainakin viiteen tukijalkaan, jotka yhdessä toistan toistiaan tukien pitävät kokonaisuuden pystyssä. Ensimmäinen niistä on käytännönläheisyys. Puheenjohtajuuskaudellamme lähtökohdista oli se, että ajamme asioita käytännön lähtökohdista. Hyviä esimerkkejä tästä ovat EU:n ja Naton sekä EU:n ja Venäjän väliset suhteiden kehittäminen. Lähestyimme näitä, usein periaatteellisista syistä vaikeita suhteita siitä näkökulmasta, että käytännön yhteistyö, esimerkiksi operaatioissa EU:n ja Naton välillä, pitää saada toimimaan. Pyrimme siis ”deideologisoimaan” mahdolliset ongelmat.

Toinen ”ratekiamme” tukijalka on yhteisen politiikka. Pienen maan etu on se, että kyetään yhteisen politiikan rakentamiseen. Käytännössä tämä EU:ssa tarkoittaa politiikkaa, jota kaikki jäsenmaat voivat olla tukemassa. Tätä peruseriaatetta tukee läheisesti myös kolmas tukijalka ns. pienten askelten politiikka. Asioissa on joskus parempi edetä rauhallisesti pienin askelin ja huolehtia siitä, että toimintamme perusta säilyy koko ajan lujana. Toiminnalle tulee asettaa tavoitteet ja niiden tulee olla kaikille selviä. Tästä on suoraan johdettavissa neljäs tukijalka, joka on asiapitoinen tuloksellisuus. Me emme julista, me toimimme. Yhteisen ja pienten askelten politiikan avulla saavutetaan konkreettisia tuloksia. Tällainen politiikka on myös EU-kansalaisille helpompi ymmärtää ja tuo näin Euroopan Unionin lähemmäksi kansaa.

Viimeinen ja viides tukijalka niputtaa koko ”ratekian” yhteen. Se on luotettavuus

ja sanansa pitävyys. Meillä suomalaisilla on kansainvälisesti perinteisesti ollut sellainen maine, että meihin voi luottaa. Tämän maineen olemme vuosien saatossa saavuttaneet muun muassa kansainvälisissä operaatioissa. Näin myös EU-puheenjohtajuuskaudella. Suomen toiminta oli koko kauden johdonmukaista ja rehellistä. Muut maat ovat voineet luottaa siihen, että lupaamamme pitää ja että meillä ei ole keskeisissä kehittämissuhteissamme piiloagenda.

EU-puheenjohtajuuskausi oli merkittävä merkkipaalu puolustusministeriön ja puolustusvoimien kansainvälisessä toiminnassa. Selviydyimme siitä hyvin ja olemme näin osaltamme edistäneet Euroopan ja ennen kaikkea Suomen turvallisuutta.

* * *

Näillä sanoilla haluan onnitella 50-vuotista Jalkaväen säätiötä. Toivotan samalla kaikille hyvää kevättä ja menestystä vuodelle 2007.

Puolustusministeri

JALKAVÄKI RATKAISEE – EDELLEEN

Jalkaväki on aselajeista vanhin. Siten sen kuolemakin on ennätetty ennustaa lukuisia kertoja. Oikeastaan jokaisen uuden aseiden tai aselajin ilmestymisen taistelulentäille on arvioitu soittaneen kuolinkelloja jalkaväelle.

Artikkelin kuvat ovat vanhoja puu- ja kuparipiirroksuvia.

Muinaisimpien aikojen sotilajat olivat epäilemättä yksittäistaistelijoita, mutta jos heidät jonkin aselajin edeltäjiksi haluttaisiin lukea, se aselaji olisi jalkaväki. Jalkaväkeä olivat joka tapauksessa yksittäistaistelijoista vähitellen muodostuneet suuremmat ryhmittymät, jotka pian ansaitsivat jo sotajoukon nimen. Ei merkinnyt jalkaväen hajoamista vaan ennemminkin monipuolistumista se, että aseistus alkoi eriytyä. Jollain oli pääaseena peitsi, toisella jousi nuolineen, kolmannella ehkä linko. Miekkaa tai ainakin tikaria kantoi kupeellaan lähes jokainen.

JALKAVÄELLÄ MAAILMANVALLAKSI

Jalkaväkimies on rivikansalainen, ja rivikansalaisen kohtalona on jäädä aina näytävämpien vaan ei välttämättä merkittävämpien asioiden varjoon. Ratsuväki, jonka jalkaväki sai antiikin taistelulentäillä rinnalleen, oli näyttävä aselaji. Niinpä ei kummas-tuta, että ainoa säilynyt kuva Aleksanteri Suuresta, mosaiikki Napolissa, esittää tätä mailmanvalloittajaa ratsumiehenä. Ratsun selässä istuu myös Marcus Aurelius, joka hankin oli merkittävä sotapäällikkö ja jonka patsas on puolestaan ainoa säilynyt entisen

Kirjoittaja, eversti Sampo Ahto on toiminut mm. sotakoulujen sotahistorian opettajana. Hän on yksi tunnetuimmista sotahistorioitsijoistamme.

Rooman lukuisista ratsastajapatsaista. Tavasalla oleva monumentti on tosin vain kopio museossa säilytettävästä aidosta kuten on Gaius Julius Caesarinkin muistomerkki muutaman sadan metrin päässä. Mutta Caesar, antiikin merkittävin sotapäällikkö, ei ratsasta, vaan hän seisoo legioonalaissupseerin, siis jalkaväkiupseerin asussa. Hänen patsaansa äärellä on helposti erottavanaan legioonan raskaan marssiaskelen kaiu.

Legioonalaisten hiellä ja verellä Rooman valtakunta luotiin ja aikansa myös säilytettiin. Legioonaan, jonka vahvuus enimmillään oli 6000 miestä, kuului ratsuväkeä ainoastaan vajaa kymmenen prosenttia. Le-

gioona oli siis lähes puhdas jalkaväkimuodostelma, kuten oli ollut myös kreikkalaisen falangi. Raskasaseisen kreikkalaisen jalkaväkimiehen, hopliitin, tyylielty pronssikypärä ei ollut sattumalta omankin jalkaväkemme entisen opetuslaitoksen Taistelukoulun heraldinen tunnus. Sotilashyveiden symbolina se on muutenkin tunnettu kaikkialla maailmassa.

Rohkeus on ominaisuus, jota kaikilta sotilailta edellytetään. Jalkaväkisotilalta vaadittu rohkeus on kuitenkin ollut aina jotakin aivan erityistä. Se on ollut rohkeutta käydä taisteluun, kun vihollisen silmänvalkuaiset näkyvät, kuten vanha sanonta kuuluu. Soveltaen sanonta on edelleen voimassa. Nykyaikaiseenkin sodan kuvaan sisältyy tai ainakin pitäisi sisältyä, että jalkaväkitaistelija näkee vihollisen silmästä silmään. Useimmissa muissa aselajeissa tällainen tilanne katsotaan kriittiseksi poikkeustapaukseksi.

VALTION RAPPIO – JALKAVÄEN RAPPIO

Tiedämme, että Rooman valtakunta tuhoutui. Syitä oli monia, mutta yksi tärkeimmistä oli sotilasmahdin rappeutuminen. Käytännössä se oli samaa kuin jalkaväen rappeutuminen.

Entisen jalkaväen opetuslaitoksen Taistelukoulun heraldinen tunnus.

Mutta armeija ei yksinään rappeutunut. Sotaväkihän on oman yhteiskuntansa heijastuma. Terveellä yhteiskunnalla on terve armeija, mutta sairaan yhteiskunnan sairaus tarttuu sen laitoksiinkin. Vaikka Rooman armeija säilytti elinkelpoisuutensa pitempään kuin valtakunnan muut elimet, sekään ei ollut ikuisesti immuuni tartunnalle. "Nihil enim semper floret", tiesi Cicero jo ennen keisariajan alkua, "mikään ei kukoista ikuisesti".

"Se, mikä minua kaikkein eniten on askarruttanut, on dekadenssin ongelma", sanoi puolestaan Friedrich Nietzsche. Tyhjentävää vastausta ei nerokas ajattelijakaan silti pystynyt antamaan. Tämän kirjoittajalla sellaiseen on luonnollisesti vielä vähemmän kykyä, mutta joitain Rooman rappeutuvan yhteiskunnan ulkoisia piirteitä sentään voidaan luetella.

Vaikka myöhemmällä Roomalla ei ollut paljoakaan tekemistä aikaisemman tasavallan kanssa, se säilytti ulospäin tasavallan idealistisen kulissin. Todellisuudessa aatteellisuuden tilalle tuli karkea materialismi taloudellisten "arvojen" hallitessa ajattelua. Mukavan elämän tavoittelusta tuli päämäärä, ja kuuluisat "leipä ja sirkushuvit" riittivät elämänsisällöksi rivikansalaiselle. Huveja löytyi kaupungeista, jotka kasvoivat maaseudun kuihtuessa. Koska uutta oli keksittävä, huvittelu sai enemmän ja enemmän perverssejä piirteitä, ja "luonnollista" alettiin pitää poikkeavana. Rooman yhteiskunnan alkuperäinen kivijalka, perhe, menetti merkityksensä. Syntyvyys laski ja väkiluku sen mukana.

Pintapuolinen kulutusyhteiskunta ei luonnollisestikaan tyydyttänyt kaikkia. Tästä tympääntymisestä sai kasvupohjaa muun muassa kristinusko, mutta Rooman vanhan valtakunnan pelastajaksi siitä ei ollut. Kris-

tityillä ei ollut halua puolustaa sosiaalisesti yhä epäoikeudenmukaisemmaksi käynnittyä järjestelmää, vaan ennemminkin he levittivät kiihkeää pasifismia miekkaan tarttumisen vaaroista saarnatessaan. Maanpuolustustahto sillä taholla heräsi vasta aikanaan, kun valtakunta tai pikemminkin sen jäännökset olivat kristittyjen omassa käsissä.

Sotilaan ja varsinkin jalkaväkisotilaan elämä on ollut aina karua ja sitä se oli erityisesti laajassa Rooman valtakunnassa, jonka nurkissa paloi jokseenkin pysyvästi. Legioonat muuttuivat vähitellen puhtaiksi palkkajoukoiksi, joiden miehistö värvättiin alimmista ja oppimattomimmista kansanluokista. Runsaasti täydennystä saatiin maahanmuuttajista, joiden motivaatio taistella Rooman puolesta oli usein enemmän kuin kyseenalainen. Horatius Coclesin ja Mucius Scaevolans esimerkit saatettiin mainita vielä juhlapuheissa, mutta tunteetonta palkkasoturia ne eivät enää elähdyttäneet sillä tavoin kuin ne olivat elähdyttäneet aikaisempia legioonalaisia.

Rooman historiassa politiikan ja sotilasjohtajan ero oli aina vähäinen, mutta olemattomiin se hävisi palkkasoturipäälliköiden sekaantuessa avoimesti politiikkaan. Maanpuolustukselle ei ollut eduksi, kun sotilasjohto oli enemmän kiinnostunut omasta valta-asemastaan kuin ulkoisen vihollisen torjumisesta.

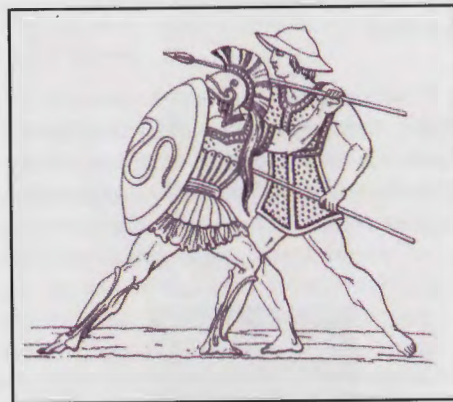
Samaan tapaan alkoi ajatella tavallinen legioonalainenkin, jolle raskaat marssit, yöpyminen taivasalla ja alistuminen tiukkaan kuriin kävivät yhä vieraammiksi. Jalkaväen perinteeseen kuulunutta lähitaistelua vihollista vastaan yritettiin välttää, vaikka ajanvieton siinä muodossa, jota nykyään kutsutaan viihteeksi, oli totuttakin monenlaisen väkivallan katseluun.

Helpomman elämän tavoitteluun sopi

hyvin se, että uuvuttavia marsseja kaihtanut legioonalainen nousi mielellään ratsun selkään, minkä seurauksena jalkaväen merkitys väheni ja ratsuväen lisääntyi. Vanhaa jalkaväkeä mukavuudenhaluiset ja alati rettelöivät ”modernit” sotilaat eivät voineet kuitenkaan korvata.

Ajan materialistisen hengen mukaista oli, että tukea ja turvaa pyrittiin löytämään erilaisista laitteista ja koneista. Niiden avulla voitiin välttää myös sitä pelottavaa uhkaa, että olisi jouduttu taisteluun silmäkkäin vihollisen kanssa. Kehitettiin siis monenlaisia katapultteja ja ballistoja, ja jalkaväen leirit, joita alunperin oli pystytetty vain marssitaukoja varten, muuttuivat yhä monimutkaisemmiksi ja suuritöisemmiksi linnoituksiksi. Niiden muurien suojassa ennen hyökkäyksellinen jalkaväki toivoi olevansa suojassa.

Jalkaväen poiskuihtumiseen antiikin aika ei kuitenkaan päättynyt, vaikka Rooma kuo-

Hopliitti ja peltasti, raskasaseinen ja kevytaseinen kreikkalainen jalkaväkimies olivat antiikin klassisen jalkaväen perustyyppit. (Lähde: M. Jähns: Handbuch der Geschichte des Kriegswesens mit Atlas.)

likin. Jalkaväki oli nimittäin se tekijä, joka kaatoi Rooman lahoksi käyneen rakennelman. Mutta tämä jalkaväki oli vihollisen, germaanien jalkaväki. Germaanit eivät kaihtaneet kovaa kenttäelämää, he suoraan hakeutuivat taisteluun mies miestä vastaan, he olivat kurinalaisia ja he olivat motivoituneita. Alkeellisia barbaareja he tosin olivat ainakin roomalaisten mielestä, mutta todellisuudessa heidän alkeellisuutensa oli taistelukentällä tehokkuutta.

Vaikka ”barbaarien” sotainen menestys nimenomaan perustui jalkaisin etenevien suurten kolonnien käyttöön, se ei silti aloittanut uutta nousukautta jalkaväelle. Rooman valtakunnasta ja varsinkin sen sivistyksestä jäi niin paljon jäljelle, että se vaikutti myös valloittajiin. Omaksuessaan roomalaisten tapoja germaanit omaksuivat myös sitä ja varsinkin sitä, mikä oli kielteistä. Seurauksena oli nopeasti levinnyt rappio ja uusien germaanivaltioiden tuhoutuminen.

Tuhoutumiseen oli myötävaikuttamassa se, että myös sotataidon alalla jäljiteltiin roomalaisten kehittyneempänä pidettyä mallia. Ja siinä mallissahan ei perinteistä jalkaväkeä enää paljoa arvostettu etusijain mentyä ratsain taisteleville ja erilaisten koneiden yritelmielle. Mutta jalkaväkimiehen osaksi tulevat rasitukset, joita äskeiset barbaarit eivät olleet pitäneet minään, alkoivat nyt olla liikaa heidän mukavuudenhaluisiksi väsähtäneille jälkeläisilleen.

JALKAVÄEN RENESANSSSI

Keskiaika ei siis ollut jalkaväen eikä ylipäätään sotataidon kukoistusaikaa. Sotilastai paremminkin ritarihyveitä, kuten mieskohtaista urhoollisuutta, tosin ihannoitiin ja vieläpä enemmän kuin ehkä koskaan muulloin. Mutta tämän romanttissävyyisen

ihannoinnin kohteena oli uljas ja haarniskoitu yksittäistaistelija ratsunsa selässä, ei vähemmän näyttävä jalkaväkimies. Tyyppillinen kuvallinen ilmaisu tästä suhtautumisesta oli Bayeauxin kuuluisa seinävaate 1060-luvulta. Vaatteelle hahmotetussa Hastingin taistelun kuvauksessa jalkaväelle annettu toisarvoinen osa näkyy siinäkin, että mukaan mahdutetut jousimiehet on esitetty paljon pienemmässä koossa kuin ratsumiehet.

Sinänsä kuvaus vastasi tuolloista todellisuutta. Vähälukuinen jalkaväki oli enää vain ritareiden apujoukko, jonka sotilaallista käyttöarvoa ei pidetty suurena ja jonka luotettavuuskin saattoi olla kyseenalainen. Suuret taistelut olivat keskiajalla harvinaisia, vaikka sotia oli paljon. Linnoituksia puolustettiin ja piiritettiin ja miehitettyjä alueita ryöstettiin ja poltettiin. Ritareiden varustuksia kehiteltiin yhä täydellisemmiksi ja näyttävämmiksi ja linnoitusten muurien murtamiseksi valmistettiin aina vain tehokkaampia piirituskoneita. Varsinainen sotatekniikan läpimurto sillä alalla tapahtui, kun muureihin ryhdyttiin jyskyttämään aukkoja ruudin voimalla lennätetyillä kivikuu- lilla.

Jalkaväen pitkään jatkunutta vähättelyä kuvasi se, että kun ratsuritareiden valtakausi taistelukentällä lopulta päättyi, tuloksen katsottiin yleisesti aiheutuneen ruutiaseiden käyttöönotosta. Niinpä Crécy:n taistelu vuodelta 1346 tuotiin sotahistoriassa esiin sen vuoksi, että siinä mainitaan ensi kertaa käytetyn kenttätykkejä. Vähemmän korostettiin sitä, että kyseisillä tykeillä ei ollut paljoakaan merkitystä taistelun kulkuun, mutta sitäkin enemmän jousimiehillä eli jalkaväellä, jonka panos vastustajan ritariarmeijan lyömiseen oli ratkaiseva.

Crécy:n taistelu oli todellisuudessa eräs

niistä ennemerkeistä, jotka osoittivat, että jalkaväki oli syyttä suotta vaipunut toisarvoiseen asemaan lähes tuhanneksi vuodeksi. Varsinaisen käänteen toi kuitenkin Sem-pachin taistelu vuonna 1386, jolloin 1500 sveitsiläistä talonpoikaa löi perusteellisesti 4000 miehen ritarisotajoukon. Peitsin, hil-parein ja jousin aseistettu tiheä kolonna, joka muistutti muodostelmia, joilla germaanit olivat muinoin lyöneet roomalaiset, oli yliverlainen verrattuna urhoollisiin rita-reihin, joista jokainen yritti käydä omaa yksittäistaisteluaan.

Hetkessä ritarit eivät sotakentiltä kadonneet, mutta kehityksen kulku oli silti vääjäämätön. Jalkaväki oli palannut pääasela-jiksi ja sellaiseksi se jäi, vaikka tekniikka loi sen ja ratsuväen rinnalle uusia aselajeja, ennen muuta tykistön. Niiden tehtävänä oli kuitenkin vain jalkaväen tukeminen ja aut-taminen, jos kohta niiden osallistumisella taisteluun saattoi olla suurikin vaikutus. Näin oli laita esimerkiksi Kustaa II Aadolfin armeijan ratsuväkiatakeilla, joita jäljiteltiin pian kaikissa armeijoissa. Tykistöupseeri Napoleon toi puolestaan taistelukentille massiiviset tykistökeskittymät, joiden tulel-la vastustajan ryhmitys revittiin auki. Mutta äärimmäisen harvinaisia poikkeuksia sään-nöstä olivat sittenkin taistelut, joissa päätyö ei olisi langennut jalkaväelle. Sotiminen il-man jalkaväkeä ei yksinkertaisesti ollut

mahdollista.

Myös jalkaväkitäistelijan käytössä ollut asetekniikka kehittyi. Peitsien ja jousien rin-nalle tulivat musketit, ja kun pistin keksit-tiin, siitä ja musketista muodostui jalkaväen yhtenäisase. Tekninen kehitys, niin hidasta kuin se olikin, oli osaltaan vaikuttamassa siihen, että myös taktiikassa tapahtui muu-toksia. 1500-luvun raskaat espanjalaiset neliöt vaihtuivat Kustaa II Aadolfin lin-joihin, joista kehittyi 1700-luvun jäykkä lin-jataktiikka. Ranskan vallankumouksen jäl-keen siirryttiin joustavampiin tiraljööri-rivistöihin, jotka soveltuivat paremmin ase-velvollisista muodostetuille ja nopeasti kou-lutetuille joukoille kuin entisten pienten ammattiarmeijoiden kankeat ryhmittymät.

1800-luku oli teollisen vallankumouksen vuosisata, ja sama vallankumous jatkuu edelleen. Nykyhetken näkökulmasta katsot-tuna kehitys oli edellisinä vuosisatoina ja vuosituhansinakin ollut tekniikan alalla hi-dasta, mikäli sitä ylipäättään oli. Nyt men-nään vauhdilla, joka tuskin on enää hallin-nassa.

Sveitsiläinen jalkaväki ja Kaarle Rohkean ritarit taistelussa vuosien 1471-76 sodassa, missä jalkaväki lopullisesti osoittautui voit-tajaksi. (Kuva: Keskiaikainen miniatyyri-piirros, Steinitzer/Michel: Der Krieg in Bil-dern mit 90 Abbildungen.)

Sotaväki ei tietenkään jäänyt kehityksen ulkopuolelle, vaan moni keksintö päinvas-toin sai alkunsa sen piiristä vanhaa sanontaa noudattaen, jonka mukaan sota on keksin-töjen äiti. Taistelukentällä se merkitsi sitä, että tulivoima kasvoi valtavasti. Näkyvim-min uutta suuntaa edusti kenttätykistö, mut-ta hyvin jalkaväkikin pysyi mukana. 1800-luvun lopulla noin kahdensadan miehen komppanian tulivoima oli suunnilleen sama kuin 750 miehen pataljoonan tulivoima oli ollut puoli vuosisataa aikaisemmin. Ensimmäisen maailmansodan alkaessa saman tu-livoiman aikaansaamiseksi tarvittiin enää noin 40 miehen joukkue.

Kasvaneen tulivoiman ensimmäinen nä-kyvä uhri oli ratsuväki. Kunniakkaan asela-jin viimeiseksi menestykselliseksi hyök-käykseksi kirjattiin niin sanottu von Bre-dowin prikaatin kuolemanratsastus Brezon-villessä elokuussa 1870 Saksan – Ranskan sodassa. Mainesana kertoi, että menestyk-sen hinta ei ollut oikeassa suhteessa voit-toon.

Toinen uhri oli värikkäät ja näyttävät uni-vormut, jotka saivat tehdä tilaa vaatimat-omalle kenttäharmaalle tai ruskealle. Muu-tenkin lisääntynyt tuli pakotti tekemään

Lineaaritaktiikan ajan jalkaväki-rivistöä yhdenmukaisine musket-teineen 1700-luvulla. (Kuva: Adolf Menzel.)

joukoista mahdollisimman näkymättömiä, mikä vaikutti muun muassa taistelumuotoihin. Näkymättömyydestä taistelukentäl-lä tuli muotisanonta.

JALKAVÄKI MAAILMANSODISSA

Kenttätykistön hirvittävä voima oli var-maankin pysyvin vaikutelma, joka jäi mie-leen ensimmäisen maailmansodan suurtaiselukentiltä selviytyneille. Mutta kenttät-ykistö pystyi vain tuhoamaan, ei valtaamaan. Voiton saavuttamiseksi tarvittiin siis edel-leen jalkaväkeä, jonka omakin tuhovoima lisääntyi yhä. Sen takasivat konekivääreiden lisääntynyt määrä, uudelleen käyttöön otetut käsikranaatit, kranaatinheitimet, panssari-vaunut, jotka usein katsottiin omaksi asela-jikseen, ja panssarintorjunta-aseet.

Ensimmäisen maailmansodan tuntema-ton sotilas oli jalkaväkisotilas, joka edelleen ratkaisi taistelun lopullisen kulun. Mutta hinta siitä oli kallis, sillä sodan miljoonatap-piot kohdistuivat juuri jalkaväkeen. Sen seu-rauksena mutta myös uusien niin sanottujen teknisten aselajien syntymisen vuoksi jal-kaväen osuus suurvalta-armeijoiden maa-voimissa laski kuudestakymmenestä pro-sentista neljäänkymmeneen pro-senttiin.

Jalkaväki oli pääosassa myös

toisen maailmansodan taistelukentillä, vaikka tilanne näennäisesti näytti joskus toiselta. Niinpä meillä Suomessa on aivan oikein korostettu kenttätykistön ratkaisevaa merkitystä Ihantalan torjuntavoiton aikaansaamisessa kesällä 1944. Mutta vielä oleellisempi oli jalkaväen osuus. Tykistö tuhosi tosin entistäkin tehokkaammin, mutta jalkaväki oli yhä se, joka pureutui maahan kiinni. Jos se puoli petti, petti kaikki muukin.

Tietenkin myös jalkaväen tehokkuus lisääntyi maailmansodan aikana. 1800-luvun alkupuolen pataljoonan tulivoima saavutettiin nyt kymmenen miehen ryhmällä ja ylitettiin. Otettiin ensimmäiset askeleet kohti koko jalkaväikeistuksen automatisointia. Liikkuvuus kasvoi motorisoinnin kautta länsivaltojen pystyessä halutessaan motorisoimaan kaikki yhtymänsä. Nopeutta ja taistelutehokkuutta kasvattivat erityiset panssarijalkaväkidivisioonat ja luonnollisesti myös varsinaiset panssaridivisioonat, jotka tarkoituksensa ja käyttönsä vuoksi on luettava myös jalkaväkeen.

Lisääntyneellä tulivoimallaan jalkaväki jo sellaisenaan ja taitavasti johdettuna kykeni aiheuttamaan vastustajan jalkaväelle arvaamattomia menetyksiä. Samansuuntaisesti vaikutti kenttätykistön kasvanut tehokkuus. Erityisen vaaralliseksi osoittautui jalkaväen kannalta uusi puolustushaara ilma-voimat, mistä asiasta jo ensimmäinen maailmansota oli antanut viitteitä. Keski-Euroopan ja Japanin suurkaupunkien raunioittaminen, minkä kauhistuttavana loppulukuina oli amerikkalaisten atomipommien aikaansaama totaalinen tuho, todisti ihmisen ylittäneen aikaisemmin nähtyä korkeamman kynnyksen hävityksen synnyttämisessä.

Mutta hävittäminen ei ollut samaa kuin alueen valtaaminen tai sen hallussapito.

Jonkinlainen varmuus saavutettiin vain silloin, kun oma jalkaväki oli paikalla. Sen tilanteen saavuttaminen taas ei ollut helppoa, kuten esimerkiksi osoittivat taistelut Normandiasta kesällä 1944. Yli kahden kuukauden ajan pystyi saksalainen jalkaväki pitämään massiivisen ylivoimaista vastustajaa, jonka tukena olivat rajattomat materiaalivarat ja absoluuttinen ilmanherruus.

Kuitenkaan edes se, että hyökkääjä oli vallannut ja miehittänyt jonkin alueen, ei todellisuudessa välttämättä taannut sitä, että vastustaja oli nujerrettu. Esimerkiksi Balkanin niemimaa ei saksalaisten näennäisestä voitosta huolimatta ollut koskaan täydellisesti miehittäjän valvonnassa. Siitä pitivät huolen sissit, partisaanit, vapaustaistelijat, bandiitit, terroristit tai millä nimellä heidät nyt sitten tunnettiin. Käytännössä he olivat kuitenkin pääasiassa jalkaväkeä, vaikka säännöllisen armeijan jalkaväkisotilas ehkä vieroksuikin rinnastusta.

Saksalaisten miehityskokemuksia ei sodan jälkeen kuitenkaan suuremmin huomioitu, vaan kehitystä rakennettiin lähinnä voittajavaltioiden ajattelutavan pohjalle. Sehän tuntui perustellulta, sillä voittaja oli voittanut, ja sen menettelytapojen oli siis oltava parempia.

Tällainen näkemys esti kuitenkin näkemästä asioiden ytimeen. Paikkansa piti esimerkiksi se, että kun britit Normandiassa käynnistivät sotatoimi Epsomin kesäkuun lopulla 1944, he pääsivät eteenpäin kerrassaan kymmenkunta kilometriä ennen kuin hyökkäys keskeytettiin. Tällä tavallahan saksalaisten puolustus vähitellen jauhettiin hajalle.

Mutta ydinkysymyksen pitäisikin kuulua: Mikseivät britit lyöneet saksalaisia kokonaan? Miksi he keskeyttivät Epsomin, vaikka asetettuun tavoitteeseen oli vielä matkaa?

Kuitenkin hyökkäykseen osallistui kokonaista 180 000 miestä, joita tukivat muun muassa raskas ja järeä laivatykistö sekä täydellisen ilmanherruuden omanneet ilma-voimat. Hyökkäyksen kohteeksi joutuneen saksalaisen SS-divisioonan vahvuus on arvioitu korkeintaan 6000–7000 mieheksi. Silti se kykeni pitämään brittejä niin kauan, että kokoon saatiin haalittua vähäisiä reservejä, jotka pysäyttivät hyökkäyksen lopullisesti.

Jonkinlainen selitys läntisten voittajien runsaslukuisessa kirjallisuudessa toki on löydetty sotatoimi Epsomin ja Normandian muiden vastaavien sotatoimien epätyytyttävälle kululle. Kirjoittajat ovat olleet kovin yksimielisiä: Pahimman esteen muodostaneet SS-divisioonat taistelivat “fanaattisesti”. Upseerit olivat fanaattisia, miehistö oli fanaattista, ja niin ei vastarintakaan ollut “järkevää” vaan fanaattista.

Selitys on syytä kääntää selväkielelle. Britit hyvin motivoitu ja koulutettu sekä jotakuinkin asiallisesti varustettu jalkaväkijoukko pystyi vähälukuisenakin myös toisen maailmansodan tulimyrskyssä ihmeteltäviin suorituksiin. Tämä päti kuitenkin vain taktisella tasolla. Jos sotaa käyvän valtakunnan voimat muuten olivat riittämättömiä, menestyksestä kentällä ei ollut muuhun kuin hetkellisen ajanvoiton saavuttamiseen.

PULAA TAISTELIJOISTA

Voimasuhde Saksan ja sen vihollisten välillä oli todellakin mitä epäsuhtaisiin. Niin osoittivat jo teoreettiset luvut voimavaroista, mutta käytäntö oli saksalaisille vielä teoriaakin mustempi. Wehrmacht oli lähinnä jalkaväikarimeija, ja niinpä sillä oli itärintamalla keskimäärin noin pari sataa jalkaväki-

tai vastaavaa divisioonaa. Mutta millaisia olivat nuo divisioonat, joita Hitler siirteli kartoillaan?

Esimerkiksi kelvatkoon Panssarikrenatöörirykmentti 12, joka oli toinen 4.Panssaridivisioonan moottoroiduista jalkaväkirykmenteistä. Sen teoreettinen vahvuus oli noin 2300 miestä. Rykmentin huoltovahvuudeksi divisioonana 24.2.1944 ilmoitti 1115 miestä. Taisteluvahvuudeksi mainittiin kuitenkin vain 305 miestä, ja heistäkin taisteluun oli käytettävissä ainoastaan 112 miestä.

Esimerkistä selviää ensinnäkin, miten suuresti taistelutappiot olivat kuluttaneet rykmentin miesvoimaa. Tappiothan kohdistuivat ennen muuta jalkaväkeen ja jalkaväessäkin niihin, jotka olivat varsinaisia taistelijoita. Myös jälkimmäinen asia käy esimerkistä selville. Moottoroidussa jalkaväkirykmentissä kaikki eivät olleet niitä, joiden paikka oli taisteluhaudassa. Oli rykmentin esikunta ja pataljoonien esikunnat, oli melko mittavat huoltoelimet ja oli koko joukko ajoneuvojen kuljettajia. Näidenkin rivit olivat toki harventuneet, mutta eniten kuolema oli kuitenkin niittänyt viljaa niitten joukossa, jotka seisovivat eturivissä. Siten “taisteluhautavahvuus” (saksalainen käsite Grabenstärke) oli pudonnut 112 mieheen.

Jos siis jostakin oli puutetta, sitä oli jalkaväestä. Otettakoon vielä yksi esimerkki Normandiasta. Maihinnousun ydinalueella oli rantaviivalla puolustuksessa 716.Divisioonana. Sen vahvuus oli 7771 miestä viimeinenkin kirjuri ja divisioonaan kuuluneet kaksi venäläispataljoonaa mukaanluettuina. Divisioonan puolustusalueen leveys oli 40 kilometriä ohjesäännön suosittelaman 10 kilometrin asemesta. Seurauksena oli, että divisioonana pystyi luomaan rannan puolustamiseen vain harvan verkon heikoista tukikohdista. Syvyyttä puolustuksella ei voinut

olla, ei liioin reservejä.

Puolustuksen oli siis suorastaan pakko sortua, kuten se tekikin, vaikka eräissä tukikohdissa tehtiin vastarintaa jopa viikon verran. Mutta todistiko 716.Divisionan kohtalo sitä, että nykyaikainen konearmeija oli ylivoimainen jalkaväkijoukkoon verrattuna? Sitä se ei todistanut, vaan se osoitti vain oikeaksi sen itsestäänselvyyden, että heikko ei voi kestää pitkään, kun päälle käy tavaton ylivoima.

Jalkaväen vähälukuisuus ei aiheutunut kuitenkaan pelkästään siitä, että taistelut kuluttivat eniten juuri jalkaväkeä. Nykyaikainen sotaväki oli teknisyössään muutunut yhä monimutkaisemmaksi koneistoksi, ja esikunnat, huolto, selustan lukuisat laitokset, koulutuskeskukset ja muut vaativat aina vain enemmän väkeä toimiakseen. Myös monet inhimilliset tekijät kuten arvovaltasyyt tai halu välttää etulinjan vaaroilta ja epämukavuuksilta vaikuttivat samaan suuntaan.

Esimerkkinä siitä, että miehiä tappioista huolimatta sittenkin oli jossain vaikka ei taistelukentällä, mainittakoon vielä kerran Saksan länsirintama alkukesällä 1944. Kuten tunnettua Saksan Luftwaffe loisti poissaolollaan, kun maihinnousua yritettiin torjua. Maihinnousun alkaessa Luftwaffella oli länessä toimintakunnossa noin 220 lentokonetta. Luftwaffen miesvahvuus mainitulla alueella oli kuitenkin reippaasti yli puoli miljoonaa miestä. Tarkoituksenmukaisesti hyötysuhteesta oltiin siis kaukana. Näin pääsi tapahtumaan, vaikka Hitler oli vuoden 1943 lopulla vaatinut jyrkästi, että kaikkien esikuntien, selustan laitosten jne. miesvahvuuksia oli supistettava rintamajoukkojen hyväksi 25 prosenttia. Jos näin ei tehtäisi, hän tulisi kohtelemaan vastuussa olleita sotarikollisina.

Helposti sanottua on kuitenkin usein vaikea toteuttaa. Niinpä itärintamalla, missä etäisyydet olivat pitkiä ja partisaanit häiritsivät yhteyksiä, kamppailtiin jatkuvasti kuljetusongelmien kanssa. Siten pelkästään Keskustan Armeijaryhmän selustassa sitoutui rautatieliikenteen ylläpitämiseen 188 000 miestä. Rautatieyhteyksien toisessa päässä, siellä missä taisteltiin, ei kärjistäen sanottuna ollut kohta juuri ketään, joka olisi ollut ottamassa vastaan sinne vaivalla toimitettua tavaraa.

Saksassa koettu ilmiö tunnettiin Suomesakin, vaikka päällisin puolin katsottuna nimenomaan Suomen armeija oli etulinjaitelijoiden armeija. II Armeijakunnan komentajaksi talvella 1944 nimitetty kenraaliluutnantti Talvela totesi, että hänen armeijakuntansa muodollinen vahvuus oli 59 000 miestä todellisen taisteluvahvuuden ollessa ainoastaan 18 000 miestä. Varsinaisen taistelevan jalkaväen lukumäärä oli vieläkin pienempi, koska Talvelan taisteluvahvuuslukuun sisältyi muitakin aselajeja kuin jalkaväki.

Ainakin Yhdysvalloissa koettiin sekin, että myös laadullinen taso jalkaväen miehistön keskuudessa laski. Linaan amerikkalaista kenraali Howzea, jonka viimeinen virka oli 8.Armeijan komentajuus Koreassa: *“Olen viimeinen, joka haluaisi epäillä keskivertaisen amerikkalaisen sotilaan yleistä suorituskykyä. Mutta jalkaväkiryhmässä ei ole enää ‘keskivertoa’. Miksi? Koska alokkaiden joukosta etsitään aina koulutetuimmat ja älykkäimmät ja heidät sijoitetaan mittaviin huolto- tai teknisiin joukkoihin. Ja ketkä päätyvät esikuntakomppanioihin ja erikoisjoukkoihin? Voitte olla vakuuttuneita: miehet, jotka ovat keskitasoa parempia. Suoraan sanoen, miehet, jotka ovat keskitasoa heikompia, joutuvat etulinjan ryhmiin...*

Se on yksinkertaisesti sietämätöntä.”

Tärkein selitys SS-divisioonien tehokkuuteen ei ehkä ollutkaan niiden miesten ”fanaattisuudessa”. Päinvastoin kuin Yhdysvalloissa Howen mukaan näyttää tapahtuneen, Waffen-SS:n divisiooniin valikoitui ja seulottiin paras miesaines. Mutta yleinen tendenssi varsinkin niin sanotuissa länsimaissa on kulkenut Yhdysvaltojen esimerkin suuntaan. Meno kohti palkkasoturiarmeijoita on vahvistanut tätä kehitystä, sillä värvättyjä on helpointa rekruutoida yhteiskunnan vähiten koulutettujen ja muutenkin vähemmälle jääneiden keskuudesta. Muinaisen Rooman esimerkki tulee väistämättä mieleen.

KONEILLA TUHOTAAN MUTTA EI VOITETA

Esikuva turvautumisesta koneisiin ja ties mihin laitteisiin löytyy samoin Rooman rapion ajoilta. Nyt tähän on vain kokonaan toiset edellytykset kuin oli roomalaisilla, jotka eivät tunteneet ruutia, polttomoottoria eivätkä sähköä. Erityisesti kyky saada aikaan tuhoa ja hävitystä on kasvanut mittasuhteisiin, jollaisista roomalaisilla ei voinut olla aavistustakaan.

Mutta koneet ja laitteet maksavat. Niiden hankkiminen maksaa ja niiden ylläpitäminen maksaa, mutta ilman niitä ei nykyaikana länsimainen joukko osaa enää taistella. Jo polttoaineen niukkuus tuottaa arvaamatto-

Ensimmäisistä ohjuksista ja atomipommeista huolimatta toinen maailmansota oli jalkaväkimiehen sota. (Kuva: R. Lipus: Halki Venäjän arojen.)

man katastrofin. Pelkästään jääkaapin epä-kuntoon menon sanotaan aiheuttavan mie-lialakiisiin amerikkalaisessa perusyksikös-sä.

Varoja siis tarvitaan kehityksessä mukana pysymiseksi, mutta kustannusten kaikki mielikuvat ylittävän kasvun vuoksi laitteita saadaan hankittua entistä vähemmän. Kun jossain on nipistettävä, säästöpainne osuu ensimmäisenä perinteiseen jalkaväkeen. Tendenssi kulkee yhteislinjassa ruumiillis-ta räsitystä väheksyvän ja amerikkalaista elämänmuotoa jäljittelevän kulttuurimme kanssa. Taistelu silmästä silmään vihollisen kanssa tuntuu yhä epämiellyttävämmältä vaihtoehdolta, kun kerran vaikuttaa mahdol-liselta käydä hygienistä painonappisotaa, jonka seuraukset kohteessa tosin ovat kaik-kea muuta kuin hygieniset.

Kalliiksi käynyt konearmeija on kuitenkin varmaan hintansa arvoinen, jos sotaa käy-dään sille soveltuviissa harjoituskenttä-mäisissä oloissa. Mutta ongelmia tulee, jos maasto on hankala eikä vastustaja toimi siten kuin harjoituskenttävastustaja. Eräs mielivaltainen esimerkki Korean sodasta kertokoon, millaisia tulokset silloin saatta-vat olla.

Amerikkalaisen 25. Jalkaväkidivisioonan tehtävän piti olla helppo. Maasto tosin oli vuorista korkeimpien huippujen kohotessa 783 metrin korkeuteen. Peitteistäkin se oli. Mutta divisioonan vahvuus oli 24 000 hyvin koulutettua ja ensiluokkaisesti varustettua miestä. Jalkaväkitaistelijoita tosin eivät suinkaan kaikki olleet, sillä pelkästään erilaisten ajoneuvojen kuljettajina toimi yli 5000 miestä.

Vallattavalla alueella oli puolustajana pohjoiskorealainen 6. Jalkaväkidivisioona. Sen alkuperäinen vahvuus oli ollut 11 000 miestä, mutta taistelut olivat kuluttaneet sitä

siinä määrin, että miehiä oli todennäköisesti jäljellä enää 3600. Vahvennuksesi divi-sioona sai yhden rykmentin, jonka vahvuus oli sulanut 2800 miehestä tuhanteen mie-heen. Divisioonan miehistä pari tuhatta oli lähes kouluttamattomia täydennysmiehiä, joilta osaksi puuttuivat jopa aseet ja univor-mut.

Amerikkalaisten hyökkäystä edelsi sel-lainen tulivalmistelu, että lentäjät pyysivät uusia maaleja kauempaa selustasta, koska heidän havaintojensa mukaan hyökkäysa-lueella ei ollut enää kohteita. Tästä huoli-matta liikkeelle lähteneet amerikkalaiset saivat heti kohta vastaansa yllättävän vas-tahyökkäyksen, ja vei aikaa ennen kuin poh-joiskorealaiset oli saatu painettua puolustus-kannalle. Sitäkin kesti vain hetken, ja uusi vastahyökkäys vei pohjoiskorealaiset pian jo amerikkalaisten kenttätykistön tuliase-miin saakka. Vain vaivoin onnistui ame-rikkalaisten palauttaa asemat siihen, missä ne olivat olleet ennen heidän hyökkäyksensä alkamista.

Mielikuvitusleikkinä voitaisiin kuvitella, olisivatko pohjoiskorealaiset menestyneet, jos he olisivat rakentaneet divisioonansa amerikkalaisen mallin mukaan. Lähtökoh-tana voidaan siinä tapauksessa pitää sitä, että resurssien vähäisyyden vuoksi heillä joka tapauksessa olisi ollut koneita ja muita laitteita vähemmän kuin amerikkalaisilla. Ilmaylivoima, tai paremminkin ilmanher-ruus, olisi varmastikin yhä kuulunut ame-rikkalaisille. Niinpä voidaan kysyä jo sitä, olisivatko pohjoiskorealaiset niissä oloissa onnistuneet edes viemään divisioonaansa etäälle Etelä-Koreaan Pusanin lähelle, missä mainittu taistelu elokuussa 1950 käytiin. Kun vaivalla perille saatu tekninen ihme-kalusto olisi sitten joutunut amerikkalaisten tulivalmistelun ja ilmaiskun kohteeksi, siitä

olisi oletettavasti jäänyt vain vähän jäljelle. Millä väellä pohjoiskorealaiset olisivat teh-neet vastaiskunsa, jos heidänkin miehistään suurin osa olisi koulutettu muiksi kuin jal-kaväkitaistelijoiksi?

Ajatusleikki on vain ajatusleikki, mutta Vietnamin sota ei ollut ajatusleikki. Ame-rikkalaiset kykenivät tälläkin kertaa saa-maan aikaan mittamatonta tuhoa, jonka seurauksista kärsitään vieläkin. Sodan ih-mismenetykset nousivat vietnamilaisten puolella muutama miljoonaan, kun ne amerikkalaisten puolella pysyttelivät kym-menissä tuhansissa. Mutta silti sodan me-nettivät amerikkalaiset.

Kehnosti olisi tosin käynyt vietnamilai-sillekin, jos he olisivat yrittäneet panna ko-noon konetta vastaan. Tulos oli heille aina murskaavan tappiollinen, kun he uskaltai-ivat "oikeisiin" kenttätaisteluihin. Mutta muissa oloissa kotiseutunsa kaikkia mah-dollisuuksia hyväkseen käyttävät "fanaatitset" jalkaväkisotilaat eivät olleet löytävis-sä. Riitti, kun osakin heistä säilytti taiste-lukykyänsä. Sellainen sekoitti amerikkalais-ten suunnitelmat, ja kun heidän miehensäkin kammoksuivat taistelua, missä silmänval-kuaiset näkyivät, voitto meni osapuolista "alkeellisemmalle".

Yhdysvaltojen hallussa olevan ydintuho-voiman sanotaan riittävän ihmiskunnan hä-vittämiseen monisatakertaisesti, mutta hä-vittäminen ei ole samaa kuin voittaminen. Kun presidentti Bush julisti, että Irakin sota oli voitettu ja päätynyt, Irak todellakin oli miehitetty ja sen infrastruktuuria vaurioitet-tu perusteellisesti.

Tätä vuoden 2006 lopulla kirjoitettaessa amerikkalaisten pääongelmana Irakissa näyttää olevan, miten vetäytyminen maasta saataisiin vaikuttamaan vähemmän nololta kuin oli pako Vietnamista. Suurvalta, joka

teoriassa kykenisi hävittämään ihmiskun-nan monikertaisesti, on joutunut ylivoi-maisiin vaikeuksiin sodassaan taistelijoita vastaan, joita amerikkalaisten kielellä nimi-tetään terroristeiksi ja viime maailmanso-dan saksalaisten kielellä bandiiteiksi. Seka-laista jalkaväkeä nämä taistelijat tosiasiaassa kuitenkin olivat ja ovat, jos heitä yritetään sijoittaa johonkin aselajikaavaan.

Paras ja ehkä ainoa keino tämän lajin jalkaväen lyömiseen on vastaavan lajin jal-kaväki vastapuolella. Mutta konearmeijoilla ei sellaista jalkaväkeä ole eikä muutakaan jalkaväkeä. Suurin osa sotilaspukea kanta-vista toimii tehtävissä, joiden hoitamista kaikenlainen ammuskelu vain häiritsee. Tämä pätee myös niihin 140 000 amerikka-laiseen sotilaseen, jotka ovat miehittä-mässä Irakia. Niinpä Yhdysvalloista on kuulu-nut vakavasti otettavia ääniä, joiden mukaan miehittäjiä olisi oltava ainakin 500 000, jot-ta tilanne saataisiin hallintaan. Lähinnä jal-kaväkitaistelijoita noiden puolen miljoon-miehen pitäisi olla. Ongelma on vain siinä, että heitä ei ole olemassa. Tuhottomia maksava sotakoneisto on kyllä hankittu, mutta taistelun klassista suorittajaa on vä-heksytty.

Sotakokemukset muistakin tuoreista so-dista, joissa suurvallat ovat olleet mukana, ovat samankaltaisia kuin kokemukset Ira-kista. Neuvostoliitto joutui vetäytymään vuonna 1989 Afganistanista, ja hammasta puren se sen teki. Vastaavaa ei ole haluttu kokea Tsetseniassa, mutta valtavana ylivoi-masta ja äärimmäiskeinoista huolimatta miehittäjän ote lipsuu heti, kun tarkkaavai-suus hellittää vähänkin. Amerikkalaisten hyökkäys Afganistaniin ei tuottanut sinne muuta kuin miehittäjän valvoman nukkehal-lituksen, jonka tarina päättyy heti kun mie-hittäjiä poistuu. Israelin konearmeijan hyök-

käys Libanoniin loppui lyhyeen tavalla, joka yleisesti on tulkittu Hizbollahin sissien menestykseksi.

Kaikki nämä tuoreet sodat ovat aiheuttaneet hirvittävää tuhoa kohdemaille. Mutta todellisia taistelijoita on jäänyt kuitenkin riittävästi ulottumattomiin, ja heidän lannistamiseensa ei hyökkääjällä ole ollut väliä eikä näillä näkyillä tule olemaan. "Rättipäiksi" halveksien kutsutut "fanaattiset" sissit ovat tämän päivän köyhän miehen tehokas vastaus teknologiaa palvovalle päällekkäisen haasteeseen. Jalkaväeksi heitä on pakko luonnehtia, vaikka asian sanominen ääneen ei tunnukaan miellyttävältä. Mutta tuskinpa entiset roomalaisetkaan auliisti rinnastivat "barbaareja" omiin legioonalaisiinsa.

Vähäisillä, eliittijoukoiksi mielletyillä erikoisjoukoilla, joiden esikuvana ovat esimerkiksi toisen maailmansodan kommandoryhmät ja joita kernaasti esitellään suurelle yleisölle, ei jalkaväen yleistä puutetta korvata. Roomalaisillakin oli kuolemaa halveksivat gladiaattorinsa, jotka taatusti hallitsivat kaiken maailman ninjatempuita, mutta käytettävissä olleen armeijan yleisluonne ei siitä mihinkään muuttunut.

Materialistisen ja mukaavuudenhaluisen läntisen maailman sotatäito on tulossa umpikujaan. Helppoa ulospääsyä ei ole, mutta suureksi avuksi olisi jo se, kun muistettaisiin käytännössäkin eikä vain juhlapuheissa, mitä aselajia perinteisesti on kutsuttu taistelulentien kuningattareksi. Jalkaväen mies on edelleen tai tarkemmin sanottuna nimenomaan edelleen ainoa taistelija, joka katsoo vihollista silmästä silmään. Ja se on ratkaisu. □

Niveljäykkyyttä? Rasitusvaivoja? Kulumia?

CARTIMARE® MSM

MSM- VIHERSIMPUKKA- HAINRUSTO- UUTEKAPSELI

Ikääntyminen, ylipaino, huonot työasennot ja urheilu kuluttavat niveliä ja saattavat aiheuttaa nivelten ja lihasten jäykkyyttä.

CARTIMARE® MSM

on nivelten jäykkyyteen ja tukikudosten hyvinvointiin suunniteltu ravintolisä, jossa on kolme tehoainetta:

- **MSM** vastaa osaltaan kudosten, esim. ruston uusiutumisen.
- **Vihersimpukan Omega-3** -rasvahapot sekä **hainruston** proteiinit voitelevat ja ravitsevat niveliä. Pakkaus: 80 kaps.

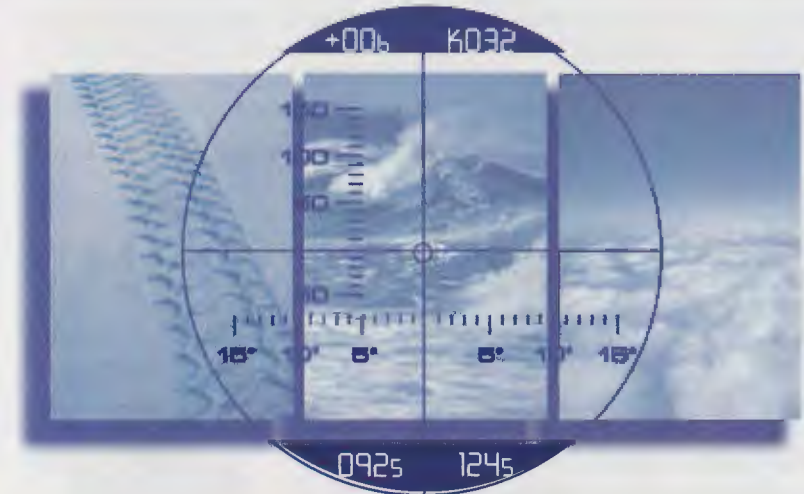
Terveyskaupoista, -osastoilta ja aptekeista

 Hankintatukku Oy
www.hankintatukku.fi

Tutkittua suomalaisen lääkeyhtiön laatua

Only Up-to-the-minute Information Permits Targeted Action.

Military decisions are based on hard facts. The required information must be gathered during the day, at night and often at great distances. Clear vision is a must. Ideally, this means the ability to also determine the target coordinates using the observation instrument and transfer this information to the command center. This data is

obtained by means of an integrated laser rangefinder, a compass and GPS.

Nestor is currently the only compact observation instrument that, in addition to its function as binoculars, also permits the superimposition of daylight and thermal images in order to determine and transmit positional data.

Carl Zeiss Optronics GmbH
73446 Oberkochen, Germany
www.zeiss.com/optronics

We make it visible.

Viime sotiemme aikana toimi erilaisissa tehtävissä yli 600 000 suomalaista miestä. Heistä 191 nimitettiin Mannerheim-ristin ritariksi. Haapavedellä maanviljelijä Matti ja Rosa Törmälehdon poikakolmikon keskimmäisenä 27.3.1922 syntynyt Taavi Armas oli yksi

heistä. Hänet nimitettiin Mannerheim-ristin ritariksi nro 41 päivämäärällä 19.11.1941 ollessaan 19 vuoden, seitsemän kuukauden ja 22 päivän ikäinen, vasta mieheksi varttuva nuorukainen. Kaikista ritariksi nimitetyistä vain yksi oli häntä kuukauden nuorempi.

TOISEKSI NUORIN MANNERHEIM-RISTIN RITAREISTAMME

TAAVI TÖRMÄLEHTO

Johtamistaitoa pyritään kehittämään monin keinoin ja mittarein, muttei parempaa mittaria sotilasjohtajalle olekaan kuin hänen taistelijansa. Ei tarvitse muuta kuin tutustua niihin miehiin, jotka taistelivat viime sodissamme itsenäisyytemme puolesta, kun edellinen väite tarkentuu.

Raumalle viime heinäkuussa 2006 tehtyä haastattelumatkaa 84-vuotiaan sotiemme monivammaisen ritarin luo – alikersantti ja levyseppä – täydensi hänen vasta viisi vuotta aiemmin julkaisemansa kirja, Marskin ritarin tilitys. Taavi Törmälehdon kertomus kasvamisestaan Suomen puolustajaksi ja konepistoolimiehen kokemuksista kolmessa sodassamme nousee Pentti Haanpään kirjojen tasoiseksi taistelutuntemusten kokoelmaksi. Siihen saivat haastattelijat hyviä tarkennuksia ritarilta itseltään, ja kertomukset saivat lihaa luittensa ympärille.

Muisteluja sotakokemuksistaan ja muistakin tapahtumia pitkän elämänsä varrelta Törmälehto oli kirjannut muistiin heti sotien

Kuva Kari Norkola

jälkeen. Hän keskittyi kertomaan tuntemuksiinsa ja toimintaansa niin, että usein lukija tunsi vaikutelman täysin joukkoon sopeutumattomasta yksittäistaistelijasta, jonka eloa ja miehet osin vain häiritsivät. Samoin tehoakaan taistelijan tuomion saivat useimmat asevoimien valvontakeinot, kuten asiakirjojen laatiminen, ilmoittautumisvelvollisuus ja sotapoliisi, kun hän samalla näki, miten valvonta ei ulottunut kaikkiin tasapuolisesti.

Taavi Törmälehto oli kuitenkin täynnä suomalaisuutta, minkä hänen vapausoturiutuksensa ja isoisänsä olivat häneen istuttaneet. Heidän kautta hän oli saanut halun oppia aseiden käytön Suojeluskunnassa ja imenyt siellä aikansa tunnon, minkä mukaan oli kaikkiin voimin valmistauduttava puolustamaan Suomen nuorta itsenäisyyttä.

SUOJELUSKUNTAAN

Taavi Törmälehto liittyi Suojeluskunnan poikaosastoon veljiensä tapaan heti tultuaan täytettyyn 17 vuoden ikään. Hän piti hyvin mielenkiintoisina ja asiallisina siellä pidettyjä harjoituksia, joita johti jo vapaussotaan osallistunut ja Vöyrin sotakoulun käynyt Taavi Kujala. Erääseen ampumarajoitukseen kuuluneen kilpailun jälkeen Taavi Kujala ojensi muiden muassa Törmälehdolle suojeluskuntakiväärin saatesanoilla: “Kun sinä nyt olet saavuttanut sen iän, mikä täysivaltaiselta suojeluskuntalaiselta vaaditaan, annan tämän kiväärin sinun huostaasi. Pidä siitä hyvää huolta. Toivon, että olet aina valmis seuraamaan vapaussodan urhoillisesti ja kunnialla käyneen isäsi jälkiä”.

Törmälehto tunsu vasta silloin olevansa täysivaltainen suojeluskuntalainen. Kiväärin saaminen oli niin mieliinpainuva tapahtuma, että hän muistaa sen ja Kujalan sanat

erittäin hyvin vuosikymmenten jälkeenkin.

RINTAMALLE, EI RIVIIN

Surullisen synkkänä antinpäivän aamuna 30.11.1939 poikaosaston kokoontuessa aamutoimille, heidän rivistään virisi spontaani laulu “Siniristilippumme, sulle valan vannomme kalliihin.”

– Tuon valan moni rivissä olleista täytti katkeraan loppuun saakka, yhdenkään sitä pettämättä, Törmälehto totesi.

Erään Piippolassa pidetyn harjoituksen yhteydessä he kuulivat radiosta, että ryssät olivat hyökänneet rajan yli polttaen kyliä, tappaneet aseettomia ihmisiä Hyrsylän mutkassa ja ottaneet heitä vangiksi. Kenenkään yllyttämättä poikajoukon päätös tuli kuin yhdestä suusta: “Menemme sinne mukaan heti kun pääsemme!”

Törmälehto totesi päätöksen kummuneen heidän jokaisen sisimmästä. Siinä ei ollut pelkoa eikä paniikkia, pikemminkin päättäväisyyttä ja uhmaa. He olivat valmiit astumaan palvelukseen Isänmaan heitä tarvitessa.

Pian tämän jälkeen he jättivät nimismiehelle hakemukset vapaaehtoiseen armeijan palvelukseen. Hänen kysymykseensä oliko Taavin isä antanut alaikäiselle pojalleen suostumuksensa, hän valehteli isänsä niin tehneen. Kun anomukseen oli kuitenkin saatava isän allekirjoitus, niin poikakaverit väärinsivät sen – ja anomus lähti eteenpäin! Sen jälkeen alkoi pitkästyttävä odotus päätöksen saapumisesta.

Törmälehto korosti, ettei hänen isänsä vastustanut hänen lähtöään rintamalle poliittisesti, olihan hän itsekin osallistunut vapaaehtoisena vapaussotaan 1918 kuten Taavi Kujalakin. Hänen isänsä ei lyhytsanaisena miehenä siitä juuri huudellut, joten sen

takia hän ei mennyt isältä lupaa nirhaamaan. Niinpä hän päätti lähteä sinne kaverireittensä kanssa omin lupinensa.

Lopulta palvelukseenastumismääräysten saavuttua he hakivat litteransa nimismieheltä, joka evästi heitä kätellen: “Olette sitten perillä Ilmajoella 19.1.1940. Esitän omasta ja valtiovallan puolesta parhaimmat onnen ja menestyksen toivotukset. Antakaa ryssää turpiin!”

Ilmajoen koulutusvaihetta Törmälehto ei kokenut lainkaan koulutusta antavana ajanjaksona. Hänet sijoitettiin eräänlaiseen palokuntaan, jota ei oltu suunniteltu lähettääkään rintamalle. Palokunnan koulutus oli pääasiassa letkusulkeista – letkut asento, letkut lepo, letkut maahan, letkut ylös, letkut ryömikää – ja sulkeisjärjestystä, sekä kunniantekoa eli tervehtimispakkoa. Kaiken tämän hän koki täysin turhana, kun taas kouluttajien mielestä se oli tärkeää sotilaskoulutusta – jopa sotaa varten.

– Esimerkiksi asekäsitteilyä saati mitään muutakaan harjoittelua aseiden kanssa ei ollut kertaakaan, niin tärkeää kuin se olisi ollutkin. Sotasaalisaseitakin olisi ollut käytettävissä, joiden tuntemus olisi ollut meille hyödyksi, olimmehan menossa rintamalle.

Tuon vaiheen seurauksena alkoi Taavi Törmälehdon mielissä väistämättä itää kriittikki, purnausta ja jopa suoranainen viha simputtavia ja huutavia kouluttajia ja esimiehiä kohtaan. Sodan edetessä vastenmielisyys nimenomaan upseereita, jopa pappejakin kohtaan voimistui. Nimiä hän ei yleensä maininnut – paria poikkeusta lukuunottamatta. Vuonna 2001 julkaistussa kirjassaan Marskin ristin ritarin tilitys hän päästää julkisuuteen vuodatuksiaan muutaman sivun välimatkoin.

“MOTTI-MATIN HIIPIJÄÄN”

Muistorikkaimmat ja ylväimmät hetket Taavi Törmälehto sai kokea tammikuun lopulla 1940 saapuessaan seitsemän kaverinsa kanssa Jääkäripataljoona 4:ään, “Hiipijään”. Pataljoonan tehtävänä oli vartioida saarrettua venäläisten Lemetin mottia. Todella erikoista oli, että heidät lähetettiin Ilmajoelta rintaman etulinjaan – ilman aseita! Tätä lähtöhetkellään kysellessään heille vastattiin: “Ottakaa ryssiltä”.

Jo alku aseettomille jääkäreille oli mieltä kohottava. Pataljoonan komentaja, majuri ”Motti-Matti” Aarnio otti heidät vastaan henkilökohtaisesti kätellen. Se merkitsi kahdeksalle tulokkaalle paljon. Tunnelma jatkui, kun 3.Komppanian päällikkö, luutnantti Erkki Komonen väsyneenä ja ulkoasultaan räh-jäisenä lausui tulijat sydämellisesti tervetulleiksi. Hänen sotansa oli alkanut jo 30.11.39.

Samalla heille jaettiin “vastustajalta” otetut aseet. Törmälehto tosin otti Suomi-konepistoolin, jonka käyttö myös opetettiin käytännössä: edestä antaa (vaihdin edessä, ase sarjatulella), keskeltä pihistää (vaihdin keskiasennossa, ase kertatulella), takaa ei anna (vaihdin takana, ase varmistettu, aseella ei voi ampua).

Rintamalle päästyään hän tunsikin olevansa oikeassa paikassa. Hän tunsikin tulleen samanhenkisten ystävien joukkoon, missä vain miehinäinen teko merkitsi jotakin. Tulokkaat joutuivat vanhempien miesten ohjaukseen. Esimerkillään nämä neuvoivat heitä, sillä eihän heistä olisi vielä mihinkään ollut. Mistään simputuksesta ei Törmälehto silloin tiennyt mitään, vaikka sen hän myöhemmin oppi karvaasti kokemaan. Joukon nuorimpana Törmälehto määrättiin komppanian päällikön lähetiksi.

Kuva teoksesta Marskin ritarin tilitys.

19-vuotias Mannerheim-ristin ritari Taavi Törmälehto maaliskuussa 1941.

Alusta alkaen hän hakeutui paikkoihin, joissa tarvittiin rohkeita, pelkäämättömiä taistelijoita, ratkaisijoita. Jääkäri Törmälehto ja Suomi-konepistooli m 31 ikäänkuin kasvoivat yhteen – ja sen sai tuta vihollinen nahoissaan.

LEMETTI OPETTI KÄSITTELEMÄÄN ASETTA

“Hiipijän” tehtävänä oli piirittää Lemetin ns. Kenraalimottia. Siellä Törmälehdolle mieluinen “sattuma-alikersantti” Viljo Huisko antoi konepistoolin käytöstä kullat arvoisia neuvoja: “Muista aina, kun käytössäsi on enää yksi täysi lipas, että laitit aseensa kertatulelle, muuten ruilahtaa viimeinenkin lipas nopeasti tyhjäksi. Silloin on vaara, että saat pistimen niskaasi ja se kuule-

ma tuntuu vähemmän mukavalle.”

Kun venäläisten ulosryntäys motista alkoi 28.-29.2.1940, ei taistelukuvaukseen sopinut muuta kuin vihollisen voimakas ura -huudon muuttuminen surkeaksi ulinaksi ja omien sarjatuliaseiden jatkuva rätinä. Kun viimeinen lipas oli menossa, Törmälehto muutti aseensa kertatulelle patruunoita säästääkseen. Odottamatta vierelle ilmestyi ”kuin taivaan lahjana” mies ahki-oineen, joka oli täynnä erilaisten aseiden täytettyjä lippaita. Niin hänkin pääsi muuttamaan taas aseensa kestotulelle, sillä malleja oli enemmän kuin tarpeeksi.

Törmälehdon mielestä takuuvarmaa oli, että ahkiomies pelasti heidän vajaan joukkueensa varmalta tuholta, sillä vihollisen hyökkäys tuntui vain vahvistuvan patruunoiden alkaessa olla lopussa.

TALVISODAN JÄLKEEN VARUSMIEHEKSI

Talvisodan päätyttyä “Hiipijä” siirrettiin Kuopion Niiralan kasarmeille, jossa uusien “kouluttajajohtajien” koulutus oli pääasiasa huutamista, jota Törmälehto valittelee kuulevansa toisinaan vielä näin vuosikymmenten jälkeenkin.

Rauhan, saati sodan ajan, harjoittelu oli sitten kysymys sulkeisesta tai sisäpalveluksesta, ei sopinut Törmälehdolle. Kuinka paljon hän siitä kärsi aloittaessaan varusmiespalvelun syksyllä 1940 Santahaminassa, ei käy suoraan ilmi hänen kertomuksistaan. Ainakin hänen esimiehensä joutuivat vaikeuksiin miehen kiemurrellessa tyhjiksi arvioimistaan tehtävistä.

– Miksi ihmeessä kunnianteko on armeijassamme niin viimeisen päälle tärkeää, että sitä yritetään lyödä jääkärien kalloon vaikka takapuolen kautta, Törmälehto kertoi vuo-

den 1940 harjoituksista.

– Sillä ei ole mitään tekemistä todellisen sotilaallisuuden kanssa, kun taas tärkeilevien herrojen kanssa sitäkin enemmän, hän jatkoi mielipiteitään.

Varusmiesaikana Törmälehdon kohdalle sattui kaksi unohtumatonta tapahtumaa 19.12.1940. Mm. hänen joukkueensa muodosti eduskuntatalon portaille kunniakujan Tasavallan presidentti Risto Rytin kulkiessa juhlallisen vakuutuksen eduskunnalle annettuaan Mannerheim seurassaan portaita alas. Toinen tapahtui samana iltana, kun he olivat kunniakujassa Helsingin rautatieasemalla entisen presidentti Kyösti Kallion tehdessä lähtöä junalla kotipaikkakunnalleen Nivalaan. Yht’äkkiä syntyi valtava tungos ja sekamelska, jonka syyn he saivat tietää seuraavana päivänä – presidentti Kallio oli mehtynyt asemalaiturille.

”MÖKIN UKON” JOHDOLLA VAUHTIA

Jatkosota alkoi kesällä 1941 Taavi Törmälehdon osalta edelleen Jääkäripataljoona 4:ssä. Hyökkäys alkoi kuvauksella: ”Me Merikallion johtamat jääkärit työnnyimme kohti Varisvaaraa”. Eteneminen tapahtui Laguksen kirittämällä nopeudella Vilokkiin, Koirinojalle ja Tuulosjoelle.

Syskyjärvellä Törmälehto kertoi nähneensä myös itse eversti Laguksen, ensimmäisen Mannerheim-ristin ritarin. Vaikutelmistaan hän kertoi: ”Lyhyenlanta suurmies kuulen häntä jonkun luonnehtivan. Mielestäni hän vaikutti paremminkin joltakin mökin ukolta kuin jääkäriprikaatin komentajalta, mutta kerrankos se ulkonäkö peittää.”

Laguksen lisäksi Tuulosjoella syyskuun alussa tapaamiaan pataljoonan komentajaksi tullutta majuri Polónia ja JR 22:een siirret-

tyä Väinö Merikalliota – kaikki jääkäriupseereita – Törmälehto piti vertaansa vailla olevana kolmikkona! Koskaan hän ei kuulut heidän korottavan ääntään alaisilleen ja toiminta pelasi. Kaikista ja varsinkaan eteen sattumalta komennetuista ”töpinän keikareista” hän ei voinut sanoa samaa.

Heinäkuun 21. päivänä tapahtuneen Salminkirkonkylän valtauksen jälkeen komppanian päällikkö, kapteeniksi ylennetty Komonen määräsi Törmälehdon tutkimaan Jukakosken siltapadon kunnan ja jokiuoman ylittämismahdollisuuden. Hänellä olikin asettaa tutulle, joviaalille päällikölleen ehdoksi: ”Olen kerran ollut vapaaehtoinen ja olen sitä edelleenkin, mutta ette pistä enää minua suljettuun, jos tästä leikistä elävänä selvitään.” Komonen yllätti lupamalla irrottaa hänet kaikesta kenttäpalvelusta, kuten silloin suljettuakin nimitettiin ja homma hoidettiin kotiin. Törmälehto oli kovin hämmästynyt, kun Komonen toisen upseerin kuullen sinutteli häntä, sillä sehän ei ollut hänen tapaistaan!

Heidän hyökkäyksensä jatkui Tulemajoen yli Viteleeseen ja Tuulokseen. Aunuksessa 5.9. tapahtuneen lievän haavoittumisen ja Varkauden sotasairaalassa annetun hoidon jälkeen Törmälehto oli mukana jo Syvärin ylityksessä yöllä 14.-15. syyskuuta voimallaitoksen viereisen padon kohdalla. Joen ylityksen jälkeen Törmälehdon uusi komppanian päällikkö, kapteeni Helge Ruusuvuori kaatui. Kahden ryhmänsä miehen avustamana Törmälehto haki hänen ruumiinsa yön pimeydessä rintamalinjojen välistä omien puolelle.

Törmälehdon sotataival jatkui Aunuksen Mäkriään paluun jälkeen etenemisellä Latvian kautta kohti Petroskoita, johon hänen pataljoonansa saapui lokakuun 1. päivänä. Sieltä pataljoonan eteneminen jatkui kovan

Jääkäri Taavi Törmälehto Aunuksen Juksiolassa etenemisvaiheessa 5.9.1941, päivänä, jolloin hän haavoittui ensimmäisen kerran.

pakkasen kourissa olleeseen Karhumäkeen, jonne saavuttiin joulukuun alkupäivinä.

Törmälehdon toinen haavoittuminen tapahtui itsenäisyyspäivän aattona hänen toimiessaan Vickers -panssarivaunun tähystäjänä. Nimityksestään Mannerheim-ristin ritariksi hän kuuli ensimmäisenä ryhmänjohtajaltaan tultuaan tajuhiinsa Suojärven sotasairaalassa.

Taavi Törmälehto sai Mannerheim-ristin haltuunsa käydessään toipumuslomalla kotonaan jouluna 1941. Se oli lähetetty Päämajasta hänen isälleen omistuskirjoineen. Taavi Törmälehdolla ei sotasairaalassa olonsa johdosta ollut mahdollisuuksia lähteä vastaanottamaan ristiään Päämajaan itse Mannerheimilta. Matti-isä ojensi parin tulaissyypyn jälkeen ristin pojalleen sanoen: ”Kai sinut nyt on mieheksi tunnustettava, vaikka sinne luvatta menitkin.”

KARJALAN KANNAKSELLE – JA LAPPIN

Toipumislomalta palattuaan Törmälehto määrättiin Hyrynsalmen lähettyvillä Vaaralassa sijainneeseen Jalkaväkirykmentti 32:n I Pataljoonan jääkärijoukkueeseen. Keväällä 1942 Törmälehto rykmentin nuoremman ikäluokan mukana siirrettiin Jalkaväkirykmentti 11:n III Pataljoonan 9. Komppanian komentoryhmään.

Pahin haavoittuminen Taavi Törmälehdolle sattui 30.4.1943 Uhtualla. Potilaskerptomuksen mukaan hänellä oli ”sirpalevammoja päässä, kasvoissa, vasemmassa yläraajassa, oikeassa sääressä ja selässä, lievä aivovamma ja räjähdyspaineen aiheuttama kuulon huononeminen. Ei kuulopartioon, eikä vartioon.”

Talvella 1944 Törmälehto joutui korkean

kuumeen takia Kuusamon ja edelleen Oulun sotasairaalaan selässä olevien sirpalehaavojen tulehtuessa.

Kesäkuun alussa 1944 JR 11 siirrettiin junalla Kemijärveltä Karjalan Kannakselle ja ryhmitettiin 8. kesäkuuta alkaen Valkjärven Kivennavan alueelle, seuraavan päivän kaikkein pahimmasta paikasta Valkeasaa- resta 40 kilometriä pohjoiseen. Siitä eteenpäin Väärämässä, Kaukolassa, Revonky- lässä, sekä kylmänä ja sateisena juhannuk- sena Noskuan Riikkolanvuorella käytyjen tiukkojen taistelujen jälkeen hänen III Patal- joonansa oli kärsinyt 75 %:n tappiot!

Komppanian päällikkö, luutnantti Hela- vuori ylensi Törmälehdon 4.7. alikersantiksi, jotta tämä voisi ”virallisesti” johtaa ryh- mänsä vanhempia miehiä noutamaan heidän asemiansa eteen jääneet kolme omaa haa- voittunutta. Keskellä vihollisen tykistökes- kitystä suoritettu vaarallinen tehtävä onnis- tui hyvin.

Aselevon 4. syyskuuta 1944 astuttua voimaan rykmentti siirrettiin Ihantalasta Antrean alueelle lepoon. Siitä ei ehditty ”nauttia” kuin runsaat pari viikkoa paikalli- sia asukkaita mm. perunannostossa auttaen kun tuli lähtö junalla kohti pohjoista, mutta sitä ei kerrottu mihin – siviiliin? Törmälehd- on sotataipaleella alkoi seuraava vaihe – Lapin taistelut.

Toppilan satamassa heidät laivattiin syyskuun viimeisenä päivänä ja kuljetettiin Tornion Röyttään, jonne saavuttiin seuraava päivänä. Satamasta edettiin kohti Kemiä ja edelleen kohti Laurilaa. Siellä III Pataljoonan komentaja, joviaali herrasmies, kapteeni Ronkanen määräsi Törmälehdon lokakuun 9. päivän aamusta alkaen patal- joonan jääkärijoukkueen johtajaksi joukkue- en johtajan, vänrikki Keijo Koskelinin kaa- duttua.

Tätä Törmälehto ei osannut vähääkään odottaa. Hän katsoi joukkueenjohtajan tai- tonsa olevan sitä sun tätä, hän ei ollut saanut edes ryhmänjohtajan koulutusta, vaikka hä- net oli ylennetty alikersantiksi jo 4. heinä- kuuta. Mitään ylennystä ei tähän tehtävään kuitenkaan sisällynyt.

Hänen toimintansa joukkueenjohtajana kesti vain runsaan viikon. Kovia tappioita kärsinyt pataljoonan eteneminen pysäyteti- tiin 16.-17. lokakuuta Rovaniemen luo- teispuolella Ounasjoen varrella Nivan kylän viereisessä Vennivaarassa, jossa he pääsivät huollettavaksi ja lepoon.

Ounasjoelta tuli lähtö ilman seremonioita siviiliin. Kävelen piti mennä etelän suun- taan, mutta luonteensa mukaan Törmälehto irtosi pian rivistä ja hankkiutui kotiin omin keinoin. Hänet kotiutettiin Lapista palan- neena Raahessa 19.11.1944.

Kotiin palaaminen hänestä ei ollut herku- kua. Monet kotiseudun tutut näyttivät hänen mielestään nauttivan suurtakin arvostusta veteraaneina, vaikeivät ehkä etulinjaa kos- kaan joutuneetkaan tallaamaan. Erityisen happamalta kuulosti, kun joku kertoi vaati- mattomasti olevansa ”ohiamuttu” asian kiteyttäen.

– Varmaan niin, jos rintamaa oli nähnyt- kään, totesi Taavi Törmälehto.

JOHTAMISEN LAATUA

Kaikki sotavuosien rintamanosat antoivat ainesta Marskin ritarille kertoa kokemansa niin värikkäästi, että ohjeet jalkaväkijohta- jalle ovat tänäkin päivänä poimittavissa sieltä:

– Johtaja voittaa luottamuksen ottaessaan jokaisen saapuvan miehen vastaan henki- lökohtaisesti.

– Hänen on liikuttava oman joukkonsa

mukana ennenkaikkea silloin, kun miehillä on kosketus viholliseen.

– Hänen on annettava tehtävät alaisilleen silmästä silmään. Partioitehtävä lähetin kaut- ta vie häneltä alaistensa luottamuksen.

– Kärkiryhmän johtajan paikka on tunnus- telijoiden takana seuraavana miehenä ja kärkijoukkueen johtajan paikka on liikkua ensimmäisenä miehenä kärkiryhmän jäl- jessä.

– Johtajan on oltava perillä alaistensa rat- kaisuista toiminnan jokaisessa vaiheessa. Hän saa helposti syyn niskoilleen, jos varti- ointia ei järjestetä järkevästi ja vihollinen pääsee yllättämään.

– Joukolla on oltava aina reservi: miehiä, muonaa, lippaita ja patruunoita käytössä oleviin aseisiin. On pystyttävä huolehti- maan erityisesti, että voimakkaan kosketuk- sen aikana on nimetty henkilöt, jotka lipas- tavat ja kuljettavat ampumatarvikkeet eteen ja aina tarpeen vaatiessa kuljettavat samalla evakuointia vaativat pois.

– Johtajan on muistettava liikkua alaisten- sa luona ennen kosketuksen alkamista roh- kaisten varsinkin uusimpia alaisiaan jutte- lullaan.

Taavi Törmälehdon tehokas taistelijan toiminta sai hänen esimiestensä, komppa- nian päällikön Erkki Komosen ja Jääkäri- pataljoona 4:n komentajan, kapteeni V Lou- nilan esittämään hänen nimittämistään Mannerheim-ristin ritariksi jo jatkosodan ensimmäisten kuukausien jälkeen.

Mannerheim-ristin lisäksi Taavi Törmä- lehdon rintaa koristavat VR 4 mk, VM 1 ja VM 2 ankarista taisteluista kertovien muis- tomitalien ohella. □

Haastattelijoista majuri Kari Norkola on Mannerheim-ristin ritarien säätiön halli- tuksen jäsen. Toinen haastattelija ja tekstin kirjoittaja, majuri Pentti Vainikka toimii Karjalan Prikaatin edeltäjän, jatkosodan Jalkaväkirykmentti 8:n Perinnetoimikun- nan sihteerinä.

VIRALLISET NIMITYSPERUSTELUT

Ylipäällikkö on pvm:llä 19.11.1941 ni- mittänyt Vapaudenristin 2. luokan Manner- heim-ristin ritariksi jääkäri Taavi Armas Törmälehdon.

Jääkäri Törmälehto on konepistoolimie- henä toiminut erittäin urheasti ja uhkaroh- keasti monissa eri tilanteissa. Mm. Vilokin taistelussa 14.7.41 hän joukkueenjohtajan haavoituttua oma-alotteisesti esti konepis- toolillaan vihollisjoukkueen etenemisen ja suojaasi täten omien haavoittuneiden siirron turvaan.

Koirinojalla 16.7.41 hän valtasi yksi-

nään vihollisen panssarintorjuntatykin ja toi samalla arvokkaita tietoja vihollisen asemista ja toiminnasta.

Tuulosjoella 25.7.41 hän käsikranaa- teilla ja konepistoolilla tuhosi useita vihollis- pesäkkeitä ja niiden miehistöjä, ja 15.9.41 hän toverinsa tukemana valtasi Syvärin voimalaitoksella kaksi vihollisen pesäkettä. Hän osallistui myös vapaaehtoisena partioon, joka yöllä kävi nouta- massa pois tulilinjojen välistä komppanian päällikön kylmenneen ruumiin.

MAAVOIMIEN SYNTY

Hajautetusta mallista yhdistettyyn malliin

Valtioneuvoston vuoden 2004 selonteko oli lopullinen sinetti maavoimien perustamiseksi. Selonteon jälkeen syntyi näkyvin ja ehkä samalla kiistellyin päätös perustaa Maavoimien Esikunta Mikkeliin. Maavoimien Esikunnan perustaminen on kuitenkin vain pieni osa kokonaisuutta. On huomattava, että samalla päätöksellä lakkautetaan nykyinen johtamis- ja hallintojärjestelmä, perustetaan maavoimien alueellisen tason esikunniksi seitsemän sotilasläänin esi-

kuntaa ja Materiaalilaitos organisoidaan kokonaan uudelleen. Yhteyden pitämiseksi reserviin perustetaan kuusitoista aluetoimistoa, joukko-osastojen johtosuhteita muutetaan ja Pääesikunnan Maavoimaesikunta siirretään vastuineen Mikkeliin osaksi Maavoimien Esikuntaa.

Kirjoituksessa tarkastellaan miten suunnittelu lähti liikkeelle, miten se on edennyt sekä mitä muutoksia uusi johtamis- ja hallintojärjestelmä tuo maavoimien pääaselajin jalkaväen rutiineihin.

Pääesikunta antoi maavoimien suunnittelulle reunaehdot vuoden 2004 syksyllä. Tällaisia reunaehdot olivat mm. sodan ajan joukkojen supistus 350 000 sotilaaseen, uuden johto-organisaation perusrakenne, toimintamenojen säästövaatimukset sekä henkilöstön supistus- ja kohdennusvaatimukset. Kumppanuuksien vaikutus maavoimien toimintaan eri tahoilla oli ja on yhä monilta osin auki. Lisäksi Puolustusministeriö pidatti toimivaltansa puitteissa muutamia keskeisiä päätöksiä itsellään melko pitkään.

Maavoimien suunnittelua valmistelemaan perustettiin syyskuun 2004 lopussa suunnitteluryhmä. Ryhmän jäsenet määrättiin tehtävään oman toimensa ohella keskeisistä johtoportaista. Suunnitteluryhmässä työskenteli noin 15 upseeria. Itäisen Maanpuolustusalueen komentajalle, kenraaliluutnantti Ari Puheloiselle määrättiin vas-

Kirjoittaja, everstiluutnantti Markku Myllykangas palvelee Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunnassa Maavoimien Esikunnan rungossa apulaisosastopäällikkönä suunnitteluosastolla (G5).

tuu sekä maavoimien, että Maavoimien Esikunnan valmistelusta ja perustamisesta. Suunnitteluryhmän johtajaksi määrättiin vankan jalkaväkitaustankin omaava eversti Keijo Suominen. Suunnitteluryhmä aloitti

Suunnittelun johto koolla: Uutta suunnitellaan ja vanhaa ajetaan alas tiiviissä yhteistyössä. Suunnitteluosaston päällikkö, eversti Keijo Suominen ja Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunnan esikuntapäällikkö, prikaatikenraali Antti Lankinen keskustelemassa kenraaliluutnantti Ari Puheloisen kanssa.

toiminnan kenraali Puheloisen suorassa alaisuudessa vuoden 2004 lopussa.

SUUNNITTELUKÄSKYLLÄ TÖITÄ JOHTOPORTAILLE

Maavoimien uuden johtamis- ja hallintojärjestelmän suunnittelukäskyn ensimmäinen luonnos valmistui siten, että se voitiin lähettää laajalle lausuntokierrokselle huhtikuussa 2005. Luonnos kirvoittikin useat johtoportaat esittämään kannanottojaan ja perusteltuja parannusesityksiään. Ne otettiin suunnittelutyössä huomioon reunaehdoten niin mahdollistaessa.

Keväällä 2005 suunnittelukäskyn sisältö

täydentyi uusien velvoitteiden myötä. Suunnitteluaiakataulua kiristi myös Puolustusministeriön vuodella aikaistettu päätös lakkauttaa kaksi maavoimien joukko-osastoa. Tämä edellytti suunnittelun nopeuttamista erityisesti henkilöstön käytön ja joukkotuotannon suunnittelun osalta. Tavoitteena oli valmistella henkilöstöä koskevat päätökset siten, että kaikilla muutoksen piirissä olevilla henkilöillä olisi mahdollisuus tulla otetuksi huomioon henkilöstöjärjestelyissä tasapuolisesti. Suunnittelun aloittamiskäsky valmistui ja lähetettiin liikkeelle 31.5.2005.

Suunnittelukäskyn luonnoksen valmisteluvaiheessa aloitettiin tiedottaminen omalle

henkilökunnalle ja käynnistettiin yhteistointalain edellyttämä informointi ja kuuleminen eri johtoportaisissa. Aikaisessa vaiheessa alkaneella tiedottamisella ja yhteistoimintamenettelyllä pyrittiin paitsi saamaan tarvittava palaute kaikilta tahoilta, myös vähentämään suunnittelun mukanaan tuomaa epätietoisuutta.

MAAVOIMIEN ESIKUNNAN RUNKO PERUSTETAAN

Suunnitteluryhmä lakkautettiin vuoden 2005 lopussa ja 1.1.2006 perustettiin päätoiminen suunnitteluelin, Maavoimien Esikunnan runko. Se organisoitiin Mikkeliissä yhdeksi osastoksi osaksi Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunnan kokoonpanoa. Tehtävänsä se sai Itäisen Maanpuolustusalueen komentajalta. Rungon päälliköksi määrättiin jalkaväen tarkastajanakin toiminut prikaatikenraali Mika Peltonen. Maavoimien Esikunnan runko oli ja on pääosin edelleenkin suunnitteluorganisaatio vailla toimeenpanovaltaa. Suunniteltujen asioiden toimeenpano tapahtuu esittelyiden kautta voimassa olevaa johtamis- ja hallintojärjestelmää noudattaen.

Suunnitteluvaiheen toiminnan kannalta keskeisenä kysymyksenä nähtiin alusta alkaen se, miten voimassa oleva toimivaltainen organisaatio saataisiin pidettyä tietoisena suunnittelusta ja miten suunnitteluvastuussa olevat muut komentajat ja johtajat pääsisivät vaikuttamaan suunnitteluun. Ongelma ratkaistiin muodostamalla Maavoimat 2008 koordinaatioryhmä, joka suunnittelun edetessä on kokoonnutun lähes joka kuukausi. Koordinaatiokokouksissa osakokonaisuuksien suunnitteluvastuussa tai yhteistyössä suunnittelussa olevat komentajat pidetään tietoisina suunnittelun etenemi-

stä. Kokouksissa heillä on luonnollisesti mahdollisuus esittää oma näkemyksensä asioista.

Ensimmäinen Itäisen Maanpuolustusalueen komentajan johtama koordinaatiokokous pidettiin jo marraskuussa 2004. Tähän kokoukseen ottivat osaa maavoimapäällikkö, Läntisen Maanpuolustusalueen komentaja, Pohjoisen Maanpuolustusalueen komentaja ja Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen johtaja. Myöhemmin kokouksiin päätettiin kutsua myös Helsingin sotilasläänin komentaja ja Kymen sotilasläänin komentaja. Lisäksi niihin kokouksiin, joiden pääteema oli maavoimien huoltojärjestelmä, kutsuttiin Puolustusvoimien huoltopäällikkö. Vuoden 2006 lopulla uusien tehtävään määräysten myötä vastuu maavoimien perustamisen valmisteluista siirtyi maavoimapäällikölle, kenraalimajuri Ilkka Asparalle 1.4.2007 alkaen. Hänet on määrätty Maavoimien ensimmäiseksi komentajaksi 1.1.2008 alkaen.

MUUTOKSIA JALKAVÄEN ASIOIDEN HOITAMISESSA

Pääesikunnan Maavoimaesikunta siirretään tehtävineen osaksi Maavoimien Esikuntaa siten, että se on toimintavalmiina Mikkeliissä 1.1.2008 alkaen. Suurin osa henkilöstöstä on tarkoitus siirtää etupainoisesti Mikkeliin 1.10.2007. Vuoden 2007 aikana toimeenpantavien tehtävään määräysten osalta yksittäisiä henkilöitä voi siirtyä tehtävineen jo ennen tuota päivämäärää.

Pääesikuntaan kuuluva Maavoimaesikunta on vastannut keskitetysti maavoimien aselajien kehittämisestä. Kehittäminen näkyy ulospäin pääosin uutena kalustona. Näin on ollut myös jalkaväessä. Valmiusprikaatien varustamisen myötä laatua on ke-

Maavoimien Esikunnan rungon ja Pääesikunnan Maavoimaosaston vastuiden siirtoa suunnittelemassa Mikkeliissä rungon päällikkö, prikaatikenraali Mika Peltonen (vas), suunnitteluosaston päällikkö, eversti Keijo Suominen, vanhempi osastoiesupseeri, everstiluutnantti Jyrki Kaiponen ja jalkaväen tarkastaja, eversti Seppo Toivonen.

hitetty ja saatu. Jalkaväen tarkastajalla on ollut keskeinen rooli kehittämisohjelmien ja hankkeiden jalkauttamisessa kentälle. Maavoimien Esikunnassa jalkaväen tarkastajan vastuu aselajinsa kehittäjänä kasvaa, sillä hankkeiden lisäksi hän vastaa myös operatiivisista asioista.

Jalkaväen tarkastaja on muiden tarkastajien ohella organisoitu Maavoimien Esikunnan suunnitteluosastoon (G5). Operatiivinen ja strateginen suunnittelu tehdään suunnitteluosastolla. Suunnitteluosastolla laaditaan myös valtakunnallinen joukkotuotantosuunnitelma, jossa jokaiselle joukkoosastolle annetaan resursseihin sovitut koulutustehtävät. Aselajien välinen yhteistoiminta korostuu ja helpottuu osastoilla. Jalkaväen tarkastajan apulaisina suunnitteluosastolla ovat everstiluutnantin ja majurin arvoiset upseerit.

Jalkaväen koulutusalan suunnittelu ja yhteen sovittaminen tehdään vastaavasti henkilöstöosastolla (G1). Maavoimien Esikunnassa osaaminen on usealla eri toimialalla hajautettu eri osastoihin, jotta kaikki toimijat voivat ottaa kokonaisuuden huomioon nykyistä tehokkaammin. Maavoimien Esikunnan organisaatiota suunniteltaessa haluttiin muodostaa mahdollisimman toiminnallisia kokonaisuuksia. Aselajien ja toimialojen ei haluttu käyvän omaa sotaansa, vaan henkilöstön on toimittava saumattomana osana eri osastoja ja sektoreita.

Myös koulutusosalalla muutos tulee olemaan suuri. Yhdistetäänhän käytännössä kolme hieman erilaista koulutus- ja harjoitusjärjestelmää yhdeksi valtakunnalliseksi kokonaisuudeksi. Tämä ei tule tapahtumaan aivan kivutta. Jokainen maanpuolustusalue pitää omaa järjestelmäänsä parhaana. Ja sitä

ne olivatkin. Ne eivät vaan uudessa johtamis- ja hallintojärjestelmässä suoraan vasaata toimintaympäristön muutokseen.

Jalkaväen osalta kranaatinheittimistön rooli ja merkitys välittömän tulituen tarjoajana on kiistaton. Uudistetun harjoitusjärjestelmän mukaan kranaatinheittimistö harjoittelee osana jalkaväkeä entistä tiiviimmin. Poissuljettu ei kuitenkaan ole raskaan kranaatinheittimistön harjoittelu yhdessä kenttätyökistön kanssa.

Jalkaväki on viime vuosina ollut voimakkaasti kehittyvä aselaji. Sillä on käynnissä lukuisia kehittämishankkeita. Näiden hankkeiden loppuunsaattaminen sekä mahdollisesti uusien käynnistettävien hankkeiden läpiviemi edellyttää henkilöstöltä osaamista. Hankkeiden myötä korostuu tarvittavan ammattitaidon hallittu siirtyminen nykyisestä Maavoimaesikunnasta tulevaan Maavoimien Esikuntaan.

Maavoimien tulivoimaisimpien yhtymien kehittäminen on jalkaväen tarkastajan vastuulla. Valmiusprikaati edustaa nykykaista ja erittäin tulivoimaista kokonaisuutta. Suunnittelutyön edetessä on jouduttu useasti perustelevaan jalkaväen ja sen edustaman kokonaistulivoiman merkitystä. Eräiden tahojen mielestä esimerkiksi prikaati on korvattavissa erilaisilla puolustushaarakohtaisilla asejärjestelmillä. Viimeisimmästä Irakin ja Libanonin sodasta ainakin tiedotusvälineiden perusteella voinee kuitenkin vetää sellaisen johtopäätöksen, ettei perinteisestä jalkaväkitaistelijasta ole kyetty kehittyneimmiskään armeijoissa luopumaan. Alueiden valtaamiseen ja hallussapitoon tarvitaan jalkaväkeä.

Jalkaväen henkilöstöä on maavoimien kokoonpanossa aselajeista eniten. Nykyisen johtamis- ja hallintojärjestelmän aikana on herännyt epäilyksiä kyetäänkö vuoden

2008 johtamis- ja hallintojärjestelmässä hoitamaan jalkaväen asioita yhtä hyvin kuin pienempien aselajien. Keskitetty kokonaisuvaltainen johtaminen ja sen mukanaan tuomat hyödyt pitää nähdä mahdollisuutena toteuttaa myös jalkaväen ylläpito ja kehittäminen entistään paremmin. Jokaisesta jalkaväkimiehestä on kiinni miten hyvin hän asettuu osaksi uutta organisaatiota ja miten hyvin hän kykenee hyödyntämään sen tarjoamat aselajin kehittämisen mahdollisuudet.

KOULUTUS- JA HENKILÖSTÖSUUNNITTELU 2006-2007

Erityisen haasteen Maavoimien Esikunnan perustamiselle tuo se, että Pääesikunta siirtyy uuteen kokoonpanoon jo 1.1.2007 alkaen. Samanaikaisesti on opeteltava uutta toimintatapamallia Pääesikunnan kanssa ja toimittava saumattomasti yhteen Maavoimaesikunnan kanssa, jonka vastuita siirretään Mikkeliin sitä varten laaditun yhteistoimintamuistion perusteella.

Pääesikunnan Maavoimaesikunta vastaa 1.1.2008 asti lukuisista viranomaistoiminoista. Tällaisia ovat varomääräykset, varo-ohjeet, pysyväisasiakirjat, ohjeet ja oppaat. Se vastaa myös omiensa sekä ohjausvastuullaan olevien joukko-osastojen upseerien urasuunnittelusta vuoden 2007 loppuun asti. Maavoimaesikunta vastaa myös keskitetyn urasuunnittelun aselajisuunnittelusta aselajitarkastajien johtamana vuoden 2007 loppuun asti sekä Maasotakoulun ja Utin Jääkäriyrykmentin toiminnasta ja aselajikoulujen ohjaamisesta mukaan lukien Reserviupseerikoulun koulutustoiminta vuoden 2007 loppuun asti.

Maavoimien Esikunnan runko vastaa maavoimien keskitetystä urasuunnittelusta

vuoden 2007 alusta lukien. Vuoden 2008 koulutusjärjestelmäkokonaisuuden, maavoimien harjoitustoiminnan, asevelvollisten koulutuksen sekä oppimisympäristöjen valmistelut kuuluvat Maavoimien Esikunnan rungon vastuulle. Mikkeliissä valmisteluun myös maavoimien henkilöstövoimavarojen johtaminen, maavoimien henkilöstösuunnitelma 2008 sekä suunnitellaan nykyisten Maavoimaesikunnan alaisten vuotta 2008 koskevat tehtävät ja resurssit.

TOIMINNAN OHJAUS JA RESURSSISUUNNITTELU (TRSS)

Maavoimat on uusi merkittävä toimija. Maavoimien komentaja vastaa noin 60 prosentista puolustusvoimien määrärahoista. Haasteita työlle tuo se, miten maavoimien rahoitustarve kyetään osoittamaan ja sitä kautta turvaamaan. Maanpuolustusalueiden, Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen ja Pääesikunnan Maavoimaesikunnan osat on koottava yhdeksi kokonaisuudeksi ottaen huomioon uudet maavoimille tulevat vastuut. Kokonaan uusia haasteita Maavoimien Esikunnalle ovat vastuu asevelvollisuusasioista, vastuu maavoimien henkilöstöasioista sekä vastuu puolustusvoimien yleishuollosta muut puolustushaarat mukaan lukien. Vuoden 2008 lopussa uuden haasteen tuo myös työn tulokellisuuden arviointi, eli mitä vuonna 2008 maavoimissa saatiin aikaan.

Toiminnan ohjaus ja resurssien suunnittelu toteutetaan Maavoimien Esikunnan johtamana yhdessä sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kanssa. Maavoimissa syntyy yksi toimintakäskey, jolla ohjataan toimintaa joukko-osaston tasalle asti. Käsky sisältää Puolustusvoimien komentajan asettamat vaatimukset maavoimille, maa-

voimien komentajan linjaukset, tehtävät alajohtoportaille, resurssien jaon ja suunnitteluperusteet, Maavoimien Esikunnan eri toimialojen perusajatuksukset sekä maavoimien tärkeimpien tapahtumien aikataulun. Toimintakäskyn soisi olla maavoimien lue-tuin asiakirja. Toimialat voivat antaa tarkennettuja ohjeita, mutta niiden on oltava maavoimien komentajan allekirjoittaman toimintakäskyn hengen mukaisia. Toimialajohtamiseen ei ole tarkoitusta palata. Myös nykyisenkaltaisista tulosneuvotteluista luovutaan. Ne korvataan maavoimien komentajan johtoryhmällä, joka kokoontuu 6-8 kertaa vuodessa.

Maavoimien ensimmäisen toimintakäskyn luonnos allekirjoitettiin 15.11.2006. Allekirjoittajina olivat Itäisen Maanpuolustusalueen komentaja, kenraaliluutnantti Ari Puheloinen sekä Maavoimien Esikunnan rungon päällikkö, prikaatikenraali Mika Peltonen. Maavoimien lopullinen toimintakäskey annetaan lokakuussa 2007.

Vuosien 2006-2007 osalta Pääesikunnan Maavoimaesikunnan ja Maavoimien Esikunnan rungon väliset vastuut on sovittu siten, että Maavoimaesikunta vastaa vuosien 2006-2007 suunnittelusta ja Maavoimien Esikunnan runko vuosia 2008-2012 koskevasta suunnittelusta ja laatii maavoimien toimintasuunnitelman luonnoksen vuosille 2008-2011.

OPERATIIVISILLA SOTILASLÄÄNEILLÄ JA ALUE-TOIMISTOILLA TÄRKEÄ ROOLI

Suunnittelun edetessä selvisi, että operatiivisessa vastuussa olevien neljän sotilasläänien komentajan ja esikunnan tehtävä on aivan keskeinen. Epäselvyyksien välttämiseksi kyseiset neljä sotilaslääniniä nimet-

tiin operatiiviseksi sotilaslääniksi ja näiden alaisuudessa toimivat kolme sotilaslääninä alueelliseksi sotilaslääneiksi. Alueellisen sotilasläänin komentaja on siis tulevassa johtamisjärjestelmässä operatiivisen sotilasläänin komentajan alainen.

Suomalainen puolustusjärjestelmä perustuu koulutettuun reserviin ja kokonaisuomaan puolustukseen. Tämän järjestelmän tärkeitä tekijöitä ovat maanpuolustustahto ja koko maan kattava puolustus sekä yhteydenpito muuhun yhteiskuntaan. Nämä tekijät olivat määrävssä asemassa, kun päädyttiin esittämään 16 aluetoimiston perustamista.

Aluetoimistot päätettiin perustaa siten, että yhdeksän toimistoa on maavoimien joukko-osastojen vastuulla ja ne kuuluvat joukko-osastojen esikuntien kokoonpanoihin. Loput seitsemän aluetoimistoa sijoitetaan muiden puolustushaarojen joukkojen tai laitosten yhteyteen. Nämä aluetoimistot ovat osa sotilasläänin esikuntaa. Tämä ratkaisu takasi kattavan järjestelmän koko Suomen alueelle verrattain vähäisin resurssein. Aluetoimistot on sijoitettu siten, että niiden toiminnan vastuualue yhtyy pääosin maakuntien alueisiin.

HUOLTO AIHEUTTI ALUKSI PÄÄNVAIVAA

Maavoimien johtamis- ja hallintojärjestelmän muutos aiheutti tarpeen ottaa voimassa oleva huoltojärjestelmä erityistarkasteluun. Tämän erityistarkastelun mahdollisti ja sitä edellytti se, että Puolustusvoimien Materiaalilaitos oli selonteossa päätetty liittää osaksi maavoimia. Huollon järjestelyistä ja johtosuhteista laadittiin kevään 2005 kuluessa monia erillisiä selvityksiä.

Edellisessä valtioneuvoston selonteossa esitettiin huoltorykmenttien perustamista. Eri vaihtoehtojen tarkastelun jälkeen päädyttiin esittämään niiden lukumääräksi neljää. Nämä vastaavat huollon järjestelyjen johtamisesta Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen johtajan alaisuudessa. Huollon johtosuhteet ja järjestelyt luodaan siten, että rauhan ajan järjestelmä toimii jatkossa suoraan kriisiajan järjestelmän pohjana. Maavoimien rauhan ajan huolto muodostaa maavoimien sodan ajan huollon perustan. Rauhan ajan huoltoa kehitetään siten, että sen toimintaa kyetään laajentamaan valmiustilan edellyttämällä tavalla. Maavoimien huollossa hyödynnetään kumppanuuksia. Huollon kumppanuushankkeet ja niiden ohjaustarve sekä materiaalin elinkaaren kestävän vastuun terävöittäminen ovat olleet osaltaan vauhdittamassa esitettyä muutosta.

Maavoimien huolto on osa puolustusvoimien logistiikkajärjestelmää. Maavoimien Esikunta vastaa maavoimien huollosta. Maavoimien huolto on valtakunnallinen järjestelmä, joka muodostuu huoltorykmenttien alueellisesta huollosta. Maavoimien Materiaalilaitos vastaa huollon järjestelyistä. Meri- ja ilmavoimat sekä Rajavartiolaitos tukeutuvat maavoimien huoltoon. Maavoimat tukeutuu ilmavoimien huoltoon F-materiaalin kunnossapidossa. Meri- ja ilmavoimat sekä Rajavartiolaitos tukeutuvat maavoimien varastointiin.

Alueellinen huolto perustuu huoltorykmentteihin, joita täydennetään valmiutta kohotettaessa perustamalla lisää huoltojoukkoja. Huoltorykmentit ovat osa Maavoimien Materiaalilaitosta. Rykmentit yhdistävät alueellisesti puolustusvoimien huollon toimijat ja elinkeinoelämän palve-

lujen tuottajat osaksi maavoimien huoltoa ja edelleen puolustusvoimien logistiikkajärjestelmää. Paikallinen huolto perustuu joukko-osastojen omaan huoltoon ja huoltorykmenttien järjestämään huoltoon.

MAAVOIMIEN YLLÄPITO JA KEHITTÄMINEN JATKUU

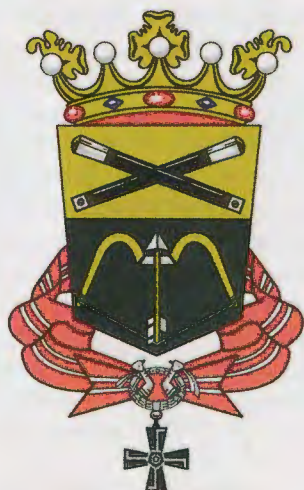
On muistettava, että tätä kirjoitusta laadittaessa maavoimien suunnittelua on eri tahoilla tehty vasta noin kaksi vuotta. Voidaan siis sanoa, että työ ja maavoimien yhdistämisen sekä sen johtamisen valmistelu on vasta puolivälissä matkalla maaliin. Töitä on siis tiedossa myös niille noin kahdeksadalle henkilölle, jotka tulevat Mikkeliin vuoden 2007 aikana. Maavoimien Esikunnan runko ei hyvästä yrityksestä huolimatta kykene tarjoamaan valmiita maavoimia tai Maavoimien Esikuntaa semminkin kun Maavoimien Esikunnan rungon vahvuus 1.10.2006 oli vain 39 henkilöä. Maavoimien Esikunnan tavoitevahvuus on 242 henkilöä. Tässä vaiheessa suunnittelua voitaneen kuitenkin jo todeta, että päätös Maavoimien Esikunnan perustamisesta ja maavoimien yhdistämisestä on osoittautunut oikeaksi ratkaisuksi. Tuleva järjestelmä karsii päällekkäisiä töitä, mahdollistaa yhteiset toimintamallit koko maavoimissa, jäntevöittää puolustushaaran kehittämistä sekä tarjoaa kattavan asevelvollisten palveluverkon koko maassa.

Jalkaväen osalta mitkään merkit uudessa johtamis- ja hallintojärjestelmässä eivät vaikuta huonolta. Keskitetyn valtakunnallisen toimijan syntyminen edesauttaa myös pääaselajimme jalkaväen suunnittelua ja toimintaa, koska maavoimat on yksi kokonaisuus, jota maavoimien komentaja

johtaa. Maavoimien Esikunnassa operatiiviset asiat, henkilöstö, materiaali, infrastruktuuri ja tukeutuminen on integroitu yhteen mitattavissa olevaksi maavoimien suorituskyvyksi. On tietysti luonnollista, että suunnittelutyö kohtaa vielä monenlaisia vaikeuksia. Pitää muistaa, että laaditut organisaatiot ja henkilöstö on mitoitettu parhaan ymmärryksen mukaan kyseessä olevaan prosessiin. Prosessi on yksinkertainen ja suoraviivainen, johon kaikki pääsevät omalta osaltaan läpinäkyvästi vaikuttamaan. Resurssit voidaan jakaa tasapuolisesti eikä suunnittelussa ole päällekkäisyyksiä.

Varmaa on, että maavoimien järjestelmästä ei tule pysyvää, vaan sitä tullaan kehittämään ympäristön ja suorituskykyvaatimusten muuttuessa. Tämän, kuten muidenkin muutosten hyväksymiseen meidän tulee olla valmiina, koska sotilaallisen järjestelmän kehittäminen on yksi upseereiden päätöistä. Maavoimien Esikuntaa ja maavoimien johtamis- ja hallintojärjestelmää suunnittelevien tavoitteena on tehdä tähän hetkeen parhaiten sopiva järjestelmä. □

KOHTAUSPAIKKA
MIKKELI

50 000 asukasta • 20 000 työpaikkaa
2 500 yritystä • 6 000 opiskelijaa

www.mikkeli.fi

MIKKELI

JALKAVÄEN KAUPUNKINA

Mikkellillä on pitkä ja kunnias historia jalkaväen asemapaikkana. Tästä historiasta ehkä kaikkein selkeimmin kertoo se, että kaupungissa on kaksi eri ajoilta peräisin olevaa varuskunta-aluetta – vanha kasarmialue aivan kaupungin keskustan tuntumassa ja Karkialammen varuskunta-alue noin neljän kilometrin päässä keskustasta.

Jalkaväen jättämät jäljet näkyvätkin eri puolilla Mikkeliä niin kaupunkirakenteessa kuin kadunnimissäkin. Lähes kaikki vanhat kartanot kaupungissa ja ympäröivällä alueella ovat olleet alun perin sotilasvirkataloja tai Ruotsin vallan aikaisissa joukko-osastoissa palvelleitten upseerien omistamia. Suomen historiaan liittyvät sotilassuvut kuten Sprengtporten, Sandels, von Fieandt,

Kirjoittaja Eero Kaitainen on Mikkelin kaupungin apulaiskaupunginjohtaja. Hän toimii Jalkaväen säätiön valtuuskunnan jäsenenä.

Ehrnrooth, Jägerhorn, Törne ja Tigerstedt ovat asuttaneet näitä kartanoita.

Lukuisat muistomerkit kertovat paikkakunnan pitkästä sotilasperinteestä, joka ulottuu vuosisatojen taakse. Tunnetuin su-

Mikkelin torilla on paraateja ja katselmuksia pidetty lukuisa määrä.

kupolvien takaa sotilaalliseen historiaan liittyvä paikka lienee Porrassalmen kulttuurimaisema, joka avautuu laajana vanhalta Mikkelin ja Lappeenrannan väliseltä maantieltä. Porrassalmen taistelu käytiin näissä maisemissa 1789. Taistelun muistoksi harjulle pystytettiin muistokivi 1923. Tänä päivänä Porrassalmi kuuluu kansallisiin maisemiimme.

SAVOLAISIA SOTAJOUKKOJA JA VENÄLÄISIÄ KASAKOITA

Savon rykmentti, joka perustettiin kuningas Kustaa II Aadolfin käskystä 1626, käytti silloista Mikkelin kirkonkylää keskuspaikkanaan. Rykmentti oli ruotujakoinen ja sen vahvuus oli noin tuhat sotilasta. Tämä Suur-Savon alueelta koottu rykmentti osallistui kolmekymmenvuotiseen sotaan. Savon jäätyä rajamaakunnaksi Pikkuvihan jälkeen vuonna 1743 Mikkelin seudun sotilaallinen

merkitys muuttui. Rajaseudun sotilaallisen turvallisuuden tultua uhatuksi Savon joukkoja ryhdyttiin vahvistamaan. Savon rykmentin pataljooniin tuli kuhunkin perustaa yksi jääkärikomppania. Nämä joukot pitivät harjoituskouksensa ja tarkastustilaisuutensa Mikkelin kirkonkylässä. 1770-luvulla Savossa olleista joukoista ryhdyttiin käyttämään nimitystä Savon Prikaati, ja joukko-osastona kuninkaallinen Savon Prikaati perustettiin Mikkeliiin vuonna 1775. Savon Prikaati soti paitsi Kustaan sodassa 1788-1790, myös Suomen sodassa 1808-1809.

Tappiollisen Suomen sodan jälkeen maamme siirryttyä osaksi Venäjän valtakuntaa Suuriruhtinaskuntana, Suomessa olevat armeijan osastot lakkautettiin. Kesti aina vuoteen 1854 saakka ennen kuin seuraava suomalainen joukko-osasto perustettiin. Tällöin keisarin manifestin perusteella muodostettiin mm. Mikkelin ruotuväkipataljoona. Vuonna 1879 säädettiin yleinen

Yksi Polkupyöräpataljoona 3:n komppania Mikkelin vanhalla kasarmialueella nykyisen Jalkaväkimuseon vastapäätä olevan kasarmin edustalla.

asevelvollisuuslaki, jonka perusteella maamme perustettiin kahdeksan tarkk'ampujapataljoonaa. Näistä yksi oli Mikkelin tarkk'ampujapataljoona. Kaupunki lahjoitti pataljoonalle "25 tynnörinalaa" maata, joista seitsemän oli tarkoitettu rakennustonteiksi ja 18 harjoituskentäksi. Ensimmäiset alokat sijoitettiin uusiin kasarmeihin marraskuussa 1881. Pataljoonan miehistö oli miltei yksinomaan savolaisia.

Krimin sodan aikana Mikkeliiin oli siirretty kasakkakomennuskunta, jolle kaupunki rakennutti 1859 kasarmirakennuksen. Rakennus sijaitsi nykyisen musiikkiopiston kohdalla Vilhonkadun ja Maaherrankadun kulmauksessa. Kasakat poistuivat Mikkelistä syksyllä 1881 ensimmäisten asevelvollisten saapuessa Mikkelin tarkk'ampujapataljoonaan. 1902 Mikkeliiin sijoitettiin 5. Suomenmaalainen tarkk'ampujarykmentti.

SOTAVÄKEEN LIITTYVIÄ ALUEITA JA RAKENNUKSIA

Mikkelin torin tienoilla oli sotaväen harjoituskenttä 1721 lähtien aina Ruotsin vallan loppuun saakka. Sotaväen harjoituskenttä eli "Mikkelin plaani" ulottui nykyisestä Kirkkopuistosta aina Hallitustorin eteläpuolisille alueille. Mikkelin kaupungin perustamisen 1838 jälkeen tori on toiminut paitsi Hallitustorina, jonka ympärillä sijaitsevat kaikki keskeisimmät hallintorakennukset, myös kauppatorina, jossa kuuluisia Mikkelin markkinoita on pidetty ja pidetään edelleen. Unohtaa ei kuitenkaan sovi Mikkelin torin merkitystä paraatitorina. Erilaisia paraateja ja katselmuksia on vuosikymmenten saatossa pidetty lukuisa määrä. Tämän voi nähdä heijastuvan myös toria ympäröivän rakennuskannan arkkitehtuurissa. Keskeisten rakennusten symmetri-

syys – lääninhallitus, kaupungintalo ja torin päädyn porttirakennukset – on omiaan korostamaan myös aukion arvokkuutta.

Vanha kasarmialue rakennettiin Mikkelin tarkk'ampujapataljoonalle 1879-82. Venäläisen sotaväen aikana 1900-luvun alussa aluetta laajennettiin vielä 20:llä kasarmilla. Vanhimmat puiset symmetrisesti sijoitetut kasarmirakennukset sijaitsevat hoidetun puiston katveessa. Sekä itse kasarmirakennukset että niiden asemakaava ovat parhaiten säilyneitä maassamme. Kasarmialueella toimii vuonna 1982 perustettu Jalkaväkimuseo. Jalkaväen toimintaan liittyviä rakennuksia on kaupungissa säilynyt muuallakin. Tuukkalan kasarmit rakennettiin lääninarkkitehti A. Loenbomin suunnitelmien mukaisesti vuosina 1883-86. Kasarmeissa toimi Suomen Sotaväen 22. Reservikomppania vuosina 1892-1901. Sen jälkeen kasarmeihin asettui Mikkelisiin sijoitettujen joukko-osastojen aliupseerikoulu vuosina 1918-1956. Kasarminkadun ja Snellmaninkadun kulmassa sijaitseva Sotilaskoti rakennettiin 1929-30 kasarmien porttia vastapäätä.

VAPAUSSOTA JA ITSENÄISYYDEN ALKU

Vapaussodan aikana Mikkelistä tuli valkoisten joukkojen kokoamis- ja koulutuspaikka. Kaupunkiin oli tuolloin sijoitettu monia valkoisen päämajan osastoja ja laitoksia, mm. sotaväenrikikoulu, konekiväärikoulu ja kentälennätinkoulu. Vapaussodan aikana myös Valkoisen armeijan päämaja toimi Mikkelissä reilun kuukauden verran sodan loppuvaiheessa. Päämaja sijaitsi tuolloin Mikkelin Seurahuoneella – rautatieaseman lähellä – rakennuksessa, joka tuhoutui talvisodan ankarissa pommituksissa. Vapaussodan jälkeen Mikkelin varuskuntaan

sijoitettiin Polkupyöräpataljoona 3, Ratsastava Patteri, 3.Divisioonan esikunta ja Mikkelin Sotilaspiirin Esikunta. Keväällä 1936 Kolmannen polkupyöräpataljoonan nimi muutettiin Jääkäripataljoona 3:ksi.

VIIME SOTIEN AIKA

Talvi- ja jatkosodan vuosina Suomen armeijan päämaja toimi Mikkelissä hajautettuna ympäri kaupunkia ja lähiympäristöä. Päämajan keskeisimmät toiminnot olivat sijoitettuna Mikkelin keskuskoululle, jossa tätä nykyä toimii koulun ohessa Päämajamuseo. Tuolloin kaikki kaupungin julkiset rakennukset olivat päämajan eri yksiköiden käytössä. Päämajan merkitys pienelle 10 000 asukkaan puutalokaupungille oli valtava – niin hyvässä kuin pahassakin. Päämajan henkilöstömäärän ollessa suurimmillaan noin 2200 henkeä tämä vaikeutti suuresti kaupungin jo muutoinkin hankalaa asuntotilannetta. Toisaalta kaupungin elinkeinoelämään Päämajalla oli myönteinen vaikutus. Päämajan toiminta henkilöityi hyvin pitkälle marsalkka Mannerheimiin ja monet mikkeliiläiset saivatkin mahdollisuuden nähdä Mannerheim liikkumassa Mikkelin kaduilla tai lähiympäristössä.

Viime sotien aika näkyy monella tavoin mikkeliiläisessä arjessa. Täällä on Päämajamuseo, Viestikeskus Lokki, Mikkelin Klubi, Mannerheimin Salonkivaunu ja tietenkin **Marskin patsas, kuva oik.** (päämajapatsas). Tuon Kalervo Kallion veistämän patsaan sijoitus on ollut kaupungissa myös kiistelyn aihe. Vuonna 2003 patsas lopulta sijoitettiin alunperin suunnitellulle paikalle torin reunustalle Lääninhallituksen rakennuksen eteen, missä se erinomaisella tavalla viestii päämajakaupungin historiasta.

Marsalkka Mannerheim pyrki henkilökohtaisesti luovuttamaan Mannerheim-ristit nimitämilleen ritareille päämajassa. Kuvassa talvella 1943 tapahtuneen luovutustilaisuuden osanottajat vasemmalta: alikersantti Paavo Paajanen, ylikersantti Antti Vallebo, kapteeni Veikko Karu, eversti Eero Laaksonen, kersantti Toivo Manninen, komentajakapteeni Olavi Arho, kapteeni Birger Ek, kapteeniluutnantti Osmo Kivilinna, luutnantti Niilo Korhonen, sotilasmestari Toimi Ovaskainen, väpeli Harald Storbacka, alikersantti Arvid Nordin ja ylikersantti Einar Schadewitz.

SAVON PRIKAATI KARKIALAMMELLA

Jatkosodan päätyttyä määrättiin Mikkelin varuskunta Jalkaväkirykmentti 7:n sijoituspaikaksi. Syksyllä 1952 JR 7:stä muodostettiin 6.Prikaati. Vuoden 1957 alusta kuultiin jälleen kerran historian havinaa. Tällöin maamme joukko-osastot saivat jälleen maakunnalliset nimensä. 6.Prikaati sai nimekseen Savon Prikaati. Samalla se sai vaalittavakseen Kuninkaallisen Savon Jääkärirykmentin ja talvisotaa edeltäneen Savon Jääkärirykmentin perinteet, lipun ja kunniamarssin. Savon Prikaati majoitettiin vanhalle kasarmialueelle. Käytettävissä olleet tilat osoittautuivat kuitenkin ahtaiksi ja

puutteellisiksi. Sijainti aivan kaupungin keskustan tuntumassa ei vastannut aikakauden kehitystä, jonka mukaisesti kasarmien tuli olla kaupunkirakenteen ulkopuolella ns. korpivaruskunnissa.

Uutta varuskunta-alueutta ryhdyttiin rakentamaan Siekkilän ampumaradan ja harjoitusalueen viereen Karkialammelle, noin neljän kilometrin päähän kaupungin keskustasta. Uuden kasarmialueen kehittäminen ja rakentaminen kesti kuitenkin parikymmentä vuotta. Savon Prikaatin esikunta siirtyi Karkialammen alueelle vasta tammiukuussa 1976.

Karkialampi on ollut varuskunta-alueena suorastaan ihanteellinen eikä siis mikään

korpivaruskunta. Välittömästi kaupungin kyljessä sijaitseva alue on tarjonnut erinomaiset koulutusolosuhteet, sekä varusmiehille ja henkilöstölle virikkeellisen elämyksen ympäristön. On siis ymmärrettävää, että kun vain reilun 30 vuoden kuluttua alueen käyttöönotosta pannaan ”pillit pussiin”, tuntuu tilanne kovin hämmentävältä. Prikaatin lakkauttaminen on ollut mikkeliiläisille iso kynnys ja surutyölle on varattava aikansa. Voidaan olla iloisia siitä, että prikaatin henkinen isä ja taustatuki jalkaväenkenraali Ehrnrooth ei joutunut tätä vaihetta kokemaan. Jalkaväenkenraaliin henkilöityi monella tavoin myös Savon Prikaatin hieno historia, sillä vaalihan prikaati myös kunniakkaan JR 7:n (Tyrjän rykmentti) perinteitä. Jalkaväenkenraali oli aina odotettu vieras prikaatin vuosipäivän tilaisuuksiin, joihin hän uskollisesti viimeiseen saakka osallistui. Kiitokseksi Mikkelin kaupungin hyväksyi tehdystä työstä hänelle myönnettiin Pro Mikkelin -mitali.

Varusmiehiä on koulutettu Mikkelissä koko puolustusvoimien historian ajan. Sotilaat ovat aina kuuluneet kaupunkielämään ja maanpuolustuksen arvostus alueella on suuri. Savon Prikaatin viimeinen paraati pidettiin haikeissa tunnelmissa 16.6.2006 samoin kuin juhla Porrassalmella prikaatin vuosipäivänä.

Prikaatin toiminta siis lakkasi 1.1.2007 lukien, jonka jälkeen Maavoimien johto ottaa Karkialammen varuskunnan hallintaansa.

MIKKELIN KULTAKAUSI – PRIKAATI JA ESIKUNNAT

Palataan vielä ajassa taaksepäin eli vuoteen 1993, jolloin Mikkelin asema sotilaalisena keskuksena vahvistui voimakkaasti.

Tuolloin toteutettiin puolustusvoimissa edellinen iso johtamisjärjestelmän muutos, jolloin maa jaettiin kolmeen maanpuolustusalueeseen ja niiden alaisiin sotilasläänneihin.

Mikkeliin sijoittui Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunta sekä myös sotilasläänin esikunta. Maanpuolustusalueen ensimmäisenä komentajana toimi kenraaliluutnantti Heikki Koskelo, joka myöhemmin vaikutti pitkään Jalkaväen säätiön valtuuskunnan puheenjohtajana. Vuosikymmenen loppuun mennessä maanpuolustusalueiden rooli vielä vahvistui, joten voidaan sanoa, että tuossa vaiheessa puolustusvoimien alueellinen vaikuttavuus oli suurimmillaan, sillä työllistihän puolustusvoimat Mikkeliä lähes 600 henkeä.

MAAVOIMIEN JOHTO MIKKELIIN

Muutokset puolustusvoimissa kuitenkin jatkuivat. Viimeiseen puolustuspoliittiseen selontekoon liittyen päätettiin sotien jälkeen suurimmasta rakenne- ja johtamisjärjestelmän muutoksesta. Suurin asia oli Maavoimien eriyttäminen itsenäiseksi puolustushaaraksi. Maavoimien esikunta päätettiin sijoittaa Mikkeliin, missä toiminta täysimittaisesti käynnistyy vuoden 2008 alusta lukien.

Historiaan peilaten ratkaisua voidaan pitää hyvin luontevana. Kuriositeettina voidaan todeta, että edellisen kerran Maavoimien esikunta perustettiin Mikkeliin välirauhan alussa 16.3.1940, jolloin esikunta muodostettiin Kannaksen armeijan esikunnasta.

Kun Maavoimat muodostavat yli 80 % puolustusvoimien sodanaikaisesta vahvuudesta, merkitsee ratkaisu sitä, että merkittävältä osin puolustusvoimien johtoresurssit

keskittyvät Mikkeliin. Esikunta tulee sijoittumaan Karkialammen varuskunta-alueelle ja valmistelutyötä tehdään Itäisen Maanpuolustusalueen komentajan, kenraaliluutnantti Ari Puheloisen ja esikunnan rungon päällikön, prikaatikenraali Mika Peltosen johdolla.

TERVETULOA MIKKELILÄISIKSI

Maavoimien esikunnan perustaminen on luonnollisesti Mikkelin kaupungille upea asia. Kaupunki tulee kaikin tavoin tekemään parhaansa, jotta aloittavan esikunnan toimintaedellytykset muodostuvat mahdollisimman hyväksi. Kaupunki on perustanut erityisen työryhmän tukemaan esikunnan käynnistämismuisteluja ja myös ylin luottamusjohto on asiaan vahvasti sitoutunut. Erityisesti tulemme panostamaan siihen, että mahdollisimman monet perheet löytäisivät tai rakentaisivat kodin paikkakunnalle. Mikkelin tarjoaa hyvää elämisen laatua ja kaupungin kehitysnäkymät ovat myönteiset. Monet kehittyvät yritykset sekä Itä-Suomen läänin pääkaupungin monipuolinen julkinen palvelusektori tarjoavat myös puolisoille hyviä työmahdollisuuksia.

Liikenne yhteydet erityisesti Helsingin suuntaan ovat Lahti-Lusi-moottoritien ja oikoradan myötä parantuneet ja lähivuosina vielä paranevat niin, että matka Helsinkiin taittuu lähes kahdessa tunnissa. Lentokenttäkin on ja toivotaan, että myös liikenne saadaan ainakin ulkomaanyhteyksiä palvelevana käyntiin. Mikkelin on myös yliopistokeskuskaupunki, minkä lisäksi kaupungissa toimii vahva ammattikorkeakoulu. Lisäksi saatavilla on monipuolista lukio- ja toisen asteen ammatillista koulutusta. Kulttuurin ja vapaa-ajan harrastuksiin löytyy myös erinomaiset mahdollisuudet. Mikkelin seutu on valtakunnan suosituinta vapaa-ajan asumisen aluetta. Täältä voi löytyä sellainenkin vaihtoehto, jossa kiinteä asuminen täyttää myös kesäasumisen vaatimukset.

lin seutu on valtakunnan suosituinta vapaa-ajan asumisen aluetta. Täältä voi löytyä sellainenkin vaihtoehto, jossa kiinteä asuminen täyttää myös kesäasumisen vaatimukset.

Suomen Marsalkka Mannerheim luovutti tunnustuksena ja kiitoksena Mikkelin kaupungille vaakunaan liitettäväksi marsalkan sauvat ja vapaudenristin, joka sodan ajan ansioista on luovutettu vain Mikkelille.

Maavoimien esikunta merkitseekin tavaltaan Mikkelin päämaja-ajan uutta tuleamista ja hienoa päätöstä jalkaväen kunniakkaalle historialle kaupungissamme.

Uskomme, että myös tänä päivänä saamme Maavoimien johdon ja henkilöstön viihtymään kaupungissamme, joten lämpimästi tervetuloa. □

Haluatko valloittaa?

Valkeala on nykyaikainen vireä kunta Pohjois-Kymenlaaksossa, Kouvolan kupeessa. Kunnassa on hyvä elää ja asua. Ilma on raikasta ja ympäröivä luonto tarjoaa mahdollisuuksia niin pitkälle kuin oma luonto riittää, eli kantti kestää. Valkeala valloittaa yhtä helposti vierailijat kuin omat asukkaansa.

Valkeala on myös suuri ja tunnettu "varuskunta". Utissa on ollut sotilaslentotoimintaa käytännöllisesti katsoen koko itsenäisyytemme ajan ja Vekaranjärvenillä, Suomen suurimmassa varuskunnassa, on opetettu maanpuolustusta jo yli 30 vuotta.

Tervetuloa Valkealaan valloittajaksi tai valloitettavaksi. Kysy mahdollisuuksistasi.

Valkeala

Valloittava kunta
Kustaa III tie 10, 45370 Valkeala
Puh. (05) 8631
www.valkeala.fi, www.rpovesi.com

Etelä-Savon Energia Oy

turvaa asiakkaiden sähkösaannin kotimaisilla polttoaineilla.

ETELÄ-SAVON ENERGIA OY

PL 166, 50101 Mikkelin Käyntiosoite: Vuorikatu 19 Puhelin (015) 1951 Faksi (015) 195 3875 www.eso.fi

Asiakasomistajuus – yhteistä etua!

Valtakunnallinen S-ryhmä muodostuu 31 osuuskaupasta, jotka ovat oman alueensa tuntijoita ja vahvoja kehittäjiä. Osuuskaupan toiminnan hedelmät käytetään asiakasomistajien ja lähiympäristön hyväksi. Osuuskaupat investoivat, työllistävät ja jakavat tuloksesta mittavan määrän Bonuksina takaisin.

- S-Etukortilla saat Bonusta S-ryhmän ja yhteistyökumppaneiden yli 2000 bonustoimipaikasta kautta maan. Lisäksi saat monia muita rahanarvoisia etuja.
- S-Etukortin saat kun liityt oman alueesi osuuskaupan jäseneksi eli asiakasomistajaksi. Osuuskaupassa asiakkaat ja kaupan väki ovat kumppaneita, asiakasomistajia molemmat.
- Parasta asiakasomistajuudessa on se, että hyödyt siitä jatkuvasti – päivästä toiseen, kuukaudesta kuukauteen, vuodesta vuoteen.

Asiakasomistajuus kannattaa!™

Bonusa myös yhteistyökumppaneiltamme:

JALKAVÄEN KEHITTÄMINEN

JALKAVÄEN VAIKUTTAMISKYKY

Seppo Toivonen s. 62

MAAVOIMATUTKIMUS OSANA JALKAVÄEN KEHITTÄMISTÄ

Kari Halonen s. 68

NÄKEMYKSIÄ MAAVOIMIEN HAASTEISTA TÄNÄÄN JA TULEVAISUUDESSA

Pasi Kesseli s. 75

OPERATIIVISEN TASON SODANKÄYNNIN SYNTY

Mika Huttunen s. 86

KENTTÄARMEIJAA SUPISTETAAN – SOTATAITO PAIKKAAMAAN AUKKOA?

Juha Mälkki s. 91

PATALJOONAN JA KOMPPANIAN TAKTIIKAN KEHITTÄMINEN

Timo Heijari s. 103

MATERIAALISEN KEHITTÄMISEN HAASTEET

Markku Lainevirta s. 109

JALKAVÄEN KOULUTUS JA SIMULAATTORIT

Vesa Helminen s. 118

TAISTELIJAN SUORITUSKYVYN KEHITTÄMINEN

Matti Honkela s. 129

QUO VADIS, SUOMEN JALKAVÄKI

Jouni Laari s. 140

MAAKUNTAJOUKOT PILOTTINA MALLIA MUILLE

Hannu Kontiainen s. 152

JALKAVÄEN VAIKUTTAMISKYKY

Jalkaväki muodostaa maavoimien ja samalla alueellisen puolustuksen selkärangan. Tässä kirjoituksessa arvioidaan jalkaväkeen ensi vuosikymmenellä kohdistuvia muutoksia ja kehittämistarpeita. Aiheen käsittelytapaan on vaikuttanut majuri Matti Honkelan esityksestä

Jalkaväen vaikuttamiskyvyn kannalta keskeiset tekijät ovat vuoden 1997 selonteosta käynnistynyt joukkojen ja järjestelmien kehitystyö sekä toisaalta edessä oleva vanhan materiaalin suorituskyvyn lasku ja turvallisen käyttöiän (elinjakson) päättymisen. Kehittämisen painopiste on ollut strategisen iskun ennaltaehkäisy ja torjunnan edellyttämässä joukoissa. Jalkaväen yksikkötyypeistä kaupunkijääkärikomppaniat, valmiusprikaatien jääkäripataljoonat ja -komppaniat sekä erikoisjääkäriyksiköt vastaavat hyvin näiden tehtävien vaatimuksiin pitkälle tulevaisuuteen.

Vielä kehitysvaiheessa olevat maakuntajoukot rakentuvat paljolti jalkaväen yksiköistä, joiden pohjalta luodaan monipuolisiin tehtäviin koulutettuja, hyvän valmiuden omaavia joukkoja. Kansainvälisiin tehtäviin tarkoitettujen jalkaväen joukkojen kehitystyö on edennyt ripeästi. Ne on räätälöity arvioitujen tehtävien sekä joukkokonaisuuden tarpeiden mukaisesti. Varsinkin Euroopan Unionin taisteluosastoissa toimivien joukkojen, kuten omasuojakomppanian ja kranaatinheitinosaston, koulutukselle, materiaalille ja toimeenpanovalmiu-

käynnistetty jalkaväen tutkimus- ja kehittämishanke ”Jalkaväen vaikuttamiskyky 2020”. Sen perusajatuksena on purkaa auki kehitystarpeet halutun tavoitteen ja erityisesti siinä tarvittavan vaikuttamiskyvyn kautta.

delle on asetettu korkeat vaatimukset.

Materiaalihankinnat ovat jalkaväessä kohdentuneet operatiivisille joukoille. Alueellisten joukkojen suorituskyky perustuu monilta osin vanhaan sotavarustukseen. Puolustusvoimien sodan ajan vahvuuden hallittu vähentäminen 350 000:een mahdollistaa joukkojen materiaallisen valmiuden ylläpidon, mutta elinjaksojen päättymisen 2010-luvulla tuo merkittäviä haasteita. Jalkaväessä suurimmat muutospaineeet kohdistuvat panssarintorjuntaan ja taisteluaajoneuvoihin.

Jalkaväen vaikuttamiskyvyn ylläpito ei ole vain vanhan sotavarustuksen korvaamista uudella. Olennaista on arvioida, mihin ja miten vaikutetaan, eli muuttuvatko kohteet ja toiminta sekä niiden edellyttämät osaaminen. Seuraavassa tarkastellaan edessä olevia muutoksia ja valintoja keskeisten suorituskykyjen, tulivoiman, liikkuvuuden ja johtamisen, kannalta.

TULEN KOKONAISKÄYTTÖ

Jalkaväen aseistuksessa tärkein elinjaksojen päättymisestä johtuva muutos koskee panssarintorjuntaa. Koko panssarintorjun-

Panssarintorjuntaohjus 2000 (EUROSPIKE), jolla on edelleen merkittävää kehittämispotentiaalia tulevaisuuden tarpeisiin.

tajärjestelmä tullaan rakentamaan uudelleen 2010-luvulla. Nykyisestä aseistuksesta jää peruspilariksi Panssarintorjuntaohjus 2000 (EUROSPIKE), jolla on edelleen merkittävää kehittämispotentiaalia tulevaisuuden tarpeisiin.

Vaikka Kylmä sota on päättynyt jo aikaa sitten, jatkuu panssarintorjunnassa aseiden ja vasta-aseiden välinen kamppailu edeten uusiin teknologioihin. Kokonaan uusien taistelupanssarivaunujen kehitystyö ei ole näköpiirissä, mutta reaktiivipanssarien yleistymisen ja erilaisten aktiivisten suojajärjestelmien kehitys tekee modernisoitujen taisteluvaunujen tuhoamisen haastavaksi tehtäväksi. Sama kehitys koskee rynnäkköpanssarivaunuja ja on nähtävissä, että pääosa tulevaisuuden taistelulentäen kohteista on paremmin suojattuja kuin tänä päivänä.

Panssarintorjunnassa tarvitaan sekä määrää että laatua. Uskottavan vaikuttamiskyvyn ylläpito edellyttää riittävän moni-

puolista aseistusta, jolla kyetään läpäisyyn ja jälkivaikutukseen kaikkia todennäköisiä maaleja vastaan. Sitoutuminen vain yhteen teknologiaan saattaa olla hetkellisesti ylivoimainen ratkaisu, mutta suojajärjestelmien kehittyessä voi vaikuttamiskyky vaarantua. Panssarintorjunnan ajallinen ja alueellinen kattavuus voidaan todennäköisesti varmistaa vain edullisilla, kertakäyttöisillä, kevyillä sinkoaseilla. Aseiden suorituskyky on parantunut, mutta painopistealueilla torjuntaan vaaditaan enemmän ulottuvuutta ja tehoa. Valmisteilla oleva lähipanssarintorjuntahanke onkin erittäin tärkeä, koska ratkaisulla tulee korvata sekä käytöstä poistuvien raskaiden sinkojen että raskaiden kerta-sinkojen vaikuttamiskyky pitkälle 2020-luvulle.

Sinko- ja ohjusaseita käytetään perinteisen panssarintorjunnan lisäksi rakennetun alueen taistelussa, jolloin taistelulataus on kehitetty tehokkaaksi seinän puhkaisuun ja

jälkivaikutukseen. Jalkaväki on käynnistänyt tältä osin vaatimusmäärittelyn ja aseiden testauksen. Ensi vuosikymmenellä jalkaväen aseistus kattaa nykyistä paremman rakennetun alueen vaikuttamiskyvyn, joka osaltaan soveltuu lisäksi kevyesti panssaritujen kohteiden kuten komentovaunujen, konttien tai aselavettien tuhoamiseen. Uusia tähän tarkoitukseen soveltuvia taisteluvälineitä ovat muun muassa thermobaric-aseet ja -taistelulataukset.

Panssarintorjunta-aseet ovat vain yksi osa tulenkäyttöä, johon kuorma-ammukset ja syvän asevaikutuksen kehittäminen tuovat uutta tehokkuutta. Ensi vuosikymmenen merkittävä painopistealue on tulen kokonaiskäytön suunnittelu ja johtaminen. Sen tulee kattaa kaikki välineet miinoista ohjuksiin ja kranaatteihin sekä erilaisiin erikoisammuksiin yhdistettynä joukkojen käyttöön. Teholtaan optimoitu ja oikea-aikainen

vaikuttaminen edellyttää hyvää tilannekuvaavaa, jonka rakennusaineet ovat tiedustelu, valvonta ja tiedonsiirto. Vaikuttamiskyvyn monipuolistuminen asettaa lisää vaatimuksia tulenkäytön johtamiselle ja joustavuudelle. Jo yksittäinen aselavetti voi eräissä tilanteissa olla merkittävä vaikutuskeino. Hyvä esimerkki on erikoisampumarvikkeilla varustettu AMOS-FIN -kranaatinheitinpanssariajoneuvo.

Jalkaväen kehittämisen perustana on tulleisuus edellyttää hyvää tilannekuvaavaa, jonka rakennusaineet ovat tiedustelu, valvonta ja tiedonsiirto. Vaikuttamiskyvyn monipuolistuminen asettaa lisää vaatimuksia tulenkäytön johtamiselle ja joustavuudelle. Jo yksittäinen aselavetti voi eräissä tilanteissa olla merkittävä vaikutuskeino. Hyvä esimerkki on erikoisampumarvikkeilla varustettu AMOS-FIN -kranaatinheitinpanssariajoneuvo.

LIIKKEEN TARKOITUS

Toinen merkittävä elinjakoista johtuva haaste koskee joukkojen liikkuvuutta erityisesti sotavarusteeksi hankittujen ajoneuvojen osalta. Kun muutosta tarkastellaan

Suomen jalkaväki -multimedia

TULEN KOKONAISKÄYTTÖ

Tulen kokonaiskäytön tulee kattaa kaikki välineet miinoista ohjuksiin ja kranaatteihin sekä erilaisiin erikoisammuksiin yhdistettynä joukkojen käyttöön.

teoreettisen 30 vuoden teknisen elinjaksoennusteen mukaan, puolittuu pataljoonien taistelujoneuvojen määrä vuoteen 2025 mennessä. Tilannetta parantaa suunnitelmallinen huolto- ja korjaustoiminta sekä kaluston kierrätys. Monen kaluston todellinen käyttöikä on pitempi kuin 30 vuotta, vaikka käyttöolosuhteet ovat vaativat. Esimerkiksi kotimaisten panssariajoneuvojen hyväksi koettu perusratkaisu mahdollistaa myös elinjakson jatkamisen.

Telakuorma-autot tulevat kuitenkin väistämättä käyttöikänsä päähän ja niiden suorituskyvyn korvaaminen pakottaa arvioimaan jalkaväen liikkuvuuden tarkoitusta ja tavoitetta. Liikkuvuus on keino, ei itsetarkoitus. Se on keino siirtää vaikutusta eli joukkoa tai asetta, välinettä tai järjestelmää oikeaan aikaan ja oikeaan paikkaan. Tämä tulisi vielä tehdä mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Jalkaväkijoukot voidaan liikkuvuuden ja

taistelutavan perusteella jakaa kolmeen karkeaan pääluokkaan:

- 1) Raskas jalkaväki eli mekanisoidut joukot, joilla on kyky kohtaamistaisteluun sekä taisteluun panssarivaunuin ja niiden tukevana murtokohdassa ja vastustajan syvyydessä.
- 2) Keskiraskas jalkaväki eli panssaroiduin ajoneuvoin varustetut ja hyvän tieliikkuvuuden omaavat jääkärijoukot. Ne etenevät nopeasti sirpalesuojassa lähtöalueelta lähtöasemaan, mutta taistelevat ensisijassa jalkautuneena.
- 3) Kevyt jalkaväki. Sen liikkuvuudeltaan suorituskykyisimmän osan muodostavat telakuorma-autoin varustetut, hyvän maastoliikkuvuuden omaavat jääkäriyksiköt. Pääosa kevyestä jalkaväestä on varustettu ottoajoneuvoin, käytännössä maataloustraktorein. Kevyt jalkaväki taistelee jalan ja ajoneuvo ei anna niille sirpalesuojaa.

Liike ja ajoneuvot antavat mahdollisuuk-

Liikkuvuus on keino, ei itsetarkoitus. Se on keino siirtää vaikutusta eli joukkoa tai asetta, välinettä tai järjestelmää oikeaan aikaan ja oikeaan paikkaan.

sia, mutta asettavat rajoituksia. Tämän vuoksi on tärkeää, että liikkuvuuden valinnat ja kehittäminen toteutetaan osana joukon käytön kokonaisvaltaista suunnittelua. Liike on olennainen osa edullisen taistelusetelman luomista, kuten edesmennyt kenraaliluutnantti Olli-Matti Multamäki eräässä esittelyssä hyvin muistutti. Liike oikeaan aikaan, edulliseen maastoon mahdollistaa vastustajan liikkeen kohtaamisen paikallaan – puolustajana.

Eriyisesti keskiraskaan ja kevyen jalkaväen osalta on tarkkaan arvioitava kehittämisresurssien jakoa ajoneuvon ja sen suorituskyvyn sekä jalkautuvan joukon taistelukyvyyn välillä. Olennaista on lisäksi liikkuvuuden optimointi eli valitaan käyttötarteen täyttävä, kokonaistaloudellisesti edullisin väline. Optimointia on myös liikkuvuuden tarkoituksenmukainen räätälöinti joukon tehtävän ja käyttöalueen mukaan.

Kevyen jalkaväen liikkuvuuden ratkaisuja on todennäköisesti helpompi hakea edelleen kevyistä maastoliikkuvista välineistä ja joukkojen hajautetusta käytöstä kuin raskaammista, sirpalesuojatuista ajoneuvoista. Määrä on tärkeämpi kuin laatu. Liikkuvien joukkojen kokonaismäärä on pyrittävä pitämään mahdollisimman suurena. Suojan puutteet on korvattava taisteluteknikkaa kehittämällä. Ottoajoneuvojen antamat mahdollisuudet tulee lisäksi käyttää täysimääräisesti hyväksi, mikä edellyttää käytännön kokeilua ja harjoittelua. Raskaat pyörätraktorit, erilaiset city-maasturit, mönkijät, moottorikelkat, moottoripyörät ja jopa maastopyörät tarjoavat monipuolisen valikoiman ylläpitää alueellisten joukkojen liikkuvuutta.

Kuten edellä todettiin, hyvä tilannekuva on tehokkaan tulenkäytön edellytys, se on myös perustekijä liikkeen oikeassa suunn-

taamisessa ja suojaamisessa.

TILANNEKUVALLA TEHOKKUUTTA

Puolustusvoimissa on merkittävään asemaan nostettu integroidun tiedustelu-, valvonta- ja johtamiskyvyn (iTVJ) muodostaman kokonaisuuden kehittäminen. Tarvittava rahallinen panostus on suuri, mutta lopputavoitteena, osana vaikuttamiskyvyn kokonaisuutta, on saada vähemmällä enemmän.

Yksittäisen joukon tai asejärjestelmän todellinen tehokkuus on suoraan suhteessa siihen, miten niiden suorituskyky saadaan palvelemaan operaation kokonaistavoitetta. Suuri läpäisy, pitkä kantama tai tehokas sirpalevaikutus menettävät merkitystään, mikäli ne ovat väärässä paikassa. Korkeaa teknologiaa ja tehokkuutta edustavien asejärjestelmien määrä tulee väistämättä jäämään maavoimissa ja jalkaväessä suhteellisen vähäiseksi, joten hyvän tilannekuvan merkitys korostuu entisestään.

Perinteinen jalkaväkiryhmä tai -joukkue varustettuna käsiasein, singoin, kiikarein ja viestivälineellä on edelleen taistelukentän vaikuttavimpia sensoreita. Siinä yhdistyy parhaimmillaan tiedon keruu, analysointi ja välittäminen sekä päätöksenteko ja oikea-aikainen vaikuttaminen kokonaistoiminnan tavoitteiden mukaisesti. Vaikka emme kykene varustamaan läheskään kaikkia joukkojamme uudella varustuksella, voimme paremman tilannekuvan avulla ylläpitää perinteisen taisteluvoiman tehokkuutta ja vaikuttavuutta myös tulevaisuudessa.

On erittäin tärkeää, että valtakunnallisen iTVJ -kokonaisuuden kehittämisen osana saamme kohdennettua riittävät resurssit maavoimien tiedonsiirron ratkaisuihin ulottaen ne laajasti myös alueellisiin joukkoihin.

Tässäkin vasta kokonaisuus, operatiivisten ja alueellisten joukkojen yhteen sovitettu vaikuttaminen, ratkaisee lopputuloksen.

Jalkaväkijoukkojen johtaminen on vahvasti perustunut tehtävätaktiikkaan. Voimakas panostus tilannekuvaan sekä tiedonsiirron nopeuteen ja varmuuteen tukee tätä toimintamme peruspilaria. On kuitenkin viitteitä siitä, että jalkaväen taistelussa ollaan jossain määrin kadottamassa aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Maasotakoululla majuri Jari Sormusen johdolla toteutettu erinomainen komppaniatutkimus tulee antamaan tästä myös tieteellisesti pätevän todistuksen.

Kurssiveljeni ja yksi parhaista tuntemistani taktikoista, eversti Veli-Pekka Parkatti, on kiteyttänyt ongelman siten, että olemme unohtaneet taistelun perustavoitteen. Joukon tehtävänä voi olla pitää, vallata tai hidastaa. Kokonaisuuden eli taistelun ja sodan voittamisen kannalta on kuitenkin olennaista riittävien tappioiden tuottaminen vastustajalle. Vasta se pysäyttää liikkeen ja ope-

Jalkaväkijoukkojen johtaminen on vahvasti perustunut tehtävätaktiikkaan.

raation.

Nopeutuvasta taistelutemposta johtuen on periaatteessa kaikilla jalkaväkijoukoilla oltava tehtävä tuhota vastustajan taisteluvoimasta vähintään sellainen osa, minkä joukon aseistus ja muu suorituskyky mahdollistaa. Tämä on olennainen lähestymistapa, kun jalkaväkijoukkoja ja niiden tehtäviä sekä varustusta kehitetään ensi vuosikymmenellä.

Maailman raadollisuuden ja jalkaväen aseman muuttumattomuuden ovat vahvistaneet myös viime aikojen sotakokemukset Afganistanissa, Irakissa ja Etelä-Libanonissa. Eli kuten Leningradin Sotilaspiirin komentaja vierailullaan Pohjois-Suomessa vuonna 2005 totesi, ”lopullinen voitto on edelleen jalkaväkitaistelijan pistimen kärjessä”. □

Kirjoittaja, eversti Seppo Toivonen, toimii Pääesikunnassa jalkaväen tarkastajana.

MAAVOIMATUTKIMUS OSANA JALKAVÄEN KEHITTÄMISTÄ

Puolustusvoimien kehittäminen ja maavoimien kehittäminen osana puolustusvoimia ja puolustusjärjestelmää on pitkäjänteistä ja pitkäkestoista työtä. Puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämiseen liittyvät päätökset ohjaavat toimintaa ja niiden vaikutukset ulottuvat vuosikymmenien päähän. Päätösten ja ratkaisujen tulee pohjautua visioiden ja arvioitujen todennäköisten kehitystrendien analysoinnin ja tutkimuksen pohjalta laadittuihin perusteisiin. Rajallisten resurssien tehokas käyttö halutun suorituskyvyn kehittämiseksi tasapainoiseksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi, edellyttää että kaikki suorituskyvyn muodostumiseen ja sen käyttöön vaikuttavat tekijät huomioidaan kehitystyössä.

Maavoimien sisällä, sen aselajien ja toimialojen välillä, asia on vastaavalla tavalla. Suorituskyvyn kehittämisessä näistä toisiinsa liittyvistä asiakokonaisuuksista ja niiden vaikutuksista toisilleen on oltava koko ajan tietoisia ja ne on huomioitava siten, että kehitettävä suorituskyky syntyy oikea-aikaisesti ja tasapainoisesti ja suorituskyky on kokonaisuutena käytössä kaikissa todennäköisissä tilannemalleissa ja -vaihtoehdoissa.

Suorituskyvyn kehittämisen tulee perus-

Puolustusvoimien kehittämisen suuntalinjat määritetään valtion ylimmän johdon linjausten ja näiden mukaisten päätösten perusteella. Strateginen tutkimus tuottaa perusteet kehittämisen päämäärille ja tavoitteille. Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisissa selonteissa määritetään kehittämisen keskeiset tavoitteet ja tavoitteiden saavuttamiseen kohdennettavat resurssikehykset. Puolustusvoimien kehittämisohjelmissa edellisissä perusteissa olevat suuntalinjat ja päämäärät konkretisoidaan puolustushaaroittain ja toiminnoittain alakehittämisohjelmiksi, jotka ovat perustana kehittämiseen liittyvien hankkeiden toimeenpanolle.

Kirjoittaja, everstiluutnantti Kari Halonen palvelee Maanpuolustuskorkeakoulussa Taktiikan laitoksella.

tua yhteisiin perusteisiin, vaatimukseen ja näkemyksiin siitä mihin suorituskykyä tarvitaan, miten se on edullisinta kehittää ja mitä sen käyttö edellyttää. Nämä yhteiset perusteet ja vaatimukset ja niiden kattava analysointi ei onnistu parhaalla mahdollisella tavalla siten, että kulloisenkin kehittämissuunnan ja -päämäärän pohjaksi laaditaan omat uhkamallit, pääkäyttötapaukset, tilanvaihtoehdot ja muut tarvittavat perusteet. Vaikka toisistaan erillään laaditut perusteet olisivatkin yhteneväisiä ja ristiriidattomia, niiden laatiminen ja tekeminen toisistaan erillään kuluttaa vähäisiä arvokkaita resursseja päällekkäisenä työnä. Vaarana on myös se, että kehitettävään suorituskykyyn jää aukkoja tai kaikkia suorituskyvyn avulla mahdollisesti saatavia kykyjä ei osata tai huomata ottaa käyttöön.

Puolustusvoimien vaatimustenhallinta- ja hankeohjausjärjestelmät ovat toimivia. Ne mahdollistavat jäntevän, kokonaisvaltaisen ja jäsentyneesti toteuttavan suorituskyvyn kehittämisen. Paras tulos kehitettävälle suorituskyvyllä saadaan siten, että kehitettävien suorituskykyjen ja suorituskykyjen osa-alueiden tuntemus yhteisine perusteineen on kaikkien kehittämistyötä tekevien tiedossa. Tällöin vältytään tarpeettomien päällekkäisten suorituskykyjen kehittämisestä. Rajapinta-, integrointi- sekä yhteistoimintavaatimukset tunnistetaan myös ajoissa ja ne ovat otettavissa huomioon kehittämisvaiheessa.

Maavoimatutkimuksen päämääränä on yhteisessä tutkimusalustassa ja yhteisin perustein tutkia ja selvittää ne oleelliset ja keskeiset maavoimien suorituskykyvaatimukset ja kehittämisen perusteet, jotka on sisällytettävä tuleviin kehittämisohjelmiin ja niiden mukaisesti hankkeisiin. Maavoimatutkimus tähtää myös siihen, että ennen

kehittämisohjelmien ja hankkeiden käynnistymistä, niiden edellyttämät keskeisimmät tutkimuskysymykset on käsitelty siten, että kehittämisohjelman tai hankkeen ei tarvitse ensimmäiseksi käynnistää perusteita selvittää tutkimusta. Muutos on jatkuvaa, niin myös kehittämisessä. Muutosten teko ja kehittämisen suuntaaminen uudelleen on perustellummin tehtävissä, jos sen pohjana on yhteinen analyysi ja siitä johdetut johdopäätökset.

Maavoimatutkimuksen tavoitteena on:

- luoda maavoimien tutkimuksellinen perusta kehitettävällä tutkimusmenetelmällä,
- tukea maavoimien kehittämistä laatimalla selkeät tutkimukseen perustuvat kehittämissuunnitelmat,
- tuottaa perusteita puolustusvoimien kehittämisohjelman mukaisten maavoimien kehittämisohjelmien suunnittelulle, ja
- päivittää maavoimien tutkimussuunnitelmaa.

Tähän mennessä maavoimatutkimuksessa on tarkasteltu alueiden valtaamiseen tähtäävän hyökkäyksen tilannemallia, johon seuraavassa esille tuotavat asiakokonaisuudet pohjautuvat.

JALKAVÄKI OSANA MAAVOIMATUTKIMUSTA

Maavoimien joukoista merkittävä osa on jalkaväkijoukkoja. Puolustuksemme on perustunut ja tulee nähtävissä olevassa tulevaisuudessakin perustumaan siihen, että joukkojen käytöllä valvotaan avainalueet ja -kohteet, suojataan tärkeät kohteet, hidas-tetaan ja kulutetaan vihollista, otetaan haltuun ja pidetään oman toiminnan kannalta edullisia maastokohtia, estetään hyökkäjä-jän pääsy avainalueille sekä torjutaan ja lyö-

dään hyökkääjä. Osa näistä tehtävistä voidaan joissakin tilanteissa toteuttaa aselajijoukoilla ja asejärjestelmien tulenkäytöllä sekä muulla vaikuttamisella. Pääosa tehtävistä on kuitenkin sellaisia, että niiden toteuttaminen onnistuneesti suunnitellulla tavalla edellyttää jalkaväen joukkojen käyttöä, joita tuetaan maavoimien muiden aselajien ja muiden puolustushaarojen toimesta. Edellä esitetty pätee kulloisestakin uhkamallista ja niihin liittyvistä sotatoimista huolimatta. Alueiden valtaamiseen tähtäävää hyökkäystä tai strategisen iskun torjuntaa ei voida toteuttaa ilman maavoimia ja jalkaväkeä keskeisenä osana maavoimia.

Maavoimatutkimus on koko maavoimien yhteinen tutkimus jota tehdään yhteisin perustein ja yhteistyössä. Tutkimustulokset ja tutkimustuloksista tehtävät johtopäätökset eivät tästä johtuen ole välttämättä yksilöitävissä pelkästään yksinomaan jonkin tietyn aselajin tai toimialan toimintaan ja kehittämiseen vaikuttaviksi tuloksiksi. Seuravassa on pyritty kuitenkin keskittymään niihin seikkoihin, jotka ovat jalkaväen kannalta keskeisiä.

JALKAVÄEN KEHITTÄMINEN MAAVOIMATUTKIMUKSEN PERUSTEELLA

Suoja ja taistelukyky

Tuli-elso-iskuoperaatiossa hyökkääjä toimii painopisteisesti valtakunnallisia kohteita ja järjestelmiä vastaan, pyrkien romahduttamaan puolustusjärjestelmän ja puolustusjärjestelmää tukevan yhteiskunnan rakenteet. Tämän lisäksi maahyökkäyksen torjuntaan ryhmitetyt joukot ainakin painopistesuunnissa, sekä operatiiviset reservit ja tärkeimmät ja iskukykyisimmät maavoimien

asejärjestelmät ovat tuli-elso-iskuvaiheessa vastustajan kauaskantoisten ja tulivoimaisien asejärjestelmien kohteina.

Maahyökkäyksen torjuntaan ryhmitetyt joukot ovat pääasiassa alueellisia joukkoja. Näiden joukkojen tehtävien toteuttamisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että ne selviytyvät taistelukykynsä säilyttäen sekä tuli-elso-iskuvaiheen että maahyökkäyksen käynnistymiseen liittyvistä tulivalmisteluisista. Linnoittamalla joukot niille saadaan kohutuullinen suoja. Linnoittamisen kautta saatava suoja ei kuitenkaan tutkimustulosten perusteella takaa sitä, että vastustajan valitsemille murtoalueille ryhmitetyt joukot, joihin kohdistuu tuli-iskuvaiheen tulenkäytön lisäksi voimakkaat tulivalmistelut, säilyisivät torjuntakykyisinä. Murtoaukoissa oleville joukoille aiheutuu paikoitellen niin merkittävät tappiot, että niiden suunniteltujen tehtävien toteutuminen on kyseenalaista.

Suoja-alueen taisteluiden onnistumisen todennäköisyyttä voidaan parantaa, jos tuliskuvaiheen aikana, vastustajan maahyökkäyksen torjuntaan ryhmitetyt joukot voidaan pitää tuli-iskuvaiheen aikana hajautettuna linnoitetuissa asemissa. Painopistesuunnissa tulee viivytys- ja puolustuskeskusten ja -asemien vaihto-, vara- ja väistöasemat linnoittaa vastaavalle tasolle kuin varsinaiset asemat. Haasteena tässä järjestelyssä on tietysti joukkojen ryhmitysmuutosten tekeminen tuli-iskuvaiheen ja maahyökkäyksen tulivalmistelun jälkeen. Ryhmitysmuutoksia jouduttaneen tekemään joka tapauksessa tulen alla, joten tarve suojaajaisille ”linnoitetuille” siirtymisreiteille on ilmeinen. Näitä samoja suojaajaisia siirtymisreittejä voidaan hyödyntää myös omiin vastahyökkäyksiin, haavoittuneiden evakuointiin ja aikanaan irtautumiseen.

Puolustusasemissa olevien ja niitä tukevien joukkojen suojaaminen tuli-iskun tulenkäytön vaikutuksilta toteutetaan vastaavalla periaatteella kuin suoja-alueella. Puolustusasemissa olevat joukot eivät joudu maahyökkäyksen torjuntatehtäviin niin nopeasti kuin suoja-alueella olevat joukot, joten niiden ryhmitysmuutosten tekemiseen on enemmän aikaa ja mahdollisuuksia, ja todennäköisesti nämä ryhmitysmuutokset voidaan tehdä pienemmin riskein kuin suoja-alueella.

Operatiiviset reservien toimintakyky ja taistelukunto säilytetään parhaiten siten, että joukot hajautetaan laajoille alueille niin, että yksittäiset joukkueet, jopa ryhmät, muodostavat yksittäisen maalipisteen vastustajan täsmä- ja aluevaikutteisille asejärjestelmille. Asutuskeskusten, taajamien ja teollisuusalueiden rakennusten tarjoama suoja tiedustelulta, tähytykseltä ja tulenkäytöltä on hyödynnettävä täysimääräisesti. Tämän lisäksi ulottuvan ja kauaskantoisen ilmatorjunnan suoja sekä oman hävittäjätorjunnan suoja edesauttavat operatiivisten joukkojen taistelukyvyyn säilyttämisessä.

Reservit

Suoja-alueen taisteluissa on perusteltu tarve taktisille reserveille. Iskukykyisten joukkueiden – komppanioiden vastahyökkäyksillä, joita tuetaan voimakkaalla tulenkäytöllä, voidaan osin korvata aiheutuneita tappioita, saada vastustajan kärjen hyökkäys pysähtymään ja näin helpottaa aikanaan omien joukkojen irrottamista taistelusta. Suoja-alueella käytettävät reservit on ryhmitettävä varsin lähelle niiden suunniteltua käyttöaluetta mutta kuitenkin niin kauas, että ne pystytään pitämään salassa ja vihollisen tulenkäytön painopisteen ulkopuolel-

la. Reservien käytön lisäksi aktiivinen toiminta vastustajan kärjen johtamis-, tuki- ja huolto-osia vastaan panssarintorjunta- ja tulenjohtokykyisillä iskuosastoilla, suoja-alueelle ryhmitettyjen joukkojen etupuolella, sitoo niin ikään hyökkääjän voimaa ja pakottaa sen varmistamaan sivustansa.

Puolustusasemaan murtautuvien tai murtautuneiden sekä puolustusasemia kiertämään pyrkivien joukkojen liikkeen pysäyttäminen, torjuminen ja lyöminen, edellyttää poikkeuksetta reservien käyttöä. Haasteena on saada hyökkäävän joukon liike ja tuli vaikuttamaan oikean aikaan oikeassa paikassa. Voimasuhteiden tasoittamiseksi ja saamiseksi itselle edulliseksi vastahyökkäyksen kohteena olevan vihollisen tulee olla sitoutuneena taisteluun mahdollisimman suurella voimalla. Vastustajan omaan vastahyökkäykseen mahdollisesti vaikuttamaan kykenevät reservit on pysäytettävä ja lamautettava tulenkäytöllä.

Vastahyökkäysten toteuttaminen on tehtävä viiveettä. Jos vastustaja ennättää suoja- ta oman hyökkäyksensä sivustat sivustojen suojaamisosastoilla ja sulutteilla, murtoaukkoja auki pitävin osastoin ja järjestää tulenkäyttönsä ovat edellytykset vastahyökkäyksen onnistumiselle kutistuneet vähäisiksi. Vastahyökkäys pysähtyy ennen tavoitetta vastustajan sivustansuojausosastoihin.

Oman hyökkäyksen suuntaaminen vastustajan heikkoon kohtaan edellyttää tehokasta tiedustelua. Tämän lisäksi vastustajan liike on saatava pysähtymään, jotta tuo valittu heikko kohta olisi edelleen heikko siinä vaiheessa kun omien joukkojen tuli ja liike siihen vaikuttavat.

Joukkojen määrän vähentyessä, niiden vastualueet ja alueet joilla niitä tulee tarvittaessa pystyä käyttämään, kasvavat enti-

sestään. Osaltaan tämä aiheuttaa myös sen, että joukoille käskettävien valmistautumis- ja varautumistehtävien määrä lisääntyy. Eri-tyisesti sivusuuntien ja sauma-alueiden sekä uhanalaisten maahanlaskualueiden valvonta tulee olla jatkuvaa ja mahdollisiin vastustajan soluttautumisen- ja kiertoyrityksiin on pystyttävä reagoimaan nopeasti. Tämä edellyttää, että kyseiset alueet ja siirtymis- ja etenemisreitit kyseisille alueille ovat valvottuja joko tähystyksellä tai sensoreilla siten, että uhkaavasta tilanteesta saadaan riittävän ajoissa ennakkovaroitus. Ennakkovaroituksesta huolimatta omien torjuntatoimenpiteiden toteuttamisella on poikkeuksetta kiire. On tarve nopeasti tehtävään suunnattaville reserveille. Tällaisen reservijoukon, joka ottaa tiedustelu- ja taistelukosketuksen soluttautumista tai kiertämistä yrittävään viholliseen, ei tarvitse olla välttämättä suuri. Joukolla on oltava kyky tiedusteluun, panssarintorjuntaan, epäsuoran tulen käyttöön ja ilmatorjuntaan. Tällaiset nopeat reservit voidaan kuljettaa ja siirtää tehtävään kuljetushelikoptereilla niin lähelle tehtäväaluetta kuin se riskien kannalta on mahdollista. Siirtymisessä voitetaan näin aikaa ja yllätyksen pääsemiseen on paremmat mahdollisuudet. Tarvittaessa joukkoa vahvennetaan ja omaa voimaa kasvatetaan siirtämällä lisäjoukkoja joko kuljetushelikoptereilla tai tehtävään suunnattavien joukkojen omilla kuljetusvälineillä.

Operatiivisten reservien keskittäminen ja suuntaaminen onnistuneesti vastahyökkäykseen on haasteellista. Operatiivisten reservien keskittäminen taisteluun on kyettävä tekemään mahdollisimman nopeasti ja hajautetusti. Siirtymisreitit ja hyökkäyssuunnassa olevat urat on oltava tiedusteltuina ja niiden suunnissa olevat vastustajan ja omien sulutteiden raivaaminen on oltava

toteutettuna ennen joukkojen hyökkäystä. Ilmatorjunnan ja hävittäjätorjunnan keskitetty käyttö operatiivisten reservien käytön yhteydessä on ehdoton edellytys, jotta vastustajan rynnäkkökoneiden ja taisteluhe-likoptereiden tulenkäyttö (ilmasta tapahtuva miinoittaminen ml.) hyökkäykseen keskitettäviin joukkoihin voidaan minimoida. Joukkojen kyky raivata nopeasti sirotemiinoitteet, joita vastustaja voi levittää hyökkäysreiteille raketinheittimistöllä ilma-aseen lisäksi, on välttämätöntä.

Joukkojen joustava käyttö

Oma vastahyökkäys pyritään suuntaamaan vastustajan heikkoon kohtaan, sen tuki-, johtamis- ja huolto-osia vastaan. On kuitenkin todennäköistä, että usein vastahyökkäyksen jossain vaiheessa joudutaan taistelemaan myös vastustajan mekanisoituja ja panssaroituja joukkoja ja niiden osia vastaan.

Jalkaväkipataljoona tai jalkaväkipataljoonarunkoinen taisteluosasto (vast.) soveltuu heikosti liikkuvuutensa, suojansa ja tulivoimansa takia vastahyökkäykseen moottoroitua ja mekanisoitua vihollista vastaan. Näihin tehtäviin soveltuvat parhaiten jääkäripataljoonarunkoiset taisteluosastot tai moottoroidut ja mekanisoidut taisteluosastot. Alueellisen joukon reservin, esimerkiksi puolustuksessa olevan jalkaväkiprikaatin reservin, tulisi olla vähintään jääkäripataljoonarunkoinen joukko, jonka johtamisvälineistö, liikkuvuus liikkeenedistämiskyky mukaan luettuna, panssarintorjunta ja muu suora-ammuntatulivoima on riittävä hyökkäystaistelun käymiseen mekanisoitua vihollista vastaan.

Moottoroituja ja mekanisoituja taisteluosastoja on rajallinen määrä ja kaikkiin vas-

tahyökkäystehtäviin niitä ei riitä. Näiden joukkojen ”tehtävämäärää” voidaan kuitenkin mahdollisesti lisätä, jos vastahyökkäystehtävä toteutetaan mekanisoidulla tai moottoroidulla taisteluosastolla, jonka perään syötetään alueellinen taisteluosasto. Viholliselle tuotettujen tappioiden tuloksesta ja vastustajan voiman ehtyessä ja voima-suhteiden tasoittuessa alueelliselle taisteluosastolle edulliseksi, tehtävän loppuunsaattaminen jätetään sen tehtäväksi. Mekani-soitu tai moottoroitu taisteluosasto irrote-taan täydennettäväksi ja huollettavaksi ja valmistautumaan seuraavaan tehtävään. Tällä menettelyllä mekanisoidun ja moottoroidun taisteluosaston suorituskykyä käytetään niissä tehtävissä ja niissä taistelu-vaiheissa, joissa niiden suorituskyky on tehokkaimmillaan. Ne eivät sitoudu tavoitteen hallussapitoon, eikä niiden suorituskykyä käytetä hukkaan taisteluun alivoimaista vihollista vastaan, ellei sitten tätä kautta haluta päästä yllätykseen ja laajentamaan nopeasti saavutettua menestystä. Oma haasteensa täl-laisessa hyökkäyksen aikana tapahtuvassa rintamavastuun vaihdossa on johtamistoi-minnalle, tulenkäytölle ja joukkojen liik-keen järjestelylle.

Joukkojen joustavalle käyttöperiaatteelle on muitakin syitä ja tarpeita. On varsin todennäköistä, että oma taistelujatus ja sen mukainen joukkojen käyttöajatus ei vastustajan toiminnan, tilannekehityksen ja syntyvien tappioiden takia toteudu suunnitellusti. Hankalampia tilanteita ovat sellaiset, jossa omat taktiset tai operatiiviset reservit sidotaan taisteluun ja estetään niiden suunniteltu käyttö joko osittain tai kokonaan. Toisaalta osa puolustukseen ryhmitetyistä (alueelli-sista joukoista) voi olla irti taistelusta ja niitä on mahdollista käyttää muihin tehtäviin. Tällaisissa tilanteissa joudutaan muutta-

maan joukkojen tehtäviä ja johtosuhteita, jotta suunnitellut tehtävät voitaisiin toteut-taa riittävällä taisteluvoimalla.

Tämän tyyppisten tilanteiden syntymistä tulee tietysti välttää kaikin keinoin mini-moimalla sellaiset tekijät ja mahdollisuudet, joiden seurauksena kuvatonlaiset haasteet ovat edessä. Koulutuksessa, operatiivisessa suunnittelussa, joukkojen kokoonpanoissa ja sotavarustuksessa tulee kuitenkin varau-tua siihen, että haasteisiin ja ongelmiin on ratkaisut ennen kuin ne ovat edessä taiste-lukentällä.

Panssarintorjuntakyky jalkaväen tulivoiman keskeinen tekijä

Puolustuksen onnistumisen kulmakiviä on tehokas panssarintorjunta. Panssarintor-junta perustuu sulutteiden, panssarintorjun-ta-aseiden ja muun tulenkäytön yhteisvaiku-tukseen. Sulutteet ja miinoitteet, joita ei ky-etä valvomaan omalla tähystyksellä tai tek-nisillä sensoreilla ja joihin ei vaikuteta muulla omalla tulenkäytöllä, ovat varsin tehottomia. Sulutteiden vapaa raivaaminen tapahtuu nopeasti ja ilman merkittäviä tap-pioita.

Epäsuoran tulen teho perinteisillä ampu-matarvikkeilla rynnäköpanssarivaunuja vastaan, saati taistelupanssarivaunuja vas-taan, on heikko. Laskennallisesti nykyaikai-sen rynnäköpanssarivaunun suojassa ole-vaa henkilöstöä on lähes mahdoton la-mauttaa tai tuhota sirpalekranaaattien ase-vaikutuksella. Erikoisampumatarvikkeita, joilla kyetään vaikuttamaan tehokkaasti panssaroituun viholliseen, ei myöskään tule olemaan määrättömästi. Epäsuoran tulenkäytön resurssien riittämättömyys kiivaissa taisteluvaiheissa, kun tulitehtäviä tulee ky-etä samanaikaisesti toteuttamaan useaan eri

suuntaan usean joukon tukemiseen liittyen, johtaa tilanteeseen, jossa edes vaatimattoman tehon omaavia sirpalekranaatteja ei voida aina käyttää. Joukon oma kyky tehokkaaseen panssarintorjuntaan on oleellinen joukon taistelun kannalta. Rynnäkö- ja taistelupanssarivaunujen suora-ammuntatulivoima on merkittävin vastustajan voimanlähde, jolla se viimekädessä kykenee lyömään puolustajan tai estämään sen vastahyökkäykset.

PÄÄTÄNTÄ

Sotatoimet ja taistelut taistelukentällä ovat kokonaisuus. Yksi puolustushaara, aselaji ja toimiala on osa kokonaisuutta, jonka suorituskykyä ja tehtäviä on tarkasteltava ja kehitettävä osana koko puolustusjärjestelmää. Maavoimatutkimuksen päämääränä on tutkimuksen avulla ja keinoin löytää ne keskeiset suorituskykyvaatimukset ja suorituskyvyn kehittämisen perusteet, joilla mahdollisimman kustannustehokkaasti ja tasapainoisesti ilman suorituskykyyn jääviä aukkoja päästään haluttuun tavoitteeseen. Suorituskyvyn kehittämisessä ja luomisessa ei ainoana keinona ole uuden, entistä tehokkaampien, kauaskantoisempien ja tarkempien asejärjestelmien hankkiminen. Kehit-

tämisen perustana olevan järjestelmän suorituskykyä voidaan kehittää ja parantaa myös joukkojen käyttöperiaatteisiin, toimintamenetelmiin sekä operaatiotaitoon ja taktiikkaan liittyviä tekijöitä tarkastelemalla. Poikkeuksetta tämä on taloudellisia resursseja ajatellen paljon edullisempaa.

Joukkojen käyttöperiaatteiden, toimintamenetelmien sekä operaatiotaidon ja taktiikan kehittäminen ei kuitenkaan ole mahdollista, tai se ei johda haluttuun tulokseen, elleivät tietyt perussuorituskyvyt ole kunnossa ja ellei niitä kehitetä toimintaympäristön ja siinä tapahtuvien muutosten mukaisesti. Jalkaväki aselajina on maavoimien yksi keskeisistä aselajeista. Jalkaväen kyky toteuttaa tehtävänsä suorituskykyvaatimusten mukaisesti nyt ja tulevaisuudessa on keskeisessä asemassa maavoimien ja tätä kautta edelleen koko puolustusvoimien kokonaissuorituskyvyssä.

Suoja, taistelunkestävyys, joukkojen joustava käyttö, johon liittyy keskeisesti johtaminen ja tilannetietoisuus, liike ja tulivoima ovat ne keskeiset kehittämiskohteet joihin jalkaväen suorituskyky nojaa maavoimatutkimuksen tulosten ja johtopäätösten perusteella. □

NÄKEMYKSIÄ MAAVOIMIEN HAASTEISTA TÄNÄÄN JA TULEVAISUUDESSA

Vuoden 2008 alusta ilmavoimien ja merivoimien esikunnat saavat Suomessa rinnalleen maavoimien esikunnan, joka ottaa johtoonsa maavoima-, aselaji- ja toimialajoukkoja. Sotataidollisesti maavoimien perustaminen sinänsä ei kuitenkaan merkitse suurta murrosta, koska maavoimien esikunnan johtoon tulevat joukot ovat olemassa ja niillä on toimin-

taperiaatteet, henkilöstö, taisteluvälineet ja muu materiaali. Sotilaspoliittinen asemamme, sotataidollinen kehitys ja sotatekniikan kallistuminen pakottavat kuitenkin kaikki puolustushaarat arvioimaan asemaansa ja tulevaisuuttaan kriittisesti; mihin pitäisi varautua ja miten valmistelut voitaisiin toteuttaa anetuin resurssein?

Sotilaallisen varautumisen lähtökohta on uhka. Jos tarkastelemme tämän päivän sodan kuvaa maailmalla käytyjen viimeaikaisten sotien, vaikkapa Irakin sodan tai Libanonin viime kesän sodan näkökulmasta, voimme varmaan todeta, että niissä on paljon piirteitä meille tutusta symmetrisestä sodankäynnistä. Näihin sotiin on kuitenkin liittynyt myös paljon jotain muuta sellaista epäsymmetristä toimintaa, jota me yleensä olemme tottuneet kutsumaankin sissisodankäynniksi, joka taas voidaan nähdä sekä osana suurempaa kokonaisuutta, kumouksellista sotaa että myös sisällissotana. Terrorismin muodoissaan on myöskin osa nykyaikaista uhkaympäristöä. Lisäksi terrorismilla voi vielä olla liittymäkohtia kumoukselliseen sotaan, jolloin voimme puhua myös vaupussodista.

Perinteisen sodankäynnin ja siihen varautumisen me pystymme jollain tavalla hah-

Kirjoittaja, everstiluutnantti, filosofian tohtori, Pasi Kesseli on Maanpuolustuskorkeakoulun Taktiikan laitoksella operaatiotaidon ja taktiikan professori.

mottamaan. Perinteisessä sodassa osapuolienä ovat yleensä olleet valtiojärjestelmät keskenään tai valtiojärjestelmiin verrattavissa olevia hallituksia vastaan tavanomaisin sodankäynnin keinoin toimineet aseistetut ryhmittymät. Tällaiset sodat eivät myöskään ole syttyneet ilman keskinäisen jänni-

**MYLLYKOSKI
PAPER**

tyksen kiristymistä ja yllättäen, vaikkakin taistelut ovat saattaneet alkaa yllätyshyökkäyksellä.

Uusien uhkien, mm. terrorismin ja kumouksellisen toiminnan myötä näkemyksemme sodasta ja sotilaasta ovat kuitenkin muuttuneet tai ainakin muuttumassa ja rajasodan ja rauhan, taistelun ja normaaliolojen välillä on hämärtynyt. Tällaiset uudet uhkat voivat syntyä ja ovat syntyneet – eivät ehkä yllättäen, jos tapahtumiin johtanutta kehitystä tarkastellaan kriittisesti jälkepäin – mutta hetkessä ja ne uhkaavat paitsi asevoimia myös kokonaisia yhteiskuntia. Perinteisesti taistelusta kuvatus kaltaisia epäsymmetrisiä uhkia vastaan on käytetty termejä vastakumouksellinen taistelu tai vastakumouksellinen sodankäynti. Tällaisessa sodassa käytettävä keinovalikoima on myös ollut pelkkää aseellista vastatoimintaa laajempi, kun vastatoimintaa ja iskujen ehkäisyyn ovat osallistuneet asevoimien sotilaiden lisäksi myös erilaiset hallintoviranomaiset.

Länsimaissa toiminnasta terrorismia ja kumouksellista toimintaa vastaan käytetään tänään varsin kriittikittä käsitettä sota terrorismia vastaan. Lisäksi vastatoimet ovat toistaiseksi olleet aika sotilaallispainotteisia huolimatta siitä, että sotilaiden lisäksi vastatoimintaan on osallistunut turvallisuuspalveluita, poliisi, rajaviranomaisia ja hallintoviranomaisia.

Lisäksi sotilaallisen varautumisen toimintaympäristöön on perinteisen rauhanturvaamisen rinnalle tullut mukaan sotilaallisen voiman käyttö ehkäisemään ennalta mahdollisten kriisien syttymistä sekä kriisien jälkihoito ennaltaehkäisemään mahdollisia uusia uhkia.

SUOMEN UHKAYMPÄRISTÖ

Mitä tällainen kehitys voisi tarkoittaa Suomen näkökulmasta? Perinteisen sodan uhka on ollut meillä jo pitkään vähäinen. Huolimatta sodan kuvan muutoksesta ja epäsymmetrisyyden lisääntymisestä viimeaikaisissa sodissa ja kriiseissä useimpien maiden asevoimat näyttäsivät kuitenkin vielä – jos tarkastellaan asevoimien kokoonpanoja ja doktriineja – varautuvan ennen kaikkea tavanomaisen sodan uhkaan. Tämän voisi tulkita siten, että kun sotilaat varautuvat yleensä uhkasta pahimpaan, valtiojärjestelmien ja mahdollisten liittokuntien toisilleen muodostamat uhkat ovat yhä merkittävimmät tekijät varauduttaessa sotilaallisen voiman käyttöön. Se, että sodan sodankäynti ja kriisien ennalta ehkäisy ovat aikakauden trendejä, eivät toistaiseksi näytä juurikaan muuttaneen mainittua ajattelutapaa. Näin tarkasteltuna perinteisen sodankäynnin mahdollisuus ei siis ole hävinnyt, vaikka uhka ei useimpien maiden kohdalla ole nyt konkreettinen. Tällainen varautumisajattelu lienee realistista myös Suomen kohdalla.

Tarvitsee ko meidän sitten varautua epäsymmetriseen uhkaan? Tällä hetkellä näköpiirissämme ei ole tällaista uhkaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettemmekö mekin osana länsimaista yhteiskuntajärjestelmää voisi tulevaisuudessa joutua vaikkapa alueelliseen kriisiin liittyvän tuholais-toiminnan tai yhteiskuntaamme vastaan suunnattujen terrori-iskujen kohteeksi. Asia on siis syytä pitää mielessä ja mahdollisuuksiamme ennakoita ja vastata tällaisiin uhkiin on ainakin harkittava silloin, kun päätöksiä asevoimiemme kehittämisestä tehdään.

Lisäksi meidän pitänee ottaa asevoimiamme kehitettäessä huomioon, että osana yhä integroidumpaa maailmanjärjestystä myös meidän lienee tulevaisuudessa annettava panoksemme yhteiselle turvallisuudelle. Myös tämä asettaa haasteita, joiden taustalla on oltava sellainen uhka-arvio, että joukkomme, minne ne sitten tulevaisuudessa ehkä lähetetäänkin, ovat tehtävänsä oikein varustettuja ja koulutettuja.

AJATUKSIA SOTATAIDON KEHITTÄMISESTÄ

Maavoimien suorituskyky (vaatimus) määritetään osana puolustusvoimien suorituskykyä. Puolustusvoimien kehittämisen lähtökohtana on uhkaympäristö. Tätä ei voi määritellä tarkasti, koska tulevaisuutta ei voi ennustaa. Niinpä uhkaympäristö pitänee määritellä siten, että tuloksena syntyy erilaisia uhkia. Todennäköistä on, että tällaisessa uhka-analysissä eri vaihtoehtoilta löytyy yhteisiä tekijöitä. ”Keskitymien” hahmottaminen uhka-arviosta auttaa luokittelemaan uhkat todennäköisyys- ja tärkeysjärjestykseen perusteeksi sellaisten toimintaperiaatteiden ja joukkojen rakentamiselle, millä uhkaan varaudutaan.

Monesti on esitetty kysymys, kumpi rakennetaan ensin; joukko ja sen suorituskyky ja sitten joukolle toimintaperiaatteet, vai ensin toimintaperiaatteet, jotka määrittävät, millaisia mahdollisuuksia tavoitteiden saavuttamiseksi eli uhkaan vastaamiseksi on olemassa? Tutkijan näkökulmasta vastaus on jälkimmäinen. Se, että meillä on monesti toimittu ensin mainitulla tavalla ja selitetty tätä toimintatapaa resurssien vähyydellä ei ole riittävän perusteltu syy. Niinpä kestävä kehityksen tiellä joidenkin toimintavaihtoehtojen sulkeminen pois harkinnasta aloitta-

malla sotataidon kehitystyö organisaatioiden rakentamisesta ei todennäköisesti tuo hyvää lopputulosta, koska kaikkia toimintaan vaikuttavia vaihtoehtoja ei ole edes harkittu. Yleensä edellä mainittu tarkoittaa myös sitä, että muiden kuin valittujen toimintamallien olemassaoloa ei välttämättä edes tunneta, jolloin mahdollisuus muuttaa kokoonpanoja tai toimintaperiaatteita tarpeen ilmaantuessa ei onnistu, ainakaan riittävän ajoissa.

Toinen usein esitetty kysymys on, kumpi sotataidon kehittämisessä on määräävämpi; toimintaperiaate vai sotateknikka, tai kumpi ratkaisee taistelukentällä; taito vain tekniikka?

Sodankäynnin historian tutkiminen osoittaa, että sotataidon toimintaperiaatteellinen eli taidollinen kehitys on ollut evolutiivista kirjoitetun historian kirjoituksen ajan. Tämä tarkoittaa siis sitä, että sotataidossa tietyt periaatteet ovat säilyneet aikakaudesta toiseen, muuttuen ja sovellettuna uusiin sotateknisiin innovaatioihin, mutta tunnistettavasti kuitenkin säilyneet. Tämä tietenkin herättää jatkokysymyksen, miksi näin on ollut, mikä sotataidossa on sellaista pysyvää, mikä kestää muun sotataidollisen kehityksen rinnalla? Vastaus lienee ihminen, koska hän kykyineen soveltaa oppimaansa ja vie hyväksi koettuja ajatuksia ajasta toiseen.

Sotateknikka taas on kehittynyt murrosten kautta. Tämä tarkoittaa sitä, että kehitys ei ole ollut lineaarista, vaan uusia aseita ja muita sodankäyntivälineitä tai vanhojen sodankäyntivälineiden merkittäviä teknisiä parannuksia on tullut taistelukentälle yhteiskunnallisen teknisen kehityksen myötä. Uudet sotatekniset ratkaisut ovat myös usein toimineet sotataidon taidollisen kehityksen käynnistäjinä, mutta sinänsä pelkällä sota-

tekniikalla sotia ei ole ratkaistu pl. ehkä ydinaseen käyttö II maailmansodan lopulla. Itse asiassa, pitkässä juoksussa uutta tekniikkaa vailla oleva osapuoli on joko pyrkinyt hankkimaan itselleen vastaavan tekniikan kuin vastustajallakin, tai eliminoimaan vastustajansa uuden tekniikan suomen edun toimintaperiaatteilla, jotka eivät ole olleet kovin alttiita uuden tekniikan vaikutukselle.

Nykyistä sotataidollista kehitystä näyttäisi ohjaavan teknologiakeskeisyys. Kuitenkin, useamman ajassa takana olevan sodankäynnin murroksen tarkastelu osoittaa, että vaikka sotatekniikka – niin tärkeä asia kuin se sotataidon kehityksessä on ollutkin – antaa mahdollisuuksia, sen soveltaminen ei ole ratkaisevaa ilman toimintaperiaatteita ja osaavia käyttäjiä. Ja kuten yllä on jo todettu, ajan kuluessa osapuolet saavat samat välineet ja silloin ratkaisee joko merkittävä ylivoima tai sellainen toimintaperiaate, johon uudellakaan tekniikalla ei voida tehokkaasti vaikuttaa. Merkittäväkin tekninen ylivoima on ollut eliminoitavissa toimintaperiaattein, mistä hyvänä esimerkkinä ovat talvisotamme, Vietnamin sota, Afganistanin sota, Irakin sota ja osittain myös viimeisin Libanonin sota.

Edellä kirjoitettu toimikoon perusteena ja johdantona sille, mitä asioita maavoimiamme kehittettäessä tulisi ainakin miettiä, jotta meidän mahdollisuutemme tulevaisuuden haasteissa tulisi kriittisesti harkittua. Lisäksi todettakoon, että ollakseen uskottavaa, kehitystyön taustalla oleva tutkimustyö vaatii ensinnäkin aikaa, mikä edellyttää tutkimustietoa haluavilta ennakoitua ja toiseksi sellaista kysymyksenasettelua, joka tuottaa taustatietoja erilaisista mahdollisuuksista objektiivisesti ja kriittisesti. Sellainen tutkimus, joka ottaa lähtökohdaksi oletetun uhkakuvan ilman tulevaisuuden toimintaym-

päristön kartoittamista ja päättää organisaatiomallit yhdistämättä niitä uhkaan ajatelmalla, että ”*Olemme päätyneet valitsemaan meille tällaisen järjestelmän ja organisaatiot. Miten näitä pitäisi käyttää, jotta saavuttaisimme tavoitteemme?*” ei ole oikeaa tutkimusta. Kuten jo todettu, se, että resursseja ei ehkä ole käytettävissä optimiratkaisun rakentamiseksi ei saa estää kehitystyön vaihtoehtojen tutkimista. Itse asiassa kriittinen toimintaympäristön ja toimintaperiaatteiden taustojen tutkiminen tuottaa päättäjille – huolimatta siitä, mitä vaihtoehtoja valitaan jatkokehittäväksi – sellaista tietoa muistakin vaihtoehdoista, mistä jossain vaiheessa saattaa olla hyötyä, kun erilaisia ulkomaisia sovelluksia ryhdytään muovaamaan mahdollisimman soveltuviksi suomalaiseen toimintaympäristöön. Edellä kursivissa olevaa kysymystä parempi olisikin hahmottaa tulevaisuuden toimintaympäristö, joka edelleen määrittäisi, miten meidän pitäisi toimia, jotta me mahdollisimman tehokkaasti pystyisimme vastaamaan todennäköiseksi arvioituun uhkaan ja ehkä muihinkin mahdollisiin ughiin. Tämä sitten edelleen ohjaisi sitä tutkimusta, joka pyrki selvittämään, millaisia käytännön mahdollisuuksia meillä on rakentaa järjestelmiä, jotka soveltuvat valitun toimintatavan toteuttamiseen.

MAASOTATAIDON KEHITTÄMINEN

Vuoden 2008 alusta ilmavoimien ja merivoimien esikunnat saavat Suomessa rinnalleen maavoimien esikunnan, joka ottaa johtoonsa maavoima-, aselaji- ja toimialajoukkoja. Sotataidollisesti maavoimien perustaminen sinänsä ei kuitenkaan merkitse suurta murrosta, koska maavoimien esikunnan johtoon tulevat joukot ovat olemassa ja

niillä on toimintaperiaatteet, henkilöstö, taisteluvälineet ja muu materiaali. Sotilaspoliittinen asemamme, sotataidollinen kehitys ja sotatekniikan kallistuminen pakottavat kuitenkin kaikki puolustushaarat arvioimaan asemaansa ja tulevaisuuttaan kriittisesti; mihin pitäisi varautua ja miten valmistelut voitaisiin toteuttaa annetuin resurssein?

Perusteet maavoimien toiminnalle ja kehittämiseksi tulevat pääesikunnasta. Viimeaikaiset sodat ja ilmavoimien korostunut rooli näissä ovat synnyttäneet kysymyksiä, tarvitaanko tulevaisuudessa enää maavoimia? Toistaiseksi tähän on aika helppo vastata: tarvitaan. Tähän päivään mennessä ei vielä ole käyty sellaista sotaa, missä ei olisi tarvittu maavoimia joko voimannäyttöön tai taisteluun. Itse asiassa, viimeisten sotien pienpiirteisyys, epäsymmetrisyys näyttäisi lisäävän maavoimajoukkojen tarvetta.

Ensimmäinen kysymys, joka meidän on itsellemme esitettävä, on, millaiseen uhkaan meidän pitäisi varautua: symmetriseen, epäsymmetriseen vain molempiin? Tässä yhteydessä on syytä siteerata everstiluutnantti Kimmo Rajalan tekstiä Oulu varuskuntakaupunkina -teoksessa. Vuonna 1971 silloinen eversti Ermei Kanninen antoi ensimmäiselle parlamentaarille puolustuskomitealle asiantuntijalausunnon alueellisen puolustusjärjestelmän perusteista.

”*Sotilaallisen varautumisen perusteena oli yllätyshyökkäys, jota pidettiin vaarallisimpana uhkana. Lisäksi yllätyshyökkäys saattoi epäonnistuessaan jatkaa suurhyökkäyksenä. Puolustushaaroista maavoimat oli ratkaiseva valtakunnan aluetta puolustettaessa, joskin meri- ja ilmavoimien osuus yllätyshyökkäyksen alkuvaiheessa oli korvaamaton. Taktikasta todettiin, että se ei voinut perustua samoihin menettelytapoi-*

hin vastustajan kanssa, koska me olimme pysyvästi ilma-alivoimaisista ja liikkuvuutemme ja tulivoimamme oli vastustajaa heikompi. Näillä perusteilla päädyttiin seuraaviin ratkaisuihin: Puolustustaistelua ei voitu ratkaista määrämaastossa vaan syvillä alueilla. Aseteknillinen heikkous ja huono liikkuvuus kompensoitiin joukkojen runsaalla määrällä ja alueellisella puolustuksella. Kun suomalaiset eivät kyenneet ratkaisevasti parantamaan omaa liikkuvuuttaan, oli vihollisen liike pyrittävä hidastamaan omalle tasollemme. Koska emme pystyneet myöskään parantamaan tulivoimaamme ratkaisevasti, oli vihollista estettävä käyttämästä tultaan keskitetysti. Lisäksi paikallisen ylivoiman saavuttamiseksi vihollisen joukot oli sidottava taisteluun hajautettuna ja estettävä sen voimien keskitys.”

Kun katsoo yllä olevia doktriinimme perusteita, voi pelkistäen todeta, että tehty arvio ja sen perusteet ovat pääosin valideja vieläkin. Maavoimien kehittämisen lähtökohdaksi pitänee edelleenkin ottaa olettama, että me olemme määrällisesti alivoimaisia kaikin tavoin. Jotta me pystyisimme tasoittamaan voimasuhteita ja käyttämään omia vahvuusiamme (maasto, olosuhteet, operaatioalueen syvyys, suomalaisen sotilaan yksilöominaisuudet) hyödyksemme tavantomaista symmetristä hyökkäystä torjuttaessa – alueellinen hyökkäys ehkä todennäköisempi kuin suurhyökkäys – on vastustaja edelleen pyrittävä sitomaan taisteluun syvällä alueella. Tämä edellyttää, että meillä on sekä alueellisia joukkoja että operatiivisia joukkoja, joilla voidaan muodostaa painopiste halutuille operaatioalueille.

Alueellisen puolustusjärjestelmän keskeisiä edellytyksiä ovat olleet mm. yleinen

asevelvollisuus (jolla taas on ollut suuri merkitys maanpuolustustahdollemme), kertausharjoitukset, aina toimintavalmis hajautettu johtamisjärjestelmä sekä hajautettu joukkojen perustaminen. Tämä järjestelmä on taannut meille riittävän määrän koulutettuja reservejä korvaamaan teknistä alivoimaisuutta. Tässä yhteydessä on syytä kysyä, vastaako nykyinen toimintamallimme, että alueellisten joukkojen suorituskykyä ylläpidetään, mutta ei kehitetä mahdollista uhkaa? Jos me ajattelemme pahinta uhkakuva, ns. ”harmaassa vaiheessa” (ei rauha, mutta ei myöskään sota, nykyisin puhutaan ns. normaaliolojen häiriötilanteesta) täsmäiskuilla alkavaa, vähintään alueellista ilmaiskuun ja mahdollisesti myös merivoimajoukoin tuettua maaoperaatiota, eivät alueellisen puolustusjärjestelmän perusteet ole juurikaan muuttuneet. Tämä pitäisi varmaan ottaa huomioon erityyppisiä joukkoja kehitettäessä. Se, että nykypäivän uhka-arvioissa on jollain tavalla luultavasti otettava huomioon myös terrori-iskut eri muodoissaan, ei muuta perusasetelmaa, koska varautuminen terrori-iskujen torjuntaan on pitkälti samaa kuin varautuminen erikoisjoukkoiskujen torjuntaan. Harmaassa vaiheessa vain toimintaa johtava johtoporras ei perusratkaisussa ole sotilasorganisaatio, mutta siihenkin ja varsinkin yhteistoimintaan eri viranomaisten kanssa on varauduttava.

Operatiiviset joukot, siis ne joukot, joiden toiminta yhdistää taistelukentällä saavutetut tulokset sodan päämääriin on meillä pyrittävä varustamaan tietyillä alueilla taistelevia joukkoja paremmin. Tavoite on looginen. Ratkaisuihin tarkoitettujen joukkojen pitää varustaa siten, että niillä on mahdollisuus menestyä taistelukentällä. Moderni sotatekniikka on kuitenkin kallista ja yhä kallistumaan päin. Tämä tarkoittaa meillä sitä, että huip-

putekniikalla varustettujen operatiivisten joukkojemme määrä ei ole koskaan kovin suuri. Niinpä maapuolustuksen runko tulee edelleenkin perustua alueellisiin joukkoihin, joille on annettava nykyisiä suunnitelmia suurempi rooli ja nämä joukot on myös organisoitava, varustettava ja koulutettava tehtäviinsä siten, että niillä on kyky itsenäiseen toimintaan omalla operaatiosuunnallaan samalla, kun jollain toisella operaatio-alueella vaikkapa vakautetaan tilannetta ja valmistaudutaan ratkaisutaisteluihin. Lisäksi on syytä pitää mielessä, että ”nuolen kärkeä”, siis parhaimpia operatiivisia joukkoja ei pidä käyttää symmetrisesti vastustajaamme vastaan, koska vastustajalla on todennäköisesti meihin verrattavissa oleva sotavarustus ja mitä suurimmalla todennäköisyydellä selkeä ylivoima. Jos alueellisia joukkoja ei olisi tai niitä ei olisi harjoituttu ja varustettu itsenäisiin operaatioihin sitomaan ja kuluttamaan vastustajaa, operatiivinen nuolen kärki ei todennäköisesti olisi pitkään operaatiokykyinen. Tosi asia nimittäin on, että samalla tavalla taistelevista joukoista määrällisesti vahvempi voittaa jonkin aikayksikön kuluessa. Esimerkkejä tästä löytyy historiasta riittävästi.

Onko epäsymmetrisuus sitten meille uhka vai mahdollisuus? Jälkimmäinen varmaankin, koska alivoimainen ei voi toimia samalla tavalla kuin vastustaja, kuten yllä todettiin. Suomalaiset olosuhteet, ilmasto ja toiminta-alueen laajuus sekä suomalaisen sotilaan yksilöominaisuudet mahdollistavat epäsymmetrisen sodankäynnin, josta hyvä esimerkki on sissitoiminta. Suomalaista sissitoimintaa ei pidä sotkea sissisodankäyntiin, joka on osa kumouksellista sodankäyntiä ja pitää sisällään monenlaisen kirjon erilaisia toimintatapoja propagandasta terrorismin. Sissitoiminta osana alueellisten ja

operatiivisten joukkojen taistelua on kuitenkin hyvin varustetulla, toiminta-alueeseensa perehtyneellä ja toimintaansa koulutetulla joukolla erittäin kustannustehokas toimintatapa kuluttamaan vastustajaa ja kiistämään siltä aloite. Pitääkö sissitoimintaan siten olla omat joukot, sitä pitänee harkita siltä pohjalta, mitä ja missä sissitoiminnalla halutaan saada aikaan? Lisäksi kannattaneet miettiä, onko sellaisella epäsymmetrisellä toiminnalla merkitystä tulevassa uhkaympäristössä, missä operatiiviset joukot taistelevat hajautettuina pyrkien painopisteen muodostamiseen taistelukentällä samanaikaisilla iskuilla useissa kohteissa tai toisaalta kokoamaan laajalle alueelle hajautetun voimansa koottuun hyökkäykseen määrätetyille alueelle? Jos tätä kysymystä peilaa viimeaikaisten sotien kokemuksiin, voi todeta, että sillä on suurikin vaikutus. Moniongelmaisen tilanteen luominen viholliselle samalla, kun itse pystytään monimutkaisuuden hallintaan pakottaa vastustajan nykyaikaisella aikakriittisellä taistelukentällä reagoivaan tilaan ja mahdollistaa samalla aloitteen tempaamisen itselle.

Mikä painoarvo meidän pitäisi antaa epäsymmetrisen uhkan mahdollisuudelle? Voidaan kai arvioida, että sellainen uhka on olemassa, kuten aikaisemmin on jo mainittu. Toimintaa epäsymmetrisiä uhkia vastaan voisi pelkistäen luonnehtia uhkien hahmottamiseksi ja suojautumistapojen valinnaksi, mihin sotilaallinen vastasissitoiminta liittyy. Erikoisjoukkoja, sissijoukkoja tai terroristeja vastaan taistelu on pienipiirteistä etsi, löydä ja vaikuta -toimintaa, joka vaatii aikaa, erikoiskoulutettuja joukkoja ja erikoisvarusteita. Nykyisen sodan kuvan perusteella voi todeta, että tällainen toiminta on harmaassa vaiheessa todennäköistä ja myös syvän rauhan aikana mahdollista,

mitä osoittavat meneillään oleva Irakin kriisi tai vaikkapa isku WTC:iin syyskuussa 2001. Epäsymmetriseenkin uhkaan on siis varmaankin jollain tavalla myös varauduttava. Kysymys kuuluukin, miten suurella voimalla? Pitääkö esimerkiksi operatiiviset joukot tai ainakin osa niistä kouluttaa kykeneviksi myös vastasissisotaan, jos sissitoiminta sattuisikin osoittautumaan oletettua laajemmaksi?

Kansainväliset kriisinhallintatehtävät asettavat lisäksi omia erityisvaatimuksiaan maavoimien joukkojen kouluttamiselle ja varustamiselle. Mahdollisiin operaatioihin osallistuttaessa joukkojen koulutus ja varustus pitänee aina harkita erikseen. Joka tapauksessa, synergiaa ainakin varustuskysymyksissä on haettava siten, että joukkojen varustaminen ei pääasiassa syö kotimaan puolustusvalmiudelta varoja vaan että löytyy ratkaisuja, jotka sopivat molempiin tehtäviin. Kriisinhallintajoukkojen koulutus sen sijaan pitänee erottaa varsinaisesta taistelukoulutuksesta näiden toimintojen hyvin erilaisen luonteen vuoksi.

MAAVOIMAJOUKKOJEN JOHTAMISESTA

Yleisesti esitetty arvio on, että yhä kallemmat sodankäyntivälineet harventavat tulevaisuudessa taistelukenttää, toisin sanoen sotilaiden määrä taistelutilassa vähenee. Edellä mainittu ei kuitenkaan välttämättä tarkoita sitä, että joukkojen – siis johtoportaiden määrä taistelukentällä vähenee – niiden koko vain pienenee. Sotataidollisesti joukkojen vahvuuksien pieneminen tarkoittaa, että liikkeen merkitys taistelukentällä kasvane, koska sinne tulee nykyistä enemmän tilaa. Jos näin on, tämä tarkoittaa myös sitä, että sotataidollisen luo-

vuuden merkitys sotaliikkeitä suunniteltaessa kasvaa, siis sotataidon taidollisen puolen merkitys korostuu.

Tämän päivän informaatioyhteiskunnassa ja myös sodankäynnissä korostuvat oikea-aikainen ja oikeanlaatuinen päätöksenteko ja päätösten toteuttaminen. Tavoitteena on aloitteen hankkiminen. Mahdollisimman reaaliaikaiseen tietoon pohjautuvan nopean tilanearvion, päätöksenteon ja toimeenpanon arvioidaan murtavan vihollisen päätöksentekosyklin. Tällöin vihollinen joutuu reagoivaan tilaan, jolloin järjestelmällinen taistelu tulee mahdolliseksi. Sinänsä toimeenpanonopeuden ei kuitenkaan pitäisi olla itseisarvo, sillä jos vastustaja käyttää erilaisia menetelmiä kuin omat joukot, se saattaa olla immuuni vastustajansa päätöksentekonopeudelle. Sen sijaan, jos pyrkimys on saavuttaa nopea päätöksentekokyky, jota voidaan säädellä tarpeen mukaan, silloin voidaan jo puhua taistelutilan hallintaan liittyvistä asioista. Säädelyä päätöksentekoa tukee myös taistelulentän sirpaleisuus – paljon erilaista toimintaa laajalla alueella, mikä vaikeuttaa kokonaisuuden muodostamista. Saksalainen tehtävätaktiikka II maailmansodassa ja israelilainen vaihtoehtojohdaminen ratkaisivat oikea-aikaisen päätöksenteon delegoidulla johtamisjärjestelmällä. Molemmat mainitut johtamismallit sisälsivät myös ajatuksen siitä, että tilanteen muuttuessa johtaja saattoi myös muuttaa saamaansa tehtävää ylemmän johtoportaan toimintaajatuksen hengessä. Keskeisin tavoite taistelutilan ajan hallinnalla oli – kuten jo todettiin – hankkia ja ylläpitää aloite, jolla edelleen pyrittiin vaikuttamaan vihollisen päätöksentekosykliin ja kykyyn käydä suunnitelmallista taistelua. Tänään me kutsum-

me tällaista oman tehtävän säätämistä nimellä itsesynkronointi (tai itsesynkronoituminen).

Teknologian merkitystä tämän päivän taistelulentän johtamisperiaatteille on tutkittu monissa maissa. Tutkimustulokset vaihtelevat riippuen siitä, perustuuko tutkimustyö taistelulentän kokemuksiin vai muulla tavalla laskettuun tai analysoituun tietoon, millainen suoritus taso tutkimusten kohteena olevilla armeijoilla on ollut, millainen on ollut näiden armeijoiden johtamis- ja organisaatiokulttuuri jne. Eräs suomalaisesta näkökulmasta mielenkiintoinen johtamisperiaatteita ja johtamistekniikkaa tarkasteleva tutkimus tehtiin 1980-luvun lopulla Israelissa. Se perustuu Israelin sotakokemuksiin ja on mielenkiintoinen erityisesti siksi, että Israelin armeijan koulutustaso on korkea, kuten on myös meidän. Tässä tutkimuksessa pohditaan perinteisen rationaalisen ajattelun ja kyberneettisen johtamisen suhdetta. Tutkimuksen tekijä puolustaa perinteistä rationaalista johtamista, missä komentajat, siis ihmiset tekevät edelleenkin ratkaisut taistelulentällä sitäkin huolimatta, että edestä johtaminen saattaa olla riski, jos komentaja kaatuu tai häneen ei saada yhteyttä. Kyberneettinen päätöksenteko, joka pohjautuu ennalta rakennettuun normistoon ja erilaisiin standardisoiuihin, johtamista ja operatiivista ajattelua tukeviin vakioituihin ratkaisuihin, siis myös johtamistekniisiin ratkaisuihin, tukee rationaalista päätöksentekoa. Kyberneettisessä mallissa taistelulentällä saatavissa oleva tieto suodatetaan eräänlaiseksi esivalmistelluksi tiedoksi rationaaliselle päätöksenteolle. Varsinaisen päätöksen operatiivisista ja taktisista ratkaisuista tekee kuitenkin ihminen, koska hänellä on tie-

tokonetta parempi kyky arvioida tilanne ja soveltaa oppimaansa sotataitoa tässä tilanteessa sen vaatimalla tavalla. Tällaisessa päätöksenteossa tiedon laatu on merkittävämpää kuin se, miten nopeasti tietoa pystytään keräämään tai analysoimaan. Rationaalinen päätöksenteko on siis viime kädessä dominoiva, mikä tarkoittaa myös sitä, että vaikka tietoa kerätään ja analysoidaan yhteiseksi pääomaksi, toimintaan johtavat päätökset pitää kuitenkin tehdä päätöksen taustalla olevan tiedon laadun takaamiseksi ja päätösten mahdollisimman oikea-aikaisten toimeenpanojen varmistamiseksi siellä, mistä tieto on peräisin. Jos liike tulevalla taistelulentällä korostuu, edellä mainitun toimintamallin merkitys vain kasvaa, koska sirpaleinen taistelulentä ei ole liikkeen nopeuden, tiedon laadun sekä tiedonsiirto- ja analysointiviipeen vuoksi enää hallittavissa keskitetysti. Se, että tietoa pystytään nopeasti keräämään keskitetysti ja vielä analysoimaan sitä ei enää riitä, koska laatu on määrää tärkeämpi asia.

Tiedon kulkuun liittyy myös johtoportaiden määrä, joka taas liittyy sotataito-käsitteen mieltämiseen. On esitetty ajatus, että jos ja kun taistelulentän joukkojen vahvuudet pienenevät, taktisen tason joukoilla voidaan saavuttaa sodanpäämääriä, jolloin tarvetta operaatiotaidolle tai operatiivisten päämäärien asettamiselle ei enää ole. Tämä ajattelutapa ei ole perusteltu. Perinteisesti operaatiotaito, pyrkimys vastustajan suunnitelmallisen toiminnan estämiseen yhdistää taktisen taistelulentän tavoitteet ja niiden saavuttamisen strategisen tason kokonaisturvallisuutta palveleviin sodan päämääriin. Tämä määritelmä on edelleen validi ja tarve operaatiotaidolle ei suinkaan ole hävinnyt. Itse asiassa, jotta pystyisimme tu-

levaisuudessa hallitsemaan huomattavasti monimutkaisempaa sodan toimintaympäristöä kuin mitä se oli silloin, kun operaatiotaito syntyi Napoleonin sotien aikana, sodankäynnin operatiivisen tason säilyttäminen ja operaatiotaito ovat itse asiassa niitä keinoja, joilla voidaan lyhentää päätöksenteon ketjua. Tekniikan on kuviteltu mahdollistavan komentoketjun virtaviivaistamisen, mutta eihän näin ole, koska tekniikka ei takaa tiedon laatua. Tekniikalla ei siis voi ratkaista monimutkaisessa, aikakriittisessä toimintaympäristössä oikea-aikaista ja mahdollisimman tilanteen huomioon ottavaa päätöksentekoa, vaan se on tehtävä menetelmällisesti, mm. hajauttamalla päätöksenteko ja päätöksen toimeenpano. Ja mitä sitten, jos syntyy useampia operaatio-suuntia? Jotta yhä sirpaloituvammassa toimintaympäristössä meillä olisi kyky reagoida vastustajan toimintaan oikeaan aikaan ja mahdollisimman tehokkaasti, tarvitaan itsenäisiä operaatioita johtamaan kykeneviä välijohtoportaita.

Keskittämisestä mahdollisesti aiheutuvat ongelmat koskevat myös sekä puolustushaarojen yhteisoperaatiota että aselajitoimintojen roolia taistelulentällä. Keskitetty joint toimii todennäköisesti silloin, kun meillä on mahdollisuus tehdä päätökset ensin. Tätä ylellisyyttä meidän on kuitenkin turha kuvitella saavamme ilman liittoutumista ja silloinkin saatava tilannekuva olisi luultavasti muuta kuin taktisessa ja ehkä operatiivisessakin päätöksenteossa tarvittavaa tietoa. Ajattelutapana joint on kuitenkin hyvä asia ja parantane yhteisoperaatioiden tehoa, jos meillä on itsenäiseen toimintaan koulutetut joukot ja jointin toimeenpanoa ja toimeenpanotasaa ohjaavat yhteinen operaatioalue, yhteinen pää-

määrä, yhteinen suunnittelu ja yhteinen toimeenpano ilman, että joint olisi sidottu vain johonkin organisaation tasoon.

Ihan vastaavalla tavalla aselajitoimintojen keskittäminen saattaa viedä alajohtoportaiden komentajilta mahdollisuuden itseenäisiin operaatioihin ja pahimmassa tapauksessa joukot – ennen kaikkea varmaan alueelliset joukot – voisivat jäädä ilman aselajitukea tai tukeen tulisi niin suuria viipeitä, että kokonaiset operaatio suunnitelmat voisivat sortua. Rauhan ajan trendit kuten ulkoistamiset eivät missään nimessä saa olla sodan ajan tehokkuuden perustana. Tämän vuoksi aselajijoukkojen kokoonpanoja ja organisointia tehtäessä tulee huolellisesti miettiä, mitä etuja ja haittoja keskittämisestä ja hajauttamisesta voi ylipäätään olla. Joka tapauksessa, aselajitoimintojen suuntaamista koskevat samat tiedon laadun kriteerit kuin tietoa ylipäätäänkin; miten me tiedämme, milloin ja minne resursseja pitäisi suunnata? Lisäksi päätöksiä tehtäessä on syytä pitää mielessä, että aselajituen käyttömahdollisuus ja aselajien sujuva yhteistyö on eräs itsenäisten operaatioiden perusedellytyksistä.

LOPUKSI

Ajatellaanpa sotataidon kehittämistä, sen lähtökohdista ja kehitystyön taustalla olevasta tutkimuksesta mitä tahansa, sotataitoa on kuitenkin mahdotonta rakentaa ilman käsitteitä. Tämä koskee myös maasotataitoa.

Suomen puolustusvoimissa ei ole yhtenäistä käsitejärjestelmää. Tämä tuntuu erikoiselta, kun Suomen sotakouluissa ja sotilasopetuslaitoksissa on tutkittu taktiikkaa jo 1920-luvulta alkaen. Käsitteitä on kuitenkin määriteltä, niitä on vain tehty pääasiassa

tapauskohtaisesti yksittäisissä tutkimustöissä.

Yllä olevasta huolimatta ja johtuen myös tänään meidän on kuitenkin yhä vaikeampi elää kansainvälistyvässä toimintaympäristössämme ilman käsitteitä, jotka määrittelevät oman toimintamme perusteet siten, että me pystymme ymmärtämään asiat samalla tavalla. Vasta sen jälkeen nimittäin on mahdollisuus ymmärtää toimintaamme osana suurempaa kokonaisuutta, mm. kansainvälisiä tehtäviä, jos siihen tarvetta tulee. Niinpä puolustusvoimat onkin aika suuren haasteen edessä, kun se yrittää sovittaa yhteen perinteiset käsityksemme sotataidon tasoista, joista strateginen, operatiivinen ja taktinen kuvaavat toiminnan tavoitteita ja strategia, operaatiotaito ja taktiikka toimintaa. Perinteisesti nämä tasot ovat meillä vielä olleet sidottuja joukkojen kokoon; pataljoona ja komppania taktisia, yhtymät operatiivisia, puolustusvoimat (sotilas)strateginen jne. Uusi kenttäohjesäännön luonnos mm. määrittelee asiat kuitenkin huomattavasti eri tavoin. Työtä ajatusmaailmamme yhtenäistämässä siis vielä riittää.

Maanpuolustuskorkeakoulussa on aloitettu operaatiotaidon ja taktiikan yleisten tieteenfilosofisten perusteiden ja käsitteiden laatiminen. Tämän rinnalla puolustusvoimissa on yhtenäistettävä ensin puolustusvoimien yhteiset käsitteet, siis kenttäohjesäännössä käytetty käsitteistö. Vasta sen jälkeen voi alkaa puolustushaarojen käsitteiden määrittelemisen. Maavoimissa tämän työn tulee lähteä liikkeelle kysymyksestä, mitä ovat maavoimat, maapuolustus ja maasotataito, joka sitten jakaantuu maasotataktiikkaan, maasotaoperaatiotaitoon, aselajien taktiikkaan ja operaatiotaitoon jne.

Haasteita ja pohdittavaa siis riittää, ei vain käsitteissä vaan koko maapuolustuksen jär-

jestämisessä siten, että joukkojen kehittäminen perustuu mahdollisimman monipuolisesti arvioituun uhkaan, joka edelleen toimii perusteena operatiivisten ja taktisten toimintaperiaatteiden ja joukkojen rakentamiselle. Eikä alueellisen puolustusjärjestelmän perusteita tule näitä asioista mietittäessä unohtaa, pikemminkin, on syytä tarkastella huolellisesti, miten ja millä perusteilla maapuolustustamme on aikaisemmin kehitetty.

LÄHTEITÄ

Adams, Dwight L ja Newell, Clayton R: *Operational Art in the Joint and Combined Arms Arenas, Parameters*, huhtikuu 1988.

Bellamy, Christopher: *The Evolution of Modern Land Warfare. Theory and Practice*, Routledge, London and New York 1990.

Ben-David, Alon: *Israel Reflects – New Model Army?* *Janes Defence Weekly*, October 11, 2006.

Foertsch, Herman (eversti): *Nykyinen ja tuleva sotataito*, Werner Söderström, Porvoo 1939 (a Finnish translation of Colonel Foertsch's *Kriegskunst Heute und Morgen*).

Frieser, Karl-Heinz: *Blitzkrieg-Legende. Der Westfeldzug 1940*, R. Oldenbourg Verlag, München 1996.

Gissin, Raanan: *Command, Control, and Communications Technology: Changing patterns of Leadership in Combat Organizations*, väitöskirja, Graduate School of Syracuse University, U.M.I., Dissertation Information Service, Michigan 1988.

Huhtinen, Aki-Mauri: *Sapasota. Johdatus sodan ja sodanjohtamisen filosofiaan*, Hakapaino Oy, Helsinki 2005.

Keegan, John: *Sodankäynnin historia*, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2005.

Puolustusjärjestelmän ja puolustusvoimien toiminnan perusteet. *Kenttäohjesääntö*, yleinen osa 2008, luonnos.

Raitasalo, Jyri, Sipilä, Joonas: *Sodan tutkimus strategian näkökulmasta kirjassa Raitasalo, Jyri, Sipilä, Joonas (toim.): Muuttuva sota, Maanpuolustuskorkeakoulun Strategian laitoksen julkaisuja*, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2005.

Rajala, Kimmo: *Oulun varuskunta ja pohjoisen puolustus 1945 – 2000 kirjassa Oulu varuskuntakaupunkina, Painotalo Suomenmaa, Oulu 2005.*

Toffler, Alvin & Heidi: *War and Antiwar: Survival at the Dawn of 21st Century*, Boston 1993.

Zetterling, Niklas: *Tysk operationskonst kirjassa Rekkedal, Nils Marius ja Zetterling, Niklas: Grundbok i operationskonst. Utvecklingen av operationskonsten och dess teorier*, Elanders Gotab AB, Vällingby 2004. □

OPERATIIVISEN TASON SODANKÄYNNIN SYNTY

Operatiivisen tason sodankäyntiä pidetään sodankäynnin tasoissa erikoisuutena, jonka merkitys tunnistettiin vasta viime vuosituhannen loppupuolella. Tämän kirjoituksen tarkoituksena on tarkastella lähemmin niitä syitä ja teki-

Sotataito jaetaan länsimaissa yleisimmin kolmeen eri tasoon: strategiaan, operaatiotaitoon ja taktiikkaan. Näistä tasoista strategia on ylin taso ja taktiikka alin. Hierarkisesti tasot ovat pysyneet samoina käsitteiden synnystä lähtien. Sotataidollinen käsite operaatiotaito on käsitteenä varsin nuori ja ensimmäisen kerran se otettiin käyttöön vasta 1900-luvun alussa. Operaatiotaito ei siis ole strategia- ja taktiikkakäsitteiden aikalainen, jotka ovat syntyneet yli kaksi tuhatta vuotta sitten. Operaatiotaidon käsitteen syntyyn ovat vaikuttaneet muun muassa muutokset sodankäynnissä, sodankäynnin laajentuminen ja teknologinen kehitys.

Vielä feodalismien aikana sodankäynnissä ei ollut operatiivista tasoa. Ensimmäiset operatiiviset piirteet ilmestyivät Napoleonin sotien aikana. Napoleonin aikakautteen verrattuna sotilaalliseen kehitykseen vaikuttavat tekijät muuttuivat 1800-luvun puolessa välissä. Teollisen vallankumouksen yhteydessä tapahtunut teknologinen ja määrällinen tuotanto toivat esiin erinäisen määrän sodankäyntiin vaikuttavia muutoksia. Esimerkiksi asevelvollisuusarmeijoiden perustaminen johti massamaisiin joukkojen

jöitä, jotka johtivat sen syntyyn ja kehittymiseen. Vaikka valittu tarkastelun näkökulma on historiallinen, se ei poissulje saatujen oppien soveltamista myös nykypäivään.

Kirjoittaja, majuri Mika Huttunen palvelee Maanpuolustuskorkeakoulun Taktiikan laitosella.

käyttöihin. Rautateiden kehitys lyhensi joukkojen keskityksiin vaadittavaa aikaa ja joukkoja alettiin käyttää laajoilla alueilla. Myös huoltoyhteydet parantuivat merkittävästi. Sähkölennättimen käyttöönotto oli merkittävä muutos johtamisessa, jossa aiemmin johtamisen viestiväline oli ollut upseerilähetti. Kenttätykistö koki 1870-luvulla taktisen käytön osalta merkittävän muutoksen. Preussilaiset pyrkivät käyttämään tykistön tulta mahdollisimman kauas ja täten hyödyntämään koko tykistön kantamatkaa. Preussilaiset ottivat käyttöönsä

myös massamaisen tulenkäytön, joka periytyi ensimmäiseen maailmansotaan ns. rumputuleksi. Lisäksi tykistön tekninen kehitys tuotti takaaladattavat tykit, jotka nopeuttivat tulitoimintaa.

Aseellisten taisteluiden kirjo lisääntyi. Pienten ja suurten aseellisten yhteenottojen määrä kasvoi, kun aiemmin sodat ratkaistiin yhdellä ”yleistaistelulla”. Näissä tilanteissa sotilaallisen johdon oli sodan päämäärään päästäkseen kyettävä taitavasti yhdistämään erillään olevien massojen sotilaalliset ponnistelut. Täten 1800-luvun loppuun mennessä sotilaalliset operaatiot saavuttivat

uusia luonteenomaisia piirteitä, joita voidaan pitää indikaatioina nykyaikaisesta operaatioymmärryksestä. Uusista sotataidollisista ilmiöistä osa ei kuulunut strategian eikä toisaalta myöskään taktiikan piiriin. Kyseisenä aikakautena teoreettinen sotilaallinen ajattelu ei kuitenkaan kyennyt tulkitsemaan historiallisia kokemuksia ja tunnistamaan näitä uusia ilmiöitä. Tästä johtuen 1800-luvun sotilaalliset teoriat siirtyivät kehittymättöminä 1900-luvulle ja vaikuttivat muun muassa ensimmäisen maailmansodan alkuaikoina, jolloin teoria oli erkaantunut jyrkästi todellisuudesta.

Tykistökouluun arkisto

1800-luvun puolessa välissä siirryttiin sileistä piipuista käsiaseiden ja tykistön osalta rihlattuihin piippuihin. Samoin siirryttiin käyttämään takaa ladattavia aseita.

Ensimmäisen maailmansodan ensimmäiset operaatiot osoittivat vääräksi huomattavassa määrin pääosapuolten kaikki laskelmat ja kaikki sotilaallisten doktriinien perusopit. Tämä johtui osittain siitä, että kyseisen sodan materiaaliset lähtökohdat olivat aivan toiset kuin 1800-luvun sodissa. Lyhytkestoisen sodan teoria vaarantui. Armeijoiden massiivisuus johti luonnollisesti laajoihin rintamiin ja ryhmityksiin, jossa oli mahdotonta päättää sota yhdellä ratkaisevalla iskulla. Syntyneet rikkomattomat rintamalinjat sekä tietynlainen joukkojen porrastaminen syvyyteen ja uudentyypiset muodostelmat johtivat suunnitelmien hyökkäyksiin. Taisteluiden käyminen syvyydessä, jotka luonnollisesti hajosivat taisteluiden tai yhteenottojen sarjoiksi, olivat toisistaan erillään tilassa, mutta yhdistyivät kokonaisuudeksi suunnitelmassa. Täten se uusi ilmiö sotataidossa (eli operaatio), joka ilmeni jo Napoleonin sodassa, sai selkeän muodon ja täydellisemmän sisällön.

Operaation toteuttaminen siirtyi armeijoille, joiden aiempia tehtäviä olivat olleet strategisten tehtävien toteuttaminen. Useiden muodostelmien synty vaati myös toimintojen koordinoimiseksi laajojen operatiivis-strategisten ryhmittymien luomista: lännessä armeijaryhmien ja Venäjällä rintamien muodostamista. Erillisen operaation johtaminen annettiin armeijan tai rintaman johdettavaksi ja operaatio oli yksittäinen yhdistetty sekä tavoitehakuinen ketjutettu sarja taisteluita, jotka muodostuivat tietyllä akselilla operatiivisella sotanäyttämöllä.

Operatiivisen sodankäynnin kehitys alkoi Saksan yleisesikuntaupseeriston toimesta 1850-luvun lopulla ja jatkui vuoteen 1914 saakka. Marsalkka Helmuth von Moltkea voidaan pitää operaatiotaidon kehityksen edelläkävijänä vaikkakaan hän ei luonut

nykyaikaista operaatiotaitoa. Hän kuitenkin kylvi siemenet nykyaikaiselle operaatiotaidon teorialle. Helmuth von Moltke on ensimmäinen henkilö, joka käytti ahkerasti sanaa operatiivinen (operativ). Roland G. Foersterin tutkimuksien mukaan Moltke käytti sanaa ”operaatio” lähinnä joukkojen liikuttamiseen liittyen. Liikuttamisen päämääränä oli saada joukot yhdistettyä ratkaisevaan taisteluun.

Operatiivisen tason sodankäynnin syntyä tarkasteltaessa on otettava huomioon, että operatiivisen sodankäynnin tasoon ei itse asiassa pyritty, vaan siihen ajaututtiin. Perussyy sen muodostumiseen oli sodan laajeneminen rinnakkaisiin taisteluihin ja taisteluiden sarjoiksi. Sodassa taktisen tason taisteluita käytiin useassa eri suunnassa ja ne olivat irrallaan toisistaan. Voidaankin sanoa, että operatiivisen tason taistelu ja sodankäynti olivat oman aikansa lapsia.

NAPOLEON JA MOLTKE OPERATIIVISEN TASON SODANKÄYNNIN LÄHTEILLÄ

Napoleonin päämäärä sodassa oli pakottaa vihollinen yhteen ratkaisevaan taisteluun, jota seuraisi voimakas takaa-ajo, joka täysin murentaisi vihollisen toimintakyvyn ja taistelutahdon samalla kun omien joukkojen moraali kasvaisi. Napoleon pyrki tähän suunnittelemaan lyhyitä kamppanioita (sotatoimia), jotka perustuivat tuhoamiseen, Keski-Euroopan tieverkoston hyödyntämiseen, armeija(kunta)organisaatioiden käyttöön sekä strategisten ja poliittisten asioiden henkilökohtaiseen ohjaamiseen. Napoleonin joukkojen strategisen ryhmittämisen tarkoitus oli luoda asetelma valtavalle ja ratkaisevalle taistelulle. Tämä johtui siitä, että Napoleon ymmärsi Ranskan

Teknisen kehityksen ja taktisen ymmärryksen kasvun myötä tulen teho taisteluissa kasvoi 1850-luvun jälkeä.

vihollisten tappioiden syyt 1790-luvulla käydyissä sodissa. Tappiot johtuivat siitä, että joukkoja mobilisoiittiin pienin erin ja ne olivat helppoja tuhota aalloittain.

Moltken käyttämät sotasuunnitelmat vuosien 1866 ja 1870 sodissa olivat Napoleonin aikaisista hyökkäyssodista saatujen havaintojen sovellutuksia teollisuuden ajan sodankäyntiin. Moltke yhdisti nopean joukkojen perustamisen, niiden kuljettamisen ja ryhmittämisen sekä niiden taistelun yhtäjaksoiseksi ketjuksi, jonka tavoitteena oli aikaansaada ylivoima ratkaisevaan taisteluun. Sodan päämäärän ja operaation tavoitteen erojen oli oltava Moltken mukaan selkeät. Sodan päämäärä ei ollut vihollisen armeija, vaan vihollisen maa-alueet ja pääkaupunki, joihin sisältyvät resurssit sekä poliittinen valta. Sodan päämäärä sisälsi sen, mitä itse haluttiin hallita tai millä haluttiin käydä kauppaa. Operaatioiden tavoitteena oli vihollisen armeija vain siinä tapauksessa, että

se halusi puolustaa sodan päämäärää. Tämä päämäärä lakkasi olemasta, jos puolustava armeija oli lamautettu taistelussa, se oli liian heikko tai liian kaukana tai maasto esti sen tehokkaan käytön hyökkäyksellisiin sota-toimiin. Tämä Moltken näkemys poikkesi selvästi Napoleonin päämäärästä, joka oli ensisijaisesti vihollisen päävoimien tuhoaminen. Napoleon piti maavoimien tuhoamista nopeimpana tapana vastustajan hallinnon kukistamisessa kuin maaalueiden tai pääkaupungin valtausta.

Verrattaessa Napoleonin ja Moltken tapaa toteuttaa strategisia päämääriä ja johtaa sotatoimia voidaan havaita niiden olevan varsin erilaiset. Napoleon piti kiinni esikuntansa ja joukkojensa johtajuudesta, jopa siihen saakka, että joutui kärsimään siitä. Hän ei koskaan antanut henkilöstönsä itsenäisesti tehdä suunnitelmia, käyttää valtaa käskyjen toimeenpanossa tai johtaa joukkoja. Tästä johtuen hänen henkilöstönsä ydin-

joukko eli esikunta ei koskaan ollut muuta kuin organisaatio, joka keräsi Napoleonin tarvitsemaa tietoa ja joka jakeli raportteja sekä käskyjä. Edellä mainittu menettely ei sinänsä tuottanut ongelmia, jos armeija taisteli suurin piirtein samalla fyysisellä alueella ja se oli jakaantunut divisiooniin. Armeijan koon kasvaessa ja taisteluiden jakautuessa eri sotanäyttämöille Napoleonin strateginen johtajuus kuitenkin murtui. Yhtenä syynä tähän olivat kasvaneet johtamis-yhteydet sekä alituisen muuttuvat tilanteet. Ranskalainen esikuntatyöskentely oli kuitenkin ylivertaista aina vuoteen 1812 saakka, vaikkakin Napoleon on syytetty liian keskitetystä johtamistavasta. Esikuntatyöskentelyä häiritsivät lähinnä tekniset rajoitteet kuten esimerkiksi viestiyhteyksien hitaus johtuen hevosen ja ihmisen nopeudesta. Myös karttojen laatu, tiedustelutietojen käytettävyys ja puutteellinen tieverkosto aiheuttivat ongelmia suunnittelulle. Viimeisinä vuosinaan Napoleon oli venyttänyt oman aikansa teknologian käyttömahdollisuudet äärimmilleen.

Preussilainen kenraali Helmuth von Moltke kehittänyt nykyaikaisen esikuntaupseeriston, jonka yhtenä tehtävänä oli suunnitella joukkojen, lähinnä divisioonien ja armeijakuntien, liikkeitä aina taistelukosketukseen saakka. Samanaikaisesti toinen osa esikuntaupseeristoa suunnitteli taistelun keinoja ja valmistautui seuraaviin taisteluihin. Tämä saksalaistyyppinen esikuntarakenne toimi mallina muille maille. Nykyaikaiset esikunnat eivät kuitenkaan olleet Moltken aikana uusi ihmiö, sillä kuten edellä mainittiin, jo Napoleon oli luonut esikuntarakenteet, joissa eri alojen asiantuntijat vastasivat alastaan tiettyyn rajaan saakka. Täten esikunta vapautti komentajan yksityiskohtaisen ja määrällisesti laajan tiedon hal-

linnasta, jolloin komentaja pystyi keskittymään päätöksentekoon. Moltken merkittävää yleisesikuntien kehitykseen voidaan kuvata tehtävien selkeällä jakamisella operaatioiden suunnitteluun ja valmisteluun sekä operaatioiden johtamiseen.

Teknologian riittämättömyydestä johtuen Napoleon ei enää kyennyt keskittämään ja hallitsemaan koko sotanäyttämöä. Yksinkertaisesti teknologian puuttuminen ja itsepintainen autoritäärijohtaminen saattoivat koitua Napoleonin tuhosiksi. Napoleon ei täysin luottanut alaisiinsa ja hän halusi itse johtaa jokaisen taistelun. Ongelmana oli vain se, että käytävät taistelut olivat toisistaan niin kaukana, ettei Napoleon enää kyennyt hallitsemaan niitä kaikkia. Siis missä oli vika, kun menestys alkoi kääntyä vastaan? Napoleonin yhtenä ongelmana oli keskijohdon puute ja tämä puute vaikutti hänen lopulliseen tappioon. Von Moltke ymmärsi tämän puutteen ja hyödynsi Napoleonin sodasta saatuja kokemuksia. Moltken johtamisen tunnusmerkit voidaan kiteyttää kahteen seikkaan: johtajien pitäisi käskää mahdollisimman vähän (jättää yksityiskohdat alaisilleen) sekä johtajien olisi huolellisesti rajoitettava käskynsä toteutettavissa olevaan. Moltke päätyi johtamisen hajauttamiseen omien tutkimuksiensa perusteella. Johtamisen hajauttaminen johtui siitä, että armeijat kasvoivat kasvamistaan, ryhmitykset olivat entistä laajempia, kulkuvälineet yhä nopeampia. Lisäksi tilanteiden jatkuva vaihtelu velvoitti alaisia toimimaan aloitteellisesti, mutta yhtenäisesti vallitsevan doktriinin mukaisesti. Tästä johtuen taistelun alettua yleisluonteisten ohjeiden oli korvattava tarkat käskyt. Moltken mukaan sodan johtajan ei pidä puuttua yksityiskohtiin. Ylemmän johdon, Moltken tapauksessa sodan johdon, olisi hänen mukaansa

Nykyaikainen sodankäynnin välineistö on kehittynyt huomattavasti verrattuna Moltken aikaisiin asejärjestelmiin. Myös taistelun ulottuvuudet ovat muuttuneet.

jaettava yleisluontoisia ohjeita, määriteltävä yleinen päämäärä ja tarkennetut tehtävät sekä antaa alaisensa hoitaa yksityiskohdat. Muun muassa J.F.C. Fuller kuvaa Moltken tapaa johtaa seuraavasti: Moltke johti armeijansa alkupisteeseen ja sen jälkeen luopui johtajuudestaan sekä päästi armeijansa valloilleen.

NAPOLEONIN AJASTA NYKYPÄIVÄÄN

Napoleonin sotien aikana 1800-luvun alussa taistelut ja niihin liittyvät valmistelut saavuttivat mittasuhteet, joita ei aiemmin pystytty kuvittelemaan. Taisteluihin liittyvät elementit kuten tulivoima ja liikkuvuus kasvoivat teollisen vallankumouksen ansiosta sekä teknologisen kehityksen myötä. Jo pelkästään fyysisten mittasuhteiden kasvuun liittyen taisteluiden suunnittelu ja johtaminen eivät enää olleet yhden miehen johdettavissa. Sodankäynnin taso-

jen jako perinteisesti taktiikkaan ja strategiaan joutui kyseenalaiseksi. Euroopassa operatiivisen sodankäynnin taso syntyi tarpeeseen. Oli vastattava ekspansioon ja ymmärrettävä, ettei sotaa enää voitu ratkaista yhdellä taistelulla.

Carl von Clausewitzin mukaan sodankäynnissä vaikeudet kasaantuvat ja aiheuttavat kitkaa. Kitka on yleisluontoinen käsite, joka erottaa todellisen sodankäynnin paperille kirjoitetusta. Kitka on se tekijä, joka muuttaa näennäisesti helpon vaikeaksi. Moltke loi aikoinaan sodankäyntitapansa vähentämään kitkaa ja epävarmuustekijöitä sodassa.

Napoleonin ja Moltken ajoista sodankäynti on kehittynyt ja saanut uusia muotoja. Perinteisesti sodankäynti ja siihen liittyvät taistelut ovat olleet varsin fyysisiä tapahtumia, mutta nykyisin niissä nähdään olevan muitakin ulottuvuuksia. Nykypäivänä taisteluita voidaan käydä fyysisen ulottuvuuden

Lemminkäinen Oyj

Lemminkäinen on suomalainen, kansainvälisillä markkinoilla toimiva rakennuskonserni, joka toimii rakentamisen kaikilla osa-alueilla. Konsernin päätoimialat ovat talonrakentaminen, maa- ja vesirakentaminen, rakennusmateriaaliteollisuus ja talotekniikka.

LEMMINKÄINEN

www.lemminkainen.fi

OY ALFRED A. PALMBERG AB

www.palmberg.com

LEMCON

www.lemcon.fi

Tekmanni

www.tekmanni.fi

Tuntuuko, ettei sinua oteta vakavasti yrityksesi eläkevakuutusasioissa?

Palvelun laatu ei saa olla yrityksen koosta kiinni. Eläke-Fenniassa tarjoamme yrityksellesi aina henkilökohtaista palvelua, oli yrityksesi kooltaan millainen tahansa. www.elake-fennia.fi

Eläke-Fennia

Vakuuttamisen erikoisliike

lisäksi myös informatiivisella ja kognitiivisella alueella. Näiden ulottuvuuksien merkitys on ollut kasvava, mutta ei kuitenkaan vielä fyysisen sodankäynnin ulottuvuutta syrjäyttävä. Sinänsä tässä ei ole mitään uutta sillä jo Sun Tzu kirjoitti vihollisen tahdon murtamisesta ja vihollisen kukistamisesta ilman taistelua. Lisäksi Sun Tzu viittaa useasti henkisiin tekijöihin sekä niiden käytäntöihin. Vaikka Sun Tzu ei jaa edellä mainituin periaattein taistelua eri ulottuvuuksiin hän kuitenkin tunnistaa niiden merkityksen sotataidossa ja hyödyntämisen osana taistelua.

Venäjällä ja Saksassa operatiivisen tason sodankäynti tunnistettiin jo 1920-luvulla. Yhdysvalloissa sen sijaan operatiivisen tason sodankäynti tunnistettiin vasta 1970-luvulla Vietnamin sodan jälkeen. Selkeä yhtäläisyys tasojen tunnistamisessa on ollut sodankäynnin monimutkaistuminen ja laajentuminen. Tämä on ilmentynyt fyysisten muutosten lisäksi myös psykologisen eli niin sanotun tahtojen taistelun muodossa. Monimutkaistuminen näkyy myös teknologisen edistyksen myötä, jossa informaatioteknologian kehityksellä on ollut osansa. Tämä monimutkaus aiheuttaa Clausewitzin mainitsemaa kitkaa, joka ei välttämättä ole enää samanlaista kuin se oli 1800-luvulla, vaan se on muuttanut muotoonsa.

LÄHTEET

Alberts David S, Garstka John J, Hayes Richard E., Signori David A., Understanding Information Age Warfare, 2001.

Bond Brian, The Pursuit of Victory, Oxford University Press, Oxford 1996.

Clausewitz Carl von, Sodankäynnistä, Art Moon, Smedjebacken 1998.

English John, The Operational art: Deve-

lopments in Theories of War (artikkeli), McKercher B.J.C and Hennessy Michael A. (edited), The OperasHOnal art, Praeger, Westport 1996.

Fuller J.F.C., A Military History of the Western World, vol.3, New York 1954.

Fuller J.F.C, The Conduct of War 1789 – 1961, Da Capo Press Edition 1992 (Alkuperäisteos: New Jersey 1961).

Hughes Daniel J., (edited) Moltke on The Art of War, Ballantine Books, New York 1993.

Jahnukainen O.S, Sotataidon historia IV, Otava, Helsinki, 1953.

Lappalainen Jussi T., Aseet ja taistelut, Otava, Helsinki, 1988.

McKercher B.J.C and Hennessy Michael A., The Operational Art, Praeger Publishers, Westport 1996.

Paret Peter, (edited) Makers of Modern Strategy, Clarendon Press, Oxford 1990.

Rothenberg Gunther E., Foreword, Edited by Hughes Daniel J., Moltke on The Art of War, Ballantine Books, New York 1993.

Rothenberg Gunther E., The Art of War in the Age of Napoleon, Indiana University Press, Bloomington 1980.

Sun Tzu, Sodankäynnin taito, Tietosanomama oy (WSOY), Juva, 1998.

Zlobin V. (LtnGen) and Vetoshnikov A. (MajGen), Concerning Soviet Army Operational Art, kirjassa Frank Jr, Willard C. and Gillette Phillip S., (editors) Soviet Military Doctrine from Lenin to Gorbachev 1915 – 1991, Greenwood Press, Westport, 1992. □

KENTTÄARMEIJAA SUPISTETAAN – SOTATAITO PAIKKAAMAAN AUKKOA?

Yleiseen asevelvollisuuteen perustuvan sotaväenoton kahden vuosisadan perinne katkesi Ranskassa 28.5.1996 presidentti Jacques Chiracin julistettua tämän perinteen päättyneeksi. Ranskan vallankumoushallituksen elokuussa 1793 määräämä *levéen masse* oli alkusysäys 1800- ja vielä 1900-lukujen taloudellisesti nopeasti kehittyvien kansallismaitioiden armeijoiden muodonmuutokseen kohti massamaisia elollisen voimakkuuden ja vaikuttavuuden väkivaltaisia rakenteita. Ranskan päätös ei poikennut suurestikaan 1900-luvun lopun yleiseurooppalaisesta muutosprosessista, voisi pa sitä kutsua jopa tavanomaiseksi.

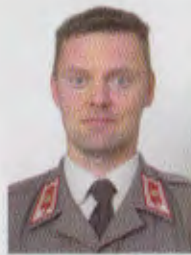
Suomi on valinnut omalla tavallaan samantapaisen, asevoimiensa henkilöstömäärän vähentämiseen johtavan tien. Joukkomäärän vähennys pakottaa ajat-

Sotataidollisten ajatusten käyttöä tässä tarkoituksessa. Onko menneisyyden ajatuksilla sitten käytöarvoa tämän päivän sotataidollisissa ajatuksissa? Mielestäni ne antavat hyvän pohjan ymmärtää menneisyyttä ja tuovat esimerkkien avulla laajemman näkemyksen vuosituhansien aikana rakentuneista sodan taidon viisauksista sekä kehitystrendeistä. Niiden avulla voi päästä käsiksi myös niihin negatiivisiin tekijöihin,

telemaan sotatoimien toteuttamista uusien miettein. Yksi vaihtoehto on yrittää paikata ”harventuneet rivit” tekniikan avulla. Toinen vaihtoehto on uusien sotataidollisten ajattelutapojen tai oppirakenteiden eli doktriinien muodostaminen. Kustannustehokkain tapa on näiden yhdistäminen.

Tässä artikkelissa pohditaan seuraavia asiakokonaisuuksia, joiden rakennusaineet löytyvät menneisyydestä, mutta joissa on erityisesti huomisen sotataidollisen ajattelun ja käytännön aineksia:

- Ajattelemmeko edelleen noudattavamme historiallista ”sodan ja sotatoimien luonnollista kulkua”?
- Miksi pienet asevoimat (lue jalkaväki) tarvitsevat epäsuoran vaikutamisen/lähestymistavan metodia (*Indirect Approach*)?

Kirjoittaja, majuri, VTM Juha Mälkki palvelee Maanpuolustuskorkeakoulussa sotahistorian pääopettajana.

jotka mahdollisesti rajoittavat sotilaallista ajattelukykyämme.

Menneisyyden teoreettisiin malleihin perehtyminen ei välttämättä tuo minkäänlaista lisäarvoa, vaan saattaa jopa aiheuttaa sotilaallisen mielen lukittumisen menneisyyden konsepteihin, jotka vain näyttävät edelleen ajankohtaisilta. Menneisyyteen perehtyminen ei siten ole aina täysin arvovapaata, tai sisällä vain ajatuksia kehittävää aineista. Tämä johdannoksi, kun lähdän käsittelemään ”sodan luonnollista kulkua”, joka on pinttynyt hyvin syvälle ajatteluamme. Se sisältää jotain sellaista, joka on kulkeutunut ”itsestään selvänä” satoja vuosia, aina tähän päivään asti.

SODAN JA SODANKÄYNNIN LUONNOLLINEN KULKU?

Sotataidon tutkiminen ja tutkimattomuus on ollut puheenaiheena aikaisemminkin. Yllättäen juuri ammattisotilaat ovat olleet kritiikin keskiössä. Seuraava sitaatti on yhden valistusajan sotataidon teorioiden kehittäjästä, jonka pohdinnat olivat tärkeä rakennusaine Napoleonin käytännönläheiseen sotilaalliseen taitoon:

“It is universally agreed upon, that no art or science is more difficult than that of war; yet by an unaccountable contradiction of the human kind, those who embrace this profession take little or no pains to study it.”

Henry Lloyd, *The History of the Late War in Germany* (1766).

Sodan tutkimattomuus ei toisaalta ole nykypäivän ammattisotilaille niin kriittinen puute, kuin se, että ei välttämättä tutkita niitä asioita, jotka mahdollisesti ratkaisevat seuraavan sodan/kriisin lopputuloksen. Sotataidon tutkimuksessa ensisijaista on pai-

kantaa omien itsestänselvyyksien olemassaolo ja heijastaa niitä suoraan vastustajaan. Mikäli pohdinnat päätyvät johtopäätökseen, että vastustaja tuntee oman sodankäyntitapamme, ovat mahdollisuutemme seuraavassa mahdollisessa kriisissä kuvainnollisesti sijoitettu veitsen terälle. Tämä oletama perustuu siis ajatukseen, että vastustaja pystyy ennustamaan mitä esimerkiksi suomalainen vakinaiseen asevoimaan kuuluva maavoimien sotajoukko tekee erilaisissa tilanteissa, eli siis ollessaan puolustuksessa, hyökkäyksessä tai viivytyksessä. Taustalla on oletus eräänlaisesta sodan luonnollisesta kulusta.

Siirryn toiseen maailmansodan kohtalontietkiin, loppuvuoteen 1939, Lapin Ryhmän sotatoimialueelle Sallaan, jossa ratkaistiin yksi osa Suomen kohtalosta. Tämän alueen sotatoimien kautta voidaan tarkastella myös taistelulajeja ja niiden menneisyyden merkitystä, sekä näiden merkityksien olemassaoloa nykyisessä ajattelutavassamme. Talvisotaan lähti hyökkäystaisteluun koulutettu ja varautunut kenttäarmeija, jonka toiminta tuli sodassa yllättäen painottumaan puolustustaisteluihin. Talvisodassa taistelleelle kenttäarmeijalle oli toisaalta itsestään selvää, että puolustustaistelu toteutettaisiin yhdessä linjassa, jossa toteutettiin jalkaväen ohjesäännön periaatetta: ”puolustukseen määrätty joukko saa luopua asemastaan ja perääntyä vain puolustukseen käskeneen tai ylemmän johtajan käskystä”. Tähän taistelulajiin ei oltu varauduttu, varsinkaan Pohjois-Suomessa. Puolustustaistelua pidettiin aikakaudella tilapäisluonteisena olotilana, josta oli siirryttävä hyökkäykseen niin pian kuin tilanne ja olosuhteet sallivat, ellei puolustuksen tarkoituksena ollut ainoastaan pitää hallussaan määrättyä maaston kohtaa. Puolustuksen onnistumisen tai epäonnistumisen mittarit olivat tässä mielessä sel-

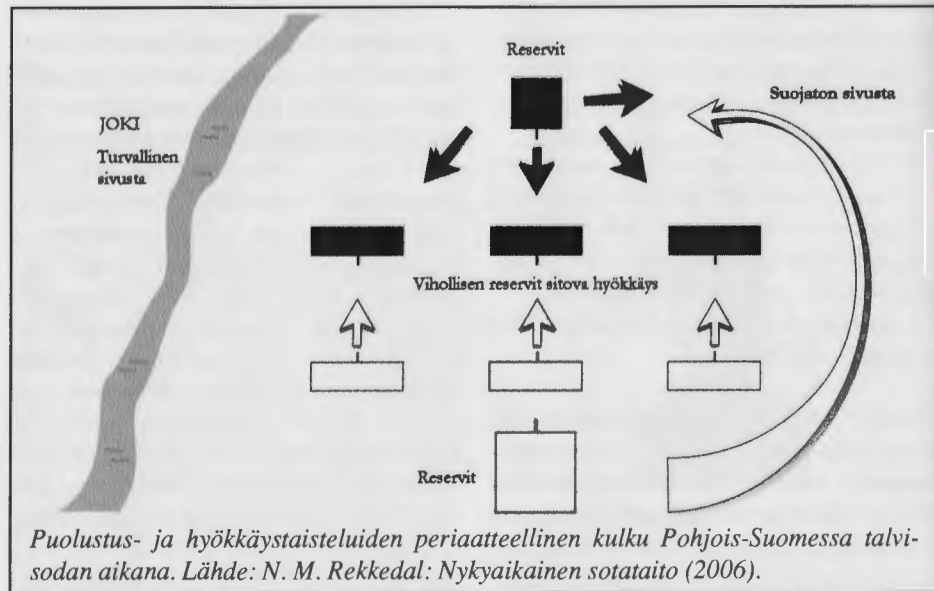

keät: jos vihollinen pääsi puolustajan ase-
miin ja valtasi ne, niin puolustanut joukko
oli epäonnistunut tehtävässään.

Oheinen piirros osoittaa erämaaoiloissa
taistelevien ja taistelleiden osapuolten toi-
mintalogiikan (tämä kuva on yksi kuudesta
N. M. Rekkedalın kirjan ”klassisista sota-
liikkeistä”). Erämaolosuhteissa ei kaikkia
sivustoja voitu suojata. Toisaalta ryhmityk-
sissä tukeuduttiin ”ylitsepääsemättömiin”
maastonesteisiin mutta pääasiassa talviolo-
suhteet mahdollistivat koukkaukset puolus-
tajan selustaan. Hyökkäyksillä yritettiin si-
toa vastustajan reservit. Tätä menetelmää
käyttivät niin venäläiset kuin myös suoma-
laiset joukot. Aikakauden oletus oli muuten-
kin, että liian kapea hyökkäysryhmitys kil-
pistyisi puolustajan kohdistamaan ”keski-
tettyyn tulivaikutukseen”. Ainakin näin asiaa
käsiteltiin 1930-luvun kenttäohjesäännöis-
sä. Vastassa piti toisaalta olla alivoimainen ja
erämaasotaan kykenemätön vastustaja.

Suunnitelmat eivät perustuneet myöskään
siihen, että puolustajat olisivat olleet koke-
mattomia, huonosti varustettuja tai että
hyökkääjä olisi määrällisesti aivan niin yli-
voimainen kuin mitä se talvisodassa tuli ole-
maan. Puolustuksen onnistuminen tuli siksi
olemaan enemmän kiinni maastosta, suoma-
laisten joukkojen hengestä, taisteluonnesta
ja puna-armeijan taitamattomuudesta kuin
taitavasta puolustustaktiikasta. Myös ”tais-
teluiden luonnollinen kulku” osoittautui
talvisodan olosuhteissa sellaiseksi, johon
oltiin kuitenkin varauduttu.

”Sodan ja sodankäynnin luonnollinen
kulku” voidaan ajatuksena johtaa helposti
Karl von Clausewitzin kirjoitukseen, vaikka
sen synnyinsijat ovatkin kauempina histori-
assa. Clausewitzin mukaan puolustus-
toimenpide oli välttämätön toimenpide vi-
hamielisen hyökkäyksen torjumiseksi. Täs-
sä vaiheessa kyse oli siis vastustajan pysäyt-
tämisestä – tarvittaessa vastahyökkäyksien

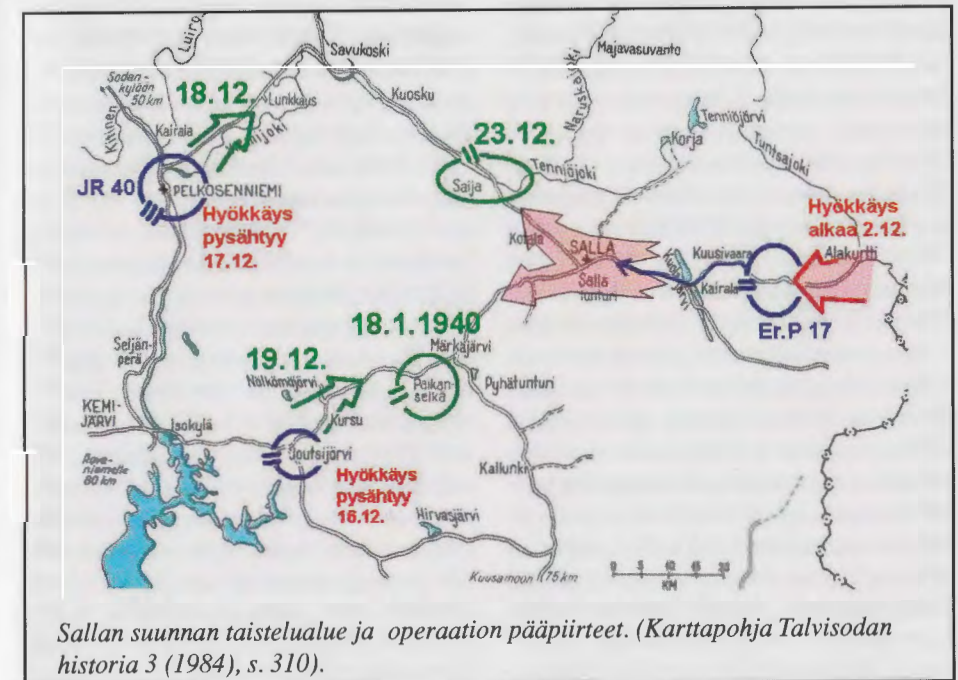

avustamana, jotta olisi ollut mahdollisuus
siirtyä hyökkäysvaiheeseen, jolla taas nähtiin
olevan merkittävä rooli positiivisen lop-
putuloksen saavuttamisen kannalta. Puo-
lustukseen jäämisen haittapuolena olivat
sen sisältämät negatiiviset tavoitteet ja psy-
kologiset seuraukset. Omien joukkojen pe-
rääntyminen nähtiin vaikuttavan haittali-
sesti sotilaiden mutta myös siviiliväestön
taiteluhengen, varsinkin jos luovuttiin alu-
eista ja väestökeskuksista. Hyökkäyksellä
taas oli positiivinen tavoite – valloittaminen
ja toiminnan yleinen aktiivisuus. Sillä
uskottiin saatavan lisäksi enemmän tappi-
oita vastustajalle, joka menettäisi edun mah-
dollisesta määrällisestä ylivoimasta. ”Sodan
luonnollinen kulku” perustui siten puolus-
tuksella aloittamiseen, vastustajan hyök-
käyksen pysäyttämiseen ja sen lyömiseen

hyökkäyksellä. Miten tämä tilanne näkyi
loppuvuonna 1939?

Oheinen kartta osoittaa taisteluiden maan-
tieteelliset ja ajalliset mittasuhteet sekä
toimintalogiikan pääpiirteet Sallan suunnal-
la.

Suomalaisilla oli käytettävissään taiste-
luiden alkuvaiheessa vain yksi pataljoona
(ErP 17), jonka tehtävänä oli Sallan suun-
taan mahdollisesti etenevien neuvostojouk-
kojen pysäyttäminen ja sissiosaston lähet-
täminen Muurmannin radalle. Vastassa oli
kaksi venäläistä divisioonaa, joiden teh-
tävänä oli vallata Rovaniemi kahdessa vii-
kossa ja jatkaa etenemistä Ruotsin rajalle
Tornioon. Maastonkohdista avainasemassa
olivat venäläisten kannalta ensiksi Salla, sit-
ten Pelkosenniemi ja Kemijärvi, joista olisi
ollut helppo suunnata joukkoja Sodankylän

ja Rovaniemen suuntiin. Sotatoimien alkuasetelma yllätti suomalaiset, mutta nämä pystyivät nopeasti sopeutumaan tilanteeseen. Puna-armeijan hyökkäys alkoi 2.12.1939. Suomalaiset pyrkivät kaikin keinoin ja kiireesti keskitetyin joukoin pysäyttämään vihollisen monilla eri viivytystasoilla. Hyökkäys saatiin pysäyttämään 18.12 mennessä Pelkosenniemen kiivaissa taisteluissa, jolloin yhdellä jalkaväkirykmentillä (JR 40) toteutettiin ratkaiseva vastahyökkäys. Tämä hyökkäys sai vastustajan luopumaan hyökkäysvaiheestaan ja siirtymään viivytykseen ja lopulta puolustukseen. Suomalaisen hyökkäys (vihreällä) eteni nopeasti Saijaan ja etelässä kiivaiden taisteluvaiheiden jälkeen aina Märkäjärvelle asti. Suomalainen oli lisäksi tästä lähtien toimitava kahdessa erillisessä suunnassa, joukkonsa jakaneena, kun taas venäläiset pystyivät käyttämään ns. sisälinjoja hyväksi ja tukeutumaan tärkeään Sallan risteykseen.

Lähtökohtana sotatoimille oli ”sodan luonnollinen kulku”, jossa ensiarvoista oli ensin saada vastustaja pysähtymään, jotta hyökkäysvaihe voitiin aloittaa. Lähtökohdalla Sallan suunnan taisteluille oli ollut alusta alkaen vihollisen hyökkäyksen pysäyttäminen taktisen tason vastahyökkäysten tukemana. Tämä toteutui tosin vasta 100 kilometrin viivytysvaiheen jälkeen. Suomalaisen puolustustaistelun, mutta myös sodankäynnin, opit perustuivat ranskalaisiin malleihin, vaikka armeija olikin varsin hyökkäyshenkinen. Ranskalaiset olivat ratkaisseet ensimmäisen maailmansodan tuottamat traumat ja ongelmat staattisella *Maginot*-linjalla, jotta heillä olisi ollut mahdollisuus käydä sotaa inhimillisemmissä ja ehkä myös joukkojen käytön kannalta mielekkäimmässä ja taloudellisimmissä olosuhteissa. Saksalaisilla oli tunnetusti toisenlai-

nen tie. He lähtivät kehittämään hyökkäyksellisyttä tukevia välineitä, aseita ja ajattelutapoja. *Blitzkrieg*-konsepti murskasi hetkessä puolustustaistelun myyttisen ylivoimaisuuden kesällä 1940, muutaman kuukauden kuluttua Sallan alueen taisteluiden päättymisestä. Puolustuksella ei saatu vastustajan panssarivoimia pysähtymään, eikä taktisen tason vastahyökkäyksillä ollut lopulta mitään todellista vaikuttavuutta (esimerkkinä tästä on brittien Arrasissa toteuttama panssarihyökkäys). Saksalaiset sotivat omaa operatiivisen tason sotaansa, eivätkä liittoutuneiden taktisen tason yritykset pitäneet vastaamaan tähän uuteen sodankäyntitapaan. Lineaarinen puolustus oli osoittautunut kertaheittolalla vanhanaikaiseksi. Myös sodan luonnollinen kulku osoittautui olevan tällä kertaa aivan muuta kuin mihin oli varauduttu.

Edellisistä havainnoista huolimatta, Suomen armeija jatkoi hyvällä menestyksellä sotaa, pystyen torjumaan venäläisten massiiviset hyökkäykset uudestaan kesällä 1944. Tämä vahvisti sodan jälkeen ajatusta, että suomalaisissa olosuhteissa vihollisen pysäyttäminen oli mahdollista, vaikka sotänäyttämön kokonaisuutta koskeva hyökkäysvaihe vihollisen pysäyttämisen jälkeen olikin unohdettu talvisodassa Karjalan kannaksella saatujen huonojen kokemusten vuoksi. Tilalle tuli pienten vastahyökkäysten toteuttamisen kaava. Olemmeko edelleen lähteneet liikkeelle ajatuksesta, että mahdollinen vihollinen pitää pysäyttää, ennen kuin voimme edes ajatella tekevämme mitään muuta? Laitammeko edelleen suurimman osan energiastamme tämän vaiheen toteutumiseen? Mitä jos vihollista ei pystytäköön pysäyttämään, kuten toisen maailmansodan taistelukentällä oli onnistuttu?

Olisiko aika muuttaa käsitystä ”sodan ja sotatoimien luonnollisesta kulusta” ja nähdä etenkin hyökkäyksen ja puolustuksen taistelulajit, vai eräänlaisina toiminnan taustalla olevina peruselementteinä? Vastustaja koee pelkästään Suomen kansallisten rajojen sisäpuolella siinä määrin kitkatekijöitä, että sen taistelukyky heikkenee päivittäin. Odotammeko siis sopivaa hetkeä hyökätä, vai yritämmekö pitää yllä historiallista ”sodan luonnollista kulkua” ja käyttää voimavaramme vastustajan pysäyttämiseksi?

Nykyiset ja tulevat organisaatiomme eivät enää mahdollista toiselle maailmansodalle ominaisia rakenteita ja toimintatapamalleja. Enää eivät armeijakuntien tai armeijoiden komentajat kierrä taistelukenttiä luomassa taisteluhenkä sitkeitä puolustustaisteluja toteuttaviin rintamajoukkoihin. Nyt saattavat yksittäiset taktisen tason joukot suorittaa toisistaan poikkeavia taistelutehtäviä. Osa näistä tehtävistä voi olla joukon itsensä määrittämiä, tehtävätaktiikan mukaisesti määrittyneitä. Taistelulajeja ei niitäkään enää välttämättä toteuteta ja tulkita kaavamaisesti. Kyse on ehkä enemmän niiden soveltamisesta ja soveltamisesta. Ensimmäinen maailmansotakin jo osoitti, että joukot käytännössä hyökkäsivät, puolustivat ja viivyttivät samanaikaisesti. Silti ne pystyivät toimimaan tehokkaasti taistelukentällä. Tämä ajatuskaava johdattaa seuraavaan kysymykseen: miten toimia, jos sodankäynti ei enää perustu edellä mainittuun sodan luonnolliseen kulkuun ja massarmeijoiden muodostamiin valtaviin yhdistettyihin ja monitasaisiin puolustusasemiin, kaavamaisiin mutta symmetrisyydellään myös ”turvallisilta” tuntuviin asetelmiin?

PIENENEVÄT MAAVOIMAT – MITÄ TILALLE?

Asevoimien henkilöstömäärää on aikaisemminkin sodankäynnin historian aikana supistettu, vaikka ammattisotilaat ovat yrittäneet perustella tämän toimenpiteen mielettömyyttä. Ensimmäisessä ja toisessa maailmansodassa toisiaan vastaan mitteli suunnattomat ihmis- ja materiaalmäärät. Sodat olivat kuitenkin hyvin kalliita inhimillisten ja taloudellisten mittareiden valossa, vaikka puolustussuunnitelmissa hiottiin erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja seuraavan sodan varalle. Tämä tilanne synnytti toisaalta myös erään ratkaisuesityksen, josta tuli samalla myös yksi 1900-luvun kuuluisimmista sotateoreettisista ajatuksista. Esittäjä oli kapteeni Basil Henry Liddell Hart (viimeiset kaksi siis sukunimeä), joka markkinoi 1920-luvulta alkaen ajatuksiaan pienten, ammattimaisten ja iskukykyisten asevoimien toiminta- ja vaikutusmahdollisuuksista nykyaikaisella sotänäyttämöllä. Maailmansodat olivat osoittaneet, että suuret joukkokeskittymät ja toisaalta asevelvoittisuusarmeijat olivat kyvyttömiä vaativampien sotaliikkeiden (*manoeuvre*) toteuttamiseen.

Liddell Hart muodosti teoreettiset ajatuksensa aikakaudella, jolloin sota ja yleisesitkin sodan käsite oli valjastettu kansallistalvioiden välisiin kirjoittamattomiin sopimuksiin. Sota oli politiikan jatkamista toisin keinoin, avoimin ja kollektiivisesti hyväksytyin sopimuksin määritellyn väkivallan toteuttamista selkein ja hyväksytyin keinoin. Hänen ajatuksensa asevoimien strategisen ja sotänäyttämön tason (*Strategy*) suuntaamisesta valtion suurstrategisten, ylätasoon poliittisten (*Grand Strategy*) ta-

voitteiden saavuttamiseksi ovat erityisen kiinnostavia ja jatkuvasti ajankohtaisia. Lähtökohtana ei siis ollut asevoimille etukäteen suunniteltu ja harjoiteltu tehtävä tietyn vaikutuksen tuottamisesta viholliselle, vaan vaikuttamisen keinovalikoiman laajentamisesta jo rauhan aikana mahdollisimman monimuotoiseksi. Kyse oli jokaisen sodan tai kriisin ainutlaatuisuuden hyväksymisestä. Oleellista ei ole yhteisten nimittäjien löytäminen menneisyyden ja nykyisyyden väliltä, eli menneisyyden tapahtumien kopioiminen osaksi nykypäivää, vaan sen perusasian hyväksyminen, että sodan rakenteet monimutkaistuvat ja että vaikuttamisen keinovalikoima laajenee jatkuvasti. Saksalainen käytäntö vuoden 1940 kesällä ei siis ole sellaisenaan käyttökelpoinen enää tulevaisuudessa, mutta sen menestymiseen johtaneet syyt ovat edelleen ajankohtaisia. Epätavanomainen metodi toi kiistattoman menestyksen juuri siksi, että se oli niin epävanomainen ja yllättävä. Yksi hyökkäysoperaatio merkitsi siis länsiliittoutuman kukistumista Euroopan sotänäyttämöllä. Ratkaisevaksi ja liittoutuman kannalta sen kriittiseksi heikkoudeksi osoittautui eri kansallisuuksien välinen yhteistyö. Tämä oli siis liittoutuneiden Voimanlähde, (*Centre of Gravity, CoG*) nykytermein ilmaistuna. Vaikuttavuus liittyi kehittyneempään operatiivisen tason vaikuttavuuden hallintaan, joka taas puuttui saksalaisten vastustajilta. Tämä konsepti oli myös lähellä sitä mitä aikakauden liikesodankäynnin (nykyään *manoeuvre warfare*) teoreetikot olivat ennustaneet, heidän mukanaan myös Liddell Hart, vaikka yleisesti ei uskottukaan puolustuksen näin dramaattiseen paikalliseen alivoimaisuuteen.

Blitzkrieg-konsepti syntyi uudestaan

amerikkalaisten doktriinikehittelyn tuloksena heti Vietnamin sodan jälkeen, vaikka aluksi kyse oli supistettavien asevoimien liikkuvuuden (*movement*) kehittämisestä. Väline- ja doktriinikehittelyn seurauksesta syntyi pian maavoimien kehittynyt suorituskyky, jonka varassa kehittelytyötä on voitu viedä vieläkin pitemmälle. Uusin konsepti on nimeltään EBO (*Effect based operations*), joka liittyy epäsuoraan vaikuttamiseen. Kyse ei ole enää panssaridivisioonien taistelukyvyistä ja helikoptereiden sekä ilmavoimien suorituskyvyn yhdistämisestä maavoimien liikkeeseen, vaan vastustajan kriittisten heikkouksien paikantamiskyvystä ja niihin nopeasta vaikuttamisesta. Lukumääräisesti pienemmillä voimilla tulee pystyä siis vaikuttamaan tarvittaessa ylivoimaiseen vastustajaan (vrt. *Blitzkrieg*-asetelma).

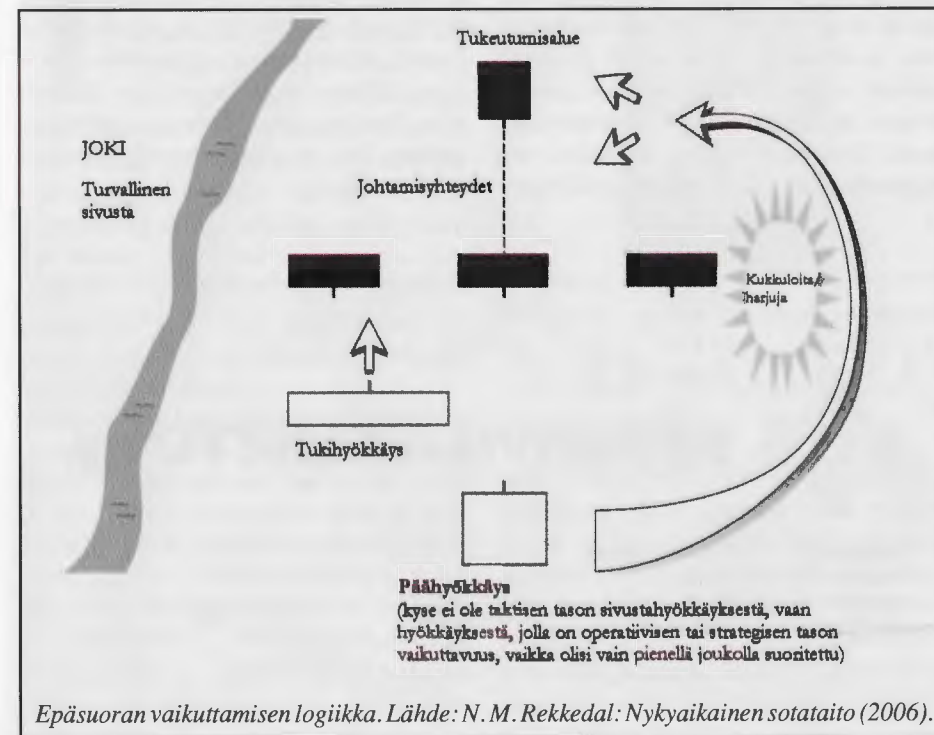
Liddell Hartin ajatus epäsuorasta vaikuttamisesta (lähestymistavasta) (*indirect approach*) ei liity koukkaamiseen, vaikka suomalaisista toisen maailmansodan aikaista motti-konseptia voisikin pitää yhtenä sen käytännön esimerkeistä. Kyse on kuitenkin paljon laajemmasta ilmiöstä, joka syntyi Liddell Hartin sotataidollisten pohdintojen kautta, kun hän ammensi sotahistorian käytännöstä eräänlaisen ”varman voiton” konseptin. Epäsuoruus ei tässä ajattelussa merkitse taistelun ja sodan raadollisuuden välttämistä, vaan olemassa olevien resursien tarkoituksenmukaista ja kustannustehokasta käyttämistä. Lähtökohtana kaikelle vaikuttamiselle on haluttu lopputulos ja sen huolellinen purkaminen keskeisiin osakokonaisuuksiin, hallittaviin kokonaisuuksiin. Taktisella ja taisteluteknisellä tasolla on tässä ajattelutavassa suuri merkitys. Jokaisella joukkueen johtajalla, komppanian

päälliköllä ja pataljoonan komentajalla on keskeinen rooli tämän konseptin onnistumisessa. Joukkomäärät ovat pieniä, mutta juuri tämä pienuus mahdollistaa joukkojen joustavan liikkumisen ja estää liian monien johtamisportaiden tuottaman johtamisen kaavoittumisen ja kangistumisen. Siksi se sopi hyvin saksalaiseen sodankäyntitaitoon, tehtävätaktiikan toteuttamislogiikkaan (*Auftragstaktik* viittaa käsitteenä ehkä enemmän toimeksiantoon kuin tehtävänantoon). Heillä tosin oli aikakauden kuuluisuudet hyökkäyskiilojen kärjissä, muun muassa Heinz Guderian ja Erwin Rommel.

Oheinen kuva kertoo epäsuoruuden ilmiöstä taistelukentällä. Kyse on siis odottamattomasta hyökkäyksestä vastustajan

suojaamattomiin ja sen kriittisiin toimintaedellytyksiin (”Voimanlähde”). Puolustaja luulee, että molemmat sivustat on suojattu naapurijoukoilla tai ylitsepääsemättömällä maastonesteellä. Ardennien metsä oli ranskalaisessa suunnittelussa viimeisenkaltaisen maastoneste – siis piti olla. Sen läpi kulki kuitenkin saksalaisten panssaridivisioonat, taistelukentän tehokkain liikkuvuus ja tulivoima. Tämä liike mursi puolustajan taistelumoraalin ja sotatoimi oli käytännössä viimeistelyä vailla valmis pelkän sisäänmurron jälkeen.

Käytettiin Pohjois-Suomessa epäsuoraa vaikuttamistapaa mainitun Pohjois-Suomen operaatioiden aikana? Mielestäni tämä tapa käydä sotaa liittyy kykyymme

Epäsuoran vaikuttamisen logiikka. Lähde: N. M. Rekkedal: *Nykyaikainen sotataito* (2006).

Epäsuora vaikuttaminen: Oleellista on selvittää mikä on vaikuttamisen tarkoitus ja pohtia niitä mentaalisen tason ongelmia mitkä ehkä estävät näkemästä vastustajan ja omien joukkojen todellisia kriittisiä heikkouksia ja vahvuuksia. Niiden paljastaminen on avain voittoon.

toimia taktisella tasolla. Komentajat ja päälliköt toteuttivat innovatiivisia sotaliikkeitä ja pystyivät yllättämään vastustajansa ajallisesti ja paikallisesti. Etenkin ratkaiseva vastahyökkäys Pelkosenniemellä käänsi vastustajan hyökkäyksen sotänäyttämöllä viivytykseksi ja lopulta puolustukseksi. Suomalaiset puolustus suunnitelmat eivät tosin lähteneet liikkeelle ajatuksesta, että seuraavaksi viivytetään 100 kilometriä, vaan hyökkäyksen välittömästi pysäyttämistä ja oman hyökkäysvaiheen aloittamisesta. Tapahtumasarjaa ei siis suunniteltu, mutta siitä tuli silti yksi talvisodan menestyksijä. Sotatoimi perustui sodankäyn-

nin luonnolliseen kulkuun, eikä tätä lainalaisuutta ollut aikakaudella edes syytä kyseenalaistaa. Vihollisen pystyttämiseen käytetyt voimavarat eivät valuneet hukkaan ja vastustaja joutui lopulta toimimaan äärimmäisen pitkällä huoltoyhteyksillä, joukkonsa jakaneena. Toisaalta venäläiset pystyivät vetäytymään hyvässä järjestyksessä, eivätkä joutuneet saarrosetuiksi tai muulla tavalla lyödyiksi. Taistelut osoittautuivat menestykseksi, mutta ovatko tästä taistelusta tehdyt johtopäätökset enää käytökelpoisia nykypäivän ja huomisen taisteluissa? Ne perustuvat kuitenkin 1930-luvun loppupuolen ymmärrykseen ajasta, liikkuvuudesta, informaatiosta, tulivoimasta ja ennen kaikkea ihmisestä osana aikakautensa yhteiskuntaa. Kokemukset perustuivat aikakauteen, jolloin elävää voimaa oli käytössä ja sitä uskallettiin käyttää varsin surutta. Menneen ajan sotahistoria auttaa ymmärtämään sotaa inhimillisenä väkivalтана. Tulevaisuuden konseptien rakennusaineeksi siitä ei välttämättä ole, ainakaan sellaisenaan. □

RESERVILÄISLIITTO r.y.

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI
Puhelin (09) 4056 2040
www.reservilaisliitto.fi
toimisto@reservilaisliitto.fi

PATALJOONAN JA KOMPPANIAN TAKTIIKAN KEHITTÄMINEN

Taistelu on kaikilla tasoillaan vuoro-vaikutuksellinen tapahtuma, jonka lopputulos on riippuvainen molempien osapuolien toiminnasta. Toiminnan tavoite on kummallakin osapuolella taistelun voittaminen.

Muutokset toimintaympäristössä, jossa taistelua käydään tai vastustajan toi-

mintamenetelmissä aikaansaavat tarpeen tarkastella omia toimintatapoja (taktiikkaa). Muutokset taktiikassa ovat näin aina tulkintoja havaittavissa olevista muutoksista ja arvailuja niiden vaikutuksista menestyksellisen taistelun käymiseen.

Taktiikkaa ei tule eikä voi tarkastella irrallisena käsitteenä. Taktiikkaa harjoittaa joukon johtaja omalla johtamistoiminnallaan kouluttaen joukkonsa toimimaan haluamallaan tavalla. Taktiikan menestyksellä toteuttaminen edellyttää taistelun lainalaisuuksien tuntemista kaikilla tasoilla ja kykyä soveltaa oppimaansa muuttuvissa olosuhteissa. Juuri tässä on myös komppanian ja pataljoonan taktiikan kehittämisen keskeinen ongelma. Kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa.

Toinen taktiikan kehittämiseen vaikuttava tosiasia on, että kehitystyötä tehdään hajautetusti. Taisteluteknisen, taktisen ja operatiivisen tason kehitystyö on jaettu eri sotaselajikouluille ja joukko-osastoille, joka vaikeuttaa yhtenäisen kokonaisuuden muodostamista. Niin pataljoonan kuin komppaniankin taktiikan kehittäminen edellyttää aselajitoimintojen sisällyttämistä kokonaisuuteen. Perusteita joukoista, niiden sota- varustuksesta ja suunnitelluista tehtävistä

Kirjoittaja, majuri Timo Heijari palvelee Maasotakoululla Sotataidon ja Kouluttamisen opettajaryhmän johtajana.

taas hallinnoi operatiivinen toimiala. Esi-merkkinä voidaan ajatella vaikkapa tilan- netta, jossa komppanian yleistä taktiikkaa pyrittäisiin kehittämään ilman, että pataljoonan tai prikaatin taktiikasta vallitsee yksimielisyyttä. Jos tähän vielä lisättäisiin epä- tietoisuus joukkojen määrästä, laadusta ja suunnitelluista tehtävistä niin ongelman ydin alkaa hahmottua.

Ohjesäännöt ja oppaat ovat kanava, jonka kautta muutokset tuodaan koulutusta antavien opetuslaitosten tietoisuuteen. Riippumatta aselajista, koulutushaarasta tai joukkotyypistä taktisen perustan tulee toimiakseen olla yhteneväinen näille kaikille. Kalustollisista ja organisatorisista eroavaisuuksista johtuen tämä ohjeistus ei voi olla yksityiskohtainen ollakseen käyttökelpoinen. Tästä johtuen erityyppisiä joukkoja kouluttavat joukko-osastot joutuvatkin nyt ja tulevaisuudessa laatimaan eri tasoilla, yhteisen taktisen ohjeistuksen hengessä yksityiskohtaisen ohjeistuksen tarpeisiinsa.

Kehitystyön tulee vaikuttaakseen konkreettisesti toimintana. Omien joukkojen sisäistä toimintaa on verrattain helppo arvioida sota- ja taisteluharjoituksissa purkamalla eri suoritteet osakokonaisuuksiin ja vertaamalla niitä kokonaisuuteen. Tätähän me teemme ansiokkaasti koko ajan. Taktiikan kehittämisen näkökulmasta ongelman muodostaa se, ettei vastustaja harjoituksissa

lähes poikkeuksetta toimi omia periaatteitaan noudattaen. Toisin sanoen puolet kokonaisuudesta puuttuu. Johtopäätösten tekeminen harjoitustilanteesta, jossa kaksi samalla periaatteella toimivaa, usein samantyyppisellä kalustolla varustettua joukkoa taistelee keskenään on vähintäänkin kyseenalaista.

Mitä sitten jää jäljelle kehittämisen pohjaksi? Sotakokemusta meillä ei enää ole, eivätkä rauhanturvaoperaatit sitä juurikaan käyttökelpoisessa muodossa tuota, pl. ”harmaan vaiheen toiminta”. Ulkomaisten sotakokemusten ja ohjesääntöjen tutkiminen on yksi vaihtoehto. Vaikeutena on kuitenkin olosuhte- ja kulttuurillisten tekijöiden suhteuttaminen suomalaisen toimintaympäristöön ja oikeiden johtopäätösten vetäminen niistä.

MUUTOSPAINeita

Komppanian ja pataljoonan toiminta-

Koulutustilanne.

ympäristössä on tunnistettu erilaisia muutoksia tutkittaessa kansainvälistä kehitystä. Näistä on taas puolestaan pyritty vetämään johtopäätöksiä, joita sovelletaan omien joukkojemme käyttöperiaatteisiin ja joukkorakenteeseen. Seuraavaksi tarkastellaan eräitä keskeisimpiä haasteita komppanian ja pataljoonan taktiikan osalta.

Joukkojen määrän väheneminen ja niiden laadullinen paraneminen on tulkittu yksiselitteisesti edellyttävän Suomen osalta samankaltaista toimintalinjaa. Näin ollen ollaan meilläkin laskemassa sodan ajan joukkojen määrää, joka taas edellyttää jäljelle jäävien pataljoonien ja komppanioiden kykenevän suorittamaan entistä vaativampia tehtäviä aikaisempaa laajemmilla toiminta-alueilla aikaisempaa itsenäisemmin.

Suorituskyvyn kasvattaminen edellyttää komppanioissa ja pataljoonissa entistä parempaa materiaalista valmiutta, sekä koulutustason nostamista. Komppanian on pystyttävä aikaisempaa liikkuvammissa ja nopeammissa taistelutilanteissa siirtymään joustavasti taistelulajista toiseen, sekä ennakoimaan vastustajan toiminta-aloitteen saavuttamiseksi. Toisaalta komppanian on kyettävä joko omilla tai tukevien asejärjestelmien tulella nopeasti aikaansaamaan tappioita kohteena olevassa vihollisjoukossa hyötyäkseen tai pitääkseen aloitteen.

Koulutuksen kannalta tarvitaan siis entistä vähemmän henkilöstöä, mutta heidät on kyettävä altistamaan opetettavalle ainekselle aikaisempaa pitempään, tai koulutuksen tulee tuottaa parempia tuloksia samassa ajassa. Jos tähän ei kyetä, eli jos komppanioiden ja pataljoonien suorituskykyä ei saada vastaamaan niitä tarpeita, joita muuttunut taistelulentän todellisuus niille asettaa, syntyy ristiriitatilanne. Joukot joilla kuvitte-

lemme operoivamme, eivät kykene toteuttamaan haluamaamme taistelutapaa.

TEHTÄVÄKENTTÄ JA KEINOT

Joukkotyypistä riippuen taistelutilan valmistelun merkitys korostuu. Pääosa käytävistä joukoista on nyt ja lähitulevaisuudessa jalkaväkijoukkoja, sekä vastustaja mekanisoitua jalkaväkeä.

Puolustustaistelussa tämä edellyttää aikaisempaa suurempaa panostusta suojan hankkimiseen, vastustajan taistelutoiminnan vaikeuttamiseen ja vaihtoehtoisten toimintatapamallien harjoitteluun. Tyhjentävällä taistelulentällä komppania tai pataljoona ei voi enää turvautua siihen oletukseen, että sivusta on suojattu naapurijoukon toimesta. Vastustajan peruslähtökohdanahan on edelleen etsiä ryhmityksen aukot ja hyödyntää niitä hyökkäämällä sivustaan tai selustaan pyrkien puolustavan joukon täydelliseen tuhoamiseen. Staattinen yhteen uhkasuuntaan painottuva puolustusajattelu ei enää näissä olosuhteissa vastaa tarkoitustaan.

Hyökkäyksessä keskeiseksi ongelmaksi muodostuu riittävän tulivaikutuksen aikaansaaminen jalkaväkijoukon hyökkäyksen tueksi. Aloitteen saaminen hyökkäyksessä edellyttää komppanialta ja pataljoonalta liikkeen jatkumista ja sen pitäminen lisävoiman suuntaamista jatkumona aikaisempaa menestystä hyväksikäyttäen. Toisin, kuin panssaroidulla joukolla, ei jalkaväkijoukon tulen teho oleellisesti kasva keskittämällä joukko pienelle alueelle. Tästä johtuen jalkaväen hyökätessä yleensä nähdään perinteinen ”vastustajan kääriminen pakettiin”, jolloin jalkaväkiaseiden tulella, joukon käyttöalan puitteissa vastustajaa päästään kuluttamaan useista suunnista.

Taisteluliike joudutaan useimmiten suorittamaan jalan, jolloin väistämättä aikaa kuluu ja vaikka hyökkäyksessä lopulta päästäisiinkin menestykseen, aloite menetetään.

Perinteisten päätaistelulajien ohella komppanian ja pataljoonan edellytetään kykenevän toimimaan ”erityistehtävissä”, kuten aluevalvonnassa, etsinnässä tai suojaamaan kohteita. Samalla sen tulee kyetä yhteistoimintaan siviiliviranomaisten kanssa ja noudattamaan portaittaisen voimankäytön periaatteita.

Sillä mitä tehtävää komppania tai pataljoona suorittaa, ei muuttuneissa olosuhteissa ole merkitystä käytettävien keinojen suhteen. Niin hyökkäys, puolustus kuin erityistehtävässä päällikkö tai komentaja valitsee tilanteenarviointinsa pohjalta käyttämänsä keinojen yhdistelmän.

Kaikissa taistelulajeissa taistelu tiedosta on saamassa entistä huomattavasti suuremman merkityksen. Taistelu vastustajan tiedustelua vastaan on selkeästi erottumassa omaksi taisteluvaiheekseen sisältäen sekä aktiivisen toiminnan vastustajan tiedusteluosia vastaan, että myös passiiviset keinot oman taistelujatituksen salaamiseksi.

Tietääkseen, missä vaikuttaa, komppanian tai pataljoonan on kyettävä joko itse tuottamaan päätöksentekoon tarvittava tilan tieto vastuualueeltaan, tai se on saatava ylemmältä johtoportaalta. Kyseessä on tila ja aikasidonnainen haaste; mitä enemmän joukko itse sitoutuu pohjatiedon hankkimiseen, sitä vaikeampi (hitaampi) sitä on käyttää nopeasti taistelutoimintaan vaihtoehtoisessa suunnassa. Toimittaessa laajalla vastuualueella tai käytettäessä joukkoa hyökkäystehtävään lähtökohtana tulee olla päätöksentekoon tarvittavan tiedon tuottaminen ylemmän johtoportaan toimesta. Joukkojen määrän vähentyminen lisää vaa-

timuksia ylemmän johtoportaan tiedustelu- ja tiedonsiirtojärjestelmän toimivuudelle.

TAKTISET PERIAATTEET KOKEELLISESSA ASETELMASSA

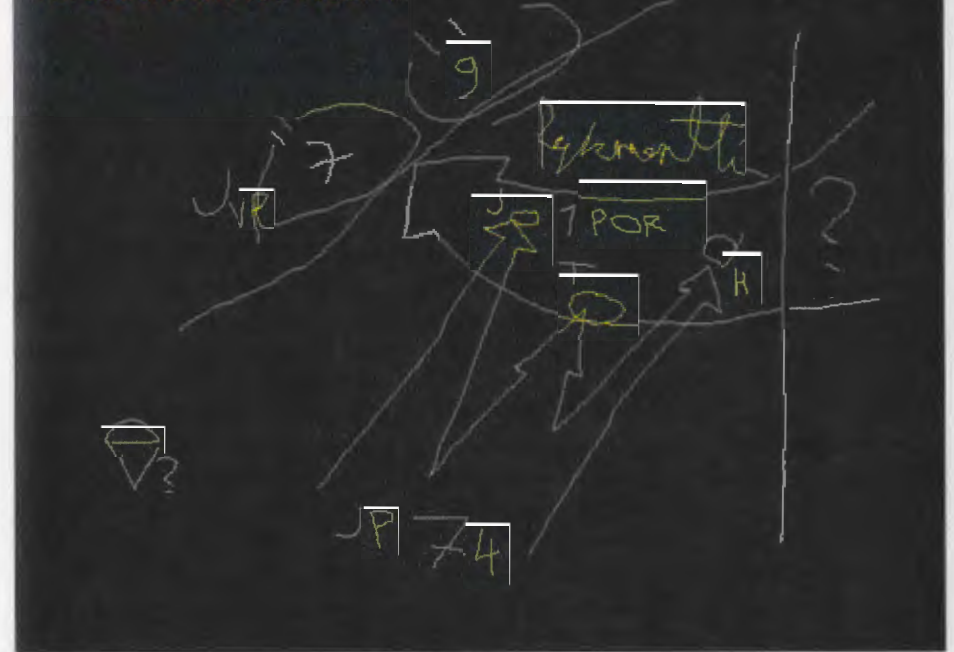
Aikaisemmissa osioissa on pyritty kuvaamaan muutamia keskeisiä komppanian ja pataljoonan taktiikan kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä. Seuraavaksi tarkastellaan suomalaisen komppanian taktiikan kehittämisen kannalta keskeisimpiä yleisiä taktisia periaatteita ”Komppanian hyökkäyksen menestystekijät” tutkimussarjan kokemuksiin pohjautuen. Valinta on suoritettu tarkastelemalla XX kaksipuolista taistelutillannetta aikaan, johtajien päätöksiin, toteuttamaan ja lopputulokseen (vaikutukseen) perustuen.

Vastustajan, sekä oman joukon tuntemus; Vastustajan organisaatio, toimintaperiaatteet ja vaikutusmahdollisuudet on tunnettava ja ne on kyettävä suhteuttamaan oman joukon toimintaan sekä ajallisesti että paikallisesti. Kyky hahmottaa komppaniaan kohdistuva uhka antaa johtajalle mahdollisuuden toiminnanvapauden säilyttämiseen, maaston ja olosuhteiden, salaamisen ja harhauttamisen menestyksekkääseen käyttöön.

Aktiivisuus; Selvitäkseen taistelukentällä joukon on oltava aktiivinen kaikissa toimitissaan. Johtajan kannalta tämä edellyttää jatkuvaa tilanteen arviointiprosessia ja rohkeutta hyödyntää tilannekehityksen seurauksena aukeavat mahdollisuudet. Aktiivisuus joukon toiminnassa ilmenee jatkuvana taisteluvälmiuden ylläpitona, oikeana taistelutekniikan valintana ja toiminnan suojaamisena.

Yksinkertaisuus; Taistelun ennalta-arvaamattomuuden ja kaikissa portaisissa esiintyvän kitkan johdosta kaikkien toimintojen

TUPAKKIASKIN KANNESTA..

Tupakkiaskin kansi

tulee olla korostetun yksinkertaisia. Tällä tarkoitetaan niin joukon sisäisiä toimintatapoja, kuin suoritettavia taisteluliikkeitäkin. Yksinkertaiset toimintatavat syntyvät ennen kaikkea oikeanlaisen koulutuksen ja harjoittelun tuloksena. Johtajan kannalta yksinkertaisuus tarkoittaa ennen kaikkea mahdollisuutta keskittyä olennaiseen taistelukentällä. Yksinkertaisuus joukon toiminnassa ilmenee kaikilla tasoilla toteutuvana toimeenpanokykyä, toiminnan tavoitteellisuutena ja turvallisena toteutuksena.

Vaikutuksen keskittäminen; Vaikutuksen maksimointi edellyttää vaikutuksen keskittämistä ajallisesti ja paikallisesti taistelun kulun kannalta keskeiselle alueelle (paino-

piste). Johtajan kannalta tämä edellyttää vihollisen ja oman joukon tuntemista, mutta antaa mahdollisuuden vastustajan komentajan taistelujatituksen romahduttamiseen. Vaikutuksen keskittäminen ilmenee joukon toiminnassa joukon tuomisena taistelukentälle edullisessa asetelmassa, aselajitoimintojen yhteisvaikutuksena taisteluliikkeiden aikana (painopiste), sekä jatkuvana huollollisten toimintojen etupainoisuutena.

Reservin varaaminen ja käyttö; Taistelukentällä tilannekuva ei koskaan ole täydellinen johtuen tiedonkulussa ilmenevistä häiriöistä, tiedustelun epäonnistumisesta tai vastustajan yllättävästä toiminnasta. Reservin varaaminen liittyy johtajan kannalta ennen kaikkea varautumiseen vaihtoehtoi-

seen tilannekehitykseen. Taistelun kulku tulee suunnitella lähtökohtaisesti siten, että reserviä ei jouduta käyttämään käsillä olevassa tilanteessa. Sen käytöllä luodaan ennen kaikkea jatkuvuus ja hyödynnetään jo aikaansaattua menestystä. Reservin käytöllä tulee pyrkiä ratkaisun aikaansaamiseen, ei vaihtoehtoisten uhkasuuntien varmistamiseen. Käytöllä on pyrittävä vapauttamaan uutta reserviä.

Taktiset periaatteet on aina yhdistettävä ajalliseen ulottuvuuteen ja niiden oikea-aikainen käyttö johtaa toiminnan yllätyksellisyteen ja aloitteen siirtymiseen omalle joukolle. Vaikka yleisiä taktisia periaatteita voidaankin lähteistä riippuen tunnistaa miltei kolmekymmentä, näyttää menestys suomalaisen komppanian taistelun osalta kulminoituvan näiden muutaman peruseriaatteen ympärille.

LOPUKSI

Taktiikan kehittämisen tehostamiseksi voimavarojen käytössä voitaisiin kuitenkin harkita aikaisempaa selkeämpää painopisteen luontia suunnattaessa resursseja eri kehittämiskohteisiin. Luonnollinen etenemisjärjestys muutoksen toteuttamiselle olisi operatiiviselta tasolta taktiselle ja sieltä vuorostaan taistelutekniselle tasolle, toki muistaen aktiivisen yhteistoiminnan työn edetessä.

Resurssien säästämiseksi ja toiminnan tehostamiseksi tutkimus- ja kehittämistoiminta olisi edullista keskittää paikkaan, jossa sekä yleinen taktiikka että aselajit olisivat edustettuna. Komppanian ja pataljoonan taktiikan kehittämisessä uusia ajatuksia on verrattain vaivaton kokeilla käytännössä ja tuoda ne suoraan ohjesääntöihin ja oppaisiin. Tämä kuitenkin edellyttää aselajit sisäl-

tävän joukko-osaston olemassaoloa kyseisen paikan välittömässä läheisyydessä ja sen toiminnan priorisoimista tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Toki, ajatusta eteenpäin kehiteltäessä ko. joukko-osasto saattaisi palvelella muitakin akuutteja tarpeita, kuten joukkojen suoritusosan mittaamista ”puolueettomissa” olosuhteissa toimien itse vastustajan ominaisuudessa.

Taktiikan opettamisen tarkoituksena ei ole mekaaninen tiedon siirtäminen sukupolvelta toiselle, vaan taistelun logiikan syvällisemmän ymmärryksen aikaansaaminen. Tämä edellyttää sekä opettajalta, että oppilaalta jatkuvaa valmiutta epävarmuuden sietämiseen, uuden oppimiseen ja alati muuttuvien toimintatapamallien hakemiseen. Perinteisessä taktiikan opetuksessa painottuvien eksaktien ”oikeiden” vastusten sijasta arvioinnin painopisteen tuleekin olla valitun ratkaisun (kokonaisuuden) vaikuttavuuden arvioinnissa.

Niin komppaniam, kuin pataljoonakin ovat juuri niitä joukkoja, joiden toimivuuden kautta luodaan mahdollisuudet taistelun voittamiseen. Edellytykset menestykselle operoinnille ja luovalle operatiivisen tason ajattelulle syntyvät vastustajan tuntemisen ohella näiden joukkojen toiminnan tuloksina. On erittäin positiivista, että mielenkiinto on viime vuosina enenemässä määrin kohdistunut juuri tähän aikaisemmin verrattain vähäisen huomion kohteena olleeseen suuntaan. □

MATERIAALISEN KEHITTÄMISEN HAASTEET

Maavoimien ja samalla jalkaväen kehittämisen vuosikymmen lähestyy loppuaan. Valmiusyhtymät on varustettu ja joukkotuotettu vuoden 2008 loppuun mennessä. Samalla sodan ajan joukkoja

supistetaan merkittävästi ja kalustosta luovutaan. Olemassa olevista rakenteista haetaan säästöjä toimintamäärärahojen riittävyyden turvaamiseksi.

Maavoimien vuosikymmen lähestyy loppuaan. Muun muassa valmiusyhtymien ja pääkaupunkiseudun puolustuksen kehittämisen tilausvaltuuksilla hankittava materiaali on tilattu ja parhailaan vastaanotetaan viimeisiä sarjatoimituksia. Merkittävimmistä jalkaväen uusista järjestelmistä vain AMOS -kranaatinheitinpanssariajoneuvojen käyttöön saanti ajoittuu osin valmiusyhtymille asetetusta vuoden 2008 tavoiteaikataulusta jäljessä.

Materiaalisen kehittämisen saralla ei ole tiedossa lähivuosien hankintasuunnitelmissa merkittäviä jalkaväen uusia järjestelmähankintoja lähipanssarintorjuntaaseistuksen mahdollista uusimista lukuun ottamatta. Hankintavalmius saavutettaneen vuoden 2007 aikana päättyvän esiselvitysprojektin myötä. Valitettavasti rahoitusta ei ole kyetty toistaiseksi sisällyttämään esitettyihin tilausvaltuuksiin.

Vuoden 2004 puolustus- ja turvallisuuspoliittisen selonteon myötä päätettiin luopua jalkaväkimiinoista vuoden 2016 loppuun mennessä. Poistuvan suorituskyvyn korvaaviin hankintoihin kohdennettiin samassa yhteydessä 300 miljoonaa euroa. Määrärahan turvin on jo hankittu raskaalle

Kirjoittaja, eversti Markku Lainevirta toimi ennen reserviin siirtymistään Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunnassa asejärjestelmäosaston päällikkönä.

raketinheittimelle kaukomiinoituskyky miinaraketein. Lisäksi tultaneen modernisoimaan telamiinoja sekä hankkimaan tukikohtien (vast) suojaksi lähipuolustusheittimiä ja viuhkapanoksia.

Ensimmäisellä sotataloudellisen valmiuden kehittämisen tilausvaltuudella (STALVA I) kehitetään ja luodaan hankintavalmius vuoteen 2008 mennessä mm. kranaatinheitinimistöön uusille ampumatarvikkeille. Ammusperheeseen sisältyvät pitkän kantaman sirpalelaukaus sekä valo-, savu- ja kuorma-

ammus. Suunnittelun alla olevalla STALVA II:lla on tarkoitus siirtyä sarjahankintavaiheeseen nyt tuotekehittyjen ampumatarvikkeiden osalta.

Patrian kaikessa hiljaisuudessa tekemän kehitystyön tuloksena on syntynyt AMOKSELLE pikkuveli nimeltään NEMO (New Efficient Mortar System). Sen esiesittely pidettiin EuroSatoryn puolustustarvikenäyttelyssä kesäkuussa 2006. Tavoitteena on ollut aikaansaada edelleen riittävän tulivoimainen mutta mahdollisimman kevyt rakenne, jotta sen integrointi useimpiin käytössä oleviin ajoneuvoalustoihin olisi mahdollista. Samalla varmistettaisiin ilmakuljetuskelpoisuus, mikä vaade on noussut varsin merkittävään rooliin kriisinhallintatehtävien myötä.

NEMO järjestelmäkehityksessä on pyritty hyödyntämään maksimaalisesti AMOK-

SEN teknisiä ratkaisuja. Yksiputkisen versiona sen käytettävyys on merkittävästi parempi kuin isolla veljellään. Tornin paino on vain 1500 kiloa, joten alustaksi kelpaavat vaikkapa telakuorma-autot ja kevyet nopeakulkuiset partioveneet. Tulivaikutus toki puolittuu, mutta muut AMOKSEN erityisominaisuudet kuten suora-ammuntamahdollisuus, 10 kilometrin kantama ja useamman (maksimissaan kuusi) ammuksen samanaikainen vaikutus maalissa ovat käytettävissä. Vaikka järjestelmä on ollut yleisessä tietoisuudessa vasta vajaan vuoden, voidaan sitä pitää jo nyt menestystarinana. Joulukuun 19. päivänä 2006 Slovenia tilasi sen ensimmäiset sarjaversiot.

Kehittyvää jalkaväkeä esitellessä jää varsin usein taustalle se materiaalialan työ, jolla mahdollistetaan järjestelmien koulutus sekä turvallinen käyttö niin kotimaassa kuin kan-

sainvälisissä operaatioissakin. Viimeisenä parina vuonna on noussut voimakkaasti esiin kolme kokonaisuutta, joihin jäljempänä paneudutaan hieman tarkemmin. Taisteluosastojen varustaminen on vaatinut merkittävän teknisen lisäselvityksen sekä kulje-

tus- että varastointiluokituksen osalta. Koulutuskustannusten kasvu uusien järjestelmien myötä ravisuttaa jo vanhojenkin koulutusohjelmien perusteita. Kolmas haaste, järjestelmien kustannus-tehokkuudeltaan optimoitu käytöstä poistaminen, on tullut ehkä yllätyksenä monille.

MATERIAALIHANKKEET JA NEMO

Lähipanssarintorjuntahankkeessa ovat loppusuoralle edenneet tämän hetken kaksi parasta järjestelmää, englantilaisvalmisteen NLAW-ohjusjärjestelmä ja saksalaisvalmisteen Panzerfaust-sinkojärjestelmä. Käytössämme oleva Apilas on teknisesti vanhentunut taistelupanssarivaunujen torjunnassa, erityisesti niiden reaktiivisäpanssaroinnin seurauksena. Hankkeen myötä tavoitteena on korvata poistuvaa suorituskykyä lähivuosina, mikäli rahoitus järjestyy.

Vertailussa olevat järjestelmät poikkeavat merkittävästi toisistaan. NLAW-järjestelmän ohjus lentää panssarivaunun yli ja vaikuttaa vaunun ohuemman kattorakenteen kautta. Siten sen käytettävyys eri ampumatilanteissa on laajempaa kuin vaunun runkoon vaikuttavalla tandem-taistelukärjellä varustetulla kilpailijallaan. Lisäksi ohjuksen yli 600 metrin kantama on noin 20-30 %

Lähipsthankeessa ovat englantilaisvalmisteen NLAW-ohjusjärjestelmä (ylempi kuva) ja saksalaisvalmisteen Panzerfaust-sinkojärjestelmä.

Patria

www.patria.fi

Yksiputkinen, miehittämätön kranaatinheitintorni, Patria Nemo, on Patrian tuoteperheen uusi jäsen.

Patria Weapon Systems Oy, PL 18, 38201 Vuorimäki, Puh: 020 46311, fax 020 463 4239 www.patria.fi

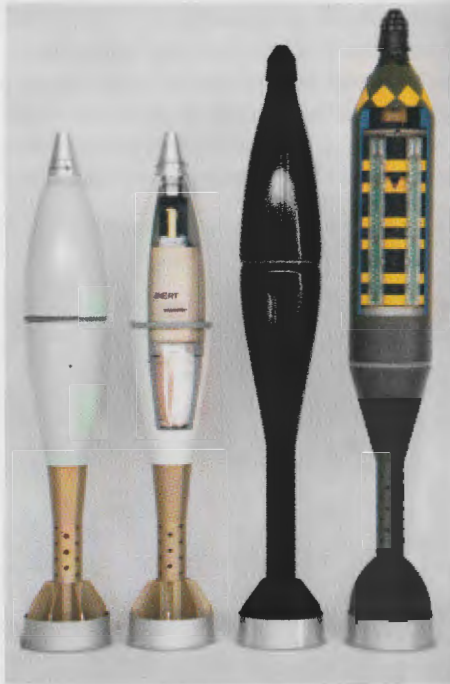

suurempi kuin sinkoaseella. Vertailua tasapainottaa Panzerfaustin halvempi hinta, jolloin hankittavien järjestelmien määrä tulisi olemaan suurempi. Lisäksi järjestelmän ammusperheen myötä on sinkopartiolle mahdollista antaa esimerkiksi bunkkerien ja asutuskeskusten rakenteiden tuhoamistehäviä, mikä puolestaan monipuolistaa sen käytettävyyttä.

Keväällä suoritettavien kenttäkokeiden jälkeen ovat viimeisetkin kokeilutulokset käytettävissä. Monikriteerimenetelmällä on painotettu eri ominaisuuksien keskinäistä suhdetta. Samoin on mitattu ja arvioitu järjestelmien hyvyksiä. Kaikki perusteet hankintasuositukselle ovat siten olemassa.

Lähipuolustusheitinjärjestelmän erityisenä vaatimuksina ovat asejärjestelmän keveys, helppokäyttöisyys, tehokkuus ja luotettavuus. Heittimellä tulisi voida ampua vaadittavien sirpale- ja harjoituskranaattien lisäksi savu-, infrapuna- ja valokranaatteja. Kansainvälisten tehtävien vuoksi olisi eduksi, jos ammusperheeseen sisältyisi myös ääni- ja kyynelkaasukranaatit. Lisäksi asejärjestelmällä on kyettävä ampumaan esteen yli vähintään 50 metrin, mutta mielellään jopa 800 metrin etäisyydelle. Sen sijainti ei saisi paljastua äänen eikä suuliekin perusteella.

Heittimet ovat yleensä moniputkisia kannettavia järjestelmiä. Ne on mahdollista kiinnittää ajoneuvojen omasuojajärjestelmiksi. Putkien suuntauseroilla aikaansaadetaan peitto, joka on optimoitu yksittäisten heitteiden vaikutusalueiden mukaisesti. Eräs tällainen järjestelmä oli tuote-esitelyssä Santahaminassa jo vuonna 1992. Ranskalaisen Ruggieri nimisen yrityksen markkinoimaa Spider-järjestelmää testattiin lähinnä sirpale- ja savuvaikutuksen osalta niin maa- kuin Pasi-asenteisena. Havain-

Raskaan kranaatinheitin uusin ammusperhe, savu-, valo-, sirpale- ja kuorma-ammus. (Kuva: Patria).

not olivat jo tällöin varsin positiivisia, mutta puolustusjärjestelmässä ei nähty niin suurta aukkoa jalkaväkimiinojen ja kevyiden heittimien välissä, että hankintoihin olisi kohdennettu varoja. Nyt tilanne on toinen tehtyjen poliittisten päätösten seurauksena.

Meneillään olevan STALVA-tilausvaltuuden tarkoituksena oli erityisesti kehittää uudenaikaisia ampumatarvikkeita tykistöille ja kranaatinheittimistöille tai hankkia niiden kotimaisen valmistuksen edellyttämät tietotaito. Raskaan kranaatinheitin osalta tämä tarkoitti kattavaa perinteistä ampumatarvikeperhettä savu-, valo-, sirpale- ja kuorma-ammukseen. Vaatimuksena oli

niiden soveltuvuus perinteisille heittimille ja erityisesti AMOKSEN ampumatarvikkeiksi.

Sirpalelaukauksen tärkeimmät vaatimukset ovat noin 10 kilometrin kantama ja 30 % sirpaletehokkuuden lisäys perinteiseen kranaattiin verrattaessa. Sytyttimenä tulitaisiin käyttämään herätesytytintä mutta myös iskusytyttimen tulee olla yhteensopiva. Valoammuksen osalta tilaus kohdistui jo käytössä olevan ammuksen jatkohankintaan siten, että samalla syntyy valmius tehdä kokoonpano kotimaassa. Ulkomaista tuotantoa on ammuksessa enää sen valokapseli laskuvarjoineen. Savuammuksen osalta tilanne on lähes valoammuksen kaltainen eli kokoonpano kotimaassa Nammo Vihtavuorella ja IR-savukapselit ovat ulkomaista tuotantoa. Savu- ja valoammusten profiilit ovat lähes identtisiä. Molemmista on käytössä olevan sirpalelaukauksen kotimainen panosjärjestelmä. Kranaateissa on aikasytytin, joka pienten räjäytyspanosten avulla katkaisee ammuskuoren noin 400 metrin korkeudella. Valokapseli vajoaa hiljalleen laskuvarjon varassa kun taas savuammuksen kolme erillistä savukapselia putoavat sellaisenaan maahan. Kuorma-ammus on espanjalaisen Instalazan valmistama ammus. Se on jatkokehitetty meilläkin testikäyttöön 80-luvun loppupuolella ostetusta ESPIN-nimisestä kuorma-ammuksesta. Erityisesti on pyritty kehittämään tytärkranaattien luotettavuutta niin toimintavarmuuden kuin itsetuhonkin osalta, sillä ovathan suutarit kuorma-ammusten keskeisin ongelma taistelulentäällä. Kotimaisuusaste on ammusperheen pienin, sillä vain metalliosat toimittetaan Patrialta.

TAISTELUOSASTOJEN MATERIAALINEN VALMISTELU

Suomi on rauhanturvaamisen suurvalta, kuten hyvin usein meillä on tapana todeta. 50-vuotisen YK-historiamme aikana olemme voineet tehdä operaatioihin osallistumis päätökset itsenäisesti ja tapauskohtaisesti. Tällöin olemme voineet myös päättää, millaista joukkoa ja millaisella materiaalilla varustettuna tarjoamme joko YK:n, EU:n tai NATOn käyttöön.

Tämän kirjan ilmestymishetkellä tilanne on toinen. Olemme mukana kahdessa EU:n taisteluosastossa. Toinen näistä, saksalais-hollantilais-suomalainen taisteluosasto on parhaillaan päivystysvuorossa. Vuoden kulluttua on vuorossa virolaisilla täydennetty pohjoismainen taisteluosasto.

Sotilaallinen suunnittelu ja valmistelu tarvitsee lähtökohdatietoja tai -oletuksia. Eräs julkisuudessa ollut tieto mahdollisesta taisteluosaston operaatioalueesta oli ympyrä, jonka säde olisi 6 000 kilometriä ja sen keskipisteenä Bryssel. Alue sisältää sekä arktisen Grönlannin että keskeisen Afrikan alueet. Kun vielä huomioidaan, että etujoukon osalta nopeus on valttia, niin ilmailukultaisuus on eräs suunnittelun lähtökohdist. Näistä reunaehdoista kun johdettiin vaatimukset materiaalin luokitukselle, niin havaittiin työtä olevan tehtävänä, ennenkuin joukko on varustettuna uudentyyppisiin olosuhteisiin hyväksytyllä materiaalilla

Perinteisesti Suomi on materiaalihankinnan yhteydessä asettanut käyttölämpötilavaatimuksiksi + 40 astetta olosuhteidemme perusteella. Usein erityisesti ulkomailta hankittujen tuotteiden haasteena on ollut toimintavarmuus kylmissä olosuhteissa ja vaatimusta on jouduttukin alentamaan toisinaan

noin 30 pakkasasteeseen. Samoin ilmakuljetuskelpoisuutta ei ole pidetty useinkaan vaatimuksena.

Ohessa eräitä parin viime vuoden aikana tehtyjä toimenpiteitä, joilla on varmistettu materiaalin soveltuvuus taisteluosastojen käyttöön.

– Räjähävä materiaali on uudelleen testattu korkeissa lämpötiloissa ja ilmakehän korkeusolosuhteissa, tai eräissä tapauksissa on valmistajalta haettu lisädokumentaatiota jo tehdyistä olosuhdetesteistä (Tavoitteena kuljetus-, kenttävarastointi- ja käyttölämpötila -46...+71°C. Joissain tuotteissa käyttölämpötila on rajoitettu joko 58°C tai 63°C). Tuotteille on haettu Pääesikunnalta uusien testattujen olosuhteiden mukaiset laajennetut luvat.

– Hermeettisissä pakkauksissa olevat tuotteet on uudelleen pakattu tai pakkaukset on jouduttu rei'ittämään ilmakuljetuskelpoisuuden saavuttamiseksi.

– Räjähävä materiaali ja pakkauslaatikot on hyväksytty maa-, rautatie-, meri- ja ilmakuljetusmääräykset täyttäväksi. Pakkausmerkinnät on uusittu siten, että ne ovat uusien luokitusten mukaiset sekä täyttävät myös mahdollisen välivarastointimaan, kuten Saksan kansalliset vaatimukset. Pakkauksille saadut tyyppihyväksyntätodistukset on käännetty englannin kielelle.

Lisäksi on selvitetty lukuisia muita yksityiskohtia jäljelle jääneiden haasteiden ratkaisemiseksi. Onko korvaavia tuotteita hankittavissa testejä läpäisemättömien tilalle? Voidaanko materiaalia varastoida ilmastoiduissa varastoissa maksimilämpötilojen estämiseksi?

Joitakin haasteita on vielä lopullisesti ratkaisematta jälkimmäisen taisteluosaston osalta. Erityisesti raskaan kranaatinheitti-

men ampumatarvikkeet ovat muodostaneet ongelman, jota edellisessä luvussa mainitut uudet STALVA-tuotteet eivät ehtine poistamaan. Sirpalelaukauksen osalta räjähdysaine (TNT) on yllättäen alkanut pursuamaan jo 71 asteen lämpötilassa, vaikka TNT:n jäähdytyspiste on tätä korkeampi. Luokituksen kannalta ratkaisu on löydetty tiukemmillä kärkitulpilla. Avoimena kysymyksenä on edelleen, että onko kranaatti turvallinen ampua tai millä toimenpiteillä turvallisuus tulee varmistaa, jos sytyttimen kierteisiin on kuivunut vähääkään räjähdysainetta. Savuammuksen osalta sen nykyinen pohjasytytin ei kestä 12 metrin pudotuskoetta. Uusi pudotuskoe jäykemmällä sytyttimen jousella on suunniteltu suoritettavaksi ensi syksynä.

Pääosa mittavasta urakasta on saatu tehtyä. Viimeistenkin auki olevien kysymysten ratkaisemiseksi on vielä lähes vuosi aikaa. Vaikka edellä kuvattu työ tehty taisteluosastojen varustamisen vuoksi, voidaan laajemman turvallisuustestauksen lisäävän estestään jo erinomaisella tasolla olevaa käytöturvallisuuttamme. Lisäksi kansainvälisten standardien mukaan tehty laajat testit tukevat kotimaisen puolustustarviketeollisuuden vientimahdollisuuksia.

KOULUTUSKUSTANNUKSET

Toimintamenomäärärahojen riittävyys koulutusampumatarvikkeiden hankkimiseksi on ollut koetuksella viimeisten vuosien aikana. On jouduttu syömään kuormasta. Nyt tämä kehitys on tullut tiensä päähän. Enää ei ole mahdollista ottaa käyttöön materiaalia varauksesta kulutusosastojen ja ampumasuunnitelmien mukaisen koulutuksen mahdollistamiseksi.

Syytä tähän kehitykseen on monia. Viimeisin tilausvaluutus, jolla hankittiin pel-

kästään ampumatarvikkeita niin rauhan ajan koulutukseen kuin varausmateriaaliksi, ajoittui 90-luvun alkupuoliskolle. Samaan aikaan toteutui myös niin sanottu Saksan kauppa. Sen ansiosta tykistön ampumatarvikkeita ei ole juurikaan tarvetta hankkia koulutukseen lähitulevaisuudessa joitakin osaelementtejä kuten sytyttimiä ja panoksia lukuun ottamatta. Koulutuskulutuksen mukaiset ohjukset on perinteisesti hankittu järjestelmähankinnan yhteydessä, joten ne eivät ole olleet rasittamassa toimintamenomäärärahakehystä.

Muiden koulutusampumatarvikkeiden vuosittainen hankintakustannus on noin 15 miljoonaa euroa. Esimerkiksi jokamiehen aseena tunnetun kevyen kertasingon harjoitusrakettien kulutuskiintiö on ollut lähes 90 000 kpl vuodessa, keskimäärin siis vain 3 rakettia mieheen. Hankintakustannuksena tämä tarkoittaa noin 3 miljoonaa euroa. Tähän meillä ei ole enää varaa, vaan kulutusosasto on jo aloitettu tarkistamaan alaspäin siten, että löydetäisiin pysyviä säästöjä.

Käyttö- ja kunnossapitokustannukset seuraavat materiaalin hankintahinnan kehitystä eli kasvavat huomattavasti yleisen hintatason nousua nopeammin. Toinen oravanpyörää kiihdyttävä tekijä on lisäksi joukkotuotanto, niin kannatettava asia kuin se kokonaisuutena ottaen onkin. Jos tarkastellaan esimerkiksi valmiusyhtymää, joka kouluttaa noin 3 000 varusmiestä vuodessa. Joukkotuotettava prikaati on teoreettisesti tarkasteltuna sijoituskelpoinen kahdessa vuodessa. Todellisuudessa tämä aika on 2-3 kertainen, joten keskimäärin 25 vuotiaat reserviläiset ”jatkosijoitetaan” – vaikkapa telakuorma-autokalustoinen jääkäripataljoona jalkaväkipataljoonaksi ja AMOS-miehistö kevyeksi heitinryhmäksi.

Hidastamalla joukkotuotantorytmiä ja pitämällä koulutettujen ammatitaitoa yllä kertausharjoituksin, olisi koulutuskustannuksissa saavutettavissa merkittäviä säästöjä. Keskeisimpänä haasteena onkin, kestääkö imagomme tämän? Seurauksenahan olisi, että uudet jalkaväen lippulaivajärjestelmät olisivat ajoittain kokonaisuudessaan varastoissa. Valmiusyhtymien joukkotuotannossa olisi esimerkiksi jalkaväkiperiö, jonka kuorma-autoin varustetut joukot olisivat ”pääesiintyjä” vaikkapa omaistenpääväen taistelunäytöksissä.

Toinen lisäkeino säästöjen löytämiseksi olisi harjoitusten kriittinen arviointi siten, että esimerkiksi 10-20 prosenttia niistä olisi toteutettavissa muilla kuin taisteluajoneuvoilla. Ajokilometrit ovat tunnetusti merkittävästi halvempia pyöräajoneuvoilla kuin mitä tela-alustaisella. Karkeana nyrkissäntönä voidaan pitää, että kumiteloilla liikkuvien telakuorma-autojen käyttökustannukset ajettua kilometriä kohden ovat viisinkertaiset ja teloilla liikkuvien panssaroitujen ajoneuvojen viisikymmenkertaiset esimerkiksi PASI:in verrattuna. Jos pääomakustannukset huomioidaan vertailuun mukaan, suhde karkeasti ottaen puolittuu.

KÄYTÖSTÄPOISTAMINEN

Valtioneuvoston vuoden 2004 selonteossa asetettiin sodan ajan vahvuudeksi 350 000 miestä. Sen myötä tultiin tilanteeseen, jota ei oltu koettu koskaan aiemmin. Materiaalia oli varsin paljon yli joukkojen tarpeen. Ylijäämämateriaalin hallittua ja riittävän nopeaa hävittämistä varten perustettiin maavoimiin oma projektinsa, niin sanottu käytöstäpoistamisen projekti. Siihen osallistuvat kaikki eri vastuutahot käyttäjistä järjestelmävastuuorganisaatioihin. Pääesikun-

nassa tehtyjen päätösten mukaisesti tullaan viimeistään vuoden 2007 loppuun mennessä hävittämään muun muassa

- 240 taistelupanssarivaunua (T-72, T55M ja T-54),
- 180 kuljetus- tai rynnäköpanssarivaunua (BTR 60 ja BMP-1),
- yli 200 kettätykkiä (152H55 ja 130K54),
- rynnäkkökivääreitä,
- 120 mm kranaatinheittämiä, sekä
- 23 mm ilmatorjuntakanuunoita.

Asejärjestelmien ampumatarvikkeiden osalta aikataulu on merkittävästi hitaampaa. Vaikka hävittämiskapasiteetti on maksimitu niin Pokassa kuin Ähtärin Asevarikolakin, työ jatkuu vielä ensi vuosikymmenellä.

Miksi edellä mainitut jalkaväen materiaalinimikkeet ovat joutuneet sitten tälle poistettavien listalle?

T72 -panssarivaunujen modernisointitutkimus käynnistettiin vuonna 1992. Usko kaluston käyttöön pitkälle tulevaisuuteen eli vahvana. Niinpä niitä hankittiin lisääkin Saksan kaupan yhteydessä, jotta vanhemmasta vaunukalustosta voitaisiin luopua. T72:n modernisointimahdollisuudet 2000-luvun taistelukentän olosuhteisiin osoittautui varsin haasteelliseksi ja kustannustehokkuudeltaan kyseenalaiseksi ratkaisuksi. Myöhemmin tutkimukseen liitettiin vaihtoehtoksi mahdollisuus hankkia käytettyjä panssarivaunuja, mikä tulikin tutkimuksen suositukseksi. Leopard -kauppa allekirjoitettiin vuonna 2001, joka samalla sinetöi päätöksen T72 -kalustosta luopumisesta, ainakin pääosiltaan.

Merkittävimmät säästöt saadaan aikaan, jos tietystä kalustosta voidaan luopua koko-

naisuudessaan. Tällöin voidaan poistaa kaikki järjestelmän koulutukseen ja kunnossapitoon liittyvät elementit. T72 -panssarivaunu on tästä hyvä esimerkki. Koulutusvälineistö eri simulaattoreineen voidaan hävittää ja samalla tilat kohdentaa uuden kaluston tarpeisiin. Varaosista ja kunnossapitoon liittyvistä järjestelmäkohtaisista koneista ja laitteista voidaan luopua. Osaamista ja ammattitaitoa ei ”kurssitarjottimen” eikä huoltolaitostenkaan osalta tarvitse ylläpitää ja siten henkilöstöresurssit on aidosti kohdennettavissa uusiin tehtäviin.

Muiden poistettavien järjestelmien osalta selkeää korvaavaa järjestelmää ei ole hankittu ehkä CV9030 -taisteluaajoneuvoja lukuun ottamatta. Yksiselitteinen syy on edellä mainittu joukkojen merkittävä vähentäminen sodan ajan kokoonpanosta, josta maavoimien osuus on noin 60 000 sotilasta. Rynnäkkökiväärien ja raskaiden kranaatinheittimien osalta kyettiin poistamaan vanhimmat mallit kokonaisuudessaan varauksesta eli venäläisvalmisteiset 7,62 RK 54 ja 120 KRH 38. Siten mallikirjoa kyettiin pienentämään kyseisten sotavarustenimikkeiden osalta.

Mitä sitten on tapahtunut tai tulee tapahtumaan tälle hylätylle asemateriaalimassalle. Pääosin ensimmäinen toimenpide on niiden evakuointi järjestelmävastuuvarikkoon. Siellä sotamuseolle ”korvamerkitään” heidän haluamansa yksilöt. Tämän jälkeen otetaan järjestelmistä talteen ne varaosat ja varusteet, jotka ovat käyttökelpoisia jäljelle jäävälle materiaalille ja joista on puutetta. Seuraavaksi pyritään myymään materiaalia hallinnonalan määräysten ja päätösten sallimissa puitteissa taloudellisen tuloksen optimoimiseksi. Viimeisin hävittämistoimenpide on jäljelle jääneen materiaalin myy-

minen romumetallina metalliyhtiölle, jolloin toteutuu ajatus panssarivaunujen ”takomisesta” auroiksi. Nykypäivänä aurojen tilalla sulatetuista panssarivaunuista ja tykeistä syntyy esimerkiksi ruokalusikoita tai vaikkapa tuulivoimaloiden siipiä.

LOPUKSI

Materiaalialalla haasteet ovat monipuolisia kuten edellä on kuvattu. Varsin usein taustalla on joko suoraan tai epäsuorasti taloudellisten resurssien niukkuus. Viime aikoina huoli on tuotu julki sekä puolustusministerin että puolustusvoimain komentajan suulla. On puhuttu selvästä puolustusbudjetin tasokorotuksesta teknisten asejärjestelmien muuta kehitystä nopeammasta kallistumisesta johtuen.

Tasokorotusta odotellessa kaikki toimenpiteet toiminnasta aiheutuvien kulujen kuriin saattamiseksi on toteutettava. Osa leikkauksista ja supistamisista kohdentuu vääjäämättä myös koulutukseen. On kyseenalaistettava perinteisiä toimintatapojamme. Onko harjoitusalueille taisteluajoneuvoin siirtymisiä vähennettävissä esimerkiksi käyttämällä heittokuljetuksia ja suunniteltu koulutus toteutettavissa kalustoa

kierrättämällä ja harjoituksen kulkua rytmittämällä? Missä määrin raskaan kranaatinheittimistön kovapanosammuntoja on toteutettavissa kevyen heittimen vanhoja sirpalelaukauksia käyttäen? Voidaanko siirtyä kaksiaserjestelmän käyttöön ennenkuin uusimmat rynnäkkökiväärimme on kulutettu loppuun? Näitä kysymyksiä on hyvä harjoitella jo nyt, sillä vastaukset ovat rahanarvoista tietopääomaa todelliseen tilaaja-tuottajamalliin siirryttäessä.

Vuoden päästä on Maavoimat aloittanut toimintansa Mikkeliissä itsenäisenä puolustushaaran. Maavoimien kehittämisen ja materiaalliseen valmiuteen sekä joukkotuotantoon ja operatiivisiin tehtäviin liittyvät asiakokonaisuudet ovat kaikki ensi kertaa yhden esikunnan vastuulla. Tämä helpottaa merkittävästi joukkotuotantoon liittyvien päätösten materiaalialalle aiheuttamien seurannaisvaikutusten kustannustietoista arviointia – ja päinvastoin. Jalkaväki suurimpana aselajina kantaa myös suurimman vastuun tämän arvioinnin toteuttamisessa. □

JALKAVÄEN KOULUTUS JA SIMULAATTORIT

KOULUTUSTAPAHTUMAN ELÄVÖITTÄJÄSTÄ KOHTI SODAN AJAN JOUKKOJEN SUORITUSKYVYN ARVIOINTIA

Jalkaväellä on käytössä kolme pääsimulointijärjestelmää: TASI (taistelijan simulaattori), KESI (komentaja- ja esikuntasimulaattori) ja KASI (kaksipuolisen taistelun simulointi). Vuoden 2005 Jalkaväen vuosikirjassa kuvattiin kattavasti kyseisten järjestelmien ominaisuuksia, kehitysnäkymiä ja mahdollisuuksia. KESISTÄ ja KASISTA ei ollut

TASIN käyttöä on pyritty tehostamaan entisestään, mutta kaluston käyttöaste on alentunut rikkoutumisista ja varaosien saatavuudesta johtuen. Simulaattoreita keskitetään siten, että järkevät noin komppanian vahvuiset harjoitukset mahdollistuvat. KESILLÄ on koulutettu useita sodan ajan esikuntia tai harjoitus-esikuntia. KASI on ollut käytössä vuonna 2005 Porin Prikaatin harjoituksissa ja vuonna 2006 laajemmin Läntisellä Maanpuolustusalueella. Vuonna 2007 KASIN käyttökokemuksia kerätään valtakunnallisesti siten, että koko järjestelmää kierrätetään Maavoimaesikunnan käskemän suunnitelman mukaisesti. Kokemusten saaminen on tärkeää, jotta järjestelmän tehokkaalle ja kustannustaloudelliselle jatkokäytölle saadaan kattavat perusteet.

kuitenkaan käyttökokemuksia edellisen kirjan kirjoitushetkellä. Tässä artikkelissa painopiste on simulaattoreista saaduissa kokemuksissa, joita on kerätty vuosina 2005–06.

Tämän artikkelin tuottamiseen ovat osallistuneet Maavoimaesikunnan lisäksi Maasotakoulu, Maanpuolustuskorkeakoulu ja Porin Prikaati.

Kirjoittaja, majuri Vesa Helminen palvelee Pääesikunnassa maavoimaosastolla koulutus- ja henkilöstösuunnittelusektorilla osastoesiupseerina.

Tavoitteena on löytää optimaaliset harjoitukset järjestelmien käytölle. Kokonaisuuden tulee palvella paremmin sodan ajan joukkojen suorituskyvyn arviointia 2010-luvulla.

TASIN VAKIINTUNUT ASEMA JA HYÖDYN IRTIOTTO

Taistelijan simulaattori on ollut puolustusvoimilla koulutusvälineenä käytössä 2000-luvun alkupuolelta saakka. TASIN elinkaari on arvioitu tällä hetkellä olevan noin puolessa välissä. Saatujen käyttökokemusten perusteella on pystytty lisäämään TASIN käytettävyyttä simulaattoriavusteisissa harjoituksissa, tuomalla mukaan TASIRAPIN (raportointiohjelma), paikannuksen ja johtamisjärjestelmät. Näillä toimenpiteillä saadaan TASISTA panos-/tuotos-suhteessa paras hyöty irti elinkaaren loppujaksolta.

TASIRAP on ollut puolustusvoimissa koulutusikäikässä laajemmin vuodesta 2005 lähtien. Muun muassa Maasotakoulun johtama Komppaniatutkimus tarvitsi tappiotietoa hyökkäyksien henkilökohtaisista tappioista aina taisteluosaston tappioihin asti sekä lisäksi tietoa vastustajalle tuotetuista tappioista. Tappiot sidotaan aikaan ja hyökkäystasoihin. Taisteluiden päätyttyä noin tunnin päästä ovat tappiotiedot käytettävissä numeraalisesti ja näyttöesityksenä. TASIRAP ei tarvitse erillistä tietokonetta tai vastaavaa, vaan se toimii TASI-järjestelmässä olevassa tiedonkeruukoneessa (kannettava PC). TASIRAPIN avulla tehdyt palautteen formaatit ovat kaikille samat ja karttojen liittäminen palautteisiin on helppoa.

Paikkatieto tuotetaan paikantamisjärjestelmällä, jolloin seurataan noin joukkueen suuruisia osastoja tai erillisiä ryhmiä. Henkilöpaikantimet kiinnitetään pääsääntöisesti joukkueiden erotuomareihin tai joukkueen johtajiin. Hyökkäysten aikana voidaan rakentaa palautteen karttaosiota valmiiksi vielä hyökkäyksen edetessä. Karttoissa käytetään taktisia merkkejä havainnollistamaan

joukkojen liikkeitä ja tapahtumia. Hyökkäykseen liittyvät kartat ovat valmiina hyökkäyksen päätyttyä noin viidentoista minuutin kuluttua.

Ensimmäistä kertaa taisteluharjoitukseen tuotiin tukevien aselajien johtamisjärjestelmät osaksi jalkaväen simuloitua harjoitusta. JOHLAA (johtamislaite) ja AHJOA (ammunnanhallintajärjestelmä) käytettiin vasta-asematoiminnan apuvälineenä tulenkäyttöön liittyen. Tulenkäytön kuvaamisen kannalta olennaisinta on saada iskemien paikkatieto ja iskemien vaikutushetki niiden kouluttajien tietoon, jotka ovat tulenkäyttöalueella tai sen läheisyydessä. Tieto iskemistä välitetään kouluttajille VIRVE-verkossa reaaliaikaisesti tulikomennon liittyen. JOHLA ja AHJO mahdollistivat reaaliaikaisen tulenkäytön harjoituksessa.

Tutkimusta varten kehitetyt ja käyttöön otetut lisälaitteet olivat samat mitä koulutus tarvitsi saadakseen tarvittavan hyödyn irti TASISTA. TASIRAP toi tarvittavan lisäarvon tappiotietoihin sen helppouden ja käytettävyyden ansiosta manuaalijärjestelmään verrattuna. Paikkatieto nopeutti palautteissa tarvittavien karttojen valmistamista sekä tietojen oikeellisuutta. JOHLAN ja AHJON käyttöönotto vasta-asematoiminnassa toi realistisemmän kuvan epäsuoran tulen osumatarkkuudesta. Tulevaisuudessa MATI-projektin (maavoimien tietojärjestelmä) tuoman johtamisjärjestelmän avulla voidaan tuottaa joukkojen liikkeistä saatu karttapalautte. Tähän liitetään TASIRAPISTA saadut tappiotiedot, mistä syntyy joukolle annettava palaute. Palautteen rakentaa esim. pataljoonan esikunnan henkilöstö käytössä olevien sodan ajan välineiden avulla. Samalla opitaan käyttämään sodan ajan joukon välineistöä tehokkaammin niin henkilökunnan kuin reserviläisen osaltakin.

TASIA käytettiin ennen Komppanian tutkimusta elävöittämiseen simuloimalla yksittäisen taistelijan ja joukon taistelutoimintaa taisteluharjoituksessa. Tappiotiedot saatiin käsiteltyä manuaalisesti paperilla.

Komppanian tutkimuksen jälkeen TASIA käytetään tehokkaammin hyväksi taisteluosaston kokoisissa harjoituksissa. Harjoitusten palaute on monipuolisempaa tutkimuksesta saatujen kokemusten perusteella. Tappiotiedot voidaan käsitellä koneellisesti.

TASIA tulee käyttää opittujen asioiden todentamiseen eikä uuden asian opettamiseen. Näin saadaan simulaattoreiden avulla paras oppimistulos. Koulutettava ei opi käyttämään järjestelmän heikkouksia hyväkseen, eikä tästä johtuen tule väärää oppimista. Lisäksi joukon koulutustasossa todettujen puutteiden korjaaminen on helpompaa ja ne kohdistuvat oikeisiin asioihin. Harjoituksien palautteissa on tärkeintä korostaa asioita, jotka eivät ole kunnossa ja vaativat korjausta. Hyviäkin suorituksia ei pidä unohtaa.

KESIN KÄYTTÖKOKEMUKSET JA KEHITTÄMINEN LÄHITULEVAISUUDESSA

Ensimmäiset kenttäkokemukset KESISTÄ

Komentaja- ja esikuntasimulaattorin hankintaprojekti päättyi ja järjestelmä otettiin koekäyttöön Maanpuolustuskorkeakoulun Johtamisen laitoksella kevättalvella 2005. Seuraavan vuoden alusta simulaattoria operoiva johtamisjärjestelmäryhmä siirtyi Taktiikan laitoksen organisaatioon. Riittävät tilat ja muut resurssit mahdollistivat siirtymisen varsinaiseen tuotantokäyttöön. Vuonna 2006 järjestettiin 10 johtoportaan

harjoitusta ja viisi sotakoulun omaa harjoitusta. Painopisteenä oli tärkeimpien joukkoyksiköiden esikuntien harjaannuttaminen sekä perus-, jatko- ja täydennyskoulutettavien upseerien opettaminen. Hankittu karttamateriaali mahdollisti ensimmäistä kertaa harjoitusten järjestämisen eteläisen Suomen lisäksi myös pohjoisessa Suomessa.

Jo hankintaprojektin aikana tehty päätös keskittää simulaattorijärjestelmän käyttö yhteen paikkaan osoittautui oikeaksi. Kallisarvoista aikaa ei ole kulunut järjestelmän siirtämiseen ja toimintakuntoon virittelyyn. Samalla laitteet ovat pysyneet toimintakuntoisina. Harjoitusjärjestelyt on kyetty pitkälti vakioimaan ja niukat henkilöstöresurssit on voitu käyttää optimoidusti harjoitusten liukuhinnamaiseen valmisteluun, läpivientiin ja jälkihoitoon. Myös Taktiikan laitoksen tutkimusryhmän sijoittaminen samaan rakennukseen on tuonut mukanaan aitoa hyötyä.

Teknisestä näkökulmasta Linux-pohjainen KESI on osoittautunut toimintavarmaksi ja joustavaksi järjestelmäksi. Käytön ehkä suurimmaksi haasteeksi on koettu harjoitusten valmisteluvaiheeseen liittyvä erilaisten organisaatioiden sekä lähtökohtalanteiden työläs luominen. Niiden määrittäminen vaatii paitsi riittäviä perusteita harjoitusjoukoilta myös kokemusta, näkemystä, aikaa ja tarkkuutta harjoituksen valmistelijalta. Yksittäisten asejärjestelmien tai joukkojen parametrit ovat jo pitkälti kohdillaan tarvitteiden hienosäätöä enää harvakseltaan.

KESI-harjoitukset ovat tavallisesti keskittyneet tehtyjen suunnitelmien testaukseen halutuissa olosuhteissa, kuten pataljoonan esikunnan ja sen alaisten johtoportaiden päätöksentekoon sekä tilanteenmukaiseen johtamiseen. Lisäksi on tehty erityistarkas-

teluja aselajien ja toimialojen näkökulmasta, esimerkiksi teemalla tiedustelu ja tulenkäyttö, tai huollon järjestelyt välitavoitteessa. Harjoituksiin on yleensä liittynyt kiinteästi maavoimien tietojärjestelmän (MATI) sovellusten kouluttaminen.

KESIN kattava palautejärjestelmä on saanut paljon positiivista palautetta. Käydyt taistelut tallentuvat yksityiskohtaisesti muistiin ja erilaiset tilastot tarjoavat mahdollisuudet monipuolisiin jälkitarkasteluihin. Harjoitusten suolaksi ovatkin usein muodostuneet lopuksi pidettävät palautetilaisuudet. Niissä ei ole etsitty voittajia tai häviäjiä, mutta etenkin tehdyistä virheistä on haettu oppia. Operaatioiden yksityiskohtainen tarkastelu ja syventävä keskustelu ovat tuoneet esille taistelujen kulminatiipisteet eli ratkaisuhetket tai -pisteet, jois-

sa tavallisesti johtamisen ja joskus sattumankin kautta on syntynyt selkeä käänne operaation toteutuksessa. Palauteaineisto on toimitettu harjoitusjoukoille jälkikäteen myös sähköisessä muodossa.

Virtuaalitaisteluista ei ole niinkään löydetty uusia joukkojen taktisia käyttöperiaatteita, mutta kylläkin vahvistettu jo olemassa olevia. Aloitteellisuus ja aktiivisuus sekä voimien ja vaikutuksen keskittäminen ovat edelleen usein mukana menestyksellisesti läpiviedyissä operaatioissa. Lisäksi ovat korostuneet muun muassa maasto- ja olosuhteanalyysi, komentajan taisteluaituksen ymmärtäminen sekä tilannetietoisuus, jatkuva tilanteen arviointi ja suunnittelun jatkuminen.

Kaikkein olennaisinta on, että järjestelmän käyttäjät, asiakkaat, ovat kokeneet

**Asiakas-
omistajuus
kannattaa!™**

**Suomalaista sähköä.
Suomalaista lämpöä.**

Lisää tietoa ja tarjouksen saat osoitteesta
www.vapo.fi

KESIN mielenkiintoiseksi, motivoivaksi ja myös kustannustehokkaaksi koulutusvälineeksi, jonka on koettu antavan harjoitukseen selkeää lisäarvoa. Erityisen antoisaksi on koettu kaksipuolisen sotapelin toteuttaminen, jossa lopputulosta ei ole valmiiksi käsikirjoitettu ja vastustajasta on voitu ottaa aidosti mittaa.

Tulevaisuuden simulointia – KESIN käytön kehittäminen

Vuoden 2007 tavoitteena on KESIN käytön tehostaminen järjestämällä vähintään 20 harjoitusta. Tutkimustoiminnan osalta keskitytään edelleen opiskelijoiden oppimätöiden tukemiseen, mutta tarvittaessa myös laajempiin tutkimushankkeisiin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan. Jatkossa selvitetään lisäksi viranomaisyhteistyön mahdollisuudet, kuten pelastushallinnon pelaaminen laajemmissa harjoituksissa. Lisäksi on todennäköistä, että kansainvälinen yhteistoiminta muiden samaa simulaat-

toria käyttävien valtioiden kanssa lisääntyy, esimerkkinä Saksan vuonna 2007 johtaman taisteluosaston operaatioiden valmistelut ja harjoittelu.

KESI-järjestelmän kehittämisen osalta voidaan pelkistetysti erottaa kaksi näkökulmaa. Ensimmäinen on nykyisen järjestelmän kehittäminen ja sen käytön edelleen tehostaminen. Kyseessä on oikeammin järjestelmän optimoitu ylläpito. Vuodesta 2008 lukien realistiseksi tavoitteeksi voidaan nykyisten henkilöstöresurssien perusteella asettaa noin 25 käyttöviikkoa vuodessa. Tämä edellyttää ainakin eri joukkojen harjoitustyyppien ja palautteenantomekanismien vakiointia. Kun kokemukset KESIN käytöstä lisääntyvät, harjoituksiin tulevat joukot pystyvät tarkemmin etukäteen määrittelemään opetustavoitteensa ja saamaan harjoituksista enemmän irti.

Ammattioperaattoreiden eli erikseen koulutettavien eri alajohtoportaiden perusyksiköitä ja toimialoja pelaavien tahojen, käytännössä uuden palkattavan henkilös-

KESI-operaattori työnsä ääressä.

tön, käyttö ei ole Suomessa jatkossakaan realistista. Sen sijaan, vapaaehtoisen reserviläispoolin kouluttamista kannattaa jatkaa ainakin tärkeimpien harjoitusten tarpeita ajatellen. Aikaa ja kustannuksia voidaan säästää, kun ammattisotilaat pääsevät harjoituksissa suoraan tehtäviinsä johtamaan joukkojaan varsinaisten johtamisjärjestelmien kautta. KESI-operaattoreiksi olisikin jatkossa kustannustehokkainta valita koulutettu, taktisesti ja teknisesti perusteet hallitseva motivoitunut reserviläisjoukko. Myös upseerikokelaiden käyttöä KESI-harjoituksissa kannattaa lisätä.

Toinen kehittämisen näkökulma liittyy mahdollisen seuraavan sukupolven järjestelmän hankintaan. Simulaattori, jolla pystyttäisiin konkreettisesti tukemaan esikunnan päätöksentekoprosessia, esimerkiksi vertaillen pelaamaan operaation toteuttamisen vaihtoehdot, olisi hyvä lisä komentajan työkalupakkiin. Seuraavan sukupolven järjestelmän suotavina ominaisuuksina voisivat olla esimerkiksi KESISTÄ puuttuvat äänihavainnointi, joukkojen moraalien taso sekä kolmiulotteinen kuva.

Maavoimapäällikön keskeinen vaatimus on se, että KESIN jatkokehittämiseen liittyy myös tietojärjestelmien ja -yhteyksien kehittäminen siten, että harjoitteleva sodan ajan esikunta kykenee toimimaan esimerkiksi perustajavaruskunnastaan käsin.

KASI – KÄYTTÖKOKEMUKSISTA KÄYTÖN OPTIMOINTIIN

Sovelluksista sodan ajan toimintojen analysointiin

KASIA voidaan perustellusti kutsua järjestelmäksi: kaikki järjestelmän ajoneuvomaalit, henkilökohtaiset maaliliivit ja

aset keskenään yhteensopivia ja vielä yhteydessä järjestelmän ytimeen, tiedonsiirtojärjestelmään. Verrattuna aikaisempiin maavoimien käytössä oleviin simulaattoreihin on astuttu huomattava askel eteenpäin. Kehitystä on tapahtunut mm. laitteiden koossa, laskimien suorituskyvyssä ja virtalähteiden kapasiteetissa. Esimerkiksi suoramunna-aseiden vaikutus on lisääntyneen laskentakapasiteetin myötä erittäin todenmukainen. Maalien tuhoutumiseen tai vaurioitumiseen on aseesta ja maalista riippuen suoritettu noin 350 000 laskennallista vaikutusarviointia.

Rynnäkkökivääriin ja muihin kiväärikaliiperisiin aseisiin kiinnitettävät laserlähettimet lähettävät ammuttaessa laserpulssin, joka sisältää koodattuna ampujan tunnuksen ja käytetyn ampumatarvikkeen. Käytössä on kuitenkin huomioitava se, että 1-suuntainen laserpulssi ei simuloi luodin lentorataa eikä lentoaikaa vaan kulkee valonnopeudella suoraviivaisesti suoraan maaliin. Tästä syystä 1-tiesimulaattorilla varustetut aset soveltuvat huonosti ampumakoulutukseen. Niillä ammuttaessa ei oteta ennakkoa vaan tähdätään suoraan maaliin. Tämä rajaa niiden käytön pääsääntöisesti taistelukoulutukseen. Tulevaisuuden yhtenä suurimmista haasteista simulaattoriteollisuudelle lienee kivääriaseisiin sopivien, riittävän pienien, halpojen, ja kenttäkäyttöön soveltuvien 2-tielähettimien kehittäminen.

Kertasinkojen simulaattoreilla ja panssarivaunujen simulaattorijärjestelmillä pystytään toimimaan kuten toimittaisiin oikeilla aseilla. Niiden 2-tiesimulaattorit simuloivat ammuksen lentoradan ja lentoajan. Järjestelmän sinkoaset ovatkin paitsi hyviä välineitä panssarintorjunnan toteuttamiseen niin erinomaisia välineitä käytettäväksi erikoiskoulutuskauden ja joukkokoulutus-

kauden ampumakoulutukseen. Simulaattoreiden suurimpia etuja ovat mahdollisuudet ampua käytännössä rajoittamattomia määriä laukauksia, jotka maksavat hankintahinnan jälkeen huomattavan vähän.

Panssarintorjunta-aseilla toimittaessa on myös huomioitava ja tunnettava oikean aseiden ominaisuudet. Maalin ollessa osittain piilossa kasvillisuuden takia pitää ampujan mieltää se, ettei kova ammuskaan tunkeudu räjähtämättä tai suuntavakavuuttansa menettämättä kasvillisuuden läpi. Lisäksi on muistettava, että aseilla on naamiovarmistukset. Lähemmäs ampuminen ei kannata, koska ammus ei maalissa toimi oletetulla tavalla. Sama pätee myös simulaattorisinkoihin, jotka toimivat ampujan kannalta kuten kova asekin. Lisäksi tulee ampujien muistaa, että jos kovaa asetta tai simulaattoria käsitellään liian kovakouraisesti eikä välitetä sen toimintakunnossa pysymisestä, se ei tilanteen tullessa välttämättä toimi.

Yleensä toimimattomuuden tai osumattomuuden takana onkin käyttäjän virheellinen toiminta. Tästä päästään eroon vain kouluttamalla aseiden oikeaa käyttöä.

Uutena omaisuutena KASSISA järjestelmään kuuluva tiedonsiirto mahdollistaa lähes reaaliaikaisen kaksisuuntaisen yhteyden jokaiseen sotilaaseen ja ajoneuvoon. Tiedonsiirto kattaa vähintään 10 x 10 km alueen, käytännössä kuitenkin esimerkiksi Säkylässä alue on suurempi johtuen harjusta, jonne voidaan sijoittaa vastaanottimet korkeisiin maastonkohtiin. Kaikki pelaajat eli taistelijat ja ajoneuvojen maalilaitteet on varustettu paikannuslaitteella (DGPS), minkä avulla ne paikantavat oman paikkansa noin viiden metrin tarkkuudella.

Pelaajat ilmoittavat tiedonsiirtoverkon välityksellä johtokeskuksen tietokoneille käytännössä kaiken mitä taistelukentällä on tapahtunut. Kaikki ampumatapahtumat, osumat, osumien vaikutukset, paikan muu-

tokset, tappiot yms. ovat tiedossa johtokeskuksessa muutaman sekunnin viiveellä.

Taistelukentän ilmiöiden simuloinnissa pystytään kuvaamaan myös aluevaikutteisten asejärjestelmien tulenteho. Näitä ovat epäsuora tuli, miinoitteet ja taisteluaineet. Näiden asejärjestelmien teho on syötetty järjestelmän tietokantaan.

Epäsuoran tulen simuloinnissa erotuomareiden välittämä tulenkäyttö aktivoidaan johtokeskuksesta, jolloin tiedonsiirtoverkko lähettää radiolla simulaattoreille tiedon kranaattien räjähdyspaikoista. Paikkatiedon avulla simulaattori laskee ensin onko se asevaikutuksen alueella, minkä jälkeen tietokannan tuhoutumis- tai haavoittumistodennäköisyyksien perusteella laskee itselleen osuman aiheuttamat vaikutukset. Vaikutukseen vaikuttaa myös se, onko pelaaja asetettu kaivautuneeksi, makuuasennossa, käyttäkö kypärää ja onko sirpaleliivi asetettu suojavälineeksi. Kaikkiaan epäsuoran tulen ja miinoitteiden simuloinnissa siirtyy tuhansia radioviestejä ja maalilaskimissa lasketaan satoja vaikutuslaskuja lyhyessä ajassa.

Miinoitteet ja saastuneet alueet luodaan karttapohjalle erotuomareiden välittämänä kun joukko on rakentanut miinoitteen tai alueelle on käytetty taisteluaineita. Miinoitetulle alueelle määritellään miinatyyppit, miinoitteen estearvot ja sirotemiinoitteisiin liittyvät aktivoitumisajat. Saastumisten kohdalta määritellään taisteluaineet, niiden tyyppi ja pysyvyys. Järjestelmään asetetun tuulen suunnan ja nopeuden perusteella saadaan saastunut alue siirtymään todellisen sään mukaan alueella. Pelaaja aktivoi vaikutuslaskelmat automaattisesti, kun se oman paikkatietonsa perusteella on alueella, jolle on määritetty miinoite tai saastuminen. Samalla tapaa voidaan asettaa simuloituja

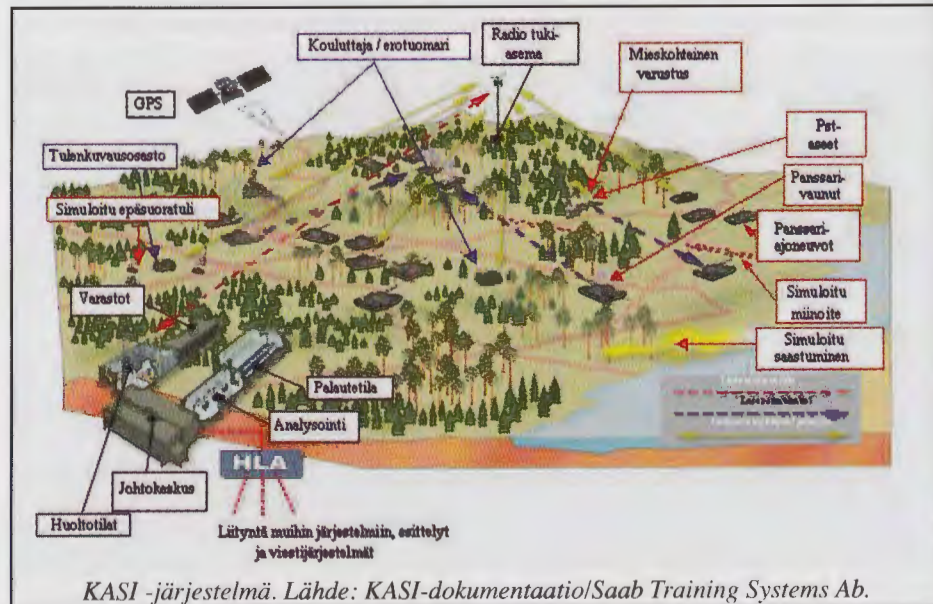
esteitä ja vaikka rajat, joiden sisällä pelaajien on pysyttävä.

Lääkintämiehet on varustettu kenttälääkintäsimulaattoreilla, joilla voidaan simuloida lääkintätoimenpiteiden vaikutus maaliliiveihin. Osuman saaneen taistelijan tila heikkenee osuman perusteella määritellyllä vauhdilla, ja jos potilas ei saa lääkintähoitoa riittävän ajoissa seuraa tilan muuttuminen haavoittuneesta kaatuneeksi. Lääkintämiehen simulaattorilla maaliliivin syöttämät oikeat hoitotoimenpiteet vaikuttavat elintilan heikkenemisenopeuteen hidastavasti ja potilas ennätetään evakuoida hoitoketjussa parempaan hoitopaikkaan, jossa hoitoa jatketaan edelleen kenttälääkintäsimulaattoreilla.

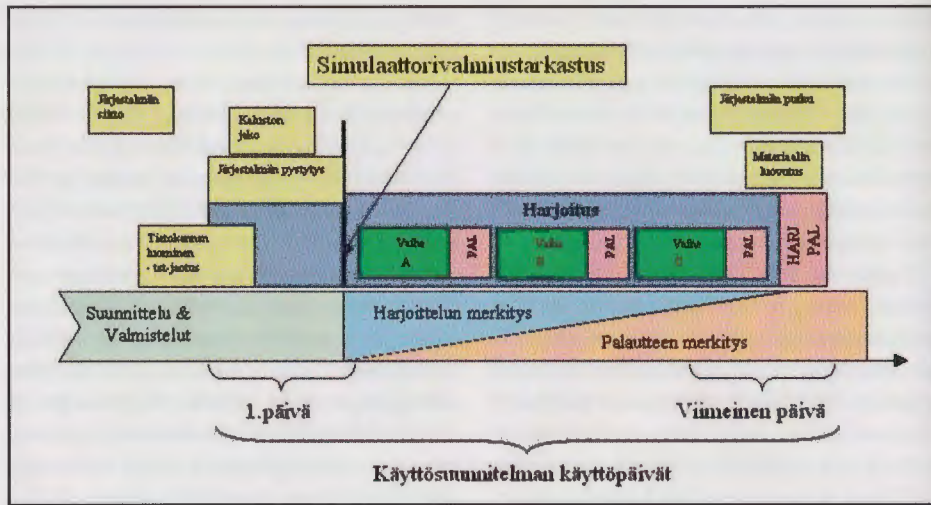
Kehittyneet tekniikka ei poista kouluttajien ja tulenkuvaaajien tarvetta eikä edes vähennä heidän työtään varsinkaan, jos harjoituksen simulaattoritoimintaa ei suunnitella huolella. Kuitenkin KASI tarjoaa entistä paremmat mahdollisuuden tarjota koulutettaville mahdollisuuksia ratkaista tilanteita ympäristöstä ja simulaattoreiden ilmaisista tulevien kuvausten perusteella. Tämä korostuu varsinkin joukon koulutuksen loppupuolella.

Simulaattoriharjoituksista

Simulaattoreiden täysimääräinen hyödyntäminen harjoituksissa vaatii runsaasti suunnittelua ja valmisteluja ennen harjoituksen alkamista. Harjoitusten rakenteessa pitäisi ottaa jo suunnitteluvaiheessa huomioon simulaattorijärjestelmän edut ja rajoitukset. Simulaattorit eivät saa kuitenkaan nousta itsetarkoitukseksi harjoituksissa. Yksityiskohtia suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että järjestelmän toiminta ei haittaa tavoitteen saavuttamista.

Esimerkki harjoituksen rakenteesta käytettäessä simulaattoreita.

Harjoituksen jakaminen opetustarkoituksen mukaan sopiviin osakokonaisuuksiin auttaa tavoitteiden saavuttamisessa. Tällöin hyödynnetään simulaattoreiden toiminnallisia ominaisuuksia ja palautemahdollisuuksia. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisen osion jälkeen pidetään palautetilaisuus.

Harjoituksessa tapahtumien ja siitä annetun palautteen pitää vaikuttaa harjoituksen kulkuun. Kaksipuolinen harjoitus antaa parhaan tuloksen silloin, kun molemmilla puolilla on mahdollisimman suuri toiminnanvapaus. Johtajat johtavat omaa joukkoaan parhaan kykynsä mukaan ja kouluttajat tukevat heitä tarvittaessa. Vaadittavat rajoitukset annetaan ylemmän johtoportaan käskynä, jotta tilanteenmukaisuus harjoitteessa säilyy. Harjoitus keskeytetään sopivaan kohtaan, josta voidaan jatkaa suunnitelmassa eteenpäin tai palata tekemään sama suoritus hiekan mukautettuna uudestaan.

KASI-järjestelmän käyttö harjoituksissa vaikuttaa niiden läpivientiin suuresti. Enää

ei voida tehdä ”niin kuin ennen” ja käyttää samaa harjoitus suunnitelmaa päivitettyinä. Suurimman muutoksen tähän on tuonut palautteenannon mahdollisuuksien parantuminen.

Ymmärtämällä oppimaan

Palaute on tärkeä oppimisen apuväline varsinkin jos palautteen sisällön avulla voidaan osoittaa koulutettaville selvästi ja perustellusti toiminnan seuraukset. Yksi uuden tekniikan tuoma uudistus on palautteenannon nopeutuminen harjoitusten jälkeen. Tapahtumat kerääntyvät automaattisesti koko harjoituksen ajan ja niitä voidaan työstää palautteen muotoon jo harjoituksen aikana, jolloin palautetilaisuudet voidaan pitää nopeasti harjoituksen tai vaiheen jälkeen. Palautteessa voidaan näyttää ja raportoida joukon suorituksia aina koko harjoitusjoukon liikkeestä karttapohjalla yksittäisen sinkomiehen osumaan ja sen vaikutukseen.

Palautteeseen voi kuulua myös ampuamatulosten esittäminen, videokuvaa harjoituksesta ja komentoradioverkon nauhoitettua liikennettä.

Palautteeseen voidaan liittää analysoituja kuvaajia ja tuloksia tukemaan päätelmiä taistelun kulusta ja tekijöistä, jotka ovat tehtävän toteuttamisen kannalta tärkeitä. Niiden perusteella voidaan usean harjoituksen jälkeen tarkastella sitä, onko joukoille koulutettu asiat oikein vai pitääkö muuttaa joitakin asioita.

Harjoitustulosten analysoinnissa piilee kuitenkin myös mahdollisuus joutua harhailelle. Simulaattorien tekemät vaikutukset harjoitusjoukkoon ovat loppujen lopuksi tekniikasta riippuva, mahdollisimman hyvät jäljitelmä todellisuudesta. Vaikutukset perustuvat ihmisten tekemiin määrittelyihin parametrien, osumakuvioiden, läpäisyjen ja tulen tehon osalta. Simulaattoreiden tuottama tulos on aina simulaattoritulos, jossa on epätarkkuuksia ja yleistyksiä.

Tulevaisuus tulee näyttämään sen, miten tätä vahvennetun komppanian vastaan vahvennetun joukkueen kaksipuoliseen taisteluun tarkoitettua järjestelmää tullaan käyttämään ja kehittämään varusmies- ja reserviläiskoulutuksessa – kenties osana integroitua maavoimien simulointiperhettä, jossa uusilla ja vanhoilla simulointijärjestelmillä saadaan aikaan toisiaan tukevia johtopäätöksiä joukkojen kehittymisestä kohti sodan ajalta edellytettävää osaamista.

LOPUKSI

Jalkaväki, osana maavoimia, on 2010-luvulle tultaessa kerännyt suomalaisissa olosuhteissa tarvittavan informaation siitä, miten käytössä olevia simulaattoreita voidaan ja tulee käyttää optimaalisesti. Mikään

käytössä oleva järjestelmä ei kuitenkaan poissulje toisen järjestelmän tarvetta. Haasteena säilyy pikemminkin se, miten vanhentuvan kaluston korvaaminen uudishankinnoilla kyetään toteuttamaan siten, että sodan ajan joukkojen koulutukseen ei tule notkahdusta. Kyse on siis siitä, mitä vastaavia välineitä tarvitaan lisää ja toisaalta, mitä uusia välineitä tai ominaisuuksia simulointijärjestelmiin tarvitaan kerääntyneen kokemuspohjan perusteella lisää. Tämä määrittelyprosessi on ollut ja tulee olemaan muutaman lähivuoden keskeinen sodan ajan joukkojen oppimisympäristöön liittyvä kehittämiskohde, mikä edellyttää myös merkittäviä taloudellisia panostuksia.

Tulevaisuuden sodan ajan osaamista simuloivaa oppimisympäristöä voidaan visioida monella eri tavalla. Eräässä hypoteettisessa mallinnuksessa voisi kohti 2020-lukua tultaessa olla samassa harjoituksessa toimivia joukkoja, esikuntia ja pelattavia joukkoja tai esikuntia, jotka käyttävät kehittyneessä tiedonsiirto- sekä viestijärjestelmässä kaikkia tässä artikkelissa mainittuja simulointijärjestelmiä tai niiden pohjalta hankittuja uudisversioita. Tällöin ei muun muassa harjoituspaikka ja simulaattorivälineistön määrä, kunto tai ikä ole merkittävää – merkittävää on sodan ajan joukkojen todenmukaisesti opeteltu toiminta rauhan ajan harjoituksessa, jossa jokaisella simulointijärjestelmällä on oma räätälöity roolinsa ja joukolla sille kuuluva varustus johtamisyhteyksineen. □

Etsitkö kotia?
Koti kuten haluat

sato.fi

TAISTELIJAN SUORITUSKYVYN KEHITTÄMINEN

VAATIMUKSISTA JÄRJESTELMÄKSI

Uudet uhkakuvat, taistelukentän muutos, yhteisoperaatiot ja vaatimus aiempaa suuremmalle toimeenpanon nopeudelle ovat asettaneet uusia vaatimuksia taistelijan ja pienryhmien suorituskyvyille. Tämän vuoksi useissa maissa onkin käynnissä erilaisia tutkimuksia, hankkeita tai jopa hankintoja taistelijan järjestelmien kehittämiseksi. Lyhenteet

FIST, FELIN ja FFW ovat tulleet tutuiksi erilaisten sotilasjulkaisujen artikkeleista. Myös meillä on käynnistetty tutkimustyö taistelijan ja pienryhmän suorituskyvyn kehittämiseksi.

Tässä artikkelissa käsitellään kehitystyön taustoja sekä kehityksen suuntalinjoja tulevaisuudessa.

Perinteisesti jalkaväkitaistelijan varustusta on kehitetty hankkimalla maastopukukokonaisuus, jalkineet ja varustukseen soveltuva kantolaittejärjestelmä. Tätä toimintatapaa edusti taistelijan varustus m91, joka vielä tällä hetkellä on pääosan joukkojen käytössä. Vastaavalla tavalla rakennettiin taistelijan varustekokonaisuus m2005. Erilisinä materiaalihankkeina tai -hankintoina varustekokonaisuuteen liitettiin joukkotyyppistä riippuen pimeänäkölaitteita, rynnäkököiväärin optisia tähtäimiä, luotisuojaliivejä, jne. Tulevaisuudessa taistelija on nähtävä järjestelmänä, joka sisältää tulenantokyvyn, selviytymiskyvyn, tilannetietoisuuden ja taistelukyvyn ylläpidon osajärjestelmiä. Tämän lisäksi koulutus ja koulutuksen apuvälineet ovat kiinteä osa taistelijan järjestelmää.

Liian usein materiaalihankkeissa keskitytään nimenomaan välineeseen, eikä siihen, mitä ko. välineellä tulisi saada aikaan ja

missä olosuhteissa. Tulevaisuuden taistelijan järjestelmäkokonaisuuden kehittämisen lähtökohdina ovat uhka- ja toimintaympäristöön perustuvat vaatimukset. On sanomattakin selvää, että hankkeessa, joka tähtää jopa viidentoista vuoden päähän, tulee tarpeita määrittelyn tarkistuksille. Suuret suun-

Kirjoittaja, majuri Matti Honkela palvelee Maavoimaesikunnan materiaaliosastolla.

nanmuutokset on kuitenkin vältettävissä sillä, että hankkeen henkilöstöä ei vaihdeta liian nopealla aikasyklillä ja vaatimusten rakentaminen/tarkastaminen sidotaan osaksi operatiivista suunnittelua ja kehittämisohjelmien valmistelurytmiä.

UHKAKUVAT JA SODANKÄYNNIN YLEINEN MUUTOS

Keskeinen kehitystä ohjaava tekijä on uhka ja sen asettamat vaatimukset suorituskyvyille. Käsitukset sodasta ovat 1990-luvulla muuttuneet maa-alan ja kansan puolustamisesta yhä kaukaisempien kriisien hallintaan ja rajoitettujen sotilasoperaatioiden suuntaa. Maavoimien osuus sodankäynnissä ei kuitenkaan tule katoamaan. Kuten käynnissä olevissa operaatioissa on havaittu, niin tarve ratkaisevalle ja usein pitkäaikaiselle fyysiselle läsnäololle säilyy maaoperaatioiden erityispiirteenä. Olennainen tekijä sodan kuvan muutoksessa on kiiwas operatiivinen tempo yhä harvemmassa taistelutilassa sekä sähkömagneettisen spektrin entistä laajempi käyttö. Tämä asettaa omat vaatimuksensa pienemmille, keveämmille ja monikäyttöisemmille joukoille, joissa kehittyneellä logistiikalla sekä tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmällä sekä pitkän kantaman täsmäasevaikutuksella on keskeinen merkitys.

Viimeaikaisissa kriiseissä taistelut ovat keskittyneet hyvinkin paljon rakennetuille alueille ja kaupunkeihin. Asutuskeskus muodostaa houkuttelevan kohteen erilaisen terroristiryhmien toiminnalle ja sinne sijoittunut kauppa sekä teollisuus voidaan luokitella kriittiseksi infrastruktuuriksi. Asutuskeskus on taisteleville joukoille monitahoinen ja vaativa taisteluympäristö.

Rakennukset, lyhyet tähytys- ja tulenkäyttöalueet, kapeat kujat ja maanalaiset rakenteet ovat ominaisia asutuskeskusympäristössä.

Kansainvälinen yhteistyö edellyttää sotavoimilta yhä laajempaa sitoutumista kansainvälisiin kriisinhallinta- ja rauhanturvaoperaatioihin. Kriisinhallintatehtävissä päämääränä on nopealla väliintulolla estää taistelutoiminnan eskaloituminen. Tehtävyyt pit vaihtelevat suorasta taistelutoiminnasta aina perinteiseen rauhanturvaamistoimintaan. Kriisinhallintatehtävät ovat kaikilta osin eri kansallisuuksien yhteisoperaatioita. Tämän vuoksi niin toiminnalliset, koulutukselliset kuin materiaalisetkin yhteensopivuustekijät tulee huomioida joukkoja rakennettaessa kyseisiin tehtäviin.

Tulevaisuuden maasodassa tarvitaan monimutkaisuuden hallintaa, uudenlaisia toimintamenetelmiä ja välineitä. Yhdistelmä pieniä joukkoja, yhä suorituskykyisempiä tiedustelu- ja valvontajärjestelmiä sekä pitkän kantaman täsmävaikutusta lisää suuntausta kohti hajautettuja joukkoja, tyhjemmää taistelutilaa ja nopeaa liikkuvuutta.

JALKAVÄKITAISTELIJA JA JÄRJESTELMIEN KEHITTÄMINEN

Jalkaväkitaistelijoiden tehtävänä on taistella vihollisen kanssa silmästä silmään lähitaisteluetäisyyksillä ja pitää tai ottaa maasto haltuun. Perinteisissä massa-armeijoissa jalkaväkitaistelijaa on pidetty lähinnä uusiutuvana luonnonvarana. Päähuomio kehittämisessä on aiemmin suuntautunut tukvien asejärjestelmien ja johtamisen kehittämiseen. Nyt tilanne on muuttunut. Sodan kuvan muutoksen myötä yksittäisen taisteli-

Ranskalainen FELIN-järjestelmä.

minen yhä tyhjemmässä taistelutilassa, väkivallan painon pudottaminen ja ergonomia, varustuksen yhteensopivuus, omatunnistus ja tilannetietoisuus.

Voimakkaimmin uusia taistelijan järjestelmäkokonaisuuksia on kehitetty Yhdysvalloissa, Ranskassa, Saksassa ja Iso-Britanniassa. Yhteistä näille hankkeille on niiden erilaisuus. Kaikki maat ovat toteuttaneet kehitystyön omista kansallisista lähtökohdistaan, eikä laitteiden tai osajärjestelmien yhteensopivuuskysymyksiä ole riittävästi huomioitu.

Esimerkkinä ranskalaisen FELIN-taistelijan järjestelmän kehitystyö aloitettiin vuonna 1993 soveltuvuustutkimuksella. Vuonna 1999 Ranskan armeija sai 11 demonstraattorijärjestelmää testaukseen. Lopullinen hankintasopimus solmittiin ranskalaisen päätoimittaja SAGEM:n kanssa vuonna 2004. Lopullinen järjestelmä-tilaus jätettiin vuonna 2005 ja tällä hetkellä 350 kpl FELIN-taistelijan järjestelmää on testauksessa lopullista tuotantolupaa varten. Tavoitteeksi on asetettu, että vuoden 2012 loppuun mennessä on toimitettu yhteensä 31 500 FELIN-järjestelmää.

TAISTELIJA 2020:n TOIMINNAN KUVAAUS

jan ja pienryhmän merkitys on noussut keskeiselle sijalle.

NATO:n piirissä taistelijan järjestelmien tutkimus käynnistyi vuonna 1993 silloisen Land Group 3:n ohjaamana. Samanaikaisesti useat maan käynnistivät omia kansallisia tutkimushankkeitaan. Tutkimusten käynnistämistä vauhdittivat kokemukset ensimmäisestä Persianlahden sodasta. Tutkimuksiin liittyen alettiin käyttää termiä "Infantry Centric" – jalkaväkikeskeinen – kehittäminen. Keskeisiä kehittämiskohteita olivat taistelijan kokonaissuorituskyvyn kehittä-

Millainen sitten on tulevaisuuden taistelija ja taistelijan järjestelmä? Jalkaväessä lähtökohdaksi on otettu uhkaan perustuva toimintaympäristön sekä taistelijalle asetettujen vaatimusten määrittely.

Taistelija ja pienryhmä tukeutuu ajoneuvoon (maa-ajoneuvo tai ilma-alus), jonka kautta on mahdollista liittyä johtamisjärjestelmään (tietoverkko) ja toteuttaa tiettyjä taistelukyvyyn ylläpitoon liittyviä toimintoja,

kuten esimerkiksi virtalähteiden latausta yms. Lisäksi pienryhmän lähiympäristössä toimii erilaisia robotiikkaan perustuvia järjestelmäsovelluksia (UGV, UAV), joiden kautta on mahdollista vaikuttaa tai saada tietoa lähialueelta.

Tulevaisuuden järjestelmät eivät ole hallittavissa enää nykyisen kaltaisella koulutuksella. *Ydinosaajat* hallitsevat modernit ase-, sensori- ja johtamisjärjestelmät. Vaativien järjestelmien hallitseminen paineen alaisena edellyttää lähes ammattilaisen taitoja. *Perusosaajat* hallitsevat kapea-alaisesti oman toimintansa osalta modernin sotamateriaalin.

Vaikuttamiskyky

Vaikuttamiskyky määritellään suorituskykyinä tuhota tai lamauttaa kohde joko perinteisillä tai keskipitkällä aikavälillä käyttöön tulevilla asejärjestelmillä. Lähtökohdiana on se, että taistelija 2020:n käyttämät asejärjestelmät ovat kokonaistehokkuudeltaan (tuhovaikutus, tarkkuus, tulenkäytön nopeus, jokasään toimintakyky, käytettävyyden ja luotettavuus) nykyisin palveluskäytössä olevia asejärjestelmiä suorituskykyisempiä.

Tulevaisuuden pienryhmän ja taistelijan maalikirjoon kuuluvat:

- henkilömaalit (perinteisiin uhkamalleihin sekä moderniin toimintaan koulutetut ja varustetut taistelijat),
- asepesäkkeet ja vihollisen pienryhmät,
- asutuskeskusrakenteet,
- perinteiset maataistelujoneuvot (taistelupanssarivaunut ja rynnäkköpanssari-vaunut sekä kevyet ajoneuvot),
- tulevaisuuden maataistelulavetit (ground fighting platforms), ja
- robotiikkaan perustuvat maa-ajoneuvot

(UGV) ja ilma-alukset.

Pienryhmällä (ryhmä/partio) on kyky kuljettaa mukanaan edellä esitettyihin maa-leihin tehokkaasti vaikuttavat asejärjestelmät. Henkilökohtaisilla ja aseisiin liitetyillä tähytysvälineillä kyetään havaitsemaan ja tunnistamaan kohde riittävän ajoissa ennen kuin päätös asevaikutuksesta tehdään.

Taistelijan sensoreita kyetään käyttämään kaikkina vuorokauden- ja vuodenaikoina. Sensorien käyttö ei vaikeutta taistelijan liikumista tai taistelutoimintaa. Aseen tähtäimet ja maalinosoittimet on integroitu kiinteäksi osaksi taistelijan kokonaisjärjestelmää. Tähtäimet mahdollistavat katveiden taakse ampuminen ja tiedon välittämisen muille ryhmän jäsenille tai ylemmälle johdolle. Sensorit toimivat täysin passiivisesti, jottei vihollinen saa ennakkovaroitusta omista toimenpiteistä.

Taistelija vaikuttaa havaittuun uhkaan joko lamauttavilla (Less Lethal Weapons), omilla henkilökohtaisilla tai ylemmän johdolle aseilla. Uhkan torjumisessa vastatoimet mitoitetaan pienimmän vahingon mukaan. Vastatoimia valittaessa on pienryhmän kyettävä lisäämään käytettävää tehoa riittävän vaikutuksen aikaansaamiseksi (voiman portaaton lisääminen aina kohteen tuhoamiseen saakka). Tämän vuoksi ase- ja ampumatarvikkekirjo sisältää ns. vähemmän vaarallisia sekä sirpale-, paine-, monivaikutus- ja terminaaliballistiikkaan perustuvia järjestelmiä.

Selviytymiskyky

Selviytymiskyky määritellään taistelijan suorituskykyinä välttää vihollisen asevaikutus ja suojautua erilaisilla henkilökohtaisilla suojavälineillä taistelijaa vastaan kohdistetulta asevaikutukselta.

Selviytymiskyvyn korkeimmalla tasolla on riittävä tilannetietoisuus, jolla estetään yllättävä ja valmistautumaton viholliskohdautuminen. Tilannetietoisuus saadaan aikaan suorituskykyisellä taisteluhallintajärjestelmällä ja lähiverkolla. Sensorijärjestelmä sisältää tähytysvälineiden lisäksi keveitä laitteita, joilla kyetään havaitsemaan esim. alueella toimivat tarkka-ampujat. Lisäksi varustukseen kuuluu laitteita, joilla voidaan tunnistaa omat taistelijat vihollisista epäselvissä tilanteissa.

Taistelijan varustus on sellainen, että se on vaikeasti havaittavissa termisen alueen, lähi-infrapuna-alueen ja näkyvän valon aallonpituusalueen tähytimillä. Lisäksi varustuksen tutkaheräte on minimoitu. Mikäli taistelija tai ryhmä havaitaan, on suora asevaikutus kyettävä välttämään joko erilaisilla teknisillä ratkaisuilla tai taisteluteknisillä toimenpiteillä.

Taistelijan ballistinen suoja on sellainen, ettei suoralla asevaikutuksella kyettä saamaan tuhoavaa (tappavaa) vaikutusta. Ballistisen suojan kannalta tärkeitä kohteita ovat ylävartalo ja rintakehä, pää ja kaulan alue, reidet, käsivarret sekä silmät. Lisäksi taistelijan kuulo on suojattu äkilliseltä impulssimelulta, menettämättä kuitenkaan mahdollisuutta kuulla komentoja tai puheella (viestimellä) annettuja käskyjä.

Suojan kokonaisuus on rakennettu modulaarisesti siten, että suojan tasoa voidaan vaihdella joustavasti. Modulaarisuus tarkoittaa myös sitä, että eri ruumiinosia voidaan suojata joustavasti tilanteen ja uhan mukaisesti. Keskeistä ballistisen suojauksen käytössä on se, ettei taistelijan havainnointi-, liikkumis- tai tulenkäyttökyky heikenny suojavälineistön käytön johdosta.

Edellä esitettyjen lisäksi taistelijan suojavarustus mahdollistaa täysimittaisen toi-

Australialainen taistelijan järjestelmäkokonaisuus.

minnan taisteluaineiden (CBRN) vaikutuspiirissä ja aaltoaseiden vaikutuksessa. Esimerkiksi silmäsuojauksen on omattava ballististen ominaisuuksien lisäksi suojaus nykyisin käytössä olevien ja tulevaisuudessa käyttöön tulevien laserien vaikutukselta.

Johtaminen ja tilannetietoisuus

Reaaliaikainen johtamisella ja tilannetietoisuudella ympärillä tapahtuvasta toiminnasta on ratkaiseva merkitys taistelijan ja pienryhmän kokonaissuorituskykyyn (vaihtaminen, selviytymiskyky ja taistelukykyyn ylläpito).

Tulevaisuuden johtamisjärjestelmä (C4I2; Communication, Control, Command, Computers, Intelligence and Information) on päätelaitteista, tiedonsiirtojärjestelmistä, sensoreista ja avoimesta tietoarkkitehtuurista muodostuva kokonaisuus.

Ryhmällä on käytössään henkilökohtaisia tähytysvälineitä (sensoreita) ja mahdollisesti myös lähialueen tiedusteluun soveltuvia lennokkeja, robottijoneuvoja tai kohdealueelle ammuttavia kuvauslaitteita. Sensorien välittämä kuva on yhteensovitettu (sensorifuusio) siten, että taistelija kykenee

havainnoimaan yhden päätelaitteen/sensorin välityksellä useita sähkömagneettisen spektrin aallonpituusalueita. Tiedusteluvälineet (UGV, UAV) ovat kooltaan sellaisia, että ne kyetään kuljettamaan pienryhmän tai ryhmän varustuksen mukana.

Tilannetietoisuus on apu päätöksenteolle. Liiallinen informaatio kuormittaa järjestelmän ja liian vähäinen tieto aiheuttaa epä-tietoisuutta. Liiallinen luottaminen jatkuvaan tiedonsaantiin saattaa aiheuttaa toimintakyvyn lamaantumisen häirinnän alle jouduttaessa tai päätelaitteiden vioittuessa.

Taistelukykyyn ylläpito

Taistelija selviytyy itsenäisesti tai pienryhmän osana kahden taisteluvuorokauden aktiivisesta taistelutoiminnasta ilman täydennyksiä. Taistelija toimii 3-5 miehen partioissa, joissa on henkeä pelastavaan ensiapuun tarvittavat välineet ja ammattitaito. Nestehoidon aloittamiseen taistelukentällä on välitön valmius.

Taistelija kuljettaa mukanaan tarvitsemansa nesteet ja ravintoaineet. Nesteen on pysyttävä sulana, ravintoaineet on pystyttävä nauttimaan kaikkina vuoden ja vuoro-

G36 rynnäkköiväri varustettuna omatunnistuslaitteistolla.

kaudenaikoina sellaisenaan, ilman niiden kuumentamista. Ravintoaineet takaavat taistelijan tarvitsema energiamäärän taistelutoiminnassa.

Taistelijalla on mukanaan akut ja muut virtalähteet, jotka kykenevät tuottamaan taistelijan järjestelmien vaatiman käyttövirran yhtäjaksoisesti ainakin kahden vuorokauden ajan. Kylmyys ei vaikutta virtalähteiden toimintaan. Taistelija huoltaa itsensä ja varusteensa taistelukentällä (käyttäjän suorittamat välittömät huoltotoimenpiteet) ja majoittuu tehtävän aikana tilapäisvälineisiin tai mukana kuljetettaviin keveisiin majoitusrakenteisiin tukeutuen.

Taistelijan tai partion kuormitusta on kevennetty automatisoimalla valvontaan liittyviä toimintoja. Taistelijan järjestelmässä on sensorijärjestelmä, joka ilmaisee ympäristössä tapahtuneet muutokset (taistelukaasut, lasermittaus, liike lähialueella ja asevaikutus), jotta tämä kykenee sen väistämään vihollisvaikutusta tai suojautumaan siltä. Taistelijan varustukseen kuuluu sensorijärjestelmä, joka mittaa taistelijan elintoimintoja (esim. veren sokeritaso, nestetasapaino, ruumiinlämpö) välittäen elintoimintojen tilan taistelijalle ja tämän johtajalle. Mikäli taistelijan elintoiminnoissa tapahtuu kriittisiä muutoksia (esim. haavoittunut), saadaan ilmoitusjärjestelmän kautta tieto evakuoitotarpeesta.

TEKNOLOGINEN KEHITYS

Mikä on sitten mahdollista tulevaisuudessa? Teknologian kehitys mahdollistaa suorituskykyyn konkretisoitumisen välineiksi ja sotavarustukseksi. Teknologiakehitystä puolestaan ohjaa kysynnän ja tarjonnan laki. Seuraavassa on esitetty ennustus siitä mikä saattaisi olla mahdollista seuraavan vuosi-

kymmenen aikana.

Optroniikka-alueen sensorit

Valonvahvistin on nyt ja lähitulevaisuudessa tärkein pimeänäkölaite. Rakennusten ja ajoneuvojen ikkunat sekä ohjaamoiden kuomut eivät läpäise pitkäaaltoista IR-säteilyä, joten mm. ajoneuvojen kuljettajat ja helikopterilentäjät käyttävät tulevaisuudessakin valonvahvistinta henkilökohtaisena pimeänäkölaitteena. Valonvahvistimen etuna lämpökameroihin verrattuna on halvempi hinta sekä pienempi koko ja paino.

Valonvahvistimen heikkous lämpötähtymiseen verrattuna on sen herkkyys häiriövaloille, jotka eivät häiritse lämpökameran toimintaa. Lämpötähtymällä nähdään myös savun ja pölyn läpi. Tämän vuoksi kevyet ja jäähdyttämättömät lämpötähtäimet tulevat yleistymään taistelijan käsiaseissa jo lähitulevaisuudessa.

Keskkipitkällä aikavälillä tähtäimeen yhdistetään VIS-, NIR- ja TIR-ilmaisimien signaalit, ja ilmaisimien tuottamat kuvat tuodaan samalle näytölle. Yhdellä laitteella korvataan siten valonvahvistin ja lämpökamera. Näin voidaan yhdistää VIS-alueen hyvä resoluutio, NIR-alueen keinoitekoisia kohteita korostava kontrasti ja TIR-alueen kuva, joka paljastaa lämpimät ("elävät") kohteet. Näitä yhdistelmälaitteita on käytössä jo viiden vuoden kuluttua.

Rf- ja tutkataajuiset sensorit

Taistelijan varustuksessa radiotaajuuksilla on tärkein merkitys paikannus-, tietoliikenne- ja omatunnistusjärjestelmien kannalta.

Maastonvalvontatutkilla havaitaan maassa liikkuvien kohteiden lisäksi matalalla

lentävät lentokoneet, helikopterit ja lennot. Maastonvalvontatutkissa suuntaus on keveiden, ns. reppututkien kehittämisessä. Millimetriaaltotaajuuksien käyttö tutkatekniikassa tulee korostumaan tulevaisuudessa. Pienikokoisella laitteistolla saavutettava hyvä etäisyys- ja kulmaerottelukyky sekä hyvä elektronisen häirinnän sietokyky ovat millimetriaaltoalueen tutkaa kuvaavia ominaisuuksia. Millimetriaaltoalueen passiiviset kuvantavat tutkat ja tutkavaroitimet ovat tutkimuskohteina.

Sensoreiden lisääminen taistelujärjestelmiin, jopa yksittäisiin sotilaisiin, linkitetynä kattavaan informaatioarkkitehtuuriin on verkottuneen sodankäynnin keskeisiä elementtejä. Pitkällä aikavälillä yksittäisten sensorien tilalle tulevat sensoriverkot, jotka kommunikoivat langattomasti kaksisuuntaisesti toistensa ja hallinnoivan järjestelmän kanssa. Tällöin voidaan ehkä paremmin puhua tietoa tuottavasta ja tarpeisiin mukautuvasta kokonaisjärjestelmästä. Sensoriverkkojen kehitystä määrittävät samat tekijät kuin tiedonsiirtoverkkojakin.

JOHTAMINEN, TIEDONSIIRTO JA PÄÄTELAITTEET

Tietoliikenneverkkojen ytimen muodostavat erilaiset liityntäverkot toisiinsa yhdistävät runkoverkot. Runkoverkot perustuvat pääsääntöisesti nopeisiin kuituyhteyksiin, joskin radiolinkki- ja satelliittiyhteyksiä käytetään eräissä tapauksissa.

Sotilasverkkojen suuntaus on tiedon hajauttaminen verkkoon, mikä tukee myös käyttäjien hajauttamista verkon alueelle. Näin ei tarvita enää kiinteitä, helposti maalitettavia esikuntia vaan käyttäjät voidaan hajauttaa pieniin liikkuviin yksiköihin, jotka liitetään kiinteään viestintäverkkoon joko

langallisesti tai langattomasti. Sotilasviestintäverkkojen keskeinen kehitystrendi on siirtyminen IP-pohjaisiin verkkoihin. USA:n JTRS-ohjelmistoradiohankeessa kehitetty WNW-aaltomuoto tukee kaupallista IP-reititystä ja käyttää ad hoc-verkkoratkaisua. Radiolle kerrotaan vain IP-osoite ja verkko muodostuu automaattisesti.

Ohjelmistoradiotekniikka on paras ratkaisu toteuttaa ns. Multi-Band, Multi-Mode, Multi-Role-radio, joka mahdollistaa sotilas-, viranomais- ja kaupallisten verkkojen yhteiskäytön. Ohjelmistoradion sisään on ohjelmoitu myös verkkotoiminnot. Ohjelmistoradiotekniikkaa käyttävä tukiasema pystyy näin siirtämään esimerkiksi TETRA-verkosta tulevan puheen tai datan taktiseen radioverkkoon.

ASEJÄRJESTELMIEN KEHITYS

Keveys, käytettävyys ja käsittelynopeus ovat tekijöitä, joiden perusteella pienikaliiperisia asejärjestelmiä kehitetään. Tavoitteena tulevaisuudessa on pienentää aseiden kokonaispainoa 35 % ja ampumatarvikkeen painoa noin 40 %. Aseiden tehoa lisätään erilaisilla lisälaitteilla, kuten optisilla tähtäimillä, laser-osoittimilla ja valaisimilla. Pitkällä aikavälillä kyseiset lisälaitteet tullaan integroimaan osaksi itse asetta. Käsiaseisiin tullaan liittämään tähtäinjärjestelmiä, joiden kuva voidaan siirtää ampujan kypäränäyttöön ja näin ollen mahdollistaa tulitoiminta myös esteiden ja rakenteiden taakse ilman, että ampujan täytyy olla näkyvissä.

Ryhmäaseissa, kuten konekivääreissä, kranaatinampumalaitteissa tai kranaattikonkivääreissä, yleistyvät laskintähtäimet. Laskintähtäimellä kyetään parantamaan osumatarkkuutta, ammunnan valmisteluun

kuluvaa aikaa ja sitä kautta tulen tehoa jopa 50 %.

Ampumatarvikkeissa sirpalekranaattien ohjelmoitavien aikasytyttimien kehittyminen mahdollistaa laukauksen räjäyttämisen halutulla etäisyydellä aseesta esim. poteron yläpuolella tai rakennuksen ikkuna-aukon sisäpuolella. Tekniikka yleistyy entistä pienemmissä ammuksissa. Nyt sitä käytetään 40 mm kaliiperissa, mutta tulevaisuudessa jopa 20 mm kaliiperiin asti.

Olalta ammuttavista aseista on tullut jalkaväen yleisaseita. Niinpä samaan kannettavaan aseeseen tai laukaukseen pyritään yhdistämään erilaisia toimintoja, kuten panssarinläpäisykyky, seinänläpäisykyky ja sirpale- sekä painevaikutus. Panssarintorjuntaan suunnitellut ontelolaukaukset läpäisevät jopa kaksi metriä teräsbetonia, mutta tekevät vain pienen reiän, ja vaikutus rakennuksen sisällä on heikko. Tavalliset sirpalelaukaukset taas eivät pysty läpäisemään vahvaa seinärakennetta. Uusimpana kehityssuuntana ovat termobaariset räjähteet. Termobaarisessa räjähteessä räjähdysaineen palo- ja painevaihetta on tehostettu, ja teho perustuu siten räjähdyspilven korkeaan kuumuuteen ("thermo") ja paineaallon ("baric") pitkään keston. Lämpötila räjähdyspilvessä on noin 3000–4000 K ja paine noin 25–30 bar. Räjähdysaineeseen seostetaan erilaisia polttoaineita ja myös happea tuottavia yhdisteitä. Polttoaineina käytetään yleisesti hienojakoista alumiini- tai magneesiumjauhetta.

Häivetekniikka

Taistelukentän muuttuminen metsämaasta asutuskeskuksiin lisää myös haastetta lähitulevaisuuden UV-VIS-NIR -alueen häivetekniikalle. Kaupunkiympäristökuvii-

oinnissa esiintyy metsämaastokuvioinnista poiketen selkeitä vaaka- ja pystysuoria linjoja. Taistelijan varustukseen liittyen eri maissa on käynnissä kansallisia hankkeita uuden sukupolven taistelijan varustuksen kehittämiseksi sekä maasto- että kaupunki-toimintaympäristöihin. Suuntaus on se, että varusteet kehitetään johonkin toimintaympäristöön optimoiduksi.

Nanoteknologia on lupaava teknologian ala, joka on maailmanlaajuisesti voimakkaassa kehitysvaiheessa. Nanoteknologialla tarkoitetaan materiaalin ominaisuuksien optimoimista muokkaamalla aineen atomi- ja molekyyliarakennetta. Uudet ns. älykkäät materiaalit voivat reagoida mm. lämpötilanmuutoksiin, kosteuteen, paineeseen ja magneetti- tai sähkökenttään. Näiden ulkoisten tekijöiden vaikutuksesta materiaalit esimerkiksi muuttavat väriään, kimmoisia ominaisuuksiaan ja sähköisiä ominaisuuksiaan. Nanoteknologian yleisen kehityssuunnan mukaan massatuotantoon päästään 2020-luvulla.

Termisen infrapunan alueella jäähdytys, eristäminen ja yksittäisen taistelijan maastouttamisjärjestelmät säilyvät palveluskäytössä lähitulevaisuudessa. Keskipitkällä aikavälillä matalaemissiiviset pinnat tulevat käyttöön termisen alueen häivetekniikkaan. Pitkällä tarkastelujaksolla adaptiiviset herätteiden hallintajärjestelmät tulevat yleistymään. Ne tunnistavat ympäristönsä lämpöemissiot ja sopeutuvat toimintaympäristönsä muutoksiin.

Ballistinen suoja

Arvioiden mukaan sotilasoperaatioissa jopa 80 % miehistötappioista on sirpaleiden aiheuttamia haavoittumisia. Tavanomaisesta taistelutoiminnasta ja -tehtävistä poik-

keavien erikoisjoukkojen, kuten YK-joukkojen, miehistötappioista yli puolet aiheutuu edelleen kiväärien luodeista. Kuolemaan johtavat vammat sijaitsevat pään, rintakehän ja vatsan alueella. Suojaamalla elintärkeät elimet henkilökohtaisilla ballistisilla suojaimeilla voidaan kuolleisuutta taistelutilanteissa vähentää noin 60 % ja vaikeasti vammautumista noin 30 %.

Sirpalesuojaliivit koostuvat yleensä aramidista tai polyeteenistä valmistetuista monikerroksisista kangaspaneeleista. Luotisuojaliivien perusrakenne koostuu sirpaleliivin tavoin monikerroksisista kangaspaneeleista ja materiaalit ovat samoja kuin sirpalesuojaliiveissä. Tällä hetkellä paras henkilösuojaimissa käytetty lisälevymateriaali on boorikarbidi, jonka etuna yleisimmin käytettyyn alumiinioksidiin verrattuna on suurempi kovuus sekä pienempi tiheys. Boorikarbidista valmistetun 7.62 mm:n AP-luodit pysäyttävän lisälevyn paino on noin 1,5 kg. Muiden alumiinioksidia kovempien keraamien, kuten piikarbidi ja piinitridi, käyttö tulee yleistymään luotisuojalevyissä nykyistä halvempien valmistustekniikoiden kehittyessä.

Kypärä suojaa käyttäjänsä pieniltä sirpaleilta sekä teräskypärästä poiketen myös useimmilta pistoolikaliperisilta luodeilta. Kypärää ei lähitulevaisuudessakaan kyetä valmistamaan kiväärinluodin kestäväksi ilman keraamisia tai metallisia lisälevyjä. Lähinnä rajoituksen kypärän suojaustasolle asettaa ihmisen fysiologia. Suurin riski aiheutuu luodin iskun aiheuttaman paineen ja kiihtyvyyden välittymisestä kalloon sekä aivoihin. Kallo- ja aivovaurioita ilmenee jo 800 J iskuenergialla.

Silmiä suojaavat polykarbonaattilaseilla voidaan suojautua pieniä sirpaleita vastaan. Sirpalesuojaustaso ($m=1,1$ g) on noin 250

m/s lasien painon ollessa 200 g. Suojalasiensa sekä visiirin sirpalesuojauskykyä voidaan lähitulevaisuudessa parantaa korvaamalla osa polykarbonaattista lasikeraamilla.

Tulevaisuudessa sirpale- ja luotisuojaliivit tullaan integroimaan sotilaan kokonaistarvustukseen siten, ettei erillistä suojaaliiviä enää ole, vaan suojaus valitaan modulaarisilla elementeillä uhkakuvan mukaisesti. Tavoitteeksi on asetettu kokonaistappioiden minimoiminen. Jalkaväkitaistelijan osalta tavoitetta ei saavuteta mahdollisimman tehokkaasti pysäyttävällä suojaimeilla, vaan suojaustason ja -pinta-alan optimoinnilla. Pieniä ja nopeita sirpaleita vastaan suojaustasoa kohotetaan ja kokonaissuojauspinta-alaa kasvatetaan raajojen suojauksella. Luoteja vastaan suojaus rajoitetaan vain erillisten lisälevyjen kattamalle alueelle.

Taistelijan sähkötehon tarve

Nykyinen taistelija kantaa mukanaan jopa 6–8 erilaista sähkökäyttöistä laitetta, joissa jokaisessa on erilainen akku tai paristo. Lait-

Kehitystyössä jalkojen tulee kuitenkin pysyä tukevasti maassa.

teistovalikoimasta riippuen kahden vuorokauden virtalähdetarpeen paino nousee jopa kuuteen kiloon. Tulevaisuudessa taistelijalla on yksi sähköteholähde, jossa voi olla polttokenno jatkuvaa sähköntuottoa varten ja lisäteholähteenä akku ja superkondensaattori, jota ladataan polttokennolla. Taistelijan sähköpaketti kannetaan vaatetuksen tai taisteluliivin taskussa, ja sähkökäyttöiset laitteet kytketään kaapeleilla liittimien kautta. Keskitetystä sähkötehon syötöstä saadaan täysi hyöty vasta sitten kun taistelijan käyttämien sähkölaitteiden käyttöjännite olisi vakio ja sama kuin sähköteholähteen tuottama.

LOPUKSI

Meillä ”taistelija 2020” -tutkimushanke käynnistettiin vuoden 2006 alussa. Työ on

painottunut nimenomaan taistelijan toimintaympäristön ja vaatimusten määrittelyyn. Työtä ei ole tarkoituksenmukaista tehdä yksin. Käytännössä kansainvälisellä yhteistyöllä saavutettaneen parhaat tulokset. Toimijoina tällä foorumilla ovat EDA (European Defence Agency) ja NAAG LCG1 (Land Capability Group 1). Myös kotimainen teollisuus on osallistunut kiitettävästi omalla tahollaan teknologiakehityksen arviointiin.

Suomalaiselta näkökannalta arktisen ympäristön ja reserviläisarmeijan asettamat vaatimukset ovat keskeisiä. Uudet tekniset laitteet itsessään ovat kiehtovia. Toisaalta jalat on syytä pitää tukevasti maassa, jotta taistelijan toiminta ei tulevaisuudessa keskity ”avarustajan” välineillä pelaamiseen, vaan viholliseen vaikuttamiseen ja tehtävän toteuttamiseen. □

Yksilöllisiä henkilöstöravintolapalveluja koko Suomessa

www.antell.fi

QUO VADIS, SUOMEN JALKAVÄKI

TIEDÄTKÖ SINÄ, MISSÄ ENSISIDE SIJAITSEE TAISTELIJAN VARUSTUKSESSA?

“Määritetään murtokohdaksi heikoin kohta ja kohdistetaan siihen kaikki suora- ja epäsuora tuli. Jaetaan joukko isku-, suojaus- ja tulitukiosaan. Suojausosa kantaa ylimääräisen taistelumateriaalin ja ottaa haltuun vallatut kohteet. Muodostetaan vahva tulitukiporras. Kaksi iskupartiota etenee lähelle murtokohtaa ja pyrkii tuhoamana siinä olevat viholliset suora-ammuntatulella ja räjähdysaineilla. Kun iskupartiot ovat valmiita tunkeutumaan murtokohtaan, keskitetään tuli murtokohdasta sen sivuille vihollisen häiritsemiseksi. Iskupartiot heittävät käsikranaatit murtokohtaan ja syök-syvät sisään. Murtokohdassa isku-

partiot kääntyvät aluksi vastakkaisiin suuntiin ja tuhoavat viholliset. Sen jälkeen iskupartiot syöksyvät eteenpäin ja ryhtyvät suojaamaan kunnes suojauspartiot ja tulitukiporras saadaan murtokohtaan. Suojauspartiot vyöryttävät murtokohtaa sivuille ja ryhtyvät lopuksi suojaamaan murtokohtaa. Tulitukiporras ryhmittyy murtokohtaan tukemaan hyökkäyksen jatkoa ja estämään vastahyökkäykset. Iskupartiot valmistautuvat jatkamaan hyökkäystä.”

Lähde: Murron aikaansaaminen joukkueella. Afganistanilaisen Kandakin joukkueen taistelukoulutuksesta.

Tämän artikkelin kirjoittajalla oli mahdollisuus seurata afganistanilaisen jalkaväkijoukon koulutusta. Kouluttajina toimivat brittiläiset aliupseerit. Koulustilaisuutta seuratta väistämättä palasi mieleen muistot aikaisemmasta suomalaisesta taistelukoulutuksesta, jossa pääpaino oli toimenpiteissä ennen varsinaista taistelua. Taistelu vihollisen ryhmyksessä jäi auttamattoman vähäiseksi, jollei olemattomaksi. Vielä vuosikymmen sitten jalkaväkitaistelijat valittiin osassa joukkoja viimeisenä ikäluokastaan. Taistelijoiden taso vaihteli,

Kirjoittaja, everstiluutnantti Jouni Laari palvelee Itäisen Maanpuolustusalueen Esi-kunnassa.

eikä lukumääräkään saapumiserää kohden ollut päättävä huimaava.

Tästä on edetty mm TASIN ja KASIN myötä, mutta vastaako jalkaväkemme kehitys toimintaympäristömme muutosta? Tätä kysymystä voi peilata yhdysvaltalaisen erikoisjoukkojen upseerin suomalaiselle upseerille esittämän toteamukseen: ”...en pidä minään sellaista asevoimaa, jonka taistelija ei tiedä missä taistelutoverin ensiapuside on ja joka ei siten voi taistelussa auttaa haavoittunutta toveriaan!” Tämä sinänsä arroganti kommentti herätti ainakin kirjoittajan miettimään, että missä muuten sen ensisiteen pitäisi oikein olla?!

Jalkaväen taistelijan maailma rakentuu yksityiskohdista, jotka voivat ratkaista hänen onnistumisensa taistelussa, lopunperin eloonjäämisen. Lähiympäristössämme asevoimat siirtyvät sopimussotilaisiin ensilinjan taistelujoukoissa ja joukoilla on taistelukokemusta. Tähän muutokseen on kyettävä vastaamaan niin henkilökohtaisten taistelutaitojen, johtajien ja taistelijoiden tason kuin varustuksen osalta. Vaikka nykyaikaiset varusteet maksavatkin, kyetään jo nyt vaikuttamaan henkilöstön tasoon ja taitoihin. Yksinkertaistettuna jalkaväen tasoa on kehitettävä ammattilaisempaan suuntaan. Ei niinkään ammattisotilaiden varaan, joita tosin jatkossa tarvitaan suhteellisesti aiempaa enemmän, vaan nostamalla jalkaväki kokonaisuudessaan erikoistaitoja omaavaksi eliittiaselajiksi. Suomalaisen jalkaväkitaistelijan on kyettävä tuntemaan ylpeyttä aselajistaan. Terve aselajiylpeys syntyy ulkopuolisesta arvostuksesta ja sisäisesti luottamuksesta omiin kykyihin ja varusteisiin. Ulkoinen arvostus syntyy vain teoista ja korkeatasoisesta varustuksesta. Tekoja punnitaan pääosin vain tässä

päivässä, ei eilisessä. Sotahistoria luo sillan menneisiin jalkaväkipolviin, mutta samalla on tietoisesti vältettävä aikaisempien mainetekojen muodostumista terveen kehittämisen esteeksi.

Sotakokemuksemme osoittavat, että noin 30 % taistelijoista ratkaisi taistelut. Tämä tosiasia on tuskin muuttunut ja jalkaväen taistelijoiden valintaan on kiinnitettävä aiempaa suurta huomiota samoin kuin koulutuksen laatuun. Jalkaväen taistelijoiden on kyettävä pitkiin marsseihin ja siirtymään juosten taistelussa. Tähän päästään vain liikuntakoulutuksen lisäämisellä. Jokainen koulutuspäivä tulisi aloittaa tunnin liikunnalla, mieluiten juoksemalla saappaissa tai taisteluvälikengissä. Juoksemisesta pitää tehdä jalkaväen elintapa. Jalkaväen urheilukoulutukseen sopisi myös rugby, pelin fyysisen luonteen ja ryhmätyöskentelyä korostavan luonteen ansiosta.

JALKAVÄEN TAISTELIJAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kolmen korttelin sodankäynti on Yhdysvaltain merijalkaväen tapa kuvata moniulotteisia vaatimuksia, joita tulevaisuuden sodankäynti asettaa taistelijoille. Samassa kokonaisoperaatiossa voidaan joutua toteuttamaan samanaikaisesti humanitaarisia operaatioita, vakauttamisoperaatioita (so. kriisinhallintaa) ja taisteluooperaatioita – kaikki äärimmäisessä tapauksessa saman kaupungin sisällä, mutta eri kortteleissa. Tämän mallin mukaisesti jalkaväen tulisi kyetä kaikkiin operaatiotyyppeihin. Itse asiassa Suomen jalkaväen osalta kolmen korttelin sodankäynti on ollut reaalinen tosiasia jo pitkään uhkamalliemme muodossa. ”Harmaa aika” syvän rauhan tilan ja aseel-

lisen konfliktin eskaloitumisen välillä saat-
taa olla merkittävänkin pitkä. Ennen varsi-
naisia taistelutehtäviä perustettavat joukot
saattavat joutua toteuttamaan ajoneuvojen
tarkastamista, vartiopalvelusta, toimintaa
tarkistuspisteellä, valvontatehtäviä, vihol-
lisen erikoisjoukkojen etsintää jne. – kaikki
tehtäviä, jotka nykyisin koulutetaan pääosin
vain kansainvälisiin tehtäviin hakeutuville.
Koulutamme ja varustamme jalka-
väkemme tehtäviin, joita taistelijat todelli-
suudessa joutuvat toteuttamaan?

Yhdysvalloissa on juuri julkaistu Irakin ja
Afganistanin kokemusten perusteella uusi
ohjesääntö toiminnasta ”pikku sodissa” (US
Army and USMC Small Wars Manual).
Ohjesäännössä esitetään kaksi väitettä:

– “Mitä enemmän suojaat joukkosi, sitä
suojattomampi olet (The more up protect the
force, the less protected you are!)”

– “Mitä enemmän joukkoja käytät, sitä te-
hottomampi olet (The more force you use,
the less effective you are!)”

Edellä mainittujen kahden väitteen
keskeinen sanoma on, että jalkaväen kehit-
tämässä on löydettävä tasapaino. Loput-
tomasti ei joukkojen teknistä suojaamista
voi nostaa ilman että toimintakyky laskee.
Toisaalta joukkojen määrän kasvattaminen
ei välttämättä lisää toimintatehoa. Jalka-
väen varustuksen kustannukset kasvavat jat-
kuvasti, eikä kaikkia kyetä varustamaan tar-
vittavalla varustuksella. Tyydyttävästi kou-
lutetulla massalla kyetään vain puolustuk-
seen, mutta ei hyökkäystaisteluun. Tehtäviin
on siis kyettävä yhä vähäisemmällä joukoil-
la. Ratkaisu voi löytyä vain jalkaväen
monipuolisuudesta, joustavuudesta sekä
taistelijakohtaisen suojan ja tulivoiman ke-
hittämisestä. Vaikka jalkaväkemme toi-
mintaympäristö on kansainvälistynyt,
keskeistä on kuitenkin edelleen totumus

toimintaan arktisissa olosuhteissa ja pime-
ässä. Näiden olosuhteiden osalta suomalai-
sen jalkaväen tulisi olla maailman huippua.
Ja tämä edellyttää huippuvarustusta!

ISKUOSASTOTAKTIikka

Saksalaiset evl Wetzell ja kapt Geyer ke-
hittivät ensimmäisen maailmansodan aika-
na iskuosastotaktiikan, joka perustui iskuun
kapealla alueella vihollisen ryhmytykseen,
puolustettujen kohteiden kiertämiseen ja
saavutetun menestyksen hyödyntämiseen.
Olennaista oli liike, osin jopa tulen varjolla.
Saksalainen kenraali Oskar von Hutier so-
velsi taktiikkaa ensimmäisen kerran käytän-
nössä itärintamalla syyskuussa 1917 valla-
tessaan Riikan. Lokakuussa 1916 Italian rin-
taman Caporetossa saksalaiset ja itävaltalai-
aiset sovelsivat jälleen iskuosastotaktiikkaa
murtaessaan yllättäen Italian armeijan puo-
lustuksen taistelussa, joka ensimmäisen ker-
ran teki kuuluisaksi Erwin Rommel nimisen
Württembergiläisen vuoristojoukkojen up-
seerin. Joulukuussa 1917 britit pääsivät tak-
tiseen läpimurtoon käyttäessään ensim-
mäistä kertaa Cambraissa panssarivaunuja.
Hyökkäyksen menetettyä teränsä saksai-
laiset käynnistivät iskuosastotaktiikkaan
perustuvan vastahyökkäyksen ja valtasivat
takaisin panssarivaunujen aikaisemmin val-
taamaan alueen. Riianlahden operaatio oli
luonteeltaan suhteellisen rajoitettu, Capo-
rettossa saksalaiset ja itävaltalaiset eivät ky-
enneet hyödyntämään taktis-operatiivisen
tason menestystään strategisen tason
voitoksi logististen ongelmien takia ja Cam-
brain hyökkäys toteutettiin alun perinkin
matalin tavoittein vastahyökkäyksenä. Isku-
osastotaktiikka oli kuitenkin osoittanut tar-
joavan potentiaalisen mahdollisuuden rat-
kaista länsirintaman paikalleen jymähtänyt

asemasota. Keväällä 1918 saksalaiset olivat
tietoisia, että heidän olisi kyettävä vuoden
aikana lyömään ranskalaiset ja britit länsi-
rintamalla, jos aikoivat vielä voittaa sodan
ennen yhdysvaltalaisen joukkojen täysi-
mittaista osallistumista sotaan. Päämajoi-
tusmestari Erich Ludendorfin suunnittele-
ma Operaatio Michael 1918 hyödynsi
täysimääräisesti iskuosastotaktiikkaa, mut-
ta epäonnistui monestakin syystä, ehkä eni-
ten jalkaväen hitaan liikenopeuden takia.
Itse iskuosastotaktiikka oli kuitenkin lopul-
lisesti osoittanut tehonsa.

Basil Liddel Hart oli erittäin tuottelias so-
tatieellinen tutkija ensimmäisen ja toisen
maailman sodan välillä. Hänen eräs perus-
ajatuksensa oli ”tulvavesihyökkäys”, eli
hyökkäyksen suuntaaminen vastustajan
heikkojen kohtien kautta, kuten vesi etsii
tiensä. Liddel Hartin ajatusmaailman perus-
ta oli saksalaisessa iskuosastotaktiikassa.
Suomalainen omintakeinen taktiikka talvi-
ja jatkosodassa oli itse asiassa saksalaisen
iskuosastotaktiikan ja Liddel Hartin ”tul-
vavesihyökkäyksen” sovellus: vihollisen
kimppuun hyökätään sen heikommin puo-
lustetuilta sivustoilta ja tiukasti puolustetut
kohteet sivuutetaan ja eristetään. Suoma-
lainen lisä iskuosastotaktiikalle oli syvät
koukkaukset tietömän maaston kautta (vrt
israelilainen hyökkäys yllättävästä ja liik-
keelle vaikeasta suunnasta). Jostain syystä
on joskus sotien jälkeen Suomessa luovuttu
iskuosastotaktiikasta ja siirrytty saksalais-
ten itärintamakokemusten mukaiseen avo-
rivihyökkäysmuotoon. Avorivin hyvänä
puolena on sen mahdollistama joukon koko
tulivoiman maksimaalinen käyttö. Avorivi
soveltuu hyvin avomaastoon, mutta hajoaa
väistämättä peitteisessä maastossa ja asu-
tuskokouksissa. Lisäksi heikot ja epävarmat
taistelijat eivät tunne saavansa joukon

suomaa tukea ja jättäytyvät/jäävät jälkeen
jolloin tämän ja maaston vaikutuksen an-
siosta avorivimuoto tosiasiaassa muotoutuu
yleensä kiilaksi. Joukossa on yleensä
muutama avaintaistelija, jotka vetävät muut
mukanaan taisteluun. Luonnollisin hyök-
käysmuoto onkin iskuosastotaktiikalle
tyypillinen kiila. Kiilan etuna on sen liike-
energiaa tukeva vaikutus. Kärkitaisteli-
joiden tuhoutuessa heidän paikalleen löytyy
välittömästi uusi taistelija ja takana tulevat
antavat kärkitaistelijoille tarvittavaa henkis-
tää, materiaalista ja tulitukea. Iskuosastotak-
tiikka ja ”kolmen korttelin sodankäynnin
malli” tulisi valita jalkaväkemme koulutuk-
sen perustaksi. Tämä puolestaan edellyttää
jalkaväen varustuksen ja kokoonpanojen
uudelleen tarkastelua.

JALKAVÄEN ASEISTUS JA VARUSTUS 2000-LUVUN VAATIMUKSIA VASTAAVAKSI

Suomen puolustusvoimien dilemmana on
tarvittava maajoukkojen suuri lukumäärä
suhteessa taloudellisiin resursseihin. Tämä
tarkoittaa sitä, että yksittäisen taistelijan
varustusta hankitaan yleensä satoja tuhansia
varten. Tämä kasvattaa kokonaiskustannus-
ten määrää ja pakottaa hankinnoissa toimin-
nallisuuden kannalta joskus jopa äärim-
mäisiin kompromisseihin. Kaikki operaati-
oissa olleet ovat joutuneet vertaamaan va-
rustustamme muiden länsimaiden vastaa-
viin, eikä vertailu suinkaan ole yleensä
eduksemme. Jalkaväen tulevaisuuden
varustuksen kehitys on länsimaissa kiih-
tynyt Irakin ja Afganistanin kokemusten
perusteella. Ensimmäisessä vaiheessa on
pyritty täydentämään olemassa olevia va-
rustuksia, mutta sen lisäksi on kehitetty fu-
turistisia varusteluvaihtoehtoja.

Seuraavassa esityksessä kuvataan, minkälainen olisi jalkaväkemme ideaalivarustus 2020-luvulle tultaessa. Ra- hoituskehyksiä ei ole huomioitu varustusta esitettäessä, mutta artikkelin lopussa pala- taan eräisiin mahdollisuuksiin.

Eräs yleistyneimpiä trendejä niin sodassa kuin kriisinhallinnassa on suojaliivien yleistyminen. Suojaliivejä pitävät kaikki – niin terroristit kuin rosvojoukkiot tai asevoimien edustajat. Tämän takia joukon aseistukselta edellytetään eri etäisyyksillä läpäisykykyä ja pysäytyskykyä. Suojavarustuksen läpäisy ei takaa vielä rynnäköivän vihollisen pysähtymistä, joten käsiaseen luodilla on oltava myös riittävä liike-ener- gia. Läpäisy- ja pysäytyskyvyn lisäksi tarvi- taan suurta hetkellistä tulivoimaa nopeasti syntyvissä tilanteissa.

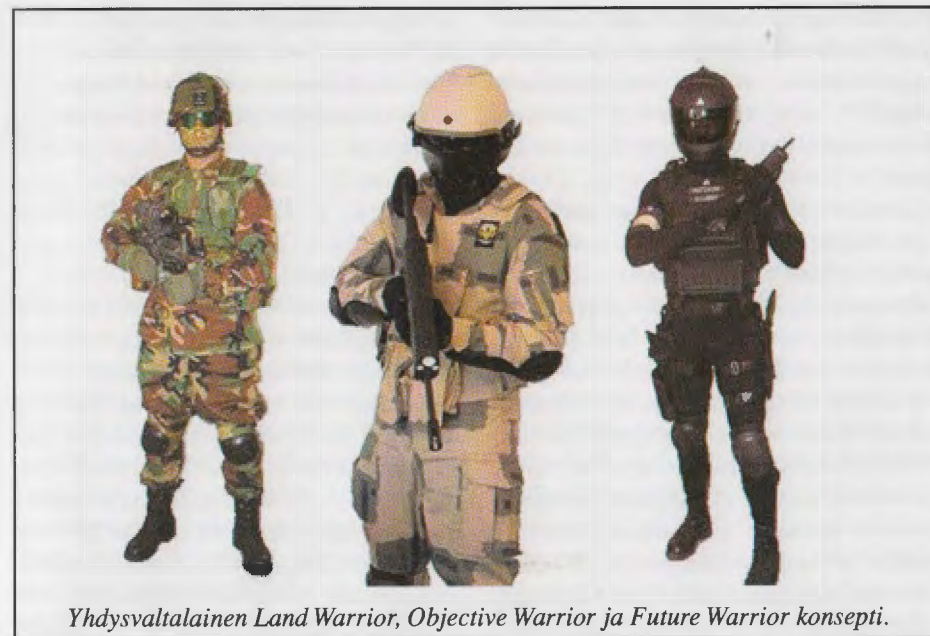
Jokaisella taistelijalla on oltava perus- aseistuksenaan rynnäkökivääri ja lähipuol- lustusaseena pistooli. Rynnäkökivääri voi- daan korvata tehtävän mukaan tarkka-ampu- jakiväärillä, haulikolla tai konepistoolin korvaavalla rynnäkökiväärin kevennetyllä ja lyhennetyllä versiolla. Pistoolin valinnas- sa tulisi painottaa muitakin kriteerejä kuin sen taistelukestävyys. Pistoolin tärkeimmät ominaisuudet ovat tarkkuus, helppokäyttöi- syys ja suuri pysäytysvoima. Jälkimmäisen vaatimuksen takia pistoolin kaliiperin tulisi olla 0.45 kal. Pistoolissa tulisi kyetä käyt- tämään rynnäkökiväärin heijastin- ja pi- meätähtäintä. Käyttäjän on kyettävä varus- tamaan pistooliaan henkilökohtaisia omi- naisuuksiaan ja mieltymyksiään sekä erilai- sia tehtäviä vastaavaksi.

Suomi on pohjoisella pallonpuoliskolla viimeisiä 7.62 mm rynnäkökiväärin kalii- perin käyttäjiä. Kaliiperina 7.62-käyttö oli perusteltua sen ollessa vielä lähialueemme

Esimerkki parannetusta saksalaisesta jalkaväkivarustuksesta.

asevoimien käytössä ja päätaistelumaaston ollessa runsaasti aluskasvillisuutta käsittävä metsämaasto. Länsimaista 5.56 mm kaliipe- ria raskaampi 7.62 mm luoti on suuntava- kaampi metsämaastossa, jossa luoti voi hel- posti osua aluskasvillisuuteen ja edelly- tetään puiden läpäisyä. Taistelumaasto on kuitenkin muuttunut enemmän asutus- keskuksiin ja aukeampiin olosuhteisiin painottuvaksi. Asutuskeskusten osuus ja merki- tys on lisääntynyt Suomessakin. Lisäksi kriisinhallinnassa asutuskeskusten merkitys on painottunut ja toisaalta kansainvälisissä operaatioissa metsät ovat enemmänkin harvinaisuus. Perinteellisesti on suomalais- sotilaiden koulutuksessa painotettu hyvää ase- en käsittelyä ja tarkkuutta. Näitä ei tule missään tapauksessa muuttaa, mutta nyky- aikainen taistelukenttä edellyttää myös het- kellistä rajua tulivoimaa. Tilanteet syntyvät ja kuihtuvat pois muutamassa hetkessä.

Yhdysvaltalainen Land Warrior, Objective Warrior ja Future Warrior konsepti.

Joukon suorituskykyä mitataan kuinka no- peasti se kykenee yllättävässä tilanteessa vastaamaan tulitukseen massiivisella vas- tatulella. Tulivoimavaatimus kasvattaa tais- telijan tuliannosta ja siten mukana kannet- tavaa painoa. Tämän ja kansainvälisen yhe- teensovivuuden vuoksi tulisi siirtyä 5.56 mm kaliiperiin 2020-luvulle tultaessa.

Rynnäkökiväärin kaliiperin uudistami- sen yhteydessä tulisi pyrkiä yhtenäiseen aseperheeseen. Aseperheen tulisi käsittää rynnäkökiväärin lisäksi samasta aseesta tehdyn kevyen konekiväärin ja lyhytpii- ppuisen mallin, joka soveltuisi mm. erikois- jääkäreille, sotilaspoliiseille, ajoneuvomie- histöille ja helikopterimiehistöille. Rynnäk- kökivääriin tulisi olla mahdollista liittää kivääriranaattien laukaisulaite. Sen halti- jan haavoittuessa tai kaatuessa on laukaisu- laite oltava mahdollista siirtää toisen taiste- lijän aseeseen. Kivääriranaattien laukaisu-

laite sijasta voidaan käyttää myös erillistä kranaattipistoolia. Kaikki aseet tulisi varus- taan nopeissa tilanteissa ase- en tarkkuutta lisäävillä heijastintähtäimillä ja pimeätoi- mintatähtäimillä. Heijastintähtäin on kui- tenkin ensisijainen, varsinkin jos heijasti- men tähtäinpiste kyetään näkemään valon- vahvistinkiikarin näytön läpi.

Jokainen taisteluryhmä on lisäksi varus- tettava 7.62 mm pitkää patruunaa ampuvalla kevyellä konekiväärillä ja tarkka-ampu- jakiväärillä. Pitkän patruunan käyttö mah- dollistaa taisteluryhmien tukemisen 600- 1000 metrin etäisyyksiltä ja lisäävät ryhmän läpäisy- ja pysäytysvoimaa. Taisteluajoneu- von aseistuksella on kyettävä tukemaan taisteluryhmien toimintaa. Aseistuksen on sovelluttava kevyesti panssaroitujen maa- lien tuhoamiseen, helikopterien torjuntaan, seinien läpäisyyn ja aluetulitukseen kaikis- sa valaistusolosuhteissa. Miehistön kulje-

tusajoneuvojen osalta tulisi harkita ratkaisua, jossa joka toinen ajoneuvo varustetaan kranaattikonekiväärillä ja joka toinen raskaalla 12.5 mm konekiväärillä. Kaikkien ryhmäseiden on oltava pimeätoimintakykyisiä.

Esiteksen mukainen aseistus merkitsisi siirtymistä pois yhden patruunan ratkaisusta. Viimeaikaiset sotakokemukset Irakista ja Afganistanista kuitenkin osoittavat, että tärkeämpää on suuri tulivoima ja kyky vaikuttaa eri etäisyyksille. Yhden patruunan periaate oli ideaalinen, mutta ei toimiva ratkaisu. Siitä on tosiasiallisesti jo nyt luovuttu PKM-konekiväärin käyttöön oton myötä. Jalkaväkiryhmä on varustettava monikäyttöisellä, kannettavalla panssarintorjunta-aseella, jonka on sovelluttava myös rakennuksissa sijaitsevien vihollisepäkkeiden tuhoamiseen ja ammuttavaksi rakennuksen sisältä sekä hitaasti liikkuvien ilma-alusten tuhoamiseen. Asutuskeskustaistelua varten tarvitaan jatkossa myös polttotaisteluse, joko sinkotyypisenä tai perinteisenä liekinheitinratkaisuna. Mikäli mahdollista polttotaisteluumus tulisi olla mahdollista laukaista jalkaväkiryhmän panssarintorjunta-aseella.

Jokaisen taistelijan on kyettävä pimeätoimintaan. Arviolta muutaman seuraavan vuosikymmenen sisällä lämpöerotteluun perustuvat pimeätoimintavälineet tulevat syrjäyttämään valonvahvistukseen perustuvat. Toistaiseksi lämpötähystysvälineet ovat suhteellisen kalliita, mutta teknologian kehittymisen mahdollistama yleistyminen tulee laskemaan hintaa ja puolestaan edelleen lisäämään yleistymistä. Vähintään joukkueenjohtajalla ja mieluiten kussakin taistelujoneuvossa tulisi olla kannettava lämpötähystin.

Nykyinen kenttälapiot sopii heikosti lähi-

taisteluun. Jalkaväen taistelijalla on oltava käytössään väline, jolla kaivautumisen lisäksi voi hakata rikki ikkunan karmeja asutuskeskuksessa tai pilkkoa polttopuita maajoituksessa ja joka myös todella sopisi lähi-taisteluun. Nykyistä kenttälapiota tulisi joko kehittää tai lisätä taistelijan varustukseen pieni retkikirves tai siviilimallista pienempi ja uudelleen muotoiltu vesuri.

Jokaisella taistelijalla on oltava suojaliivit ja ballistiset suojalasit, jotka suojaavat myös lasersäteeltä ja toimivat aurinkolaseina. Suojaliiveissä tulisi olla mahdollisuus lisätä ballistisen suojan tasoa. Suojaliivien ergonomiaan tulee kiinnittää suurta huomiota. Suojaliivejä tulisi voida myös käyttää hätätilanteessa kantolaitteen korvikkeena. Lisäksi tarvitaan repun korvaava kantolaite, joka kyetään kiinnittämään suojaliiviin tai kantamaan erikseen repun tapaan. Taistelijan varustus 2005 tarjoaa hyvän pohjan varustuksen kehittämiseksi esitetyllä tavalla. Taistelijan henkilökohtaisessa vaateuksessa on jatkossa huomioitava suojaliivien käyttö. Taskut on sijoitettava suojaliivien peittämän alueen ulkopuolelle hihoihin ja lahkeisiin. Vaateuskankaan tulisi olla hengittävää ja ulkopuolista kosteutta hylkivää.

Korkea tilannetietoisuus tarjoaa ratkaisevan etulyöntiaseman. Jalkaväki tulisi varustaa henkilökohtaisella taistelija-, ryhmä- ja joukkueradiolla. Radiot tulisi varustaa GPS- ja Galileo-paikantimella ja mahdollistaa siten taistelijoiden paikantaa itsensä ja oma joukkueensa taistelijakohtaiselta, karttapohjaiselta tilannenäytöltä.

Vielä jatkosodan aikana monet taistelijat varasivat taskuunsa polkupyörän sisäkumista leikattuja lenkkejä. Niitä käytettiin raajaan haavoittumisen yhteydessä nopeana puristussiteenä. Nykyisin länsimaissa asevoimissa ovat monikäyttöiset ja halvat nip-

pusiteet korvanneet sisäkumilenkit. Puristussiteen lisäksi nippusiteitä voidaan käyttää varusteiden tilapäiseen kiinnitykseen ja sotavankien tai kiinniotettujen raajojen sitomiseen.

JALKAVÄEN AJONEUVOT

Nykyinen jalkaväen ajoneuvokanta on hajanainen. Kalusto käsittää ottoajoneuvojen lisäksi kirjavan määrän erilaisia panssaroituja kuljetusajoneuvoja, rynnäköpanssarivaunuja sekä kuorma- ja telakuorma-autoja. Kaiken lisäksi joukon kokoonpano on vielä usein räätälöity sen ajoneuvon mukaan. Vastustajan tiedustelun kannalta onkin luvattoman helppoa määrittää suomalainen joukkotyyppi havaitun yksittäisen ajoneuvon perusteella.

Jalkaväen ajoneuvojen suojan tarve vaihtelee sen mukaan, onko joukko tarkoitettu Suomen puolustamiseen vai myös kansainvälisiin operaatioihin. Yleistettynä pahimman uhkan kansallisen puolustukseen tar-

koitettujen jalkaväkijoukkojen (pl. mekanioidut joukot) ajoneuvoille muodostavat ilmauhka ja sirpaleet.

Kustannussyistä vain pienelle osalle kansallisen puolustuksen jalkaväkeä voidaan hankkia panssaroituja kuljetusajoneuvoja. Toisaalta ajoneuvotarpeiden täyttäminen ottoajoneuvoilla on yhä vaikeampaa yhteiskunnan siviiliajoneuvokaluston muuttuessa. Järkevin ratkaisu olisikin varustaa pääosa kansallisen puolustuksen jalkaväkeä kaupallisesti hankittavilla kevyillä maastoajoneuvoilla ja tinkiä kaikesta tavanomaisesta "MIL"-varusteluvaatimuksista. Toimivin malli olisi *avolavallinen (Pick Up)* kaupallinen maastohenkilöauto, jonka lavalle rakennetaan penkit. Yksi avolavallinen maastohenkilöauto soveltuu kuudelle taistelijalle (kaksi ohjaamossa ja neljä lavalla). Yhden AMV:n hinnalla kyettäisiin hankkimaan noin 30 avolavallista maastohenkilöautoa, käytännössä vahvennetun jalkaväkikomppanian tarve.

Kansainvälisissä vakauttamisoperaati-

Esimerkki Pick Up -tyyppisestä maastohenkilöautoratkaisusta.

oissa (kriisinhallinta) pahimmat uhkat ovat erilaiset panssarimiinat ja tienvarsipommit. Jos verrataan kansallisen puolustuksen ja kansainvälisten vakauttamisoperaatioiden ajoneuvotarpeita (pl. mekanisoidut joukot) on jälkimmäisen olosuhde- ja suojavaatimukset korkeammat. Kansainväliset vakauttamisoperaatiot toteutetaan lisäksi yhä kauempana Euroopasta, merikuljetusten ulottumattomissa ja erittäin vaikeissa maasto-olosuhteissa. Operaatioalueiden pääties-
 tö on usein erittäin heikkolaatuista tai puuttuu miltei tyystin. Tämän takia vakauttamisoperaatioiden ajoneuvokalustoa tulisi kyetä siirtämään ilmoitse niin Suomesta operaatioalueelle kuin operaatioalueen sisälläkin. Ajoneuvokalustolta edellytetäänkin kansainvälisissä operaatioissa alle 20 tonnin painoa ja korkeaa suojan tasoa miinoilta ja tienvarsipommeilta. Pitkien toimintaetäisyyksien takia tarvitaan pyöräajoneuvokalustoa. Edellä mainituista syistä kansain-

välisiin vakauttamisoperaatioihin tarvitaan kolmea perusajoneuvotyyppiä: kevyt panssaroitu maastohenkilöauto, panssaroitu miehistön kuljetusajoneuvo ja panssaroitu kuorma-auto. Kaikkien ajoneuvojen tulee olla myös pimeätoimintakelpoisia.

JALKAVÄEN KOKOONPANOT 2020-LUVULLE

Eräs asia, josta ilmenee että sotakokemuk-
 sistamme on yli 60 vuotta (toisaalta onnek-
 si), on maavoimien ja erityisesti jalka-
 väkiorganisaatioiden kirjavuus, erityisesti
 komppaniatyypin suhteen. Pääsyynä on
 ollut joukon räätälöinti sen päätehtävän
 mukaan. Lisäksi eri ajoneuvoratkaisut ovat
 vaikuttaneet erityisesti jalkaväen ryhmien
 kokoonpanoon, lähinnä sen mukaan kuinka
 monta taistelijaa varusteineen mahtuu tietyn
 tyyppisiin ajoneuvoihin.

Kokoonpanojen kirjavuudesta tulisi pääs-

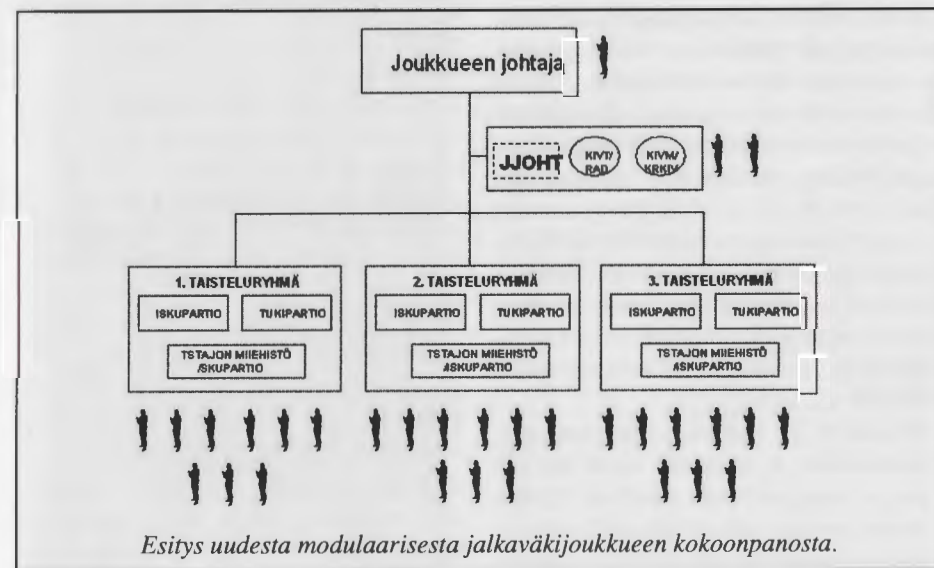

tä eroon. Joukon ensimmäinen tehtävä tai suunniteltu päätehtävä ei saisi sanella joukon kokoonpanon muodostamista taistelijan tarkkuudella. Nykyaikaisessa taisteluti-
 lassa joukko joutuu väistämättä tekemään erilaisia tehtäviä: hyökkäystä ja puolustusta, valvontaa ja erilaisia vartiotehtäviä. Joukot voivat joutua toimimaan metsämaastossa, aukeamaastossa tai asutuskeskuksissa. Taistelijaotuksen jatkuvat muutokset ovat enemmän sääntö kuin poikkeus. Sirpaloi-
 tuneella taistelukentällä jalkaväki väistä-
 mättä joutuu taistelemaan osan aikaa eris-
 tyksessä omista johtoportaistaan. Alijohta-
 jilta vaaditaan paljon, niin upseereilta kuin aliupseereilta. Ryhmänjohtajat ja partion-
 johtajat joutuvat tekemään suhteellisen yksin merkittäviä ratkaisuja, joilla saattaa olla vaikutusta jopa koko taistelun lopputu-
 tokseen.

Kokoonpanot tulisi suunnitella YKSIN-
 KERTAISEN ja MODULAARISEN perus-
 ratkaisun pohjalta. Modulaarisessa ratkai-

sussa organisaation perusmoduli pysyy sa-
 mana, huolimatta siitä joukon luonteesta. Perusratkaisuna on pitkään ollut taistelija-
 parin käyttö pienimpänä mahdollisena jalkaväen elementtinä. Tästä on kuitenkin poikettu esim. sissitoiminnassa, jossa on käytetty taistelun kestävämpää ja itsenäisempää kolmeen taistelijaan perustuvaa soluratkaisua. Soluratkaisussa haavoittunut voidaan vielä kuljettaa kahden kunnossa olevan taistelijan toimenpitein hoitoon ja solu on vielä taistelukuntoinen. Tässä artikkelissa perusmoduliksi nähdään kolme taistelijaa käsittävä partio. Kolmihenkinen partiokokoonpano soveltuu myös panssaritujen taisteluajoneuvojen miehistöjen perusorganisaatiovahvuudeksi.

Partion johtajan on oltava alikersantin arvoisen aliupseeri. Taisteluryhmän johtaja tulisi olla kersantti tai tätä ylempi arvoisen aliupseeri tai jopa upseeri. Taisteluryhmä koostuisi esityksessä vähintään kahdesta kolmihenkisestä partiosta. Minimikokoon-

panossa taisteluryhmään tulisi kuulua yksi iskupartio ja yksi tukipartio. Iskupartio edustaa taisteluryhmän varsinaista iskuvoimaa. Iskupartion johtaja toimii myös koko taisteluryhmän johtajana. Nimensä mukaisesti iskupartion tehtävänä on tunkeutua ensimmäisenä vihollisen ryhmittymään tai rakennuksiin. Tämän takia partion aseistuksen ja varustuksen on oltava riittävän kevyt, mutta tulivoimainen. Iskupartion aseistukseen tulee kuulua henkilökohtaisten aseiden lisäksi kolmannella taistelijalla kiväärikranaatin ampumalaite (tai vast.). Konekivääri ei sovellu liian raskaana iskupartion aseistukseksi ja on siksi sijoitettava tukipartioon.

Tukipartioon on koottu kaikki tukevat, kannettavat aseet. Tukipartioon kuuluu perusmoduliratkaisun mukaisesti kolme taistelijaa, josta yksi on alikersantti, joka toimii partion johtajana. Hänen henkilökohtaisena aseenaan on kevyt konekivääri. Panssarintorjujan henkilökohtaisena on singon lisäksi haulikko, joka soveltuu rakennusten ovien saranoiden tuhoamiseen ja kriisinhallinnassa ei-tappavien panosten ampumiseen. Hän on myös lääkintäkoulutettu. Kolmas taistelija toimii tarkka-ampujana. Hänellä on myös tiedustelukoulutus. Tarkka-ammuntatehtävässä muu partio toimii tarkka-ampujan tukena.

Jalkaväkijoukkueen tukipartioita voi yhdistää joukkueen tulitukiportaaksi. Samoin yksittäisiä panssarintorjuntataistelijoita voidaan yhdistää joukkueen tilapäiseksi panssarintorjunta-osastoksi ja tarkka-ampujia tiedusteluosastoksi.

Erityisesti, jos joudutaan toimimaan asutuskeskuksissa tai tekemään murto puolustukseen valmistautuneen vihollisen ryhmittymykseen, tarvitsee iskupartio suojakseen erillisen suojauspartion (vrt. USMC kokemuk-

set Irakissa Fallujahin taisteluissa). Tämä muodostetaan yhdestä joukkueen iskupartioista ja sen tehtävänä on ottaa haltuun hyökkäyksen lähtöasema ja vallatut maaston kohdat tai rakennukset, suojata sivustoja sekä kantaa iskupartiolle sen tarvitsema välikomponenttien taisteluvälinemateriaalitäydennys.

Jos joukko on varustettu panssaroiduilla kuljetusajoneuvoilla tai rynnäköpanssari-vaunuilla, kuuluu ajoneuvon miehistö taisteluryhmän kokoonpanoon. Perusmodulin mukaisesti ajoneuvomiehistö on kolmihenkinen ja varustettu ja koulutettu, kuten iskupartio. Jos ajoneuvo tuhoutuu, toimii sen miehistö isku- tai suojauspartiona.

YHDISTELMÄ

Onko meillä varaa varustaa tulevaisuuden jalkaväki?

Perinteisesti varustehankintoja on valmisteltu koko sodan ajan puolustusvoimien tarpeiden näkökulmasta, vaikkei täysimääräisiin hankintoihin kyettäisiinkään. Tämän seurauksena varusteiden laadun tasosta on tingitty lukumäärävaatimusten johdosta, jota kuitenkin ei yleensä saavuteta. Voisiko jatkossa varusteita kehittää kahta tasoa, erinomaista ja massalle sopivaa hyvätaasoista? Erinomaista materiaalia hankittaisiin osalle joukoista ja lopuille hyvätaasoista. Erinomaista tulisi olla mahdollista ostaa itse asevelvollisten tai kantahenkilökunnan toimesta. Länsimaisen mallin mukaan ammattimainen taistelija tietää itse minkälainen taisteluväline sopii hänelle parhaiten. Taistelijoille on siis voitava tarjota perusvarustepaketti, mutta heillä on oltava oikeus säätää varustusta omaan ruumiinmuotoonsa sopivammaksi ja toisaalta oltava oikeus ostaa vastaavaa, mutta tasokkaampaa materi-

aalia. Käsiaseiden osalta tätä samaa voitaisiin soveltaa lisävarusteluun.

Kokonaan toinen kysymys on, miksi pienehkö Suomen pitää itse kehittää esim. taistelijan varusteita. Länsimaat ovat täynnä erilaisia tulevaisuuden taistelijan varusteiden kehittämishankkeita. Miksi meidän pitää uhrata tähän? On turhaa vedota arktisiin olosuhteisiin, koska länsimaissa varusteissa arktiset olosuhteet on huomioitu ja toisaalta pohjoismaisessa vertailussa omat nykyiset kylmän sään varusteet häviävät esim. ruotsalaisille ja norjalaisille vastaaville ehkä pakkasaappaita lukuun ottamatta. Lisäksi on turha vedota siihen, että käyttämällä esim. muiden maiden asepukeaa, suomalainen sotilas joutuisi vaaraan tulla ammutuksi väärän tunnustuksen takia. Jo nyt kaikki länsimaaiset sotilaat käsitetään kriisinhallinnassa yhdeksi ja samaksi, kaikki ovat maaleja

lähtömaasta huolimatta. Monet pienet maat käyttävät jo nyt isompien maiden suurella rahalla kehittämiä varusteita omin kansallisiin tunnuksin varustettuina.

Esitetyllä tavalla olisi mahdollisuus säästää varusteiden kehittämisessä ja hankinnoissa. Jos hankinta toteutettaisiin keskitäen suuremmasta maasta, jo pelkätään hankintavolyymi suuruus alentaisi hankintahintoja. Kehittämiskulut jäisivät puolestaan lähdemään vastuulle. Toimivien ratkaisujen olisi strateginen hankintakumppanuus länsi-eurooppalaisen maan asevoimien kanssa. Strateginen kumppanuuden ansiosta Suomella olisi varmuus, että jossakin maailmalla on maa, jonka asevoimilla on merkittävässä määrin käytössä samaa aseistusta ja materiaalia kuin Suomessa. Hankintavolyymi olisi suurempi ja toisaalta materiaalin avun vastaanotto olisi mutkatonta.

Kirjoittajan näkökulmasta nykyaikaisessa toimintaympäristössä toimimaan kykeneviä monitaitoisia jalkaväen taistelijoita ei kouluteta kuudessa kuukaudessa. Ainakin operatiivisiin yhtymien ja tärkeimpien alueellisten joukkojen jalkaväen koulutus tulisi kestää tulevaisuudessa saman kuin nyt annetaan kansainvälisiin tehtäviin. Tämän vastapainona osa asevelvollisista voisi kouluttaa suoraan muihin alueellisiin joukkoihin ja lyhentää heidän palvelusaikaansa.

Tiedätkö muuten sinä, missä ensiside on omassa ja taistelutoverisi varustuksessa?! □

Safety-House JPA

Turvallisuus- ja asealan erikoisliike

Meiltä löydät ammatti- ja harrastekäyttöön mm:

- Ammattijalkineet, Maandl, S 11, Ridge, Bärtsch, Huomi! Nyt myös Jolly!
- Taktiset viilto- ja professojakkasukset Mm Hatch, Turtleskin, Blackhawk ja Armorskins
- Taktiset suojausliivit, HATCH, Blackhawk, ESS, Bollé
- Asekoteloit, vyöt, piiko-, kainalo- ja reisivälikoteloit
- Tehokkaat taktiset valaisimet, vyölle ja aseisiin. Huomi! Nyt myös SureFire ja White's.
- Taktisten valaisimien laturit ja akut. Pirkalla aikavälillä suuri säästö esim. viranomaiskäytössä
- Taktiset huput, pöytä- ja kyynele-suojat ym.
- Erikois ase- yms. laukut ja kantolaitteet
- Käsien suojauslaakut, reisivälikoteloit ja vyöt
- Modulaariset TST liivit
- Ghillie-vaatimet, mm. Bushrag
- Hämähäkökannettavat tai koukkaantuneen eväkoointilaukaat ja kantolaitteet

Palvelijemme Ma-Pe klo 12-16, muina aikoina sop. mukaan.
 Heltanpöytäkatu 3 B, 33900 Tampere
 Puh. 03-222 9925 • GSM 030-865 11010 • Fax 03-222 9935
 Käyttösuunnitelma mahdollinen.
 www.safety-housejpa.fi

PILOTTINA MALLIA MUILLE

MAAKUNTAJOUKON PERUSTAMISEN HAASTEITA

Valtioneuvosto päätti puolustuselonteossaan v. 2004, että ”sotilaallista maanpuolustusta tukeva vapaaehtoinen maanpuolustus organisoidaan uudelleen siten, että se voi tukea viranomaisen toimintaa kaikilla tasoilla. Tässä tarkoituksessa muodostetaan maakuntajoukkoja, jotka kuuluvat puolustusvoimien sodan ajan joukkoihin.” (VNS 2004)

Tähän kirjoitukseen on koottu ha-

vaintoja, joita on syntynyt vajaa kaksi vuotta kestäneen pilottivaiheen kuluessa. Kokemukset, havainnot ja kannanotot eivät ole virkamiehen, vaan pikemminkin reserviläisten näkökulmasta syntyneitä.

Tässä kirjoituksessa esitettyjen asioiden ja kokemusten taustaksi on hyvä tutustua Pertti Suomisen ja Markku Mannisen aihetta käsitteleviin kirjoituksiin Jalkaväen vuosikirjassa 2005.

Joukkojen muodostamisen kokeilu päätettiin aloittaa viidessä sotilaslääniässä. Perustamistehtävän saatuaan Uudenmaan Sotilaslääni Esikunta käynnisti työn nopeasti, kun ensin oli päästy Pääesikunnan kanssa yksimielisyyteen siitä, mikä sotilaslääni joukko aloittaa valtakunnallisena pilottina.

Sotilaslääni komentaja valitsi ehkä valtakunnan linjasta poikkeavan menettelyn antamalla perustamistehtävän yhdelle sotilasalueistaan. Perusteena oli mm. se, että kyseisellä sotilasalueella oli jo 1990-luvulla luotu kotiseutuharjoituksen malli, jota vuosien mittaan oli kehitetty vastaamaan niitä koulutustarpeita, joita kuntien ja eri viranomaisten yhteistoiminta sotilaiden kanssa edellytti. Tämän mallin mukaan, sotilaslääni esikunnan valvomana, sotilasalue suunnitteli ja johti vuosittain yksi - kaksi (parhaimmillaan neljä) kotiseutuharjoitusta, joissa oli mukana sotilasalueen joukkojen

Kirjoittaja, eversti Hannu Kontiainen on Uudenmaan sotilaslääni Hiidenveden sotilasalueen päällikkö.

lisäksi vuorollaan vaihtuva kunta, poliisi- ja pelastusviranomaiset sekä muut yhteistyökumppanit ja järjestöt.

KÄYNNISTÄMISEN HAASTEITA

Tammikuun alussa v. 2005 Hiidenveden sotilasalue sai käskyn maakuntakomppa-

nian perustamisen aloittamisesta osana valtakunnallista kokeilua. Uudenmaan sotilaslääni komentajan käskyllä sotilasalueella aloitettiin maakuntajoukon suunnittelu.

Käskyn mukaan ”sotilaslääni komentaja vastaa maakuntajoukon perustamisesta, ja sotilasalueen päällikkö perustamisen ja koulutuksen käytännön suunnittelusta ja toteutuksesta sotilaslääni komentajan hyväksymällä tavalla”.

Tehtävän mukaan kyseessä oli yksi valtakunnallisista pilottihankkeista, jolla oli tarkoitus perustaa ja kouluttaa maakuntajoukko sekä hankkia samalla kokemuksia valtakunnallisesti hyödynnettäväksi.

Pilottivaiheen tavoitteeksi määritettiin hankittavaksi kokemuksia mm. joukon perustamismenetelmistä, henkilöstön rekrytoinnista ja sitoutumisesta, joukon koulutusjärjestelmästä, viranomaisten virka-aputarpeista sekä joukon varustamisesta. Lisäksi pilotoinnilla oli tarkoitus kehittää maakuntajoukoille kannustejärjestelmä sekä maakunnalliset nimet ja tunnukset.

Joukon rungonsi sotilasalue sai valita tehtävään soveltuvimman vartioryksikön.

Lisämääräen mukaan ”joukon tulee olla kaikilla osa-alueillaan (koulutus, henkilöstö, varustaminen) operatiivisesti toimintakykyinen vuoden 2008 alussa”. Siis varsin haasteellinen tehtävä. Aikaa hankkeen toteuttamiselle oli siis runsaat kaksi vuotta; vv. 2005–2007.

Saatu tehtävä oli selkeä, ja antoi suunnittelijoille melkoisen vapauden, jopa niin, että suunnitteluperusteet luotiin suurelta osin itse. Alkuvaiheessa ei ollut ainuttakaan kirjallista käskyä tai ohjetta määrärahoista puhumattakaan. Ensimmäiset kirjalliset ohjeet koskivat joukon muodostamista (henkilöstön kokoamista) periaatteellisella tasolla.

Toki jo kesäkuussa 2005 sotilaslääni esikunta julkaisi myös kirjallisen käskyn maakuntajoukkojen perustamisesta.

Pääesikunta hyväksyi joukon viralliseksi nimeksi ”Hiidenveden komppania”.

TÄSTÄ SE LÄHTI

Koska aluksi vaikutti siltä, että varoja ei ollut suunniteltu pilottiin toteuttamiseen, oli hyödynnettävä jo olemassa olevaa sotilasalueen koulutussuunnitelmaa, jossa oli varauduttu määrärahojen salliessa vuosittain yhden ampumaleirin ja yhden kotiseutuharjoituksen toteuttamiseen. Tämä malli valittiin maakuntajoukon koulutuksen pilottivaiheen koulutussuunnitelman rungonsi vv. 2005–2007. Vuosi 2005 tuli sisältämään rekrytoinnin ja yhdistetyn ampuma- ja koulutusleirin.

Joukon perustamista varten laadittiin perustamissuunnitelma, joka muodostui seuraavista kokonaisuuksista:

- henkilöstösuunnitelma,
- koulutussuunnitelma, ja
- varustamissuunnitelma.

Operatiivisen suunnitelman laatimiselle ei tässä vaiheessa ollut perusteita.

Koulutussuunnitelman laatimista ase- ja ampumakoulutuksen osalta vaikeutti se, että lopullista tietoa joukolle tulevasta raskaasta aseistuksesta ei ollut.

Kaikkien muidenkin perusteiden puuttuessa lähes täysin aloitettiin suunnittelu oma-toimisesti pienessä työryhmässä sotilasalueen esikunnassa. Haluttiin käynnistää toiminta mahdollisimman pian. Pilottiin varattu aika oli varsin lyhyt, eikä ollut aikaa odottaa kaikkia perusteita.

Kiireisimminkin odotettiin perusteita henkilöstön vaatimusten ja sitoumuksen, jou-

kon tehtävän (ml. virka-apu), organisaation sekä varustuksen osalta.

Koulutuksen suunnittelun ja koordinoimien osalta keskeiseksi henkilöksi muodostui ”koulutuspäällikkö”, joksi nimitettiin koulutuksen reservin upseeri sotilasalueen esikunnasta.

Pilotoiminnan aloittaminen julkistettiin syksyllä 2005 näyttävästi sotilasläänin esikunnan järjestämässä ja johtamassa valtakunnalliseksi tarkoitetussa mediatilaisuudessa, joka jäi tavoitteesta huolimatta vain paikalliseksi tapahtumaksi.

Alusta alkaen tiedottamisessa korostettiin sitä, että maakuntajoukot ovat puolustusvoimien sodan ajan joukkoja. Tällä haluttiin selkiyttää vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta ja maakuntajoukon statuksesta vallinnutta epä tietoisuutta.

Pääosin vuoden 2005 aikana tehtiin sotilasläänin esikunnalle lukuisia, koulutukseen, organisaatioon ja varustamiseen liittyneitä esityksiä, joista osan tiedetään menneen Pääesikuntaan asti.

Komppanian organisaatiota mm. esitettiin kehittäväksi siten, että siihen liitetään uusia osina tulitukijoukkue sekä komento- ja huoltojoukkue. Näistä tulitukijoukkue-esitys etenikin niin, että saatiin lupa aloittaa koulutus ilmatorjuntakonekiväärillä.

Kun muihin esityksiin ei saatu vastauksia, toimittiin näiltä osin omien perusteiden ja suunnitelmien mukaan.

HENKILÖSTÖN REKRYTOINTI JA SIIJOITTAMINEN

Henkilöstösuunnitelman toteutuksen vaativin ja ehdottomasti työllistävän osa oli henkilöstön rekrytointi. Tavoitteeksi asetettiin se, että sotilasalueen jokaisesta kuudesta kunnasta saadaan edustus mukaan. Yläikä-

rajalla ei katsottu alussa olevan poissulkevaa merkitystä, koska haluttiin antaa arvoa vuosien myötä harjoituksissa saavutetulle kokemukselle. Kaikkien tuli olla luonnollisesti vapaaehtoisia. Aiemmissa harjoituksissa sotilasalueen joukkoihin sitoutuneen henkilöstön merkitys oli ratkaiseva. Päälliköksi oli turvallista sijoittaa jo kokenut reservin upseeri, joka oli lukuisissa harjoituksissa ja myös yksityiselämässään kyvykkyytensä osoittanut vartiokomppanian päällikkö. Samoin oli helppoa löytää muut halukkaat upseerit ja aliupseerit kokeneesta joukosta. Kyvykkäitä johtajia jäi jopa sijoitettavaksi joukon varalisään.

Miehistön löytämiseksi käynnistettiin rekrytointikampanja. Rekrytoiminnan aikavoitteen asetettiin vuoden 2005 loppu, jolloin komppanian tulisi olla henkilöstöltään täysimääräinen. Tällä pyrittiin siihen, että sen jälkeen olisi kaksi vuotta aikaa kouluttaa täysivahvaa komppaniaa. Päätettiin aloittaa linjalla, jossa varusmieskoulutustaustalla ei ollut merkitystä. Kaikille luvattiin tehtävän mukainen koulutus.

Sopivuusvaatimukset ja sitomusehdot laadittiin itse, koska ei sotilasläänin esikunta eikä Pääesikuntakaan osannut niitä antaa. Vaatimukset tehtiin kaikille alusta alkaen selviksi. Niiden mukaan reserviläinen sitoutuu

- osallistumaan joukon koulutukseen,
- osallistumaan joukon kriisiajan toimintaan,
- osallistumaan erikseen sovittavalla tavalla virka-aputoimintaan,
- huolehtimaan haltuunsa annetusta materiaalista,
- huolehtimaan fyysisen kunnon ylläpidosta,
- lisäksi joukkoon liittyminen edellyttää suoritettua varusmiespalvelusta ja ase-

Taistelukoulutuksella on oleellinen osa myös maakuntajoukkojen koulutuksessa.

- velvollisuuslain määrittämää ikää, sekä
- reserviläinen asuu jossakin sotilasalueen kuudesta kunnasta.

Ensimmäinen luonteva rekrytointitilaisuus oli huhtikuussa 2005 Lohjalla järjestetty kotiseutuharjoitus, jonka kuluessa jaettiin sotilasalueen joukoille informaatiota tulevasta maakuntajoukosta ja siihen liittymisestä. Varsinainen kampanja piti sisälleen informaatiotilaisuuksia medialle sekä reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöille.

Paikallislehdet osallistuivat kutsuttuina infotilaisuuksiin innokkaasti ja julkaisivat niille jaettua materiaalia toiveidemme mukaisesti. Tieto asiasta levisi myös tehokkaasti joukon sisäisen ”puskaradion” välityksellä. Sotilasalueen kotisivuilla oli myös tietoa maakuntajoukosta ja ohjeet mukaan liittymisestä mukaan lukien hakulomake. Kyseinen sähköinen, omatoimisesti laadittu hakulomake olikin lajissaan valtakunnan ensimmäinen.

Henkilöstö sijoitettiin komppaniaan sotilasläänin esikunnassa. Alkuvaiheessa oli ratkaistava kaksoissijoituksen ongelma, mikä aiheutui siitä, että useilla nuorilla joukkoon halukkailla oli tärkeä sodan ajan sijoitus muussa joukossa. Asian ratkaisu edellytti neuvotteluja vastuussa olevien sotilasläänin esikuntien kanssa. Näissä päästiin pääsääntöisesti helpohkosti maakuntakomppanian kannalta myönteiseen tulokseen. Tässä sijoitustyössä komppanian päällikkö ja vääpeli olivat sotilasläänin esikunnan tarpeellisena apuna. Kaksoissijoitusten ratkaisussa auttoi merkittävästi myös puolustusvoimien johdon taholta asetetut vaatimukset asian ratkaisun suhteen.

Jotta tarjolla ollut kyvykästä johtajainesta voitiin hyödyntää tehokkaasti samalla kompensoiden miehistön vajuusta, voitiin lopulta, sotilasläänin komentajan avulla, täyttää joukkueen varajohtajan tehtävät upseereilla ja ryhmän varajohtajan tehtävät aliupseereilla, mikä joukon toimintakyvyn kannalta olikin pelkäästään positiivinen asia.

Rekrytointitavoitteeseen ei täysin päästy ajallisesti, sillä viimeiset miehistötehtävät saatiin täytetyksi juuri ennen toukokuun 2006 ampumaleiriä. Tämänkin jälkeen on ollut pientä vaihtuvuutta, kun aivan jokaisen kohdalla todellisuus ei ehkä kuitenkaan vastannut odotuksia. Henkilöstön rekrytointi on siis jatkuva prosessi.

HENKILÖSTÖN SITOUTUMINEN

Erityisesti miehistön osalta osoittautui tärkeäksi pääseminen tuttuun joukkueeseen. Tältä pohjalta yritettiin mahdollisuuksien mukaan muodostaa joukkueet kunnittain, mikäli mahdollista. Miehistölle tärkeäksi osoittautui myös se, että

niin ryhmän kuin joukkueenkin johtajat olivat ”oman pitäjän miehiä” ja mielellään tuttuja.

Komppanian päällystö sitoutui alusta alkaen hyvin joukkoonsa ja tehtäväänsä. Uuden luomisessa oltiin selvästikin innolla mukana. Intoa tosin latisti hieman se, että asiat eivät aina näyttäneet edistyvän reserviläisten toivomalla tavalla, eivät ainakaan toivotulla nopeudella. Organisaatiota, koulutusta ja joukon varustusta suunniteltiin innokkaasti. Reserviläisjohtajat odottivat saavansa projektin myötä lisää vastuuta ja luottamusta itseään kohtaan koulutukseen ja johtamiseen liittyvissä asioissa. Uuden järjestelmän myötä odotettiin muutoksia tässä suhteessa. Mutta osoittautui, että ihmisen vähäistä on edelleenkin luottamus reserviläisiin. Virkamiehen ja reserviläisen välinen kuilu on suuri.

Jo alusta alkaen tuli selväksi, että joukko kyllä sitoutuu tehtäväänsä ja on motivoitunut, kun sillä on selkeä tehtävä ja sen mukainen kokoonpano, varustus ja koulutus.

Pääsikunta kiinnitti alusta alkaen huomiota reserviläisten motivointiin ja sitoutumiseen. On kuitenkin tärkeää, että motivointi ei jää ainoastaan puheiden ja teorioiden tasolle, vaan asian yhteyteen saadaan konkretiaa, siis aktiivista toimintaa ja tavoitteellisuutta.

Joukon ja sen toiminnan liittyminen kotiseutuun koettiin selvästikin motivoivaksi tekijäksi. Tämän tulisikin näkyä selkeästi joukon tärkeiksi koetuissa ulkoisissa tunnuksissa ja tiedottamisessa. Joukko itse toiminnallaan hankkii paikkansa kotiseudun väestön keskuudessa ja sen hyväksynnän.

Valmius virka-aputehtäviin on vielä sitoutumisen suuri kysymysmerkki, ja sen ratkaisut odottavat lakiperusteita erityisesti

Nimikkoaseiden varastoinnin myötä säästetään kallista aikaa koulutukselle; aseita ei tarvitsisi joka kerta kohdistaa.

työnantajan suhteen.

Reserviläiset tuntevat tervettä ylpeyttä kuuluessaan maakuntajoukkoon. Tästä on hyvänä osoituksena vapaaehtoisesti hankittu joukon oma, tunnuksin varustettu verrattelyasu.

KOULUTUS

Koulutussuunnitelma painotettiin siten, että pääpaino (80 %) oli sotilaallisella koulutuksella ja virka-apukoulutukselle jäi loput 20 %.

Koulutuksen tavoitteeksi määritettiin itse laaditussa koulutussuunnitelmassa:

- kehittää ja ylläpitää sotilastaitoja,
- kehittää ensiaputaitoja,
- kouluttaa viranomaisien tarvitsemiin virka-aputehtäviin,

- edistää reserviläisten liikunnallisia harrastuksia ja fyysisistä kuntoa, ja
- lujittaa joukon yhteishenkeä ja maanpuolustustahtoa.

Virka-avun suhteen ajatuksena oli kyetä tarvittaessa antamaan muiden viranomaisien käyttöön näiden kouluttama, hyväkuntoinen, suunnistus- ja ensiaputaitoinen sekä hyvin organisoitu ja johdettu joukko.

Alkuvaiheen tiedottamisessa virka-aputehtäviä pidettiin tarkoituksellisesti esillä. Tästä syystä aiheen tuli näkyä koulutussuunnitelmassa ja myös käytännössä. Nyt aiheen merkitys on useammastakin syystä tunnetusti huomattavan vähäinen.

Koulutusvastuu haluttiin pitää alusta alkaen täysin omissa käsissä periaatteella joukon johtaja vastaa joukkonsa koulutuksesta. Tämän menettelyn sotilasläänin komentaja hyväksyi ja antoi sille täyden tuensa. Näin koulutus toteutettiin käytännössä täysin sotilasalueen päällikön johtamana sotilasalueen omin voimin käyttäen eri kursseilla pätevoityneitä reserviläisiä tarvittavilta osin sotilasläänin esikunnan valvonnassa.

Lyhyen ja tiiviin pilottivaiheen koulutushaaroiksi määritettiin:

- ase- ja ampumakoulutus,
- taistelukoulutus,
- liikuntakoulutus,
- ensiapukoulutus, ja
- virka-apukoulutus.

Kullekin koulutushaaralle määrättiin koulutushaaravastaava, joka vastasi oman alansa koulutuksen suunnittelusta ja toteutuksesta samoin kuin yhteydenpidosta muihin kouluttaviin tahoihin.

Pilottivaiheen koulutussuunnitelma rakentui periaatteelle, jonka mukaan vuosittain järjestetään yksi kotiseutuharjoitus

Ensiapukoulutus palvelee sekä taistelutehtäviä että virka-aputehtäviä.

Puolustusvoimien vapaaehtoisena harjoituksena sekä yksi ampumaleiri kertausharjoituksena. Molemmat harjoitukset olivat muodollisesti sotilasläänin johtamia, mutta käytännössä sotilasalueen toteuttamia. Harjoitukset päätettiin järjestää aiemmasta totutulla tavalla kolmepäiväisenä viikonloppuun liittyen. Näin reserviläisten oli helpointa irrottautua työstään.

Harjoitusten suhteen tavoitteilana pidettiin sitä, että reserviläiset tulisivat kotoa henkilökohtaisessa varustuksessa, jolloin lyhyestä harjoitusajasta ei tarvitsisi käyttää aikaa varustamiseen eikä purkamiseen, kuten normaalisti harjoituksissa tapahtuu. Osana tätä järjestelyä esitettiin jaettavaksi henkilökohtainen varustus kotiin sekä otettavaksi käyttöön henkilökohtaiset nimikkoaseet. Asejärjestelyn myötä pyrittiin siihen, että aseita ei tarvitsisi joka kerta kohdistaa.

Tämäkin olisi keino säästää kallista aikaa; nämä reserviläiset hallitsevat aseiden kohdistamisen. Aseen haltija tiesi, että kohdistus on hänen jäljiltään, eikä aseella ole kukaan muu ampunut. Seikka, jolla on merkitystä myös joukon operatiivisen käytön kannalta. Kun näihin järjestelyihin ei päästy, ne reserviläiset (n. 70 %), joilla oli oma maastopuku, käyttivät sitä.

Harjoitusten perustamis- ja purkamisjärjestelyistä vastasi sotilasalueen suoritusorganisaatio (koulutusta sillekin). Näin itse komppanialle jäi hieman enemmän koulutusaikaa.

Virka-apukoulutus sovittiin annettavaksi poliisin ja pelastusviranomaisten toimesta. Tältä pohjalta laadittiin yhdessä ensimmäiset koulutussuunnitelmat, ja toteutettiin ensimmäiset harjoitukset onnistuneesti. Myöhemmin alkoi ilmetä ongelmia kysei-

sten kouluttajien pyytäessä lisäohjeita ja perusteita omilta esimiehiltään ja edelleen ministeriöltään, eikä sellaisia ollut antaa. Tämä johti siihen, että virka-apukoulutus keskeytettiin ja jäätin odottamaan sisäasiainministeriön ohjeita, joita ei vielä tätä kirjoitettaessa ole ilmaantunut. Samoin jäätin odottamaan uudistumassa olevan lain määrittämiä asioita.

Ensiapukoulutuksen suhteen tehtiin ennakkoluulotonta yhteistyötä Suomen Punaisen Ristin kanssa, kun komppanian ensiapukoulutus annettiin SPR:n Vihdin paikallisosaston tehtäväksi. Sotilasläänin esikunta hankki koulutusmateriaalin, ja SPR vastasi koulutuksen suunnittelusta ja toteutuksesta soveltaen ea-kurssien ohjelmaa kenttäolojen vaatimuksiin. Yhteistoiminta on toteutunut esimerkillisesti, ja SPR:n kouluttajat ovat olleet motivoituneita ja tehtävästään innostuneita. Yhteistoimintasuhteet oli luotu vuosien kuluessa yhteisissä kotiseutuharjoituksissa.

IIENKILÖSTÖN FYYSINEN KUNTO

Henkilöstölle tehtiin alusta alkaen selväksi fyysisen kunnan merkitys yksilölle ja joukolle. Kunnan testaamisessa käytettiin milfit-menettelmää. Ensimmäinen kunn testi vahvisti yleistä käsitystä reserviläisten heikokkosta kunnosta. Huonon kunnan vuoksi keneltäkään ei kuitenkaan evätty pääsyä joukkoon, mutta vaatimukseksi asetettiin ehto kunnan kohentamisesta seuraavaan testiin (harjoitukseen) mennessä.

Kunnan kehittymistä seurattiin, ja tyydytykseksemme voitiin havaita joukon kunnan kehityksen osoittavan nousujohteista suuntaa. Verrattaessa 9.5.2006 ja 7.10.2006 järjestettyjen juokstestien (Cooper) tuloksia voidaan todeta joukon keskiarvon ko-

honneen viidessä kuukaudessa 2257 metrillä 2275 metriin parhaan henkilökohtaisen tuloskehityksen ollessa 465 m (2450-2915).

Merkittävä osa fyysisen kunnan kehittämisessä on ollut myös joukon omaehtoisella toiminnalla, joka pitää sisällään mm. suunnistus- ja salibandyharjoituksia.

Liikuntainnostuksen tukemiseksi komppania hankki omakustanteisen ja hyvin suosituksi muodostuneen, joukon tunnuksin varustetun verryttelyasun.

VARUSTAMINEN

Sotilasläänin esikunnalle laadittiin esitys joukon varustamissuunnitelmaksi, joka sisälsi seuraavat kokonaisuudet sisältöesityksineen:

- joukkokohtainen varustus,
- ajoneuvot,
- henkilökohtainen varustus,
- taisteluvälinemateriaali, ja
- varustamisaikataulu.

Näistä ainakin henkilökohtainen varustus esitettiin otettavaksi mukaan pilottikokeiluun, koska näin uskottiin saatavan arvokasta kokemusta, ja menettelyä voitaisiin käyttää myös kannustinkeinona, kun tiedettiin asiaan liittynyt suuri mielenkiinto reserviläisten keskuudessa. Samoin tällä menettelyllä pyrittiin säästämään koulutusaikaa harjoituksissa. Tätä varten laadittiin tarkkaan harkittu esitys varustepaketin sisällöksi, jossa otettiin huomioon sekä taistelutoiminnan vaatimukset että virka-aputehtävät.

Henkilökohtaisen aseiden osalta esitettiin käyttöön otettavaksi edellä mainitut ”korpamerkit” nimikkoaseet.

Henkilökohtainen varustus luvattiinkin jakaa useamman kerran, mutta vielä tätä kirjoitettaessa (marraskuu 2006) se ei ole toteu-

tunut. Tilanne on sama myös nimikkoaseen kohdalla.

Huollon vaatimukset esitettiin otettavaksi myös huomioon komppanian organisaatiota kehitettäessä.

Komppanian ajoneuvojen käytön suhteen esitettiin varsin radikaalia ratkaisua, jonka mukaan mm. virka-apuajoneuvot olisivat joustavasti päällikön vastuulla ja harkinnan mukaan käytettävissä joukon koulutus- ja maanpuolustustapahtumissa.

Varustamissuunnitelma oli laatimistam-
me suunnitelmista ainoa, joka ei toteutunut miltään osin pilottivaiheen aikana. Tämä koettiin niin suunnittelijoiden kuin joukonkin keskuudessa vähemmän motivoivaksi seikaksi.

KITKAA RATTAISSA

Pilotti aloitettiin niin valtakunnallisesti kuin sotilaslääninkin tasolla näyttävällä julkisuuskampanjalla. Alkuinnostuksen jälkeen mielenkiinto ja asian esillä pito näyttivät kuitenkin laantuneen. Sotilasalue teki kaikkensa pitääkseen asian suhteen median vireänä, sillä sen apua tarvittiin rekrytointissa.

On varsin tavallista, että uutta luotaessa järjestelmän sisällä ilmenee muutosvastarintaa, mistä seuraa jos jonkinlaista sotkua käsitteissä ja perusteissa ja itse toiminnassa. Niin kävi tässäkin. Liian usein kuultu vastaus esitettyihin kysymyksiin oli: ” Ei näin ole tehty ennenkään ”. Useasti kävi mielessä vanha toteamus: mikäli ohjeet eivät salli uudenlaista toimintaa, ohjeita on muutettava!

On ollut vaikuttavaa kokea kuinka innostuneina reserviläiset ovat olleet rakentamassa uutta järjestelmää. Sen sijaan on ollut surullista nähdä joidenkin virkamiesten nu-

rinkurinen suhtautuminen asiaan. Puolustusvoimien henkilöstön puolelta osoitetun epäuskon seurauksena saattaa reserviläisten into laantua. Tähän meillä ei pitäisi olla varaa niin kauan, kun puheissa julistamme puolustuksen rakentuvan reservin varaan.

Reservin aktiivisuuden ylläpitoon tulisi kiinnittää huomiota tukemalla, kannustamalla ja rohkaisemalla, ei liiallisin rajoituksin ja kielloin. Paras motivointikeino on oikeus olla mukana hyvin suunnitellussa ja johdetussa harjoituksessa.

Välillä tuntui turhautavalta yrittää järjestellä maakuntakomppanian, ”sotilasläänin oman joukon”, tapahtumia, kun byrokratia teki asioiden hoidon mahdollisimman vaikeaksi. Jopa Maanpuolustuskoulutus ry:n kurssilaisille tuntui olevan helpompi saada varusteita kuin maakuntajoukolle. Onneksi sotilasläänin esikunnasta löytyi venymiskykyä.

Kun luodaan maakuntajoukon kaltaista uutta, olisi suotavaa, että koko ajattelumalli samalla uudistettaisiin; mahdollisimman paljon irti byrokratiasta uusin ohjein ja avoimin mielin. Nyt on jäänyt sellainen maku, että päämääränä on kylläkin tehdä jotain uutta, mutta sitä ei kuitenkaan uskalleta viedä loppuun asti. On vaara, että tuotteesta tulee torso. Vieläkään ei uskalleta luottaa reservin johtajien kykyyn johtaa joukkoaan, vaan esimerkiksi virka-aputehtävissä reservinupseerin valvojaksi tulee asettaa virkamies. Mikä voi olla reserviläisen kannalta vähemmän motivoivaa? Ei reservin komppanian päällikköä virka-aputehtävään voida tietenkään ilman koulutusta lähettää. Sodan ajan vaativiin tehtäviin olemme kyllä valmiit lähettämään reserviläiset yksinään; jopa käytännössä ilman koulutusta.

Reserviläisten vapaaehtoista panosta maanpuolustuksen hyväksi on alettu pitää

itsestään selvänä asiana. Tämänkin pilottivaiheen aikana he ovat tehneet mittavan työn suunnitellen, kokeillen, käyttäen omaa aikaansa ja ajoneuvojaan. Se kaikki on pois virkamiesten työtaakasta. Luulisi tämän poistavan kitkaa rattaista.

Virka-aputoiminnan kehittämisen osalta olisi ollut ehdottoman tärkeätä, että asiansaisaiset muut ministeriöt olisivat olleet alusta alkaen mukana toiminnan suunnittelussa. Nyt oli toivoton yritys saada kentällä hyvin alkaneelle yhteistoiminnalle jatkoa aikaiseksi, kun ei ollut ohjeistusta ylemmältä taholta. Itse asiassa yhteistoiminta oli toimivaa siihen asti, kunnes alettiin kysellä ohjeita ylempää.

Työn edistymistä hankaloitti se syntynyt vaikutelma, että kaikki vaikuttamaan kykenevät tahot eivät olleet asiassa likimainkaan tosissaan mukana.

Sotilasläänin esikunta teki kyllä voitavansa resurssien hankinnassa.

OVI AUKI TULEVAISUUTEEN

Reserviläiset näkevät maakuntajoukossa kanavan aktiiviselle maanpuolustustyölle rauhan aikana muutoinkin kuin vain harjoitusten yhteydessä. Tätä halukkuutta ei pidä kahlita, vaan kannustaa ja rohkaista reserviläisiä kehittämällä heille uusia, yhteiskuntaa tukevia aktiviteetteja menemättä muiden reviirille.

Pilottivaiheen aikana luodaan pohja tuleville maakuntajoukoille. Jatkossa on tärkeätä huolehtia reserviläisten palvelumotivaation säilymisestä. Liekin ei saa antaa sammua. Reserviläiset on saatava vakuutumaan, että toiminta jatkuu. Tämä tapahtuu puolustusvoimien aktiivisella toiminnalla, kuten:

– antamalla perusteet koulustoitominnan

– tukemalla joukon omaehtoista toimintaa,

- selvittämällä mahdollisuudet tuottaa ryhmiä ja joukkueita maakuntakomppaniaan varusmiespalveluksen joukkotuotannon osana, ja hyödyntämällä kutsuntoja.
- jakamalla joukolle ajanmukaista materiaalia, joka tarvittavilta osiltaan vastaa virka-aputoiminnan vaatimuksia,
- antamalla maakunnasta poistuvan varuskunnan tehtäviä, kuten kunniavartiot, veteraanien tukeminen, jne. maakuntajoukolle, sekä
- osoittamalla luottamusta reserviläisten kykyyn ja vastuuntuntoon.

On myös muistettava, että henkilöstön rekrytointi on jatkuva prosessi. Koulutukseen ei lopu milloinkaan.

Olisi suotavaa, että byrokratian määräyksiä voitaisiin kehittää siten, että maakuntajoukon ja siinä toimivien reserviläisten käytömahdollisuudet olisivat nykyistä joustavammat. Näin sekä yhteiskunnan että reserviläisten mielenkiintoa on helpompi pitää yllä.

On pidettävä mielessä, että maakuntajoukko on puolustusvoimien joukko, jota kehitetään puolustusvoimien ehdoilla, mutta: se on tehtävä uusin ajatuksin! □

Vastuullinen valinta on
kevyt kantaa

Vastuulliselle kuluttajalle tuotteiden ja kaupan valinnalla on merkitystä. Me Keskossa ja K-kaupoissa haluamme helpottaa valintaasi kantamalla vastuuta toimintamme vaikutuksista. Työskentelemme aktiivisesti ympäristön hyväksi esimerkiksi tehostamalla kierrätystä ja edistämällä ekotehokasta rakentamista. Ostoissa huolehdimme siitä, että tavarantoimittajan tuotanto-olot ovat vähintään kansainvälisten normien mukaiset.

Lisätietoa osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus.

Kesko on valittu toimialansa parhaaksi yritykseksi Dow Jonesin maailmanlaajuisessa kestävä kehityksen indeksissä.

KESKO

SÄÄTIÖ JA JOUKKO-OSASTOT

JALKAVÄRISÄÄTIÖ 50 VUOTTA	s. 164
Risto Muurman	s. 164
PALKITUT JALKAVÄRIKOULUTTAJAT	s. 174
JALKAVÄRIMUSEO	s. 175
Reijo Mikkiläinen	s. 175
JALKAVÄEN SÄÄTIÖN VALTUUSKUNTA JA HALLITUS	s. 181
SAVON PRIKAATI	s. 182
MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU	s. 193
MAASOTAKOULU	s. 200
RESERVIUPSERIKOULU	s. 204
KAINUUN PRIKAATI	s. 208
KARJALAN PRIKAATI	s. 212
PORIN PRIKAATI	s. 220
HÄMEEN RYKMENTTI	s. 225
JÄÄKÄRIPRIKAATI	s. 229
KAARTIN JÄÄKÄRIRYKMENTTI	s. 233
PANSsarIPRIKAATI	s. 237
POHJOIS-KARJALAN PRIKAATI	s. 241
UTIN JÄÄKÄRIRYKMENTTI	s. 245
UUDENMAAN PRIKAATI	s. 250
RAJAVARTIOLAITOS	s. 254
II MOITTAJAT	S. 261

JALKAVÄEN SÄÄTIÖ 50 VUOTTA

1957

2007

Jalkaväen Säätiön virallisena perustamispäivänä pidetään 30.11.1957, jolloin säädekirja allekirjoitettiin. Eversti Pekka Kurenmaa laati vuonna 1997 ilmestyneeseen Jalkaväen vuosikirjaan Jalkaväen Säätiön ansiokkaan 40-vuotishis-

toriikin.

Tässä historiikin täydennysosassa keskitytään aikavälin 1997-2007 tapahtumiin. Keskeiset henkilöstötaulukot kattavat koko Jalkaväen Säätiön 50-vuotijakson.

Säätiön hallintoeliminä ovat olleet valtuuskunta ja hallitus. Säätiön valtuuskuntaan on kuulunut 2000-luvulle asti vähintään 12 ja enintään 24 jäsentä. Valtuuskunnan jäsenet on valittu kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksen vahvuus on ollut kuusi henkilöä. Lisäksi hallitus on voinut palkata tarvittavia toimihenkilöitä kuten sihteerin ja rahastonhoitajan.

Vuonna 1998 sääntöjä tarkistettiin siten, että 5 §:n loppuun lisättiin lause: "Täytettyään 70 vuotta luopuu valtuuskunnan jäsen tehtävästään seuraavassa valtuuskunnan kokouksessa". Tällä toimenpiteellä valtuuskuntaan toivottiin saatavan toimintaa aktiivista vaihtuvuus.

Vastaavasti uusittiin 12 §:n sanamuotoa: "Säätiön kunniapuheenjohtajiksi tai -jäseniksi voidaan kutsua erityisen ansiokkaasti jalkaväen toimintaa edistäneitä henkilöitä". Toimenpiteellä tuli mahdolliseksi laajentaa

Kirjoittaja, eversti Risto Muurman on Jalkaväen säätiön hallituksen jäsen. Hän toimii Maanpuolustuskoulutus ry:n Uudenmaan Maanpuolustuspiirin piiripäällikkönä.

palkitsemistoimenpiteitä myös valtuuskunnan jäsenistön ulkopuolelle.

Vuonna 2001 vahvistettiin sääntömuutos, joka mahdollisti valtuuskunnan koon kasvattamisen 30 henkilöön ja siten säätiölle entistä kattavamman edustuksen koko val-

Jalkaväen säätiön 30-vuotisjuhla pidettiin 16.3.1987 Katajanokan kasinolla. Puolustusvoimain komentajan, kenraali Jaakko Valtasen onnittelut otti vastaan säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja, kenraalimajuri Kalevi Sarva seurassaan valtuuskunnan varapuheenjohtaja, kenraaliluutnantti Raimo Viita ja hallituksen puheenjohtaja, eversti Sakari Rusama (oik.)

takunnan alueelle.

Päasesikunnan organisaatiotarkistukset ovat heijastuneet myös hallituksen varapuheenjohtajan ja sihteerin valintaan. Jalkaväkitoimiston päällikkö toimi vuoteen 1993 asti hallituksen varapuheenjohtajana ja vuodesta 1993 alkaen jalkaväkiosaston vanhemman osastoesiupseerin tehtäviin sisältyi varapuheenjohtajan tehtävät.

Maavoimaesikunnan aselajiosastojen lakkauttamisen jälkeen, vuodesta 2001 varapuheenjohtajaksi kutsuttiin maavoimaosaston jalkaväkitaustainen vanhempi osastoesiupseeri.

Sihteeriksi nimettiin tehtävään sopiva jalkaväkitoimiston, vuodesta 1993 jalkaväkiosaston ja vuodesta 2001 maavoimaesikunnan jalkaväkitaustainen osastoesiup-

seeri. Vuosien aikana osastoesiupseerien viranomaistehtävät kasvoivat siinä määrin, että sihteerin tehtävä jäi väkisin taka-alalle. Vuonna 2006 katsottiin tarpeelliseksi valita sihteeriksi maavoimaesikunnan ulkopuolelta ja reserviläispohjalta. Toki jalkaväen tarkastajan ja maavoimaesikunnan tuki säilyi, mikä henkilöityi jalkaväkiupseereihin ja erityisesti toimisto/osastosihteerihin. Muun muassa jalkaväen ansioristiin liittyvät asiat säilyivät edelleen Päasesikunnassa.

VUOSI- JA SYYSKOKOUS

Sääntöjen mukaan vuosikokous on pidettävä maaliskuun aikana. Perinteisenä kokouspaikkana on ollut nykyinen Maanpuolustuskorkeakoulun Täydennyskoulu-

Jalkaväen säätiön 40-vuotisjuhlakokous pidettiin 20.3.1997 Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskuksen tiloissa Tuusulassa. Eturivissä olivat Sakari Rusama (vas), Ilmari Kirjavainen, Raimo Viita, Kalevi Sarva, Vilho Tervasmäki, Mirjami Junttila, Lea Vanonen ja Maire Pöyhönen.

tus- ja kehittämiskeskus (TKKK) Taistelukoulun alueella Tuusulassa. Kokous on alkanut juhlatilaisuudella, joka on sisältänyt palkitsemiset ja muistamiset sekä ajankohtaisen kokoussesitelmän. Virallisen kokoussuuden jälkeen ilta on päätetty yhteiseen päivälliseen.

Kokouksiin osallistumisilla toivottiin lisättävän myös Säätiön arvostusta ja sidosryhmien tietoisuutta Säätiön toiminnasta. Valtuuskunnan jäsenten toivottiin edustavan Säätiötä ja jakavan palkintoja tilaisuuksissa, jotka joukko-osastot katsovat merkittäviksi. Jäsenten toivottiin tukevan myös vuosikirjan markkinointia.

Valtuuskunnan puheenjohtajan kenraaliluutnantti Heikki Koskelon puheenjohtajakaudella aloitettiin valtuuskunnan syyskokoukset. Syyskokouksesta muodostui valtuuskunnan laillinen ja päätösvaltainen kokous, tarjottiin valtuuskunnan jäsenille ajankohtaista tietoa jalkaväestä ja joukko-osastojen toiminnasta sekä lujitettiin yh-

teenkuuluvuutta. Syyskokoukset on toteutettu avec-tilaisuuksina. Tavoitteeksi asetettu kokoontuminen valtuuskuntana kaksi kertaa vuodessa on toteutunut.

Ensimmäinen syyskokous pidettiin 6.11.1996 Kaartin Jääkärirykmentissä Santahaminassa. Kokousasioina olivat jalkaväkimuseon vuokrasopimus ja kiinteistöasiat, säätiön 40-juhlavuoden tapahtumat sekä vuosikirjan juhlapainoksen rahoitus ja markkinointi.

Toinen syyskokous pidettiin 9.9.1997 Savon Prikaatissa Mikkeliissä, jolloin tutustuttiin samalla myös Jalkaväkimuseoon, Päämajamuseoon ja Viestikeskus Lokkiin.

Kolmas syyskokous pidettiin 1.10.1998 Maanpuolustuskorkeakoululla Santahaminassa. Kokouksessa todettiin Patentti- ja rekisterihallituksen hyväksyneen 14.7.1998 säätiön sääntömuutokset, painotettiin valtuuskunnan jäsenten alueellista edustamista ja keskusteltiin säätiön taloudesta.

Muina vuosittaisina syyskokouksen

kohteina on ollut

- 21.09.1999 Utin Jääkärirykmentti Valkealassa
- 11.10.2000 Porin Prikaati Säkylässä
- 21.11.2001 Kymen Sotilasläänin Esikunta Kouvolassa, Pahkajärven leirialue ja Karjalan Prikaati Vekaranjärvellä
- 12.06.2002 Syyskokouksen korvasi Jalkaväkimuseon 20-vuotisjuhla Mikkeliissä
- 07.10.2003 Maasotakoulu Lappeenrannassa
- 21.10.2004 Panssariprikaati Parolassa
- 21.09.2005 Uudenmaan Prikaati, Dragsvikissa
- 21.09.2006 Utin Jääkärirykmentti Valkealassa.

SÄÄTIÖN MUU TOIMINTA

Palkitseminen ja kannustaminen

Jalkaväen Säätiön arvokkain palkitsemimuoto on kutsua yksityishenkilö säätiön kunniapuheenjohtajaksi tai kunniajäseneksi. Säätiön 40-vuotisjuhlakokouksessa Tuusulassa 1997 kunniapuheenjohtajiksi kutsuttiin eversti Sakari Rusama, kenraalimajuri Kalevi Sarva ja kenraaliluutnantti Raimo Viita sekä kunniajäseniksi jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth ja Naistoi-
mikunnan pitkäaikainen puheenjohtaja, rouva Maire Pöyhönen.

Valtuuskunnan vuosikokouksessa 1998 hyväksyttiin hallituksen puheenjohtajan, eversti Pertti Vuolennon laatima säätiön uusi palkitsemisjärjestelmä, joka vuoden 2002 vuosikokouksessa tarkentui yksityiskohdiltaan. Säätiön perinteisiä muisto- ja palkitsemisesineitä ovat säätiön plaketti, säätiön mitalit (kullattu, hopeoitu ja pronssinen), säätiön lautanen ja rintamerkit (kullattu ja hopeoitu), säätiön adressi sekä jal-

kaväen vuosikirja. 19.3.1998 otettiin käyttöön myös everstiluutnantti Risto Muurmanin suunnittelema säätiön standaari. Säätiö voi myös palkita ansioituneita henkilöitä, yhteisöjä, joukko-osastoja tai joukkoyksiköitä muun muassa jakamalla stipendejä, apurahoja tai muita lahjaesineitä. Päätöksen palkitsemistavasta tekee säätiön hallitus kutakin kertaa varten erikseen.

Perinteisenä palkitsemistapana on ollut antaa parhaalle sotilaiden SM-kilpailussa menestyneelle varusmiessuunnistajalle vuosittain arvokas rinka.

Vuonna 1989 aloitettua vuoden jalkaväkikouluttajien valintaa on jatkettu siten, että joka toinen vuosi on palkittu plaketeilla ja stipendeillä kaksi ansioitunutta kouluttajaa. Vuoteen 2007 mennessä palkittuja on ollut yhteensä 18.

Puolustusvoimain komentaja hyväksyi 1.2.2001 tapahtuneessa esittelyssä Jalkaväen Säätiön ja Pääesikunnan Jalkaväki-osaston perustaman Jalkaväen ansioristin. Ensimmäinen ansioristi, jonka on suunnitellut everstiluutnantti Juhani Ruutu, luovutettiin 25.4.2001 jalkaväen tarkastajana toimineelle ja apulaismaavoimapäälliköksi siirtyneelle prikaatikenraali Jaako Koskelle. Ansioristi sai erittäin myönteisen vastaanoton ja oli edukseen muiden vastaavien ristin joukossa. Jalkaväen vuosikirjassa 2003 on esitelty Jalkaväen ansioristin syntyhistoria, heraldiikka ja ansioristin myöntämisperusteet. Vuonna 2004 ansioristiin otettiin käyttöön pienoiskunniamerkki, mikä mahdollistaa huomionosoituksen entistä monipuolisemman käytön. Vuoteen 2007 mennessä Jalkaväen ansioristeja on myönnetty yhteensä 910, joista soljen kera 285. Jalkaväen ansioristista on tullut lyhyessä ajassa keskeinen osa säätiön palkitsemisjärjestelmää.

Jalkaväen Säätiön plaketilla on vakiintuneen tavan mukaan palkittu Reserviupseerikoulun kurssien parhaat jalkaväkimiehet ja Säätiön pronssisella mitalilla joukko-osastojen ja rajavartiostojen kunkin saapumiserän parhaiten menestyneet varusmiehet.

Säätiö palkitsi vuonna 2004 stipendeillä Jalkaväen vuosikirjan varusmiesten kirjoituskilpailun parhaat, upseerikokelas Tuomas Kokon Tulitukiryhmä -kirjoituksesta ja jääkäri Timo Nuutisen kirjoituksesta: Jalkaväen koulutuksen parannusehdotuksia.

Vuodesta 1997 alkaen otettiin tavaksi palkita Maanpuolustuskorkeakoulussa ja Maanpuolustusopistossa menestyneet opiskelijat Jalkaväen Säätiön hopeoidun mitalin lisäksi stipendeillä. 2000-luvulle tultaessa stipendien määrää lisättiin ja palkitsemiset kohdentuivat myös perinteisten henkilökunnan kurssien ulkopuolelle. Hopeoidulla mitalilla ja/tai stipendillä on palkittu vuosittain mm. seuraavat henkilöt:

Vuosi 1997

- Esiupseerikurssi 50, kapteeni Vesa Virtanen
- 80.Kadettikurssi, kadettilylikersantti Mikael Salo
- peruskurssi 53, vänrikki Riku Uusikoski

Vuosi 1998

- Esiupseerikurssi 51, kapteeni Tom Linden
- 81.Kadettikurssi, kadettikersantti Matti Toivio
- Peruskurssi 54, vänrikki Ville Nykänen
- Kouluttajastipendit lisäksi Maanpuolustusopistolle (80 v) ja Panssarikoululle (50 v)

Vuosi 1999

- Esiupseerikurssi 52, kapteeni Kari Kaakinen
- 82.Kadettikurssi, kadettilylikersantti Veli Matti Kempillä
- Peruskurssi 55, vänrikki Timo Pekka Tarvainen
- Everstiluutnantti Olli Dahlille stipendi jalkaväen tutkimus- ja kehittämyöstä

Jalkaväen säätiön syyskokoukset ovat suuntautuneet jalkaväen joukko-osastoihin, kuten esim. v. 1999 Utin Jääkäri-rykmenttiin. Kuvassa tutustutaan jalkaväen taistelija viimeisimpään sotavarustukseen. Oikealla silloinen jalkaväen tarkastaja, eversti Jaakko Koskela.

Vuosi 2000

- Esiupseerikurssi 53, kapteeni Jukka Jokinen
- 83.Kadettikurssi, kadettilylikersantti Mikko Westerlund
- Luutnanttikurssi 27, luutnantti Juha Alatalo
- Everstiluutnantti Pekka Tattari stipendi jalkaväen kehittämisestä

Vuosi 2001

- Esiupseerikurssi 54, kapteeni Kimmo Tarvainen
- 84.Kadettikurssi, kadettilylikersantti Kimmo Suotsalo
- Peruskurssi 56, opistoupseerioppilas Kai Juhani Virtala

Vuosi 2002

- Esiupseerikurssi 55, kapteeni Marko Kivelä
- 85.Kadettikurssi, kadettivääpeli Tino Savolainen
- Peruskurssi 57, ps-opintosuunta, opistoupseerioppilas Santeri Hasunen
- Opistoupserien jatkokurssi 1, luutnantit Ville Hautamäki ja Osmo Bräsy

Vuosi 2003

- 86.Kadettikurssin jalkaväkiopintosuunta, kadettialikersantti Juha Hollanti
- Maasotakoulun 89.kadettikurssin jv-opintosuunta, kadetti Johanna Franzen
- Pataljoonan komentajakurssin jalkaväkijoukko, yliluutnantti Jarno Linnell
- Pataljoonan komentajakurssin mekani-soitu linja, yliluutnantti Janne Viitasalo
- Stipendit, kapteeni Jukka Pesonen (KaiPr), teknikkokapteeni Arto Naskali (PsV), everstiluutnantti Eero Lauri (KymSIE), everstiluutnantti Timo Mustaniemi (PE), luutnantti Veli-Matti Salakari (PorPr)
- Maasotakoululle myönnetty kouluttajastipendi, majuri Juha Koskinen, majuri Jussi Kuusela, kapteeni Kim Westerlund, kapteeni Hannu Pitkänen ja yliluutnantti Kyösti Kaijanen

Vuosi 2004

- 87.Kadettikurssin jalkaväkijoukko, kadettialikersantti Annukka Ylivaara
- Opistoupseerien jatkokurssi 3, luutnantti Juha Haaparanta

- Pataljoonan komentajakurssin jalkaväkijoina, yliluutnantti Mikko Westerland
- Pataljoonan komentajakurssin mekani-soitu linja, yliluutnantti Mikko Ollila
- Stipendit, DI Ari Pynnönen (PvMatLE), kapteeni Yrjö Soranius (KarPr), insinööriyliluutnantti Ismo Silvonon (KarPr), luutnantti Janne Tirkkonen (KarPr), luutnantti Mika Partanen (KarPr)

Vuosi 2005

- 88. Kadettikurssi, kadettiylikersantti Mika Penttinen
- Panssarikoululle myönnetystä stipendistä palkittu kapteeni Jussi Toivonen ja yliluutnantti Tomi Kalliosaari

Vuosi 2006

- 89. Kadettikurssi, kadettikersantti Johanna Franzen

Tutkimustoiminta

Jalkaväen Säätiön tarkoituksena on ollut myös edistää jalkaväen piirissä tapahtuvaa tutkimustyötä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Säätiö on keskittynyt tukemaan sotilasopetuslaitoksissa ja joukko-osastoissa tapahtuvaa tutkimusta myöntämällä stipendejä jalkaväen tutkimusta tekeville henkilöille.

Tutkimustyöksi kelpaa hyvin myös everstiluutnantti Kalevi Salovaaran laatima Jalkaväkimuseon 20-vuotishistoriikki, joka julkaistiin 12.6.2002 Mikkelissä.

Jalkaväen vuosikirja

Jalkaväen vuosikirjalla on pitkät perinteet, sillä vuonna 2005 julkaistu vuosikirja oli järjestykseltään jo 25. Ensimmäinen vuosikirja ilmestyi vuonna 1961, ja kirjaa julkaistiin vuosittain. Vuodesta 1969 lähtien

siirryttiin joka toinen vuosi ilmestyvään kirjaan. Valtuuskunnan vuosikokouksessa 16.3.2000 päätettiin, että jalkaväen vuosikirjaa ryhdytään julkaisemaan joka kolmas vuosi. Suuret muutokset jalkaväen kehityksessä, Säätiön 50-vuotisjuhlavuosi ja viimeisimpien vuosikirjojen hyvä menekki aiheuttivat toistaiseksi paluun kahden vuoden julkaisuväliin.

Vuosikirjan valmistuminen oli aina 1990-luvulle asti jalkaväkitoimiston ja jalkaväkiosastoon määrätyn upseerin vastuulla hänen toimiessa samalla kirjan toimittajana. 1990-luvulta alkaen siirryttiin uuteen käytäntöön siten, että vuosikirjan toimittaja valittiin Puolustusvoimien ulkopuolelta evp-henkilöstä. Jalkaväen tarkastaja ja Pääesikunnan jalkaväkiosasto antoivat toimittajalle hänen tarvitsemansa tuen. Vuoden 2000 vuosikirjasta alkaen kirjan toimittajan tueksi perustettiin hallituksen varapuheenjohtajan johtama toimituskunta, johon kutsuttiin reserviläisten, opistoupseerien ja markkinoinnin edustus. Toimituskunnan jäsenille määriteltiin vastuujao.

Jalkaväen vuosikirjoissa asioiden käsittelyssä on pyritty samanlaiseen jäsentelyyn. Kirjassa on perinteisten tervehdysten ja Säätiön ajankohtaisten asioiden jälkeen ollut mm. arvostettujen asiantuntijoiden kirjoituksia; jalkaväen asemaa maavoimissa, taktiikkaa ja taistelutekniikkaa, koulutusta ja sotavarustusta sisältäviä kirjoituksia, sekä lopussa joukko-osastojen katsaukset. Vuodesta 2000 lähtien jokaisessa vuosikirjassa on haastattelun pohjalta esitelty jalkaväen Mannerheim-ristin ritareita kuten Tuomas Gerdt, Väinö Hämäläinen, Pentti Iisalo, Heikki Nykänen ja Taavi Törmälehto.

Osalla kirjoista on ollut myös selkeä teema kuten esimerkiksi vuoden 2005 kirjalla Jalkaväen toimintakyky. 1990-luvulta läh-

ten vuosikirjojen toimittajina ovat olleet eversti Vesa Yrjölä, majuri Harri Heinilä ja majuri Pentti Vainikka.

Kirjojen painosmäärä on viime vuosina vaihdellut 2000-3000 välillä. Vuosikirjan valmistaminen on rahoitettu kirjamyynnin lisäksi ilmoitustuloilla. Viimeisimmät vuosikirjat on voitu valmistaa tappioitta.

JALKAVÄKIMUSEO

Jalkaväkimuseo täyttää 12.6.2007 25 vuotta. Museo muodostaa keskeisen osan Jalkaväen Säätiön toiminnasta ja täydentää sopivasti Päämajamuseon näyttelyitä esitellen laajasti eri rintamalla tapahtuvia taisteluita ja käytössä olleita aseita ja materiaalia.

Jalkaväkimuseon näyttelyt ovat laajentuneet viime sodista myös sotien jälkeiseen aikaan, mikä näyttelyosuus avattiin kesällä 2006. Museoon tutustuu vuosittain 8000-9000 kävijää. Jalkaväkimuseon 25 vuotistaipaleesta on museonjohtaja Reijo Mäkeläisen laatima erillinen kirjoitus.

NAISTOIMIKUNTA

Naistoimikunnan puheenjohtajana vuodesta 1997 alkaen on toiminut rouva Lea Vanonen ja sihteerinä vuodesta 1976 alkaen rouva Irma Autti. Jalkaväen vuosikirjassa 2005 on Naistoimikunnan ensimmäisen puheenjohtajan rouva Maire Pöyhösen ansiokas kirjoitus Naistoimikunnan toiminnasta.

Naistoimikunnan vuosittaisina ulospäin näkyvinä toimintamuotoina ovat helmikuun konsertit. Toimikunta on elänyt aina ajan hengessä sopeuttaen konserttiajankohtia ja järjestäen muitakin ohjelmallisia tilaisuuksia. Naistoimikunta järjesti vuonna 1997 Jalkaväen Säätiön 40-vuotisjuhlakon-

sartin Helsingin Yliopiston juhlasalissa ja on jatkanut konserttiperinnettä vuosittain:

- 1998 Iltakonsertti Ritarihuoneella.
  - 1999 helmikuussa Naistoimikunnan 25-vuotisjuhlakonsertti Maanpuolustuskorkeakoululla, ja lokakuussa ”Talvisota -105 kunnian päivää”-konsertti Helsingin Yliopiston juhlasalissa.
  - 2000-2003 Kahvikonsertit Maanpuolustuskorkeakoululla.
  - 2004 Naistoimikunnan 30-vuotisjuhlakonsertti Maanpuolustuskorkeakoululla.
  - 2005-2006 Kahvikonsertit Maanpuolustuskorkeakoululla.
  - 2007 Jalkaväen Säätiön 50-vuotisjuhlakonsertti Helsingin Konservatoriossa.
- Naistoimikunnan viimeisen kymmenen vuoden aikana antama tärkeä tuki yhteensä yli 50.000 euroa on mahdollistanut entistä paremmin toteuttaa säätiön palkitsemistoimintaa.

SÄÄTIÖN TALOUS

Jalkaväen Säätiön talous on vakaalla pohjalla ja sijoitustoiminnassa on noudatettu varovaista linjaa. Pääoma on sijoitettu viime vuosina joukkovelkakirjalainoihin ja osakkeisiin.

Lisäksi säätiö on saanut vuosittain eri tahoilta avustuksia toimintansa tukemiseen. Jalkaväkimuseo on saanut tukea Opetusministeriöltä ja Mikkelin kaupungilta. Museon kiinteistönhoito on muuttunut Maanpuolustuskorkeakoulun alaiseksi budjettirahoitteiseksi. Eri säätiöt ovat antaneet vuosittain avustuksia. Taloudellisen tuen kasvattamisessa ratkaiseva osuus on ollut myös valtuuskunnan jäsenillä.

JALKAVÄEN SÄÄTIÖN KUNNIAPUHEENJOHTAJAT JA KUNNIAJÄSENET

Kunniapuheenjohtajat

Jalkaväenkenraali Erik Heinrichs
1958-1965 †
Jalkaväenkenraali Armas Eino Martola
1973-1986 †
Eversti Sakari Rusama 1997-
Kenraalimajuri Kalevi Sarva 1997-
Kenraaliluutnantti Raimo Viita 1997-
Kunniajäsenet
Jalkaväenkenraali Sakari Simelius
1966-1985 †
Eversti Valo Nihtilä 1967-1973 †
Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth
1997-2004 †
Puheenjohtaja Maire Pöyhönen 1997-

JALKAVÄEN SÄÄTIÖN TOIMIHENKILÖT

Valtuuskunnan puheenjohtajat

Kenraaliluutnantti Armas Eino Martola
1956-1973 †
Kenraaliluutnantti Veikko Koppinen
1973-1976 †
Kenraaliluutnantti Unto Matikainen
1976-1980 †
Kenraalimajuri Kalevi Sarva
1980-1988
Kenraaliluutnantti Raimo Viita
1988-1996
Kenraaliluutnantti Heikki Koskelo
1996-2004
Kenraaliluutnantti Vesa Kämäri 2004-
Valtuuskunnan varapuheenjohtajat
Kenraaliluutnantti Sakari Simelius
1956-1960 †
Kenraaliluutnantti Akseli Kurenmaa
1960-1963 †

Kenraaliluutnantti Ali Koskimaa
1963-1967 †
Kenraaliluutnantti Otto Erkki Ylirisku
1967-1970 †
Kenraalimajuri Erkki Setälä 1970-1972
Kenraalimajuri Pentti Multanen
1972-1975 †
Kenraalimajuri Jukka Pajula
1975-1976 †
Kenraalimajuri Kalevi Sarva 1976-1980
Kenraalimajuri Raimo Viita 1980-1988
Kenraalimajuri Matti Kopra 1988-1990
Kenraalimajuri Ilkka Ilmola 1990-1993
Eversti Antero Leirimaa 1993-1997
Eversti Osmo Kiiskinen 1997-1999
Eversti Jaakko Koskela 1999-2001 †
Eversti Hannu Toivonen 2001-2002
Eversti Mika Peltonen 2002-2005
Eversti Markku Lainevirta 2005-2006
Prikaatikenraali Mika Peltonen 2006-
Hallituksen puheenjohtajat
Eversti Valo Nihtilä 1956-1967 †
Eversti Niilo Riuttala 1967-1973 †
Eversti Vilho Tervasmäki 1973-1976
Eversti Sakari Rusama 1976-1988
Eversti Purmo Saarikoski 1988-1995
Eversti Pertti Vuolento 1995-2002
Eversti Kaarle Ruutu 2002-2005
Eversti Kari Kokkonen 2005-
Hallituksen varapuheenjohtajat
Everstilutnantti Kalle Karttunen
1956-1962 †
Eversti Mikko Sisto 1962-1963 †
Eversti Erkki Setälä 1963-1964
Eversti Otto Erkki Ylirisku 1964-1966 †
Eversti Paavo Juntila 1966-1972 †
Everstilutnantti Ilkka Halonen
1972-1975
Everstilutnantti Markku Salonen
1975-1980 †
Everstilutnantti Heikki Koskelo
1980-1983

Everstilutnantti Pertti Vuolento
1983-1989
Everstilutnantti Kari Hietanen
1989-1991
Everstilutnantti Osmo Kiiskinen
1991-1994
Everstilutnantti Risto Muurman
1994-1999
Everstilutnantti Eero Lauri
1999-2001
Everstilutnantti Timo Mustaniemi
2001-2004
Everstilutnantti Jukka Valkeajärvi
2004-2005
Everstilutnantti Pekka Saariaho
2005-2006
Everstilutnantti Jyrki Kaiponen 2007-
Hallituksen sihteerit
Majuri Simo Sirkanen 1956-1958
Majuri Pentti Multanen 1958 †
Majuri Leo Saressalo 1959-1961 †
Kapteeni Jukka Suviniemi 1961-1962 †
Kapteeni Sakari Annala 1962-1964
Majuri Raimo Katona 1964-1967 †
Kapteeni Martti Keskitalo 1967-1973
Majuri Hannu Särkiö 1973-1974
Kapteeni Seppo Tanskanen 1974-1976
Majuri Markku Hämäläinen 1976-1978
Majuri Eero Riuttala 1978-1981
Kapteeni Lauri Jokinen 1981-1985
Kapteeni Asko Kohvakka 1985-1987
Majuri Risto Muurman 1987-1990
Majuri Esa Pulkkinen 1990-1993
Majuri Ari Parkkola 1993-1996
Majuri Heikki Välivehmas 1996-1997
Majuri Martti Koivula 1997-2000
Majuri Kari Nisula 2000-2005
Majuri Asko Kopra 2005-2006
Eversti Markku Manninen 2006-
Säätiön rahastonhoitajat
Hallituksen sihteerit 1956-1962
Osastosihteeri P Kandelin 1962-1972

Ylipursimies M Purhonen 1972-1978
Luutnantti P Hautala 1979-1980
Kirjanpitäjä E Pyyne 1980-1981
Yo-merkonomi Katariina Ruponen
1981-1985
Sihteeri Tarja Takala 1985-

JALKAVÄEN SÄÄTIÖN NAISTOIMIKUNTA

Puheenjohtajat

Maire Pöyhönen 1974-1997
Lea Vanonen 1997-
Varapuheenjohtajat
Eija Matikainen 1974-1987
Lea Vanonen 1987-1997
Veronica Aho 1997-2002 †
Anna-Maija Muroma 2002-
Sihteerit
Maija-Liisa Halonen 1974-1975 †
Marita Salonen 1975-1976
Irma Autti 1976-
Rahastonhoitajat
Pirkko Väänänen 1976-2004 †
Kirsti Muhonen 2004-

JALKAVÄKIMUSEO

Johtajat

Everstilutnantti Aimo Metso 1981-1988
Everstilutnantti Kalevi Salovaara
1988-2001
Everstilutnantti Reijo Mäkeläinen 2001-

SÄÄTIÖN PALKITSEMAT JALKAVÄKIKOULUTTAJAT

Jalkaväen Säätiö palkitsee joka toinen vuosi – Jalkaväen vuosikirjan ilmestymisvuosina – joukko-osastojen esitysten perusteella kouluttaja- tai opetustehtävissä erityistä ammattitaitoa sekä kyvykkyyttä osoittaneen upseerin ja opistouseserin vuoden jalkaväkikouluttajaksi.

Palkittavilta edellytetään edellä esitettyjen vaatimusten lisäksi moitteettomia ja esimerkillisiä henkilökohtaisia ominaisuuksia sekä palveluksessa että vapaa-aikana.

Vuodesta 1989 alkaen vuoden jalkaväkikouluttajina on palkittu:

Vuosi 1989

Yliluutnantti Jouni Tuominen (SavPr)

Vääpeli Esa Kakko (JPr)

Vuosi 1991

Kapteeni Jukka Ojala (RUK)

Vääpeli Jari Pantsari (PKarPr)

Vuosi 1993

Yliluutnantti Kari Toivonen (PorPr)

Luutnantti Per-Erick Håkans (UudPr)

Vuosi 1995

Kapteeni Vesa Virtanen (MpKK)

Kapteeni Pekka Saksala (PsPr)

Vuosi 1997

Majuri Esko Raaterova (JPr)

Yliluutnantti Jouni Halonen (KaiPr)

Vuosi 1999

Yliluutnantti Klaus Luotola (UtJR)

Luutnantti Vesa Hartikainen (KarPr)

Vuosi 2001

Majuri Lauri Sipari (RUK)

Yliluutnantti Lauri Asikainen (Raja- ja merivartiokoulu)

Vuosi 2003

Kapteeni Marko Lahtinen (PorPr)

Luutnantti Jorma Hokkanen (SavPr)

Vuosi 2005

Kapteeni Jani Virta (KaartJR)

Yliluutnantti Ari Kurppa (SiMePa)

Vuoden 2007 jalkaväkikouluttajina palkittiin kapteeni Juha Martiskainen Maanpuolustuskorkeakoulusta ja yliluutnantti Heikki Tiainen Utin Jääkäri-rykmentistä.

JALKAVÄKIMUSEO 25 VUOTTA

Sotahistoriallinen museotoiminta alkoi 1929 Sotamuseon perustamisesta. Sotien jälkeen perustivat eri aselajit ja joukko-osastot erilaisia perinnetiloja, jonne koottiin joukon historiasta kertovaa esineistöä. Osasta näistä kehittyi aselajimuseoita. Pääaselajimme jalkaväen museohanke virisi 1970-luvulla, ja Jalkaväen Säätiö ryhtyi vetämään hanketta.

Alkuvaiheessa tilojen saanti tuotti ongelmia, mutta monien vaiheiden jälkeen 1978 valtiovalta luovutti säätiölle Mikkelin vanhalta kasarmialueelta neljä kasarmirakennusta ja päävartion museon toimitiloiksi. Rakennukset olivat päässeet huonoon kuntoon pitkän tyhjillään olon aikana ja vaativat perusteellista korjausta. Lisäksi kasarmien muuttaminen näyttelytiloiksi vaati paljon työtä ja varoja. Korjaustyöt aloitettiin 1979 ja saatiin valmiiksi 1983. Rahoituksen järjestämiseksi toimeenpantiin 1979-1981 valtakunnallinen keräys.

Ensimmäisen näyttelyn rakentaminen aloitettiin 1982 maisteri Tom Bergrothin johdolla Sotamuseon ja oman henkilökunnan avustuksella. Perusnäyttely valmistui ja museo avattiin samana vuonna 12.6. Se kertoo itsenäisyytemme ajan jalkaväen historiasta pääpainon ollessa sotiemme ajassa. Näyttelyn avasi puolustusvoimain komentaja, kenraali Lauri Sutela.

Jalkaväkimuseo on saanut kokoelmiinsa runsaasti arvokasta ja harvinaista esineis-

Kirjoittaja, everstiluutnantti Reijo Mäkeläinen toimii Jalkaväkimuseon johtajana.

töä. Jälkimmäistä edustaa talvisodassa sotasaaliiksi saatu neuvostodivisioonan radioajoneuvo, joka lienee ainut jäljellä oleva. Arvokkainta osaa ovat jalkaväenkenraali Erik Heinrichsin sotilaspuku kunniamerkineen, joihin kuuluu mm 1. ja 2.luokan Mannerheim-ristit sekä muita korkeita koti- ja ulkomaisia kunniamerkkejä. Museon hallussa ovat ritareiden Eino Polon ja Eero Sepänen Mannerheim-ristit. Museossa on myös 151:n jalkaväen Mannerheim-ristin ritarin valokuvat. Kokoelma on suurin yhteinen kuvakokoelma ritareista.

Museon päärakennus.

Museo laajeni perusnäyttelytilan vastaaiseen rakennukseen 1984 ja sinne tuli pysyvien näyttelyiden lisäksi tilat vaihtuville näyttelyille. Pysyvistä näyttelyistä mainittakoon 1990-luvulla rakennettu Savolaista sotilasperinnettä 1700-luvun lopulta lähtien sekä YK-rauhanturvatoimintaa esittelevät näyttelyt. Vaihtuvia näyttelyitä on järjestetty vuodesta 1985 alkaen ja varsin suurta mielenkiintoa herättivät Nainen sodassa 1991 ja Kaukopartiotoiminta 1966. Jalkaväkimuseolla ei ollut käyttöä kahdelle muulle kasarmille ja ne vuokrattiin edelleen.

Jalkaväkimuseon ensimmäisenä johtajana toimi everstiluutnantti Aimo Metso vuoteen 1988, jonka jälkeen tehtävän otti vastaan everstiluutnantti Kalevi Salovaara. Hän luovutti tehtävän 2001 nykyiselle johtajalle, everstiluutnantti Reijo Mäkeläiselle.

UUDISTUSVAIHE

Perusnäyttely uudistettiin 1990-luvun alkupuolella. Tällöin laajennettiin talvisodan osastoa, jonne sijoitettiin ”taisteluent-

tä”. Jatkosotaa elävöitettiin Ihantalan taistelun pienoismallilla valo- ja ääniefekteineen. Lapin sota-aiheeseen lisättiin karttapohja, jolla sotajoukkojen liikkeet esitetään valoilla. Alkuperäiset näyttelyt rajavartioista ja lotista purettiin ja materiaali siirrettiin omiin erikoismuseoihin.

Jalkaväkimuseo täytti 20 vuotta 12.6.2002 ja juhlatilaisuus järjestettiin Mikkelin upseerikerholla arvovaltaisen kutsuviierasjoukon ollessa läsnä. Tilaisuuden isäntänä oli Jalkaväen säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja, kenraaliluutnantti Heikki Koskelo. Jalkaväkimuseon edellinen johtaja Kalevi Salovaara esitteli laatimansa museon historiikin ”Wanhan väen kasarmeista jalkaväkimuseoksi”.

Jalkaväkimuseo palasi 20-vuotista taipalletta muistellessaan alueen ja rakennusten juurille ja rakensi näyttelyn tarkk`ampujista ”Suomalaiset tarkk`ampujapataljoonat 1881-1901”. Näyttelymateriaali oli pääosin Sotamuseon kokoelmista.

Näyttely herätti erikoisuudellaan suurta huomiota tiedotusvälineissä ympäri maata.

Näyttelyyn liittyi syksyllä samasta aiheesta luentosarja, jossa luennoitsijoina olivat professori Ohto Manninen, arkkitehti Kirsi Kovanen, dosentti Kyösti Väänänen ja dosentti Eero Elfvingen.

Tämän lisäksi pystytettiin valtakunnallinen näyttely sotilaskotien toiminnasta yhteistyössä Suomen Sotilaskotien kanssa sekä sotilaskotisisarista kertova näyttely yhteistyössä Mikkelin Sotilaskotiyhdistyksen kanssa. Sotilaskotien näyttelyn avasi kenraaliluutnantti Heikki Koskelo.

Vuoden 2003 erikoisnäyttelyinä oli ”Suomalaiset sotilaat kansainvälisissä tehtävissä”. Se kertoi suomalaisista sotilaista kansainvälisissä rauhanturvatehtävissä. Näyttelytilana oli entinen YK-näyttely, joka nyt uudistettiin ja laajennettiin ja joka jäi pysväksi näyttelyksi. Näyttelyn avasi pääesikunnan kansainvälisen osaston päällikkö, prikaatinkenraali Heikki Holma.

Vuonna 2003 aloitettiin uusi näyttelysarja, ”Ansoitunut jalkaväkisotilas”. Näyttelyhenkilöksi valitaan huomattava jalkaväkimies sotilasarvosta riippumatta vuodeksi kerrallaan. Valinnan suorittaa Jalkaväen säätiön hallitus. Näyttely rakennetaan henkilönäyttelyksi, siinä esitellään kunkin henkilön sotilasuran lisäksi elämää ennen ja jälkeen sotilaspalveluksen.

Ensimmäisenä ansioituneena jalkaväkisotilaana esiteltiin Mannerheim-ristin ritari, kenraalimajuri Jouko Hynninen. Näyttelyn avasi Savon Prikaatin komentaja, eversti Markku Riittinen.

Vuonna 2004 avattiin yhteistoimin Pioneerimuseon kanssa näyttely ”Jalkaväkiperit”. Se kertoi monipuolisesti jalkaväkeen liittyvästä pioneeritoiminnasta alkaen jääkäriajoista ja päättyen aivan nykypäiviin. Näyttely oli oiva esimerkki museoiden välisestä yhteistyöstä molempia osa-

puolia hyödyttävällä tavalla. Näyttely oli esillä normaalien tiedotusvälineiden lisäksi pioneeriaselajin julkaisuissa. Näyttelyn avasi Pioneerikiltojen Liiton puheenjohtaja Aimo Hattula. Se oli vaihtuvana näyttelyinä kaksi vuotta.

Ansoituneena jalkaväkisotilaana oli Mannerheim-ristin ritari, kapteeni Lauri Törni. Näyttely toteutettiin yhteistyössä Sotamuseon ja Lauri Törnin Perinnekillan kanssa. Näyttelyn avasi Perinnekillan puheenjohtaja Juha Rajala.

Museossa pidettiin jatkosodan 60 vuotta sitten tapahtuneen päättymisen merkeissä yleisluento 15.6. Everstiluutnantti, VTM Ari Raunio esitelmöi aiheenaan kesän 1944 suurhyökkäys ja sen torjunta.

Vuoden 2005 ansioituneena jalkaväkisotilaana esiteltiin jääkärikenraaliluutnantti Hugo Östeman. Näyttely koottiin Sotamuseon ja omaisten hallussa olevasta materiaalista. Näyttelyn avasi Itäisen maanpuolustusalueen komentaja, kenraaliluutnantti Ari Puheloinen.

Museossa esiteltiin itsenäisyyspäivänä sodan ajan radiokalustoa, jolla yleisöllä oli mahdollista ottaa yhteys johonkin vastasemaan Mikkelin radioamatöörien opastuksella.

LAAJENTUMINEN

Näyttelyvuotta 2006 leimasi uuden rakennuksen käyttöönotto. Mikkelin teknillisen koululle vuokrattu rakennus oli palautunut museolle jo edellisellä vuonna. Siihen päätettiin rakentaa näyttely ”Jalkaväen 60 rauhan vuotta”. Näyttelyn pinta-ala on noin 800 neliometriä ja se on suurin näyttely ja laajennus sitten perustamisvaiheen. Näyttely rakennettiin omana työnä yhteistyössä Sotamuseon ja puolustusvoimien kanssa.

Näyttelyn ”Jalkaväen 60 rauhan vuotta” vuonna 2006 avasi kenraali Gustav Hägglund. Avauspuhetta kuuntelemissa Jalkaväen säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja, kenraaliluutnantti Vesa Kämäri ja museon johtaja, everstiluutnantti Reijo Mäkeläinen.

Näyttelyn avasi entinen puolustusvoimain komentaja, kenraali Gustav Hägglund. Näyttely on ensimmäinen sodanjälkeistä aikaa käsittelevä maassamme ja se jää pysyväksi.

Vuosi 2007 on Jalkaväkimuseon toiminnan 25. vuosi. Juhlanäyttelynä on Savon Prikaatin ja sen edeltäjien toiminnasta kertova näyttely ”Savon jääkärit”. Samana vuonna on myös Jalkaväen säätiön 50-juhlavuosi. Siksi ansioituneena jalkaväkisotilaana esitellään jalkaväenkenraali Sakari Simelius, Jalkaväen säätiön kunniajäsen 1966-1985.

Lakkautettavan Savon Prikaatin perinteet eivät siirry minnekään ja Jalkaväen säätiö on päättänyt, että prikaatin ja sen edeltäjien perinne-esineistö säilytetään Jalkaväkimuseossa. Tästä saadaan juhlanäyttelyn runko-materiaali.

HALLINTO

Museon kiinteistöt siirtyivät rakennushallituksen kanssa 1980 solmitun vuokrasopimuksen päättyttyä myyntiyhtiö Kapiteeli Oy:lle vuoden 2002 alusta. Tämän jälkeen aloitettiin neuvottelut rakennusten saamiseksi takaisin säilytettävien rakennusten joukkoon eli Senaatti-kiinteistöille. Neuvottelut johtivat tulokseen 2003, jolloin Senaatti-kiinteistöt otti haltuunsa museon rakennuskannan. Uuden järjestelmän mukaan rakennukset kuuluvat Sotamuseon vastualueeseen. Rakennus 13, joka oli vuokrattu Mikkelin teknilliselle koululle, palautui Museon käyttöön, mutta rakennus 11 jäi edelleen Mikkelin kaupungille.

Senaatti-kiinteistöt yhdessä ympäristöministeriön kanssa aloitti rakennusten ulkopuolisen kunnostus- ja maalaustyön 2005 ja

saadaan museon osalta päätökseen 2007.

Museon kiinteistönhoito siirtyi Puolustushallinnon Rakennuslaitoksen vastuulle vuoden 2005 alusta. Kiinteistönhoito maksetaan kokonaisuudessaan budjettivaroin. Budjettivarat myönnetään Maanpuolustus- ja korkeakoululle ja niitä valvoo Sotamuseo.

Rakennusten kohtalosta pitkään jatkunut epävarmuus on poistunut ja nykyisin kiinteistöasiat ovat paremmin kuin koskaan museon historiassa.

Yleisöä oli museon alkuvuosina runsaasti, mutta on vähitellen tasaantunut. Suurin osa kävijöistä on turisteja kesäaikana. Noin kolmasosa vieraista käy ryhmässä lähinnä seuran jäsenien ulkopuolella. Alussa enemmistöä olleet veteraanit ovat nyt pienenä vähemmistöä. Nuorten ja lapsiperheiden runsas määrä on ilahduttavaa. Koululaisten määrä on ollut kohtalaisen suuri ja vakaa koko ajan, tosin viime vuosina on ollut lievää laskua. Ulkomaalaisia vieraita, lähinnä Keski-Euroopasta on käynyt koko ajan tasaisesti. Heitä varten on tehty opaslehtisiä usealla eri kielellä. Savon Prikaatin kaikki varusmiehet ovat tutustuneet museoon kotiutumisen yhteydessä. Muiden joukko-osastojen varusmiehiä on käynyt satunnaisesti. Viime aikoina on myös vierailut kadetteja Maasotakoulusta ja Pioneerikoulusta.

Museoon on tutustunut vuosittain 8000-9000 kävijää.

Museon talous on perustunut puolustusministeriön kiinteistötukeen, sekä opetusministeriön ja Mikkelin kaupungin avustukseen. Pääsylipputulot ja museokaupan myyntitulot ovat vain noin kymmenesosa tuloista. Erikoisnäyttelyiden rakentamiseen on saatu avustuksia eri säätiöiltä ja yrityksiltä.

Pääesikunta on antanut Sotamuseolle teh-

tävän ohjata ja valvoa aselajimuseoiden toimintaa ja siten myös Jalkaväkimuseo on nyt kiinteämmin osa puolustushallintoa. Budjettiraha museolle ohjautuu nykyisin Sotamuseon ja Maanpuolustuskorkeakoulun kautta.

Museokahvila on alusta saakka ollut vuokrattu ulkopuoliselle yrittäjälle. Viimeiset pari vuosikymmentä toiminut yrittäjä Anja Kuitunen lopetti kahvilanpidon ja tilalle saatiin Mikkelin Sotilaskotiyhdistys. Nyt yhteistyö on syventynyt niin, että Sotilaskotiyhdistys hoitaa museokahvilassa museon myymälää ja myös museon pääsylippujen myyntiä vuoden 2007 alusta alkaen.

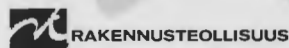
Uusi museolaki edellyttää, että valtionosuuksien saamiseksi museossa tulee olla kaksi päätoimista työntekijää. Museo pyrkii täyttämään vaatimukset vuonna 2007. Resurssien lisääntymisen myötä museo kykenee entistäkin paremmin toteuttamaan päätehtävänsä, jalkaväen perinteiden vaalimista.

Jalkaväkimuseo on viime vuosina laajentunut ja uudistunut näyttelyiltään ja kokoelmiltaan ja tullut tunnetuksi korkeatasoisista näyttelyistään. Sen talous on vakaalla pohjalla budjettirahoituksen vakiinnuttua. Museolla on nyt aikaisempaa paremmat mahdollisuudet toimia jalkaväen perinteiden tallentajana, vaalijana ja esittelijänä.

Museonjohtajana on toiminut Reijo Mäkeläinen ja muina työntekijöinä ovat olleet Riitta Vauhkonen, Risto Miller ja Jukka Koskinen. □

Hyvistä materiaaleista hyvin rakennettu

Rakennusteollisuus RT ry • PL 381 (Unioninkatu 14) • 00131 Helsinki
puh. (09) 129 91 • faksi (09) 129 9252 • www.rakennusteollisuus.fi

Tietoa rakennusalan ammattilaisille

Rakennusteollisuuden Kustannus RTK Oy • PL 381 (Unioninkatu 14) • 00131 Helsinki
puh. (09) 129 91 • faksi (09) 129 9277 • www.rtk.fi

Koulutamme rakennusalan ammattilaisia

Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO • PL 5 (Kaupintie 2) • 00441 HELSINKI
puh. (09) 12 991 • faksi (09) 4242 8242 • www.rateko.fi

JALKAVÄEN SÄÄTIÖN VALTUUSKUNTA JA HALLITUS

JALKAVÄEN SÄÄTIÖN VALTUUSKUNTA

Puheenjohtaja
Kenraaliluutnantti Vesa Kämäri

Varapuheenjohtaja
Priikaatikenraali Mika Peltonen

Jäsenet
Toimitusjohtaja Harri Broman
Varatuomari Ensio Hakkarainen
Kauppaneuvos Ilmari Hokkanen
Toimitusjohtaja Heikki Hulkkonen
Apulaiskaupunginjohtaja Eero Kaitainen
Teollisuusneuvos Erkki Kajander
Kenraalimajuri Jaakko Kaukanen
Filosofian maisteri Risto Kausto
Kenraaliluutnantti Matti Kopra
Pääjohtaja Henri Kuitunen
Kauppaneuvos Ilkka Lantto
Professori Ohto Manninen
Vuorineuvos Esko Muhonen
Hallituksen puheenjohtaja Heikki Pentti
Varatuomari Risto Piepponen
Kenraaliluutnantti Kari Rimpi
Toimitusjohtaja Pekka Räihä
Eversti Purmo Saarikoski

Toimitusjohtaja Magnus Savander
Kenraalimajuri Seppo Tanskanen
Kapteeni Markku Toivanen
Valtiosihteeri Pertti Torstila
Varatuomari Turo KJ Tukiainen
Kauppaneuvos Jouko Tuunainen
Konsernijohtaja Björn Wahlroos
Ekonomi Veikko Ylitalo

JALKAVÄEN SÄÄTIÖN HALLITUS

Puheenjohtaja
Eversti Kari Kokkonen

Varapuheenjohtaja
Everstiluutnantti Jyrki Kaiponen

Jäsenet
Valtiotieteen maisteri Juhani Autti
Eversti Juhani Heinonen
Professori Kari Heiskanen
Eversti Risto Muurman

TOIMIHENKILÖT

Sihteeri
Eversti Markku Manninen

Museonjohtaja
Everstiluutnantti Reijo Mäkeläinen

Rahastonhoitaja
Sihteeri Tarja Takala

SAVON PRIKAATI

Savo joutui rajamaakunnaksi vuonna 1743 tappiollisen Pikkuvihan seurauksena. Turun rauhassa sovitettu Ruotsin ja Venäjän raja kulki Pohjois-Karjalasta Savon halki Kymijoelle. Savon ainoa pysyvä ja maakunnallinen joukko-osasto oli 30-vuotisen sodan sekä Ison- ja Pikkuvihan kokenut 1600-luvulla perustettu Savon Jalkaväkirykmentti vahvuudeltaan noin tuhat sotilasta. Rykmentti oli ruotujakoinen. Rauhan ajan perusjärjestelmä rasitti puutteessa elävää Savon rajamaakuntaa sielotyön rajoille saakka.

Keskieurooppalaisten kokemusten tukena alkoivat Pommerin sotaan osallistuneet veljekset Jaakko Maunu ja Yrjö Maunu Sprengtporten ajaa hanketta kevyiden joukkojen perustamisesta itärajan suojajoukoksi Savoinkin. Monivaiheisen toiminnan tuloksena valtiopäivien ja kuninkaan päätöksellä 30.1.1770 aloitettiin Savon Jääkärijoukon perustaminen. Tavoitteena oli perustaa aluksi kuhunkin Savon Rykmentin pataljoonaan yksi jääkärikomppania. Jääkärit olivat tuon ajan sotilaskäsitteistössä jalkaväen sotilaita, jotka toimivat raskasliikkeisempien ja raskaammin varustettujen joukkojen edellä tai sivustoilla.

Savon jääkärijoukon vahvuudeksi määrättiin 400 sotilasta. Upseerit ja alipuseerit hankki komentaja itse. Komppanian päälliköt värväsivät miehistön. Toimintaansa varten he saivat rahasumman, passevolanssin. Tällä maksettiin värvämis- ja joukon

ylläpitämiseen tarvittavat kulut. Jääkäri sitoutui palvelemaan sovittun määrän vuosia. Ajan oloon keskimääräiseksi sitoutumisajaksi tuli 6 vuotta. Savon joukkoja koulutettiin käyttämään rikkonaista maastoa hyväksi Ison- ja Pikkuvihan kokemuksista viisastuneena.

Eversti Yrjö Maunu Sprengtporten määrättiin Savon Rykmentin komentajaksi vuoden 1775 alussa ja 9.3.1775 kaikkien Savon joukkojen komentajaksi. Hänen komennossaan oli Savon Rykmentti (vahv 954 m), Savon Jääkärijoukko (vahv 400 m) ja Karjalan Rakuunat (vahv 250 m). Vuoden 1778 harjoituksissa käytettiin näistä joukoista ensimmäisen kerran nimitystä Savon Prikaati. Savon Jääkärijoukko nimettiin vuonna 1778 Savon Jääkärirykmentiksi. Vahvuus oli kasvanut 800 sotilaseen. Rykmenttinä joukko oli saavuttanut vakiintuneen aseman. Suomalaisen upseerikoulutuksen alku oli myös Savon Prikaatin ensimmäisen komentajan, eversti Yrjö Maunu Sprengtportenin ansiota, sillä hänen esityk-

estään perustettiin Rantasalmelle Haapaniemen kadettikoulu vuonna 1779. Ennen Haapaniemen rakennusten valmistumista toimi kadettikoulu tilapäisesti lähellä Mikkelin Ristiinassa ja Kuopiossa vuosina 1779-80. Haapaniemessä kadettikoulu toimi vuodet 1781-1819.

SAVON PRIKAATIN ENSIMMÄINEN SOTA – KUSTAN SOTA 1788 – 1790

Sotatoimien alkaessa kesällä 1788 kuului Savon Prikaatin johtoon Savon Jalkaväkirykmentti, Savon Jääkärirykmentti ja Karjalan Rakuunarykmentti, yhteensä 1700 miestä. Prikaatille alistettiin kesän 1789 so-

tatoimiin lisäjoukkoina Porin rykmentti, Porin rykmentin varaväkipataljoona ja Pohjanmaan rykmentti. Venäläisten hyökkäyksen alkaessa kesän 1789 koittaessa Savon Prikaatin johdossa olevat joukot olivat erilaisina osastoina kyseisissä useassa eri suunnassa varmistustehtävissä. Joukkojen suomalaiset sotilaat olivat pääasiassa ruotusotamiehiä Savosta, Satakunnasta ja Pohjanmaalta. Koulutustaso ja ennen kaikkea kokemus oli viholliseen nähden heikko.

13.6.1789 käytiin ankara taistelu Porrassalmella noin kahdeksan kilometriä Mikkelin eteläpuolella. Kiiwas taistelu paahtavassa helteessä, johon sisältyi monia onnettomia ja onnellisia sattumia, kesti kokonaista

Savon Prikaatin ja Porin Prikaatin perinneasuiset sotilaat kunniaavartiossa Porrassalmen taistelun muistomerkin äärellä 13.6.2006. (Kuva: Savon Prikaatin arkisto.)

11 tuntia. Suomalaiset sotilaspuikuiset maa-
laimiehet olivat kestäneet ja venäläiset
irtautuivat illalla Porrassalmelta etelään.
Taistelu oli vuoden 1709 Pultavan tappion
jälkeen ensimmäinen kenttätaistelu, jossa
Ruotsin joukot voittivat. Voittoa juhlittiin
kuninkaan käskystä koko valtakunnassa.
Taistelussa onnistuttiin hyödyntämään jal-
kaväen taistelijoille nykyisinkin tärkeää tai-
toa, maaston hyväksi käyttöä. Porrassalmel-
la voitolliseen lopputulokseen vaikuttivat
puolustajalle edullinen maasto ja onnistunut
tulen keskittäminen. Porrassalmen taistelun
vuospäivää on vietetty ainakin jo vuodesta
1920 alkaen.

Suomen sodassa 1808 – 1809 savolaiset
joukot osallistuivat voitokkaasti taisteluihin
niin Revonlahdella, Lapualla kuin Koljon-
virralla. Osa savolaisista joukoista osallistui
osana Suomalaista Prikaatia taisteluun ve-
näläisiä vastaan myös Härneforsissa
5.7.1809. Rauhan sopimuksessa Suomen
sotajoukot lakkasivat olemasta, joskin ruo-
tujakolaitos säilyi organisaationa asettamat-
ta sotilaita.

SAVOLAISTA SOTILASPERINNETTÄ VENÄJÄN VALLAN AIKANA

Napoleonin hyökättyä Venäjälle kat-
sottiin tarvittavan Suomenkin sotilaallisia
resursseja. Keisarillisella Manifestilla
18.9.1812 Suomessa perustettiin kolme
jääkärirykmenttiä, joihin miehistö hankit-
tiin värväämällä. Sovittu palvelusaika oli 3–
6 vuotta. Jääkärirykmentti 2:een kuuluivat
Heinolan ja Kuopion pataljoonat, jotka
kumpikin olivat noin 600 miehen vahvuisia.
Rykmenttiä voidaan pitää Savon Jääkäri-
rykmentin seuraajana.

Krimin sodan (1854 – 1856) aikana pe-
rustettiin uudelleen aktivoitunut ruotujako-

laitoksen pohjalta yhdeksän suomalaista pa-
taloonaa. Tarkk'ampuja -nimitys ei tarkoiti-
tanut tarkka-ampujaa, vaan oli epäonnistu-
nut käänös venäjän kivääripataljoona-
merkitsevistä sanasta. Yleinen asevelvollis-
uus mahdollisti sotavoimien vahvuuksien
ja koulutustason ratkaisevan lisäämisen.
Venäjä siirtyi yleiseen asevelvollisuuteen
monen muun Euroopan maan esimerkki-
seuraten vuonna 1874. Lähinnä JV Snellma-
nin aktiivisuuden tuloksena Suomi sai oman
asevelvollisuuslakinsa vuonna 1878. En-
simmäiset alokat astuivat palvelukseen
1.11.1881. Suomalainen sotaväki käsitti
kahdeksan pataloonaa, jotka perustettiin
läänien pääkaupunkeihin ja nimettiin sijoit-
uspaikan mukaan. Mikkeliin perustettiin 6.
Suomalainen Mikkelin Tarkk'ampujapa-
taloona.

Mikkelin pataloonan - kuten muidenkin
suomalaisten pataloonien - koulutustasosta
piti huolen vaatimus osallistua sekä koti-
maassa että Venäjällä järjestetyille koulu-
tuseleireille. Venäjällä Krasnoje Selon suur-
leirille osallistui Suomesta joka vuosi kaksi
pataloonaa. Leireillä oli parhaimmillaan
noin 60 000 sotilasta eri puolelta Venäjää.
Kyseiset sen ajan "valtakunnalliset" leirit
karsivat joukko-osastoissa helposti synty-
vän itsettytyväisyyden ainakin muutaman
vuoden välein. Suomalaisten sotilaskunto
todettiin Venäjän valtakunnan jatkuvasti so-
tavalmiina olevassa ja Euroopan suurim-
massa armeijassa hyväksi. Tarkk'ampuja-
pataloонien toiminta päättyi vuonna 1901
ja alkoi vajaan kahdenkymmenen vuoden
sotilasperinteen katkos maassamme.

ITSENÄISYYSAJAN ALKUTAIPALEELLA

Itsenäisyyden alkuaikojen perinnejoukkoja

ovat vapaussodan aikainen edeltäjä 2. Jää-
kärirykmentti, jonka historia alkaa vuodesta
1918. Rykmentin tie kulki vapaussodan
taistelutantereet Tampereelta Karjalan kan-
nukselle. Vapaussodan jälkeen perustettu
Savon Jääkärirykmentti vietti vuosina 1919
– 1927 itäisellä valtakunnan rajoilla vallin-
neista epävakaina oloista johtuen liikkuvaa
elämää toimien samanaikaisesti usealla eri
paikkakunnalla itäisessä Suomessa ja Itä-
Karjalassa. Rykmentin eri osien sijoitus-
paikkoja vuosina 1919–1921 olivat Kouvo-
la, Koria, Porajärvi, Suojärvi, Kuopio, Mik-
keli, Käkisalmi, Viipuri ja Sakkola.

Savon Jääkärirykmentti sai valmistautu-
ksessaan siirtymään Kouvolasta Karjalan kan-
nakselle vuonna 1921 Savonlinnan naisten
lahjoittaman lipun. Savon jääkäreiden lippu
vihittiin puolustusvoimien lippujuhlan val-
takunnallisessa paraatissa Helsingin senaa-
tintorilla 16.5.1921. Lipun on suunnitellut
arkkitehti, rakennustaiteen ja tyyliopin tut-
kija, professori Carolus Lindberg. Sen on
valmistanut Suomen Käsitöiden Ystävät Oy.
Savon Prikaatin lakkauttamisen 31.12.2006
jälkeen sotamuseoon siirretty lippu oli nel-
jäs itsenäisyyden aikana käytössä ollut
joukko-osastolippu.

Savon Jääkärirykmentin nimi muutettiin
1.6.1927 voimaanastuneella väliaikaisella
määräyksellä puolustuslaitoksen kokoonpa-
nosta Savon Prikaatiksi. Nimi muutettiin
vuonna 1934 siirryttäessä puolustusvoimis-
sa ns. aluejärjestelmään uudelleen Savon
Jääkärirykmentiksi. Tuolloin joukko-osas-
ton sijoituspaikat olivat Viipurissa, Käki-
salmessa ja Sakkolan Kiviniemessä. Näillä
sijoituspaikoilla Savon Jääkärirykmentti
toimi talvisotaan saakka, jolloin Savon jää-
käreistä perustettiin suunniteltu sodan ajan
3.Prikaatin I Pataljoona (I/3.Pr).

ANKARAT SODAN VUODET

Kiivaimpiin taisteluihin I/3.Pr joutui
Summan läpimurron tapahduttua helmi-
kuussa 1940. Varusmiesjoukkoja pidettiin
parhaina joukkoina ja niitä haluttiin säästää
liikkuviin sotatoimiin kuten vastahyök-
käyksiin. Pataljoona oli usein reservinä ja
joutui siirtymään usein. Puolustusvaiheet
olivat yleensä joutumista rajoittamaan läpi-
murtoa. Vastahyökkäykset ja iskut tapah-
tuivat ylivoimaista vihollista vastaan ääriti-
lanteessa. Nuoret Savon jääkärit taistelivat
kunnialla koko talvisodan.

Muita talvisodan aikaisia perinnejoukko-
ja ovat Karjalan kannaksen puolustusjouk-
koihin kuuluneet Jalkaväkirykmentit 28 ja
30, sekä Kollaanojen rintamalinjoja puo-
lustanut Jalkaväkirykmentti 35.

Välirauhan solmimisen jälkeen sotaan
edeltäneen ajan joukko-osastoelämä ei alka-
nut uudelleen. Joukkojen perinteiset nimet
jäivät odottamaan rauhallisempaa tulevai-
suutta. Savon Jääkärirykmentin lippu oli so-
tamuseossa. Joukoista, jotka sotatilan voi-
massa olosta huolimatta olivat tietynlaisia
rauhanajan joukkoja, muodostettiin kesän
1940 kuluessa prikaateja. 7.Prikaati muo-
dostettiin talvisodassa jalkaväkirykment-
tien 28 ja 30 palveluksessa olevasta hen-
kilöstöstä Savonlinnan itäpuolelle. Prikaa-
tin komentajaksi määrättiin jääkärieversti
Armas Kemppi.

7.Prikaatin nimi muutettiin 10.6.1941
Jalkaväkirykmentti 7:ksi. Rykmentti löi
elokuun alkupäivinä 1941 Tyrjän kylän alu-
eella linnoitetuissa asemassa olleen vihollis-
sen karsien itsekin ankaria tappioita. Sodan
edettyä asematavaiheeseen rykmentti otti
nimekseen Tyrjän rykmentti. Nimi on säi-
lynyt nykypäivään saakka monissa Savon

Prikaatia koskevissa yhteyksissä.

Rykmentti kunnostautui kesän 1944 torjuntataisteluissa mm. Siiranmäessä, Äyräpäässä ja Vuosalmella. Taisteluihin otti osaa myös Jalkaväkirykmentti 49 (Saimaan Rykmentti), jonka perinteitä Savon Prikaati on myös vaalinut. Taistelut olivat jatkuneet kiivaina päivästä toiseen. Kun jalkaväkirykmentit 7 ja 49 siirrettiin kuluneina hieman taaemmaksi lepoon, oli Jalkaväkirykmentti 49 taistellut yhtäjaksoisesti 40 vuorokautta!

Välirauhan (19.9.1944) sopimuksen solmimisen jälkeen aloitettiin vetäytyminen rajan taakse noin viikon kuluessa. Jalkaväkirykmentit 7 ja 49 marssivat Savonlinnan itäpuoliselle alueelle, mistä ne olivat sotaan kesällä 1941 lähteneet. Maavoimien rauhan ajan vahvuuden ylärajaksi oli käsketty 26 000 henkeä. Sodanajan armeija saatiin purettua määräaikaan 5.12.1944 mennessä. Jalkaväkirykmentti 7:n kuuluminen rauhan ajan armeijaan vahvistettiin 14.11.1944. Varusmiespalvelustaan jatkaneet vänrikit ja aliupseerit olivat 1924 ja 1925 ikäluokkiin kuuluneita ja miehistö koostui 1925 ja 1926 syntyneistä, kuitenkin jo sotakokemustakin omanneista nuorukaisista.

KUUDEN VUOSIKYMMENEN TAIVAL MIKKELILÄISENÄ JOUKKO- OSASTONA

Jalkaväkirykmentti 7 aloitti rauhan ajan toimintansa joulukuussa 1944 Mikkelissä, Jyväskylässä ja Savonlinnassa. Jyväskylässä tehtävänä oli Lievestuoreen varikon ja Savonlinnassa Aholahden varikon suojaamista tehtävä. Mikkelissä suojauskohteet olivat siellä sijainneet Päämajan osat. Toukokuussa 1945 saatiin rykmentti lopulta sijoitettua kokonaisuudessaan Mikkelisiin. Koulutus tapahtui pääasiassa kaupungin lähimaastoissa ja ammunnat Siekkilän ampumarata-alueella. Vuodesta 1948 alkaen Tyrjän rykmentin sotilaita matkasivat junalla Niinisaloon 3.Divisioonan leirille ampumaan mittavia kompania-ammuntoja 3.Divisioonan leirit siirtyivät vuodesta 1957 alkaen uuden leirialueen valmistuttua Pahkajärvelle.

Jalkaväkirykmentti 7:n nimi muutettiin puolustuslaitoksen uudelleen järjestelyn yhteydessä 1.12.1952 6.Prikaatiksi. 1950-luvun alkupuoliskolla aloitettiin valmistelut harjoitusalueen laajentamisesta pohjoiseen

Jalkaväkirykmentti 7:n miehiä Jaakkiman valtauksessa elokuussa 1941.

Oikealla näkymä Mikkelin vanhalta kasarmialueelta, jonne JR 7 siirtyi jatkosodan päättyttyä. (Mikkelin kaupunginmuseon valokuvakokoelma.)

Karkialammen alueelle ja uuden kasarmialueen rakentamiseksi. Rakentaminen Karkialammella aloitettiin joulukuussa 1956. Prikaatin nimi muuttui 1.1.1957 Savon Prikaatiksi. Tätä vanhaa kunniakasta nimeä joukko-osasto sai kantaa aina seuraavat viisi vuosikymmentä.

Ensimmäinen kasarmirakennus valmistui kesäkuussa 1958, jolloin aliupseerikoulu siirtyi uusiin tiloihin. Savon Prikaati siirtyi vanhalta kasarmialueelta vähitellen Karkialammelle. Viimeinen kasarmi valmistui 1968. Varusmiessaapumiserien vahvuudet kasvoivat 1960-luvulla suurten ikäluokkien tullessa asevelvollisuusikänsä 1000 mieheen, mikä nosti joukko-osaston kokonaishahvuuden enimmillään 3000 mieheen.

Puolustusvoimien uudelleen järjestelytoivot useaan otteeseen muutoksia myös Savon Prikaatin kokoonpanoon. Aiemmin Kouvolassa sijainnut 3.Erillinen Viestikomppania liitettiin prikaatiin vuonna 1979 ja 3.Erillinen Autokomppania vuonna 1991. Panssaroitu miehistönkuljetusajoneuvo BTR-60 tuli prikaatin kouluttamien jääkäri-

joukkojen pääkoulutukseksi 1990-luvun alussa. Savon Prikaati säilyi loppuun saakka perinteistä jalkaväkikoulutusta antavana joukko-osastona. Viimeisen vuosikymmen aikana kehitettiin voimakkaasti tiedustelu- ja sotilaspoliisikoulutusta, joiden osalta Savon Prikaatista tuli maanpuolustusalueen kärki-osaaja.

VARUSMIESKOULUTUS SAVON PRIKAATISSA LAKKAUTTAMISEN ALLA

Savon Prikaatin lakkauttamispäätös julkistettiin 16.3.2005, jonka mukaan prikaatin toiminta päättyisi vuoden 2006 lopussa. Päätös aiheutti huolen siitä, mikä on palkatun henkilöstön motivaatio ja kuinka he oman tulevaisuutensa ollessa epävarma sitoutuvat asetettuihin koulutustavoitteisiin. Myös lakkauttamispäätöksen mahdollista vaikutusta koulutettavina olevien varusmiesten asenteisiin pohdittiin. Yhteistyössä ylemmän johtoportaan Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunnan kanssa sovittiin ke-

vään 2005 aikana varusmieskoulutuksen toteuttamisen järjestelyt aina prikaatin toiminnan päättymiseen saakka.

Vuonna 2005 varusmieskoulutus Savon Prikaatissa toteutettiin määrällisesti aikaisempien vuosien tasolla molempien saapumiserien tulovahvuuden ollessa noin 650 miestä. Prikaatin tekemän esityksen mukaisesti vuoden 2006 tammikuun saapumiserän alokkaiden tulovahvuutta pienennettiin 200 varusmiehellä, jolloin prikaatiin astui palvelukseen vain noin 450 miestä. Vuoden toisessa saapumiserässä prikaatiin ei enää astunut lainkaan varusmiehiä palvelukseen.

Varusmieskoulutuksesta vastaavan Savon Prikaatiin kuuluvan Savon Jääkäripataljoonan Esikunnan ja sen alaisten perusyksiköiden lakkauttaminen toteutettiin kolmessa eri vaiheessa vuonna 2006. Pienentynyt tulovahvuus mahdollisti Jääkäri-

komppanian toiminnan lopettamisen tammikuun kuluessa ja antoi aikaa BTR-60 kaluston poissiirroille. Tiedustelukomppanian ja Sotilaspoliisikomppanian toiminta varusmieskoulutuksen osalta päättyi 13.7.2006, jolloin kuuden kuukauden jääkäreiden kotiuduttua palvelukseen jääneet pitemmän palvelusajan varusmiehet siirrettiin 3.Erilliseen Autokomppaniaan. Tämän jälkeen yksiköihin jäivät päällikkö ja yksikköpseeri saattamaan yksikön tilat ja hallinnon luovutuskuntoon. Hallinnollisesti yksiköiden toiminta päättyi syyskuun lopussa. Savon Jääkäripataljoonan Esikunnan toiminta lakkautettiin lokakuun alussa ja viimeinen perusyksikkö 3.Erillinen Autokomppania siirrettiin loppuvuodeksi suoraan prikaatin komentajan alaiseksi yksiköksi. Viimeiset varusmiehet siirtyivät 7.12.2006 Savon Prikaatista Karjalan Pri-

Savon Prikaatin tiedustelijat vesistökooulutuksessa Sotinpurolla keväällä 2005.

kaatin, joka kotiutti heidät 2007 vuoden alussa. Tämä mahdollisti viimeisen varusmieskasarmin suunnitelmallisen tyhjentämisen ja hallinnon lopettamisen ennen vuoden vaihdetta.

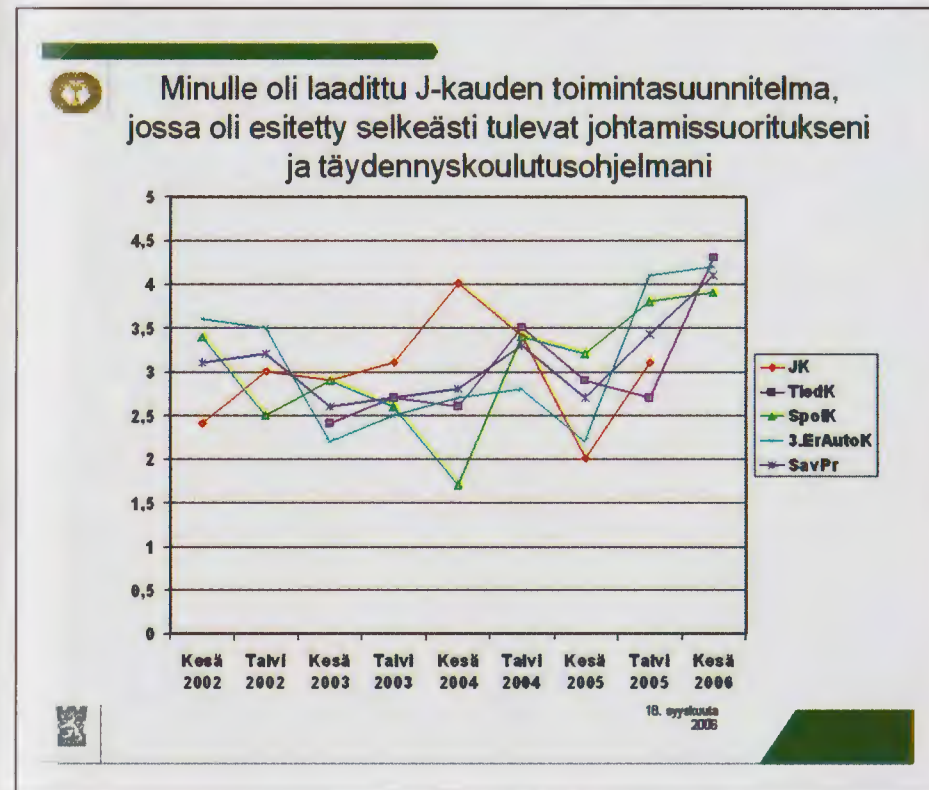
MIEHISTÖKOULUTUKSEN TOTEUTUMINEN VUONNA 2006

Saapumiserä 1/06 oli viimeinen prikaatiin palvelukseen astunut ikäluokka ja sen tavoitevahvuus oli 450. Palvelukseen astui kuitenkin 503 varusmiestä. Saapumiserän vahvuus oli suurempi kuin suunnitellut joukkotuotantotehtävät. Tämä aiheutti haas-

teen koulutuksen järjestelyille, mikä ratkaistiin kouluttamalla yksi jääkärijoukkue joukkotuotantovelvoitteiden lisäksi sekä lisäämällä Sotilaspoliisikomppaniassa koulutettavan vartiojoukkueen vahvuutta. Miehistöainesta rekrytoitiin myös Itäisen Maanpuolustusalueen muihin joukko-osastoihin. Ylimääräisenä velvoitteena syksyllä 2006 prikaatissa koulutettiin 32 merivoimien varusmiestä sotilaskuljettajiksi.

MUUTOKSET JOHTAJAKOULUTUKSESSA

Prikaatin lakkauttaminen vaikutti varus-

"Mittarit nousivat lakkauttamisesta huolimatta". (Savon Prikaatin arkisto.)

mieskoulutuksen johtamiskoulutuksen suunnitteluun jo saapumiserästä 2/05 alkaen. Koska Jääkärikomppania oli lakkauttamassa vuoden 2006 alussa, niin prikaatin oma tarve kouluttaa johtajia oli 25 prosenttia pienempi ja prikaatilla oli johtaja-ainesta ja johtajakoulutukseen halukkaita oli yli prikaatin oman tarpeen. Tasapuolisuuden nimissä myös tälle joukolle tarjottiin mahdollisuus johtajakoulutukseen valitsemalla koulutustarvelaskelmaa suurempi määrä varusmiehiä tiedustelu-, sotilaspoliisi- ja moottorilinjoille. Aliupseerikurssin ensimmäisen jakson jälkeen Reserviupseerikurssille valittiin prikaatista 21 ylimääräistä oppilasta. Heille tarjottiin mahdollisuus kilvoitella Reserviupseerikoulun kouluttajakokelaiden paikoista tai siirtyä muihin joukko-osastoihin. Mainittu ylivaivuus vähennettiin muiden joukko-osastojen kouluttajakokelasvelvoitteista. Saapumiserän 1/06 osalta johtajakoulutukseen hakeutuminen ja valinnat toteutettiin pääpiirteittäin kuten saapumiserällä 2/05. Sen sijaan Karjalan Prikaatiin valikoitui johtajakoulutukseen 15, Pohjois-Karjalan Prikaatiin seitsemän ja Karjalan Lennostoon viisi varusmiestä.

KOULUTUKSEN ONNISTUMINEN

Savon Prikaatin komentajan asettama keskeinen vaatimus oli, että Savon Prikaatin lakkauttaminen ei saa vaikuttaa varusmieskoulutukseen negatiivisesti. Varusmieskoulutukselle asetettiin kolme keskeistä tavoitetta vuodelle 2006:

Ensimmäisenä tavoitteena oli sotakelpoisten joukkojen tuottaminen sijoitettavaksi reserviin. Tämä saavutettiin täysimääräisesti tiedustelu-, jääkäri- ja vartioujoukkueiden osalta. Sen sijaan tuotettavana olleen huoltokomppanian osalta tavoitteesta

jäätiin lievästi miesmäärän vähyden vuoksi.

Toisena tavoitteena oli varusmiesjohtajien loppukyselyn johtaja- ja kouluttajakoulutuksesta antaman palautteen tason nostaminen. Se saavutettiin hyvin ja palautekyselyn tulos nousi kauttaaltaan.

Kolmantena tavoitteena oli peruskoulutuskauden kärkiampujakilpailussa saavuttaa Savon Prikaatin dokumentoidun historian paras tulos. Myös tämä tavoite saavutettiin.

Itäisen Maanpuolustusalueen (IMpa:n) yhtymäharjoitusten palautekertomuksien ja muista harjoituksista saadun palautteen sekä 2/05 saapumiserän kotiuttamiskysely perusteella voidaan todeta, että koulutustulokset olivat edelleen hyviä. Loppukyselyssä oli tapahtunut lähes kauttaaltaan parantumista edelliseen kyselyyn verrattuna.

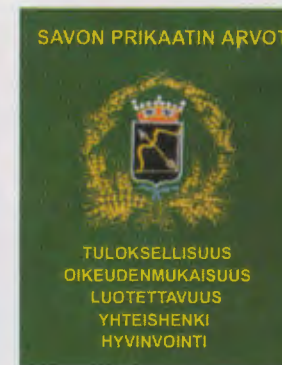
Saapumiserän 1/06 osalta voidaan todeta positiivisen kehityksen edelleen jatkuneen. Saapumiserä ampui Savon Prikaatiin kirjattun historian parhaan tuloksen Kärkiampujakilpailussa ja palautteet harjoituksista olivat positiivisia. Lisäksi loppukyselyn tulokset jatkoivat edelleen nousua. Etenkin varusmiesjohtajien antama palaute oli erittäin positiivinen.

Vuoden 2006 heinäkuussa Savon Prikaatin johtovastuulla oli IMpa:n sotilaspoliisien ampumarjoitus, sekä syyskuussa IMpa:n sotilaspoliisien ampuma- ja taisteluharjoitus. Molemmat harjoitukset onnistuivat hyvin. Savon Prikaatin sotilaspoliiseista muodostettu joukkue voitti harjoituksen yhteydessä pidetyn IMpa:n sotilaspoliisien taitokilpailun.

Kaiken kaikkiaan varusmiesten loppukyselyn palautteen, harjoituksista saadun palautteen, eri tarkastuksien ja saavutettujen tulostavoitteiden perusteella voidaan todeta,

että asetetut vaatimukset saavutettiin erittäin hyvin. Myös merkittävänä voidaan pitää positiivista kehityssuuntaa johtajien antaman palautteen osalta.

Voitaneen rehellisesti todeta, että päätös Savon Prikaatin lakkauttamisesta ei vaikuttanut varusmieskoulutukseen negatiivisesti. Päinvastoin, eri mittareiden perusteella voidaan hyvin mielin todeta, että prikaatin varusmiehet lopettivat toimintansa huipulla.

Näiden arvojen alla koulutettiin tuhannet jalkaväen taistelijat isänmaan palvelijoiksi. (Kuva: Savon Prikaatin arkisto.)

Savon Prikaatin henkilöstö päätöskatselmuksessa Karkialammella 31.12.2006 esikuntapäällikkö, everstiluutnantti Heikki Hokkasen johdolla.

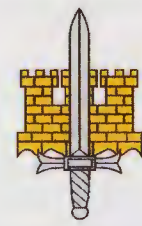

UPSEERIKOULUTUS KEHITTYY

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Suomalaisen upseerikoulutuksen kehittymistä aina vuodesta 1779 ja Haapaniemen Kadettikoulusta alkaen on leimannut pitkäjänteinen ja päämäärätietoinen pyrkimys kouluttaa ja kasvattaa suomalaista upseeristoa sodan ajan joukkojen johtajiksi ja uudemmalla ajalla myös rauhan ajan joukkotuotannon kouluttajiksi ja kasvattajiksi. Kansallisen upseerikoulutuksemme kehitystä ovat leimanneet ajoittaiset murrosvaiheet, joista keskeisimpien joukkoon voidaan nostaa Maanpuolustuskorkeakoulun perustaminen 1993 yhdistämällä Kadettikoulu, Sotakorkeakoulu ja Taistelukoulu yhdeksi sotatieteelliseksi yliopistoksi.

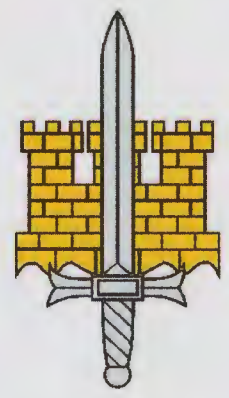
Täydennyskoulutusosaston perustamisen yhteydessä 1999 Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijakunta laajeni entisestään puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen kaikkiin henkilöstöryhmiin. Toisaalta on syytä muistaa, että Maanpuolustuskorkeakoulun Maanpuolustuskurssit ovat jo vuo-

*Lähivakuutuksesta niitä saa,
kodikkaita vakuutuksia.*

www.lahivakuutus.fi

Maanpuolustuskorkeakoulu

www.mpkk.fi

desta 1961 kouluttaneet yli 7000 vaikuttajaa kokonaismaanpuolustuksen järjestelyihin. Myös yliopistojen välisen joustavan opinto-oikeussopimuksen (JOO) mukaisia opiskelijoi- ta Maanpuolustuskorkeakoulussa opiskelee yhä enemmän ja yhä useammilla aine- laitoksilla. Vastaavasti opiskelijakunta jat- kaa kansainvälistymistään kuten opettajis- tokin.

Vuonna 2001 upseerin perustutkintoa uu- distettaessa Maanpuolustuskorkeakoulun ohjausvastuu laajeni ulottumaan upseeri- kouluttaviin puolustushaara-, aselaji- ja toi- mialakouluihin sekä Raja- ja merivartio- kouluuun. Viimeisimpiin kehityskulkuihin kuuluu vuoden 2006 alussa toteutettu Puo- lustusvoimien koulutuskeskuksen kehit- tämiskeskukseen yhdistäminen Maanpuolus- tuskorkeakouluuun ja tässä yhteydessä tapah- tunut ainelaitosten määrän nousu seit- semään (uusimpana Käyttötieteiden laitos). Myös Maanpuolustuskorkeakou- luun sisältyvien kirjaston, Sota-arkiston ja Sotamuseon tukevaa palvelutoimintaa on pitkäjänteisen suunnittelutoiminnan kautta edelleen kehitetty.

Vuosi 2006 on merkinnyt Maanpuolus- tuskorkeakoululle uutta ja merkittävää mur- rosvaihetta, jota on leimannut lisäksi yleis- eurooppalaisena Bolognan prosessina tun- netun suunnittelun kautta uudistetun 93. ka- dettikurssin ja 76. merikadettikurssin opin- tojen alkaminen ja Maanpuolustuskorkea- koulun uusimuotoinen strategialuonnos vuosiksi 2006 - 2016.

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU VUONNA 2016

Strategialuonnokseen kirjatun vision mu- kaisesti vuonna 2016 Maanpuolustuskor- keakoulu on kansallisesti ja kansainvälisesti

arvostettu turvallisuus- ja puolustuspoli- tisiin sekä maanpuolustuksellisiin kysy- myksiin keskittyvä yliopisto. Visiota hah- motettaessa on otettu huomioon se, että sota- laitosten, asevoimien, upseerien ja sotilal- den tehtävät saattavat muuttua sekä maail- manlaajuisesti että kansallisesti turvalli- suuskehitykseen liittyvien kehitystrendi- vuoksi. Strategiaa työstettäessä oletettiin, että yhteiskunnat kuten Suomi, tulevat aset- tamaan puolustusjärjestelmänsä yhä enem- män vastuuseen laajemmasta turvallisuus- kentästä kuin on ollut perinteisesti tapana. Turvallisuuskentän muutoksen laajuus, ajoittuminen ja tarkempi sisältö ovat vielä pitkälti tuntemattomia, ja ne vaativat perus- tutkimustakin osakseen.

Vision uudenlainen, entistä laajempi muotoilu ei ole tarkoitettu sellaiseksi, että Maanpuolustuskorkeakoulu kilpailisi jos- takin tieteenalasta jonkin toisen yliopiston kanssa. Kilpailun sijaan Maanpuolustus- korkeakoulu pyrkii aiempaakin yhteistyö- hakuisemmin ja laajaan tutkimukseen pe- rustuen määrittämään oman roolinsa, ase- mansa ja statusensa osana alati kehittyvää ja eurooppalaistuvaa kansallista yliopisto- laitosta ja turvallisuustoiminnan kokonais- kenttää.

Opetus Maanpuolustuskorkeakoulussa perustuu muiden yliopistojen tapaan ja Bo- lognan prosessin periaatteiden mukaisesti tutkimukseen ja alan käytäntöihin sekä ope- tusta antavien asiantuntijoiden tieteelliseen oppineisuuteen ja käytännön kokemukseen. Näistä lähtökohdista Maanpuolustuskor- keakoulun opiskelijat ymmärretään tiede- yhteisön ja ainelaitosten tutkimusryhmien jäseniksi, jotka tuottavat tietoa ja osaamista puolustusjärjestelmän ja ihmisten turvalli- suuden kehittämiseksi yhteistyössä ja vuo- rovaikutuksessa useiden koti- ja ulkomais-

ten tahojen kanssa. Jatkossa tutkimus ja ope- tus ovat aiempaakin enemmän monitie- teistä ja ainelaitos-, tieteenala- ja yliopis- torajat ylittävää sekä käytännön kehittävään tutkimustoimintaan ulottuvaa toimintaa.

KADETTIKOULUTUS UUDISTUU; AMMATILLISIA JA AKATEEMISIA TAVOITTEITA TASAPAINOTETAAN

Upseerin tutkintoja kehitetään edelleen Euroopan Unionin puitteissa sovittujen yleiseurooppalaisten periaatteiden mukai- sesti. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että yhdenmukaistuvien tutkin- torakenteiden avulla edistetään opiskelija- ja opettajaliikkuvuutta eri yliopistojen vä- lillä niin Suomessa kuin laajemminkin Eu- roopassa. Opintojen mitoituksessa siirry- tään opintoviikoista opintopisteisiin ja tut- kintoihin sisällytettyjen opiskeltavan ainek- sen määrää vähennetään ydinainesanalyy- sien avulla. Ydinainesanalysoinnin perus- teella opiskelijoiden kokonaiskuormitusta voidaan aiempaa paremmin säädellä ja täten tehostaa itse oppimista. Maanpuolustuskor- keakoulussa tämä Bolognan prosessina tun- nettu muutos tapahtuu vuotta muita yliopis- toja myöhemmin, joskin osa uudistuksista oli voitu sisällyttää jo vuoden 2001 perustut- kintojen uudistukseen (esim. 2001 toteutettu kaksiportainen tutkintorakenne).

Sekä sotatieteiden kandidaatin että mais- terin tutkinnon yleiset tavoitteet tulevat suo- raan yliopistolaista, ja ne ovat siten vastaa- vat kuin muissakin yliopistoissa. Tutkinto- jen akateemisissa tavoitteissa ja opinnoissa mennään kuitenkin astetta korkeammalle kuin aiemmin, ja tutkimuskoulutuksen osuutta sekä määrää on oleellisesti lisätty kuitenkin tinkimättä sotilasammattillisista tavoitteista. Ammatillisten tavoitteiden kar-

kea jako tutkintotasoi- tain menee siten, että kandidaattivaiheessa keskitytään perusyksikön varapäällikön tehtäviin sekä rauhan että sodan aikana ja luodaan valmiudet oman aselajin keskeisten järjestelmien koulut- tamiseen. Maisteritutkinnossa siirrytään astetta ylempään, ja tavoitteet ovat sekä rauhan että sodan aikaisten perusyksikön pääl- likön tehtävissä ja sodan ajan joukkoyksikön taistelun periaatteissa.

Valintakokeiden perusteella kaikki kor- keakouluun hyväksytyt saavat sotatieteiden maisterin tutkinnon opinto-oikeuden. Kaik- ki uudet kadetit aloittavat kandidaattiopin- tonsa Maanpuolustuskorkeakoulun Kadet- tikoulussa. Opinnot toteutetaan kahdessa vaiheessa opiskellen oppiaineina sotataitoa (joka käsittää operaatiotaidon ja taktiikan, sotahistorian sekä strategian), sotilaspeda- gogiikkaa, johtamista ja sotatekniikkaa. Kaikista neljästä pääoppiaineesta suori- taan vähintään perusopinnot, ja jokainen ka- detti valitsee yhden aineen pääaineekseen ja toisen pitkäksi sivuaineekseen. Sotilaallisen erityisosaamisen takaamiseksi jokaisen tulee kuitenkin opiskella sotataitoa joko pää- aineena tai pitkänä sivuaineena.

Alempi korkeakoulututkinto, sotatietei- den kandidaatin tutkinto (180 opintopis- tettä), suoritetaan kolmessa vuodessa. Ylempi korkeakoulututkinto, sotatieteiden maisterin tutkinto (120 opintopistettä), suo- ritetaan kahdessa vuodessa. Jotta kadetti voidaan nimittää upseerin virkaan, tulee hänen suorittaa hyväksytysti sekä sotatie- teiden kandidaatin tutkinto että hankkia so- tilasammattissa vaadittava ammatillinen eri- tyisosaaminen. Tällä tarkoitetaan esimer- kiksi puolustushaaran tai aselajin määrit- telemiä erilaisia oikeuksia johtaa ammunto- ja tai käyttää oman aselajin tai toimialan ase- järjestelmiä tai muita järjestelmiä.

Kadetteja Vuosangan ampuharjoituksessa.

Sotatieteiden kandidaatin tutkinnon jälkeen opiskelija nimitetään määräaikaiseen virkasuhteeseen ja seuraavien 3 – 4 vuoden ajan hän lähes poikkeuksetta syventää oppimaansa oppimalla työssään. Täten upseerin perusopintojen aikana opitaan oppimistapa, jossa kouluoppiminen ja työssä oppiminen tukevat toinen toisiaan osana upseerin elinikäistä oppimista.

Puolustusvoimien tarpeen mukaan koulutetaan edelleen määräaikaisen reserviupseerin tehtäviin opiskelijoita, jotka toimivat kouluttajina perusyksiköissä. Koulutus kestää vuoden, ja se on sisällöltään samanlainen kuin sotatieteiden kandidaattien ensimmäinen opiskeluvuosi.

Upseerin tutkintoihin sisältyvissä opinnoissa vastuuta siirretään yhä enemmän opiskelijalle, ja sotatieteiden kandidaatin opintojen aikana opiskelua tuetaan aiempaa monipuolisemmilla opintojen ohjausjärjestelyillä, mutta myös maksuttoman opiske-

lun lisäksi päivärhalla, ilmaisella majoituksella, ruoalla ja terveydenhuollolla sekä kuukausittaisella yhdellä ilmaisella edestakaisella kotimatalla. Myös palvelusvaatetus kuuluu opiskelijan etuihin. Työelämäjakso ja sotatieteiden maisterivaihe suoritetaan palkallisena, mutta tällöinkin opintojen ohjausmenettelyt toki jatkuvat. Koulutus tuottaa myös yleisesti itse kustannettavia valmiuksia kuten esimerkiksi erilaisia ajokortteja ja pätevyyskirjoja.

Opiskelijaksi sotatieteiden kandidaatin ja maisterin tutkintoihin voidaan hyväksyä hakija, joka on suorittanut reservin upseerin koulutuksen tai reservin aliupseerikoulutuksen sillä edellytyksellä, että hän ennen opintojen alkua suorittaa Pääesikunnan pysyväsasiakirjoissa määritetyn reservinupseerin koulutuksen. Lisäksi opiskelijaksi valinta edellyttää yliopistoasetuksen (115/1998) mukaista kelpoisuutta korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin sekä ennen

kaikkea soveltuvuustestien ja -kokeiden hyväksytyä suorittamista. Maanpuolustuskorkeakoulu määrittää tarkemmat perusteet valintamenettelystä vuosittain laadittavassa hakuohjeessa, joka jaetaan vuosittain joukko-osastoihin mutta on saatavissa myös internetistä (www.mil.fi/upseerikoulutus).

UPSEERIN JATKOTUTKINTOA ON TARKASTETTU JA KEHITETTY: HUOMIO SIIRTYY OPISKELUPAIKASTA OPPIMISTULOKSIIN

Maanpuolustuskorkeakoulun jatkotutkintoja ovat yleisesikuntaupseerin tutkinto ja sotatieteiden tohtorin tutkinto. Maanpuolustuskorkeakoulun jatkotutkinto-osastossa suoritettava yleisesikuntaupseerin tutkinto jakautuu esiuupseerikurssiin ja yleisesikuntaupseerikurssiin. Vakinaisessa virassa olevat puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseerit komennetaan esiuupseerikurssille, ja yleisesikuntaupseerikurssille valitaan noin kolmannes esiuupseerikurssin opiskelijoista opintomenestyksen ja soveltuvuuden perusteella.

Yleisesikuntaupseerin tutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä myös soveltuvalla alalla muussa korkeakoulussa ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö, jonka on oltava asetuksen mukaisesti sopiva koulutettavaksi upseerin ylimpiin tehtäviin. Jatkotutkinto-osastossa on mahdollista suorittaa tekniikan lisäopintoja. Sotatieteiden tohtorin tutkinto suoritetaan tieteellisessä jatkotutkinto-ohjelmassa korkeakoulun ainelaiteksissa.

Syyskuussa 2005 opintonsa aloittanut esiuupseerikurssi 58 suoritti opintonsa tarkistetun opetussuunnitelman mukaisesti. Pääesikunnan linjausten mukaisesti opetusta monimuotoistettiin siten, että syysluku-

kaudella pääosa opiskelusta tapahtui etäopiskeluna ja kevätlukukaudella pääosin lähiopiskeluna Santahaminassa. Opiskelijat olivat ja ovat esiuupseerikurssillaan edelleenkin komennettuina opiskelemaan, mikä merkitsee käytännössä muun muassa sitä, että kotijoukko-osastolla ei ole oikeutta teettää opiskelijoilla omia virkatöitään etäjaksojenkaan aikana.

Esiupseerikurssilta 58 saadun oppilaspaalautteen, käytyjen opettajakeskustelujen ja jatkotutkinto-osaston johdolla tehdyn suunnittelutyön perusteella esiuupseerikurssin toteutusta kehitettiin edelleen esiuupseerikurssille 59. Kehitystarpeet olivat lähinnä kuitenkin pientä hienosäätöä, joten esiuupseerikurssin opintoviikkojen käyttösuunnitelman perusajatukseen ei tarvinnut puuttua myöskään esiuupseerikurssi 60:n osalta.

Esiupseerikurssin päämääränä on, että kurssin suoritettuaan opiskelijalla tulisi olla valmiudet toimia puolustushaaran ja ase-lajinsa esikuntien sekä sotilaslaitosten toimialojen suunnittelu-, kehittämis- ja johtotehtävissä, omata valmiudet osallistua esiuupseerin kansainvälisiin tehtäviin ja yhteistyöhön ja osata soveltaa tehtävien hoidossa tarvittavilta osin tieteellisen tutkimuksen menetelmiä. Yleisesikuntaupseerin tutkinnon suoritettuaan opiskelijalla tulisi olla valmiudet toimia oman puolustushaaran, Pääesikunnan ja kokonaismaanpuolustuksen suunnittelu-, kehittämis- ja johtotehtävissä erilaisia kansainvälisen kriisinhallinnan sekä muiden ulkomaantehtävien asettamia osaamisvaatimuksiakaan unohtamatta. Yleisesikuntaupseerikurssi järjestetään Maanpuolustuskorkeakoulussa joka toinen vuosi.

Yleisesikuntaupseerin tutkinnon toimeenpano perustuu opetusmoduuleihin ja niihin kuuluviin opintojaksoihin. Esimer-

Esiupseerikurssi on päättynyt.

kiksi ”Sodan ajan toimintaympäristö” on yksi moduuli. Ainelaitosten antamaa, moduuliin liittyvää, opetusta liitetään mahdollisimman saumattomasti kurssin ja tutkinnon kokonaisuutensa saavuttamiseen tähtääväksi kokonaisuudeksi. Moduulien kautta ainelaitosten järjestämä opetus kiinnittyy kaikkiin puolustusvoimien toimintaympäristöihin rauhan ajasta aina syvimpiin sodan ajan kriisiin sekä myös upseerin elinikäiseen tarpeeseen kehittyä ammatissaan. Painopiste on selkeästi kansallisessa puolustuksessa, jota monikansallisiin kriisinhallintatehtäviin valmentava opetus tukee.

Kurssien opetusmateriaalia kehitetään vastaamaan tulevaisuuden osaamisvaatimuksia. Esimerkiksi moduulin ”sodan ajan toimintaympäristö” upseerille asettamia osaamisvaatimuksia määritettäessä on tarkastel-

tu missä määrin puolustushaarojen yhteistoimintaa edistävää (kykyä yhteisoperaatioihin; ”joint”) oppiainesta on lisättävä. Uudessa yleisesikuntaupseerin tutkinnon opetussuunnitelmassa opetuksesta 77 prosenttia on kaikille yhteistä ja 23 prosenttia puolustushaaroittain eriytyvää. Painopiste on siis selkeästi kaikille puolustushaaroille yhteisissä opinnoissa.

Yleisesikuntaupseerin tutkinnon pääoppiaineena on sotataito, joka sisältää strategiaa, operaatiotaitoa ja taktiikkaa sekä sotahistoriaa. Muita oppiaineita ovat johtaminen, sotatekniikka ja sotilaspedagogiikka. Oleellinen osa tutkintoa on tutkimuskoulutus ja tähän liittyvä yleisesikuntaupseerikurssin aikana laadittava diplomityö, johon esiupseerikurssin aikaisen tutkielman kautta rakennetaan valmiuksia.

Tutkimuskoulutuksen kautta opiskelijoi-

den tutkijavalmiuksia kehitetään sekä tutkivan työnteon mukaiseen tulevaisuudessa tapahtuvaan tutkimustoimintaan että puolustusvoimien soveltavaan ja perustutkimukseenkin liittyvään ja esimerkiksi sotatieteen tohtorin opintoihin sisältyvään tutkimustoimintaan.

Jatkotutkinto-osastossa on mahdollisuus suorittaa myös tekniikan lisäopinnot (TLO) ja niihin voi hakeutua joko esiupseerikurssin tai yleisesikuntaupseerikurssin jälkeen. TLO toteutetaan niinä vuosina, jolloin yleisesikuntaupseerikurssia ei järjestetä. Joko osittain tai kokonaan suoritettujen opintojaksot antavat myös muille puolustusvoimien teknisissä tehtävissä palveleville henkilöstöryhmille mahdollisuuden pätevytykseen tai tutkintojen täydentämiseen.

Jatkotutkinto-osaston kurssien yksittäisiä opintojaksoja voivat suorittaa myös muiden yliopistojen opiskelijat. Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori myöntää opinto-ohjelman. Kaikille opintojaksoille on määritetty lähtötasovaatimus ja osa opintojaksoista sisältää turvaluokiteltua aineistoa, jolloin ulkopuolisten osallistumista joudutaan rajoittamaan.

TÄYDENNYSKOULUTUS UDELLEEN ORGANISOITUI

Täydennyskoulutusosaston toiminta Santahaminassa päättyi 31.12.2005 sen siirtyessä Tuusulaan Maanpuolustuskorkeakoulun ja Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskuksen yhdistyessä. Samassa yhteydessä osaston nimi muutettiin Täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskukseksi (TKKK).

Täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskuksessa annetaan puolustushallinnon sekä rajavartiolaitoksen eri henkilöstöryhmien

ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneille tai muille riittävät opskelunvalmiudet omaaville henkilöille täydennyskoulutusta Pääesikunnan määräämällä tavalla. Keskuksessa järjestetään lisäksi henkilöstöalan toimialakohtaista täydennyskoulutusta siten kuin Pääesikunta määrittää yhteistoiminnassa Maanpuolustuskorkeakoulun kanssa.

Täydennyskoulutustehtävänsä lisäksi keskus tutkii ja kehittää opetusta, koulutusta, oppimis- ja työskentelymenetelmiä sekä niihin liittyviä teknologioita ja tietojärjestelmiä. Keskus toimii alansa asiantuntijana puolustusvoimissa ja kehittää, koordinoi sekä hallinnoi puolustusvoimien verkkotuetuun monimuoto-opetukseen liittyviä sisältöjä ja kursseja. Keskus tuottaa myös valtakunnallisesti työskentely-, oppi-, opetus- ja viestintämateriaalia sekä tukee puolustushallinnon kurssi- ja seminaaritoimintaa, dokumentoi kuvaamalla puolustusvoimien toimintaa, ylläpitää kuva-arkistoja ja niiden palveluja sekä vastaa puolustusvoimien lomaketuotannosta.

JALKAVÄEN OMA KOULU

MAASOTAKOULU

Maasotakoulu on maavoimien puolustushaarakoulu ja jalkaväen aselajikoulu. Tämä yhdistelmä takaa sen, että jalkaväkiupseerien ja -opistoupseerien koulutuksessa on käytettävissä korkeatasoinen opettajakunta kaikista aselajeista. Maasotakouluhan perustettiin 2001 ja samalla lakkautettiin opistoupseerien koulutukseen keskittynyt Maanpuolustusopisto. Tämän jälkeen päähuomio on ollut kadettien koulutuksessa unohtamatta tietenkään opistoupseerien jatkokoulusta, joka jatkuu aina vuoteen 2012 saakka.

Vuonna 2008 Maasotakoulussa käynnistyy laajamittainen *aliupseerikoulutus*. Maasotakoulu johtaa maavoimissa tapahtuvan aliupseeriston suunnittelun ja valmistelun Maavoimapäällikön käskyjen mukaisesti. Maasotakoulussa aliupseereille annettava opetus jakautuu maavoimien yhteisiin

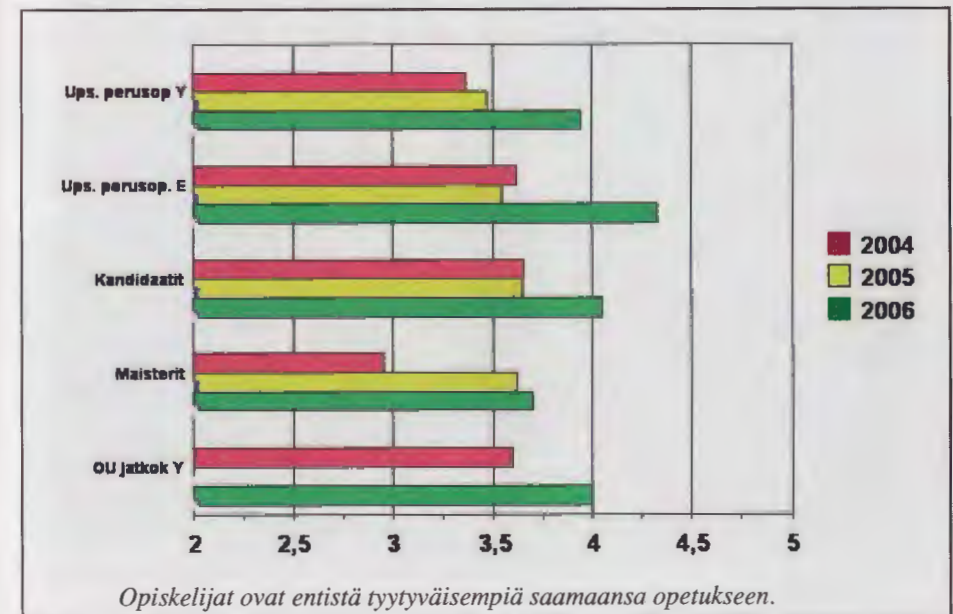
Jalkaväkiupseerien koulutus jatkuu upseerien koulutus uudistuksesta huolimatta lähes samalla volyymilla kuin ennenkin.

opintoihin ja jalkaväen opintoihin. Aliupseerikoulutusta luotaessa pyritään räätälöimään koulutus juuri tarvetta vastaavasti siten, että jalkaväkijoukot saavat kaipaamiaan käden taitajia, kouluttajia ja erityisasiantuntijoita. Aliupseerikoulutuksella on Maasotakoulussa pitkät perinteet. Tästä huolimatta uusi aliupseerikoulutus on suunniteltu modernein perustein ja uusia opetusmenetelmiä hyödyntäen.

Maasotakoulun koulutustuloksissa on tapahtunut viime aikoina erittäin positiivista kehittymistä mm. opiskelijapalautteiden osalta. Kehityksen taustalla ovat mm. koulutustapahtumien entistä huolellisempi suunnittelu sekä opiskelijoiden asenteen ja arvo maailman kehittäminen. Maasotakoulu suoritti myös laajan tutkimuksen vuonna 2006 siitä, miten käyttäjät eli *komentajat ja päälliköt kokevat nuorten jalkaväkiupseerien osaamisen tason*. Esimiehet olivat yleisesti

ottaen varsin tyytyväisiä valmistuneiden upseerien tasoon. Kiitosta saivat erityisesti taisteluammuntojen johtamistaidot ja valmistuneiden upseerien asenne. Kehittämisen tarvetta nähtiin erityisesti koulutustaidossa tai paremminkin harjaantumisessa koulutustehtäviin sekä kyvyssä yhdistää teoriaa ja käytäntöä. Saatujen tulosten perusteella Maasotakoulu kehittää koulutusta mm. siten, että tulevien jalkaväkiupseerien ja -aliupseerien koulutusohjelmaan liitetään riittävän pitkä harjoittelujakso jalkaväen perusyksikössä.

Maasotakoulun toimintaedellytyksiä on kehitetty voimakkaasti viime vuosina. Esimerkiksi luokkarakennuksen peruskorjaus- ja laajennustyöt valmistuivat syyskuussa 2006. Uusissa tiloissa on yksi 350 hengen auditorio ja lisäksi kahtia jaettava komppanialuokka, 8 muuta luokka- tai pienryhmätilaa, ruokala ja sotilaskoti.

TUTKIMUS PALVELEE KOKO JALKAVÄEN KENTTÄÄ

Maasotakoulu tutkii ja kehittää maavoimien ja jalkaväen sodan ajan pataljoona- ja komppaniatason taktiikkaa, johtamista, tulivoimaa, suojaa, liikkuvuutta sekä koulutusta. Henkilöstömääräänsä nähden Maasotakoulun Tutkimus- ja kehittämisosasto on saavuttanut varsin merkittävän aseman koko maavoimien tutkimus- ja kehittämis-kentässä. Tosin tällä saralla on vielä kehitettävää.

Maasotakoulun tutkimus on käytännön-läheistä maavoimien ja jalkaväen tutki-mustyötä. Tutkimustulokset perustuvat vah-vaan näyttöön sekä määrällisen ja laadulli-

sen tutkimuksen yhdistämiseen. Maasota koulun keskeisiä ja näkyvimpiä tutkimus- ja kehittämistehtäviä ovat Maavoimien Tieto-järjestelmään (MATI) liittyvät tehtävät, kranaatinheitinpanssariajoneuvon (AMOS-FIN) kenttäkokeet ja taktisen käytön kehit-täminen sekä taistelijansimulaattoreiden seuraavan sukupolven järjestelmävaatimus-ten määrittely. Suurena yksittäisenä tut-kimuksena Maasotakoulu on tehnyt Komp-panian hyökkäyksen menestystekijät -tut-kimuksen, joka poikii uuden Komppanian oppaan kaikkien jalkaväkijoukkojen käyt-töön. Voidaankin nähdä, että Maasotakou-lun rooli jalkaväen ja koko maavoimien tut-kimus- ja kehittämistoiminnassa tulee ko-rostumaan tulevina vuosina.

Opistoupseerien jatkokurssit kehittävät jalkaväen kannalta keskeisen kouluttajaryhmän osaamista kohti vaativampia tehtäviä.

MAASOTAKOULU ON MONIPUOLINEN JOUKKO-OSASTO

Eräs Maasotakoulun keskeisimmistä teh-tävistä on *operatiiviseen valmiuteen* liittyvi-en velvoitteiden tinkimätön hoitaminen. Vuodesta 2008 alkaen Maasotakoululla on entistä selkeämpi maakunnallisen toimi-jan rooli Etelä-Karjalassa. Maasotakouluun kuuluva Etelä-Karjalan Aluetoimisto saa nykyisen sotilasläänin tehtäviä, joista mer-kityksellisin on asevelvollisuusasioiden hoitamiseen liittyvät tehtävät, kuten kutsun-tojen toteuttaminen Etelä-Karjalassa.

Lappeenrannassa *alokaskoulutus* päättyi vuonna 1989 Uudenmaan Rakuunapatal-joonan lakkauttamisen yhteydessä. Pitkän tauon jälkeen Rakuunaeskadroona ottaa vuonna 2007 taas alokkaita. Tulevaisuudes-sa Maasotakoulu kouluttaa omat sotilaspo-liisinsa. Rakuunaperinteitä ylläpitää myös ryhdikäs Rakuunasoittokunta.

Maasotakoulu on varsin suosittu palve-luspaikka mm. upseerien keskuudessa. Tätä ei selitä pelkästään vireä Lappeenranta, joka

tarjoaa miellyttävän asuinympäristön ja run-saasti työmahdollisuuksia 'aviopuolisolle. Tärkeää on varmasti myös se, että Maasota-koulu on kolmion keskellä, jonka muodosta-vat RUK, Utin Jääkärirykmentti, Karjalan Prikaati ja Maavoimien esikunta. Voidaan olettaa, että tulevaisuudessa jalkaväkiup-seeri voi palvella suuren osan urastaan asuen yhdellä keskeisellä paikkakunnalla.

TIETONURKKAUS

Opiskelijavuorokaudet:

- vuosi 2006 noin 27 000
- vuosi 2007 noin 40 000
- vuosi 2008 noin 55 000

Henkilöstö vuonna 2007 199

- Upseereja 59
- Opistoupseereja 57
- Sotilasammattihenkilöitä 21
- Siviilejä 62

Toimintamenot 16,5 M€

Tutkimus- ja kehittämistyö jalkaväen hyväksi vaatii runsaasti voimavaroja

SODAN AJAN JOHTAJIEN PERUSKOULUTTAJA

RESERVIUPSEERIKOULU

Reserviupseerikoulussa on Maavoimien keskitetty reserviupseerikoulutus, josta valmistuu reserviupseereita puolustusvoimien kaikille puolustushaaroille ja joukko-osastoille sekä Rajavartiolaitokselle. Koulun 87-vuotisen historian aikana on reserviupseerikursseilta valmistunut yli 163 000 reserviupseeria.

JOHTAJA- JA ASELAJIKOULUTUSTA YHTEISTOIMINNASSA

Reserviupseerikoulu sai päätehtävän, reserviupseerikoulutuksen, lisäksi uusia kou-

lutustehtäviä vuonna 2006. Koulu otti johtoonsa Jääkärikomppanian, jossa aloitettiin varusmiesten joukkotuotanto Itäisen Maanpuolustusalueen joukkoihin. Sen lisäksi aloitettiin sotilaspoliisien miehistö-

ja aliupseerikurssit sekä erikoisupseerien sotilasjohtamisen kurssit. Reserviupseerikurssien lisäksi koulu johtaa vuodessa yli 50 erillistä kurssia ja koulutustapahtumaa.

Maavoimien reserviupseerikurssi

Maavoimien reserviupseerikurssi kestää 14 viikkoa. Reserviupseerikurssit alkavat vuosittain huhti- ja lokakuussa ja niiden vahvuus on noin 750 upseerioppilasta.

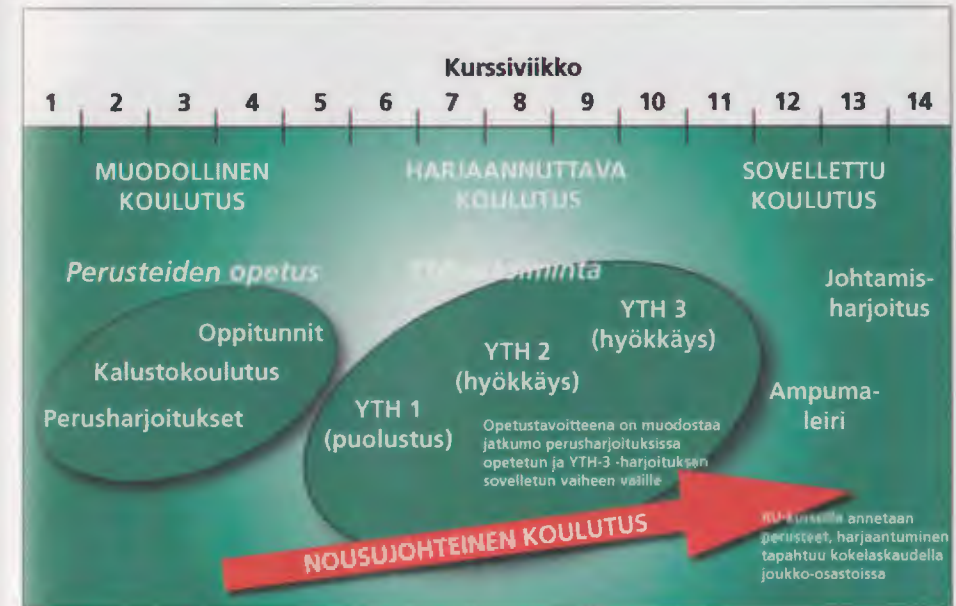
Reserviupseerikurssin keskeinen tavoite on antaa yhtenäiset toimintatavat ja perusteet upseerioppilaille johtaa aselajinsa joukkuetta tai jaosta sodan aikana. Näin varmistetaan kenttäarmeijan ja tulevaisuuden taistelukentälle ”samaa hiileen puhaltava” yhtenäispäällystö. Taistelun johtamisen perusteet koulutetaan käyttäen jääkäri- tai valmiusprikaatin harjoitusorganisaatiota.

Reserviupseerikurssilla annettava koulu-

tus jakaantuu kolmeen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa yhtenäistetään aselajiosaaminen. Toisessa vaiheessa painopiste on aselajien välisen yhteistoiminnan harjoittelussa. Koulutuksen painopiste on kolmannessa vaiheessa, jossa on mm. ampuma- ja johtamisharjoitus. Eri aselajien välistä yhteistoimintaa harjoitetaan ryhmä-, joukkue-, komppania-, pataljoona- ja osin myös perusyhtymätasolla.

Reserviupseerikurssilla on yhdeksän perusyksiköä, joissa on yhteensä noin 30 koulutusjoukkuetta/-jaosta. Jalkaväkikoulutusta annetaan viidessä yksikössä: Sissikompaniassa, 1.Komppaniassa, 2.Komppaniassa, Sotilaspoliisikompaniassa sekä Tulliasema- ja Tulenjohtopatterissa, jossa annetaan jalkaväen kranaatinheitinkoulutus. Panssarintorjuntakoulutus ja valmiusprikaatin upseerioppilaiden koulutus annetaan 1.Komppaniassa.

Yhteistoimintaharjoituksissa luodaan toi-

mintaympäristö, joka mahdollistaa hyvin harjaantumisen oman aselajien johtajatehtäviin. Yhteistoimintaharjoitukset tarjoavat erinomaisella tavalla mahdollisuuden ymmärtää muiden aselajien toimintaa ja niiden erityispiirteitä. Tämä luo upseeripilaille tärkeän perustan tulevaa taistelulentä varten.

Sotilasjohtamisen kurssi

Reserviupseerikoulu sai vuonna 2006 uutena tehtävä johdettavakseen palkatun henkilöstön erikoisupseerien sotilasjohtamisen kurssin. Sotilasjohtamisen kurssi on reserviupseerikoulutusta. Tämä kahdeksan opintoviikon kurssi järjestetään elokuussa joukkueenjohtajakurssin kanssa samaan aikaan. Kurssi antaa reservin aliupseerikoulutuksen saaneille kurssilaisille pätevyyden harjaantumisen jälkeen yletä reserviupseeriksi ja saada nimityksen erikoisupseerin virkaan. Kurssilaisten määrä on vuosittain noin 30 henkilöä.

Joukkueenjohtajakurssi

Reserviupseerikoulu johtaa Kadettikou-

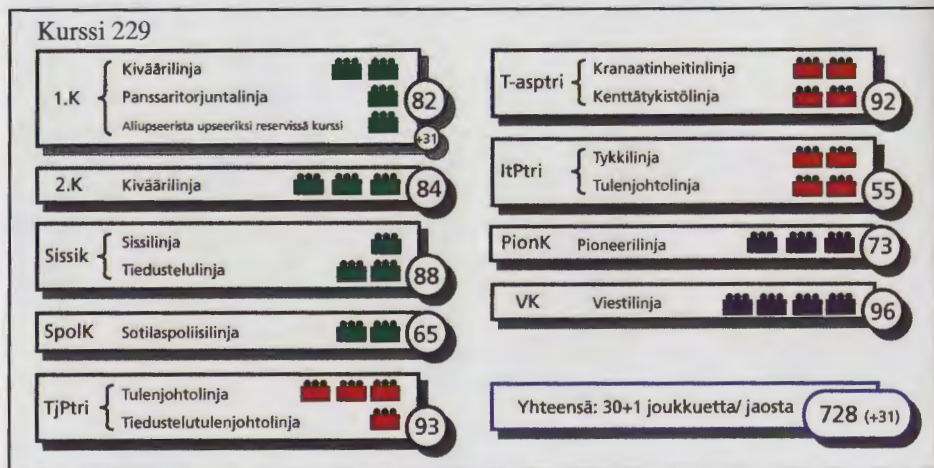
luun opiskelemaan valituille reservin aliupseereille joukkueenjohtajakurssin. Kurssi on reserviupseerikoulutusta. Tämä seitsemän opintoviikon kurssi järjestetään elokuussa samaan aikaan edellä mainitun sotilasjohtamisen kurssin kanssa. Kurssi antaa reservin aliupseerikoulutuksen saaneille kurssilaisille pätevyyden aloittaa upseeripintonsa Kadettikoulussa, jossa heidät yllennetään reserviupseeriksi. Kurssilaisten määrä on vuosittain noin 50 henkilöä.

Aliupseerista upseeriksi täydennyskurssi

Reserviupseerikurssi toteuttaa osana yhtenäistä reserviupseerikoulutusta reservin aliupseereille tarkoitetun täydennyskurssin, jossa heille annetaan perusteet reserviupseerin vaativia tehtäviä varten. Kurssin pituus on yhteensä 10 opintoviikkoa. Kurssi ajoittuu yhdeksän kuukauden ajalle ja sen koulutus toteutetaan osin käynnissä olevien reserviupseerikurssien kanssa. Kurssin vahvuus on vuosittain noin 30 reserviläistä.

Aliupseerikurssi

Reserviupseerikoulun Sotilaspoliisi-

kompania vastaa aliupseerikurssin toteutumisesta yhteistoiminnassa Jääkärikomppanian kanssa. RUK:n aliupseerikoulussa ovat koulutuslinjoina sotilaspoliisi- ja moottorialiupseerilinjat. Aliupseerikurssilla koulutetaan myös Utin Jääkäriyrykmentin ja Maasotakoulun aliupseereita. Aliupseerikurssin vahvuus on noin 80 oppilasta.

RESERVIUPSEERIKOULU RESERVIUPSEERIEN JATKOKOULUTTAJANA

Reserviupseerikurssi antaa reserviupseerien jatkokoulutusta upseerikokelaille järjestettävillä aselajien erikoiskursseilla. Valtakunnallisilla upseerikokelaiden kursseilla koulutetaan jalkaväen ja kenttätykistön tiedustelu-upseereita, pioneerien tiedustelu-upseereita sekä epäsuoran tulen mittausupseereita. Jatkokoulutettavien upseerikokelaiden määrä on noin 10 % kurssivahvuudesta. Jatkokoulutus toteutetaan kaksi kertaa

vuodessa reserviupseerikurssien jälkeen.

Reserviupseerikoulu johtaa vuosittain edellä mainitun lisäksi valtakunnallisen kouluttajakurssin. Kohderymänä ovat reservin johtajat ja miehistö. Kurssin vahvuus on noin 200 reserviläistä.

RUK-HENKI KENTTÄARMEIJAN SELKÄRANKA

Reserviupseerikoulun antama johtajakoulutus on tärkeä osa sodan ajan johtajaksi kehittymistä. Yhdessä sotilasjohtamisen ja aselajikoulutuksen kanssa syntyy kurseilta perusasiat osaavia ja maanpuolustustahtoisia upseerikokelaita, jotka johtavat edestä omalla esimerkillä niin sodan kuin rauhan aikana. Tämä näkyy kurssista toiseen siirtynä ”RUK-henkenä”.

**”Kerran Rukkilainen
– aina Rukkilainen”**

KAINUUN PRIKAATI

Puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmää koskevan muutoksen seurauksesta Kainuun Prikaatissa eletään sen historian kolmatta murrosvaihetta. Ensimmäinen murrosvaihe oli prikaatin perustaminen Kajaaniin. Toinen murrosvaihe liittyi edelliseen suureen rakennemuutokseen ja valmiusyhtymän syntymiseen. Kolmanteen murrosvaiheeseen liittyy monia tekijöitä ja muutoksia, jotka vaikuttavat tehtäviin, toimintaan ja toimintaedellytyksiin. Muutokset tulevat olemaan huomattavia ja kehittämistä joudutaan viemään eteenpäin samanaikaisesti laajalla rintamalla. Tästä aiheutuu monia haasteita Kainuun Prikaatille.

Kainuun Prikaatin lähtökohdat muutoksille ja kehittämiselle ovat haasteista huolimatta varsin hyvät. Henkilöstötilanne on tyydyttävä ja toimintaedellytykset ovat kunnossa. Koulutustulokset ovat olleet erittäin hyviä ja ne ovat olleet tasapainossa annettujen resurssien kanssa. Toimintatavat ja prosessit ovat tarkoituksenmukaiset. Tästä lienee paras osoitus Suomen Laaturipalkintokilpailun voitto vuonna 2005.

Kainuun Prikaatin tärkeimpinä tehtävinä tulee säilymään joukkotuotanto sekä sotilaallisen valmiuden ylläpitäminen ja kehittäminen. Lisäksi prikaati antaa virka-apua muille viranomaisille. Prikaati kouluttaa viidessä joukkoyksikössä merkittävän osan Pohjoisen Suomen puolustamiseen tarvittavista joukoista. Prikaatin perustamis-

sijoittamisvelvoitteet ovat huomattavia.

Kainuun Prikaatissa työskentelee yli viisi sataa henkeä, joista yli puolet on ammattisotilaita. Siviilihenkilöstöä on eri tehtävissä hieman yli kaksi sataa. Vuosittain noin 3 800 nuorta täyttää kansalaisvelvollisuutensa Kajaanissa. Rakennemuutoksen seurauksesta Kainuun Prikaatin varusmiessaapurimiserien vahvuus tulee jonkin verran kasvamaan. Prikaatia voidaan perustellusti pitää eräänä Suomen suurimmista joukko-osastoista.

UUDISTUSTEN JA MUUTOSTEN AIKA

Merkittävimpiä muutoksia on Kainuun aluetoimiston perustaminen Kainuun Prikaatin yhteyteen. Aluetoimiston myötä prikaatin tehtävät tulevat lisääntymään ja monipuolistumaan. Prikaatin vastuu Kainuun alueen maanpuolustuksesta, asevelvollisten valvonnasta sekä yhteistoiminnasta eri viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa laajenee ja syvenee aluetoimiston perustamisen myötä. Uudet tehtävät ja velvoitteet joudutaan hoitamaan ilman merkittäviä lisäyksiä prikaatin henkilöstöresurssissa. Seuraavien vuosien aikana joudu-

taan panostamaan melkoisesti uusien tehtävien ja velvoitteiden vaatimien toimintaedellytysten ja osaamisen luomiseen, ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Maavoimien Esikunnan perustamisen myötä moni vakiintunut toimintatapa tulee muuttumaan. Kainuun Prikaatin toiminnan ja resurssien ohjausta ja seuranta koskevat järjestelyt saavat uusia piirteitä. Maavoimien Esikunnan rooli tulee olemaan keskeinen sen antaessa tärkeimmät tehtävät ja perusteet suoraan Kainuun Prikaatille. Nykyisin käytössä olevaa koulutus- ja harjoitusjärjestelmää tullaan myös tarkistamaan. Maavoimien Esikunnan lisäksi Kainuun Prikaati tulee saamaan määrätyissä asioissa tehtäviä ja ohjausta myös tulevasta Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunnasta.

Kainuun Prikaatissa on tehty pitkäjänteistä työtä yhteistyössä ylemmän johtoportaan ja yhteistyökumppaneiden kanssa koulutusedellytysten kehittämiseksi joukkotuotannon ja nykyajan vaatimuksia vastaaviksi. Perusedellytykset tarkoituksenmukaiselle ja tehokkaalle koulutukselle ovat olemassa. Koulutuspaikat ja harjoitusalueet ovat pääosin asianmukaisia. Prikaatin lähiharjoitusalue sijaitsee varuskunnan eteläpuolella aivan kasarmien tuntumassa. Lähi-

harjoitusalueeseen kuuluvalla Kassunkurun ampuma-alueella järjestetään pienimuotoisia taisteluammuntoja käsiaseilla ja kranaatinheittimistöllä. Vaativimmat taisteluammunnat suoritetaan Vuosangan ampumakenttäalueella ja Rovajärvellä. Maakunta-kaavaan tehdyt muutosesitykset Vuosangan ampumakenttäalueen laajentamiseksi ja paikallisten toimijoiden kanssa tehdyt yhteistoimintasopimukset tulevat parantamaan ja selkiyttämään prikaatin koulutusedellytyksiä entisestään.

Valmiusprikaatin tehtävien ja uhkakuvan mukaisia koulutus- ja toimintaedellytyksiä on parannettu rakentamalla varuskuntaan taajamataistelukoulutuspaikka ja paloasema sekä tehostamalla tilojen käyttöä. Aluetoimiston perustamisen myötä on tarkoitus tarkistaa myös esikunnan työjärjestystä ja tilojen käyttöä. Muutoksen yhteydessä kunnostetaan esikunnan käytössä olevat tilat. Vuosangan ampumakenttäalueen rakennuskantaa on jatkuvasti parannettu ja työtä on tarkoitus jatkaa lähivuosina kehittämissuunnitelman mukaisesti. Toimintaedellytysten parantamisen kannalta merkittävimpiä hankkeita ovat vuonna 2006 käynnistetyt kuntotalon peruskorjaus, polttotaisteluradan uusiminen ja erityisesti valmisteilla

HÄRMÄ 04 -harjoitus Vuosangassa.

HIISI 06-harjoitus, Kainuu.

taiden alaisuuteen tulee asettamaan uusia haasteita johtamiselle ja mahdollisuuksille toiminnan koordinointiin. Uusien tehtävien ja muiden muutosten seurauksesta joudutaan tarkistamaan ja kehittämään prikaatin organisaatiota, toimintatapoja ja työjärjestyksiä. Haasteet tulevat korostumaan erityisesti kriisiaikoina.

oleva Vuosangan ampumakenttäalueen laajennus.

Puolustusvoimia koskevat uudistukset; palvelukeskusten perustaminen, toimintojen ulkoistaminen, kumppanuushankkeet, uudet prosessit ja tietojärjestelmät vaikuttavat merkittävästi myös Kainuun Prikaatin toimintaedellytyksiin. Aikaisemmin suoraan prikaatin komentajan johdossa olleiden tukitoimintojen hajaantuminen eri johtopor-

SUORITUSKYKYÄ JA OSAAMISTA ON KEHITETTÄVÄ NOUSUJOHTEISESTI JA TASAPUOLISESTI

Kainuun Prikaati vastaa keskeisten sodan ajan joukkojen perustamisesta ja niiden valmiuden kehittämisestä. Valmiuden kehittäminen on toteutettava nousujohteisesti ja tasapuolisesti. Edellisten lisäksi prikaatin

Kranaatinheitintelakuorma-auto (krh-teka) Rovajärvellä.

henkilökuntaa sijoitetaan myös muiden Pohjoisen Suomen joukkojen avaintehtäviin. Tämä aiheuttaa melkoisia haasteita Kainuun Prikaatin henkilöstömäärään ja -rakenteeseen sekä kriisinajan tehtävien edellyttämän osaamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Materiaalisesti Kainuun Prikaati alkaa olla lähes valmis valmiusyhtymä. Uuden kaluston optimaalinen käyttö ja valmiusprikaatin käyttöperiaatteiden kehittäminen ja omaksuminen vaativat kuitenkin jatkuvaa koulutusta ja työtä. Lähivuosina joudutaan aikaisempaa enemmän panostamaan myös muiden Kainuun Prikaatin perustamis- ja koulutusvastuulla olevien joukkojen suorituskyvyn kehittämiseen. Perustettavien joukkojen suorituskyvyn niin henkilöstön ja materiaalin määrän ja laadun kuin osaamisenkin osalta tulee vastata tehtäviä ja taistelunkuvaa.

Sodan ajan joukkojen määrän pienentyessä entistä vähemmän joukkoja on käytettävissä laajojen toiminta-alueiden puolustamiseen. Aikaisempaa enemmän tulee korostumaan avainhenkilöiden operatiivis-taktinen osaaminen sekä joukkojen optimaalinen ja joustava käyttö ratkaisunsaamiseksi. Tämä edellyttää pitkäjänteistä, alueen toimintamahdollisuuksiin ja olosuhteisiin perustuvien toimintatapojen ja taktiikan kehittämistä. Tämä työ tulee jatkumaan intensiivisenä lähivuosien aikana.

Kainuun Prikaatin perustamien joukkojen käyttöön tulevan kaluston ja materiaalin on vastattava tehtäviä ja suoritusvaatimuksia. Tämä edellyttää laaja-alaista yhteistyötä Kainuun Prikaatin, ylempien johtoportaiden ja eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Tietojärjestelmien, liikkuvuuden ja tulen vaikuttavuuden kehittäminen ovat keskeisiä asioita. Lähivuosien aikana on tehtävä mon-

ta merkittävää ase- ja muita järjestelmiä koskevaa päätöstä. Erityisen haasteellinen tehtävä on telakuorma-autojen seuraajaksi hankittavan ajoneuvotyypin päättäminen.

Edellä esitetyistä haasteista huolimatta Kainuun Prikaati katsoo luottavaisesti tulevaisuuteen. Lähivuosien päämääränä on kehittää prikaatia määrätietoisesti kohti pitkän tähtäimen suunnitelmassa määritettyä tavoitetilaa; olla suorituskykyisellä kalustolla varustettu, tehokkaasti toimiva, hyvähenkinen ja osaava kriisiajan joukkoja tuottava ja uskottava puolustusvalmiutta ylläpitävä maavoimien valmiusyhtymä, jonka henkilökunnalla on erittäin korkeat valmiudet kriisiajan tehtävien hoitamiseen.

TIETONURKKAUS

Henkilöstö:	530
- upseerit	94
- määräaikaiset nuor upseerit	23
- määräaikaiset res upseerit	22
- erikoisupseerit	12
- opistoupseerit	163
- aliupseerit	34
- sopimussotilaa	17
- siviilityöntekijät	145
- työllisyysvaroin palkatut	20

Varusmiessaapumiserän vahvuus 1900
Koulutettavia reserviläisiä 300
Ajoneuvoja noin 1000

Toimintamenokehys	45 M€
- palkat	17,7 M€
- kiinteistömenot	9,2 M€
- muut toimintamenot	18,1 M€

MAAVOIMIEN MEKANISOITU VALMIUSYHTYMÄ

KARJALAN PRIKAATI

Karjalan Prikaati on kaikista maavoimien aselajeista koostuva, maavoimien ja Itäisen Maanpuolustusalueen valmiusyhtymä, jonka tehtävänä on tuottaa sodan ajan valmiusprikaati sekä muita sotakelpoisia joukkoja maanpuolustusalueen käyttöön.

Vekaranjärvellä toimivaan valmiusyhtymään kuuluu esikunta ja kuusi joukkoyksikköä. Kouluttavia perusyksiköitä on 16. Saapumiserässä palvelukseen astuu noin 1850 alokasta. Varusmiesvahvuus on suurimmillaan 2600 miestä ja naista. Lisäksi vuosittain koulutetaan reserviläisiä kertausharjoituksissa ja vapaaehtoisissa harjoituksissa.

Valmiusyhtymässä palvelee noin 660 palkattuun henkilökuntaan kuuluvaa, joista sotilaita on noin 460 ja siviilityöntekijöitä noin 200, mikä tekee Karjalan Prikaatista Valkealan kunnan suurimman työnantajan. Henkilökunnasta yli 70 % asuu Kouvolan kaupungin – Valkealan kuntataajaman alueella, 25 – 35 minuutin työmatkan päässä varuskunnasta. Varuskunnassa asuu nykyään vain noin 15 % henkilökunnasta. Asumisviihtyvyyden ja tason parantamiseksi rakennuskantaa on peruskorjattu. Vuoden 2007 toimintamäärärahat ovat 54,6 miljoonaa euroa. Prikaatin komentajana on toiminut 1.10.2004 alkaen prikaatikenraali Jukka Pennanen.

Viimeisen viiden vuoden aikana on valmistunut nykyaikaiset koulutus- ja huolto-

hallit panssari- ja ilmatorjuntakalustollisella ja johtamisjärjestelmille. Varuskunta-alueella on viisi kasarmia ja parisataa muuta rakennusta. Varuskunnan vieressä on noin 3000 hehtaarin laajuinen lähiharjoitusalue ja suoja-alueineen runsaan 8 000 hehtaarin laajuinen Pahlajärven ampuma-alue. Näiden alueiden lisäksi valmiusyhtymä harjoittelee läheisellä Selänpään lentokentän alueella, Taipalsaarella, Utissa ja muilla ampumakenttäalueilla Lohtajaa ja Rovajärveä myöten. Taisteluharjoitukset tapahtuvat pääosin Kaakkois-Suomen alueella. Hyvät harjoitusalueet ovatkin prikaatin toiminnan kannalta elintärkeitä.

VELVOITTAVAT PERINTEET

Karjalan Prikaatin joukko-osastolipun tangon kärjessä on IV luokan Vapaudenristi nauhoineen. Sen ansaitsivat valmiusyhtymän perinnejoukot, vapaussodassa kunnostautuneet karjalaiset joukot. Talvisotaan prikaatin perinnejoukko-osaston Karjalan Kaartin Rykmentin miehet lähtivät Viipurin Papulan kasarmialueelta ja olivat suojajouk-

kopataljoonana (I/2.Pr) pysäyttämässä puna-armeijan hyökkäystä Karjalan kannaksella. Pataljoona lakkautettiin talvisodan jälkeen.

Jatkosodan Jalkaväkirykmentti 8, aka-teemikko Väinö Linnan romaanista kuuluisa ”Tuntemattoman sotilaan rykmentti” taisteli Itä-Karjalassa ja Lapin sodassa. Sotien päätyttyä se kotiutui kesäkuussa 1945 Kouvolaan. 1952 rykmentin nimi muutettiin ensin 5.Prikaatiksi ja edelleen vuoden 1957 alusta Karjalan Prikaatiksi. Tuossa yhteydessä prikaatille määrättiin vaalittavaksi Karjalan Kaartin Rykmentin perinteet ja se sai niiden tunnuksina rykmentin joukko-osastolipun ja kunniamarssin. Vuonna 2007 prikaati juhlii 50. vuotta Karjalan Prikaatina.

SODAN AJAN JOUKKOJEN TUOTTAMINEN

Karjalan Prikaatin keskeisin rauhan ajan tehtävä on tuottaa sodan ajan mekanisoitu

valmiusprikaati. Tähän liittyy keskeisesti perustamis- ja materiaalisesta valmiudesta huolehtiminen. Tämän lisäksi koulutetaan henkilöstöä sijoitettavaksi muihin Itäisen Maanpuolustusalueen sodan ajan joukkoihin. Koulutuksen tavoitteena on tuottaa sotakelpoisia joukkoja. Sen vuoksi valmiusprikaatin koulutusjärjestelmä sisältää sekä varusmies- että reserviläiskoulutustapahtumia, joissa koko järjestelmää koulutetaan riittävän suurina ja toimivina kokonaisuuksina. Erityinen painopiste on aselajien välisessä yhteistoiminnassa ja varusmiesten johtajakoulutuksessa.

Valmiusyhtymän esikuntaan kuuluvat henkilöstö-, operatiivinen ja huolto-osasto. Esikunnan tärkein tehtävä on kokonaisuuden, tulevaisuuteen tähtäävä suunnittelun ja johtamisen tukeminen.

Kymen Jääkäripataljoonassa tuotetaan valmiusprikaatin iskevät osat kouluttamalla sodan ajan panssarijääkärikomppanioita, CV9030-taisteluaajoneuvojen miehistöjä ja

Valmiusprikaatin iskukykyä: CV9030-taisteluaajoneuvo...

muita iskuportaan erikoismiehiä sekä tiedustelijoita ja panssarintorjua.

Karjalan Tykistörykmentti vastaa tykistö- ja kranaatinheitinjärjestelmien toimintaan tarvittavan henkilöstön kouluttamisesta. Varusmiehistä tuotetaan joukkoja, jotka kykenevät johtamaan tykistön ja kranaatinheitinheittimistön tulta sekä järjestämään tulenjohto- ja johtamispaikkojen sekä tulasemien tarvitsemat viestiyhteydet.

Salpausselän Ilmatorjuntapatteristo kouluttaa ilmatorjunnan tulenkäytön johtamisessa sekä tykki- ja ohjusilmatorjunnan taitavia ilmatorjuntajoukkoja.

Kymen Pioneeripataljoona tuottaa pioneeriyksiköitä, joiden päätehtävänä on valmiusprikaatin liikkeen edistäminen ja vastustajan liikkeen hidastaminen.

Itä-Suomen Viestipataljoona vastaa valmiusyhtymän esikunta- ja viestijoukkojen

koulutuksesta. Se tuottaa valmiusprikaatin viestiyksiköitä, alueellisia viestijoukkoja maanpuolustusalueen käyttöön sekä näiden joukkojen tarvitsemia huoltomiehiä. Lisäksi koulutetaan sotilaspoliiseja ja esikuntajääkäreitä sekä esikuntien tieto- ja viestijärjestelmiä hallitsevia viestimiehiä.

Karjalan Huoltopataljoona vastaa huollon palvelujen tuottamisesta. Sen lisäksi se kouluttaa huollon yksiköissä ja Huolto- ja kuljetuskomppaniassa huollon osaajia. Mekanisoina joukkona Karjalan Prikaati tarvitsee paljon erilaisten ajoneuvojen kuljettajia. Yhteensä prikaatissa koulutetaan vuosittain noin 500 kuljettajaa.

ISKUKYKYINEN MEKANISOITU VALMIUSPRIKAATI

Valmiusyhtymän lopputuotteen, valmiusprikaatin henkilövahvuus on noin 5100 taistelijaa ja 1200 panssaroitua ja muuta ajoneuvoa. Kolmen iskevän pataljoonan lisäksi

kokoonpanoon kuuluvat esikunta- ja viestijoukko, pioneeri- sekä huoltopataljoonat, kenttätykistö- ja ilmatorjuntapatteristot sekä panssarintorjuntaohjuskomppania.

Uusi johtamisjärjestelmä mahdollistaa valmiusprikaatin toiminnan informaatio- ja johtamissodankäynnin ympäristössä. Kalustona ovat YVI2-viestijärjestelmä, PASI-alustaiset viesti-, esikunta- ja komentopaikkavaunut sekä hyppivätaajuusiset kenttäradiot.

Panssarijääkäripataljoonien iskuvoima perustuu CV9030-taisteluaajoneuvojen ja Leopard 2A4-taistelupanssarivaunujen yhteiskäyttöön. Varusmieskoulutus CV9030-kalustolla on aloitettu vuonna 2004 ja vuodesta 2005 alkaen on tuotettu panssarijääkärikomppania jokaisesta saapumis-erästä. Karjalan Prikaatin panssarijääkärikomppaniat ovat omien harjoitusten ohella harjoitelleet saapumiserää kohden 3–4 yh-

teisessä harjoituksessa Panssariprikaatin taistelupanssarivaunujen kanssa. Panssarijääkäripataljoonien tulivoimaa lisäävät koulutuskäytössä oleva panssarintorjunta-ohjus 2000 sekä tulivoimaiset AMOS-kranaatinheitinajoneuvot.

Kenttätykistöpatteriston tykkikalusto on kotimainen apumoottorilla varustettu 155 millimetrin kanuuna. Johtamiseen ja tulenkäyttöön on käytössä uusi ammunnan hallinnan ja johtamisen laitteisto AHJO. Tiedustelun ja tulenkäytön ulottuvuutta lisäävät maastonvalvontatutkat. Ilmatorjuntatykkikalustona on modifioitu 23 mm kanuuna ja uusi ilmatorjuntaohjusjärjestelmä 2005. Uusi johtamiskeskuskalusto JOKO 06 otetaan koulutuskäyttöön vuonna 2007.

Pioneeripataljoona valmistautuu edistämään iskuportaan liikettä entistä järeämällä Leopard-panssarialustaisilla raivauksilla ja siltakalustoilla.

Valmiusprikaatin iskukykyä: AMOS-FIN -kranaatinheitinajoneuvo...

...Ilmatorjuntaohjus 2005 ASRAD-R-FIN.

Simulaattorikoulutuksella hyvät perusteet taisteluammuntoihin.

Huoltopataljoonan kalustollista ja kouluksellista kykyä on kehitetty ja kehitetään edelleen siten, että se kykenee pitämään valmiusprikaatin taistelukykyisenä. Mekanisoidun joukon taistelun tehokkaan logistiikan merkitys on aikaisempaa suurempi.

MEKANISOITUMISEN HAASTEET

Karjalan Prikaati on hyvässä iskussa oleva valiojoukko. Tätä osoittavat muun muassa erinomaiset koulutustulokset valtakunnallisissa ja maanpuolustusalueen kilpailuissa ja mittauksissa, sekä henkilökunnalle ja varusmiehille suoritetuissa kyselyissä saavutetut tulokset. Hyviin tuloksiin pääsemistä edesauttaa prikaatin sisältä löytyvä monipuolinen ja laaja-alainen asiantuntemus, nuorekas kouluttajakunta, aselajien välisen yhteistoiminnan jatkuva harjoittelu ja uuden kaluston tuoma luonnollinen noste.

Toimintoja on kuitenkin jatkuvasti ke-

hitettävä, jotta tulevaisuuden haasteisiin kyetään vastaamaan oikea-aikaisesti. Valmiusprikaatin tulee olla koulutettu ja operatiivisessa käytössä vuoden 2008 loppuun mennessä. Toimintastrategiassa on kytketty yhteen perustehtävät ja kehittämistavoitteet toimenpiteineen sekä niiden saavuttamiseksi tarvittavat henkilöstö-, osaamis-, rahoitus-, tila- ja aikaresurssit. Tavoitteet tarkennetaan ja sovitaan toimintaympäristön muutoksiin ja käyttöön saataviin voimavaroihin vuosittaisessa toimintakäskyssä.

Uuden kaluston kouluttaminen, kunnossapito ja tehokas käyttö edellyttävät henkilöstön osaamisen varmistamista. Tähän vastataan prikaatin ja joukkoyksiköiden sekä henkilökohtaisilla osaamiskartoituksilla ja niiden perusteella vuosittain laadittavalla täydennyskoulutus suunnitelmalla.

Varuskunnan infrastruktuuria on kehitetty vastaamaan mekanisoitua joukkoa. Johtamisjärjestelmähalli varastoineen valmistui

Panssarihalli tarjoaa erinomaiset edellytykset uuden kaluston koulutukseen ja huoltoon.

ONKO OSAKKEILLA VIIMEINEN KÄYTTÖPÄIVÄ?

TYLSÄT & TERÄVÄT -OSAKESUOSITUKSET JOKA TIISTAIAAMU.

Hanki Osakepakki Sampo Pankin konttorista tai osoitteesta
www.sampo.fi/osakepakki ja hoidat osakkeitasi helposti hintaan alkaen 4,55 €/kk

SAMPO
Tuomasta toimeen.

vuonna 2002 sekä 10 suurta kalustohallia ja ympäristönormit täyttävä polttoaineen jake-luasema vuonna 2004. Panssarihalli ja ilma-torjunnan koulutushalli valmistuivat vuon-na 2005. Uuden nykyaikaisen korjaamon ja hankkeeseen kytkeytyvän valmiusvaraston rakentamisen päätökset puuttuvat vielä.

Mekanisointuminen edellyttää myös kou-lutusjärjestelmän, harjoitusalueiden ja kou-lutuspaikkojen kehittämistä. Hankkeet ovat edenneet hyvin. Selänpään lentokentän ja lähiharjoitusalueen yhdistävä panssariura otettiin käyttöön vuonna 2005. Pahkajärven suunnitelmallisen kehittämisen myötä kye-tään siellä toteuttamaan mekanisoidun komppanian hyökkäysammunta muiden aselajien ja taistelupanssarivaunujen tuke-mana. Tavoitetilassa Pahkajärvellä voidaan toteuttaa valmiusprikaatin kaikkien aseiden kovapanosammunnat pl. ilmamaaliammun-nat ohjuksilla. Tärkeinä kehittämisen koh-teena tulevana vuosina ovat ampumaratojen muutostyöt ja Pahkajärvelle rakennettava kouluampumarata sekä ahtaaksi käyvien lii-kuntatilojen kehittäminen.

Lähivuosien isona haasteena on valmius-prikaatin taktiikan ja taistelutekniikan kehit-täminen. Oppia haetaan toimimalla kiin-teässä yhteistyössä Panssariprikaatin kans-sa. Leopard-taisteluvaunujen ja CV9030-taisteluaajoneuvojen yhteisharjoitukset aloi-tettiin vuonna 2005. Yhtymäharjoituksissa ja mekanisoidun joukon harjoituksissa sekä muissa vuosittain lähes 200 taistelu- ja am-pumaharjoituksessa kehitetään suoritus-kykyisen mekanisoidun yhtymän taistelua eri olosuhteissa.

Kumppanuushankkeiden kautta harkiten etenemällä prikaatin henkilöstön työpanos-ta on suunnattu ja tullaan edelleen suun-taamaan tulevaisuudessa entistä enemmän

omaa erikoisosaamista ja kriisiajan valmi-uksien luomista vaativiin tehtäviin.

Tuloksellisen toiminnan ehdoton edelly-tys on osaava, motivoitunut ja kehitty-mishakuinen sekä kenttäkelpoinen hen-kilöstö. Karjalan Prikaati on tässäkin suh-teessa iskukykyinen. Hyvät rekrytointitu-lokset Maanpuolustuskorkeakouluun ovat esimerkki siitä, että kehittyvä valmiusyh-tymä on vetovoimainen ja haluttu työpaik-ka.

Valmiusyhtymässä tehtävän työn tavoit-teena on luoda edellytykset sille, että sodan ajan valmiusprikaati kykenee taistelemaan menestyksellisesti tämän vuosituhannen taistelulentä olosuhteissa.

TIETONURKKAUS

Henkilökuntaa	660, joista
- sotilaita	460
- siviilejä	200
Lisäksi lähes 100 muuta puolustus-hallinnon ja sotilaskotiyhdistyksen työntekijää	

Saapumiserä 1850 henkilöä

Toimintamäärärahat v. 2007 54,6 M€

LÄNTISEN MAANPUOLUSTUSALUEEN VALMIUSYHTYMÄ

PORIN PRIKAATI

Porin Prikaati on maavoimien ja Suomen Kansainvälisten Valmiusjoukkojen kehittyvä koulutuskeskus, joka muodostaa Läntisen Maanpuolustusalueen Valmiusyhtymän. Nykyisellään se vastaa myös uusien rauhanturvaoperaatioiden perustamisesta sekä Kosovon (KFOR) ja Bosnian (SR-JBIH) operaatioiden suomalaisten vaihtohenkilöstöjen koulutuksesta. Euroopan unionin nopean toiminnan joukkoihin kuuluvien taisteluosastojen suomalaisosien toimeenpano on ollut prikaatin vastuulla vuodesta 2006 alkaen.

Huolimatta kansainvälisten tehtävien saamista julkisuudesta, lähes 400-vuotiset perinteet omaavan prikaatin päätehtävänä nyt ja nähtävissä olevassa tulevaisuudessa on Suomen puolustamiseen tarkoitetun valmiusyhtymän, Porin Jääkäriprikaatin, kouluttaminen ja siihen liittyvän uuden, huippu-nykyaikaisen kaluston käyttöönotto. Noin yhdeksän kymmenestä Huovrinteellä koulutettavasta varusmiehestä saa puhtaasti kansallisen koulutuksen omaan sodan ajan tehtävänsä. Kolmisensataa vapaaehtoista, valintakokeiden kautta kansainväliseen koulutukseen hakeutunutta varusmiestä saa lisäksi koulutuksen vaativiin kriisinhallintatehtäviin.

Vuoden 2005 jälkeen Porin Prikaatin infrastruktuuria on kehitetty edelleen määrätietoisesti. Kesällä 2005 käynnistyi muonituskeskuksen peruskorjaus, joka valmistui

alkuvuodesta 2007. Entisestä autohallista saneerattiin tilapäinen muonituskeskus remontin ajaksi, mikä osoittautui varsin toimivaksi ratkaisuksi. Kasarmisalueen aitaamisen saatettiin päätökseen loppuvuodesta 2006, ja samalla pääpuomi valvomoineen siirrettiin entisen ostoskeskuksen tasalle. Tämän myötä myös esikunta ja sotilaskoti ovat jatkossa aidatun alueen sisäpuolella.

TAISTELUOSASTOJEN TOIMEENPANO "PORILAISTEN" VASTUULLA

Suomen päätös osallistua Euroopan unionin nopean toiminnan joukkoihin merkitsi uudenlaisia haasteita Porin Prikaille. Suomen 10-vuotisen jäsenyyden myötä on luonnollista, että maamme osallistuu myös EU:n kriisinhallintakyvyn luomiseen. Osallistuminen perustuu poliittisiin linjauksiin ja on osa puolustusvoimien kansainvälistä toimintaa, joka hyödyntää myös kansallista puolustustamme ja viranomaisyhteistyötä. Näiden taisteluosastoiksi kutsuttujen joukkojen tehtävät ovat samoja kuin muillakin kriisinhallintajoukoilla. Erona aiempaan on kuitenkin se, että joukoilla on parempi suorituskky: parempi koulutus, parempi va-

rustus ja parempi toimeenpanon nopeus. Tämän myötä niitä voidaan käyttää myös tarvittaessa niin sanottuna Entry Force'na, jolloin joukko voi esimerkiksi kriisin alkuvaiheessa siirtyä operaatioalueelle sillanpääaseman, vaikkapa lentokentän tai sataman haltuunottamiseksi. Joukkoja on suunniteltu käytettäväksi 6000 km:n säteellä Brysselistä. Taisteluosaston kokonaisvahvuus on enimmillään 2500 sotilasta. EU:n nopean toiminnan joukoilla ei korvata mitään nykyisessä valmiusjoukkopoolissa olevia joukkoja. Suomi osallistuu jatkossakin EU:n, Naton ja YK:n kriisinhallintaoperaatioihin.

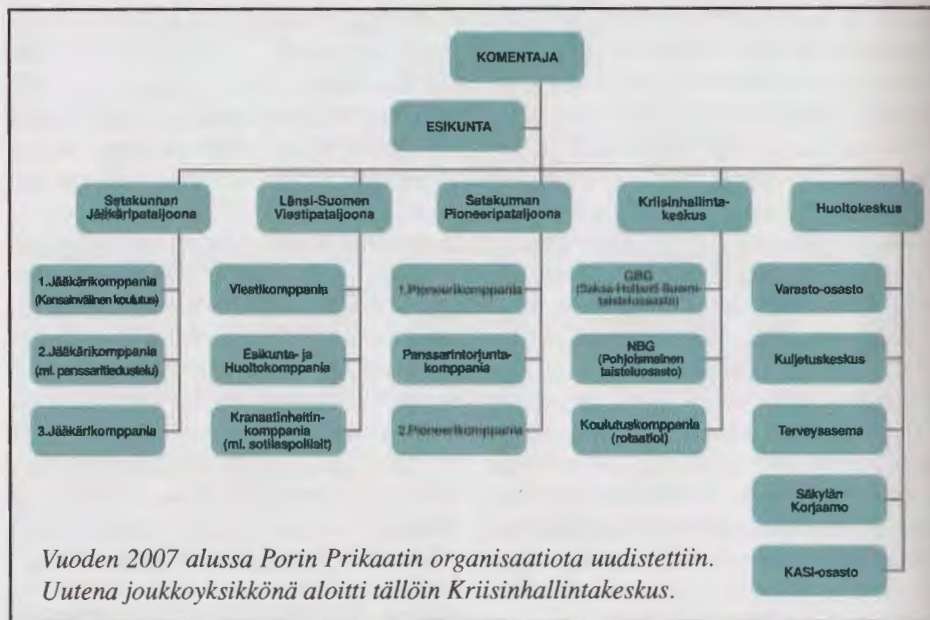
Taisteluosastojen suomalaisosien toimeenpano on määrätty Porin Prikaatin vastuulle. Ensimmäisenä vuorossa olevan Sak-

sa-Hollanti-Suomi-taisteluosaston rekrytointi käynnistyi vuoden 2005 lopulla. Valintakokeiden kautta joukkoon valittiin 161 henkilöä, joista reservistä hakeutuneita oli runsaat sata ja loput puolustusvoimien palkattua henkilöstöä. Suomen osaston rungon muodostaa 116 -henkinen Suojauskomppania. Kansallinen koulutusvaihe järjestettiin 1.5.–31.8.2006. Tämän jälkeen jatkettiin monikansallisella koulutusvaiheella, mikä huipentui marraskuussa Saksassa järjestettyihin taisteluosaston yhteisharjoituksiin. Taisteluosaston kuuden kuukauden mittainen päivystysvuoro alkoi 1.1.2007, jolloin suomalaiset ovat kotimaassaan viiden vuorokauden lähtövalmiudessa. Toisena vuorossa olevan Ruotsi-Suomi-Norja-Viro -taisteluosaston toimeenpano

Tasavallan presidentti Tarja Halonen tutustui elokuussa 2006 EU:n nopean toiminnan joukkojen suomalaisten toimintaan Säkylässä. Ylipäällikkö oli erittäin tyytyväinen näkemäänsä.

Libanoniin marras-
kuussa 2006 lähetetty
Suomalainen Kriisinhallintajoukko oli järjestyksessään neljäs Porin Prikaatin perustama, varustama ja kouluttama kriisinhallintajoukko. Pääasiassa rakentamiseen ja partiotiestön kunnostamiseen keskittyvällä Pioneerikompanialla on käytössään yli 130 ajoneuvoa ja työkonetta.

käynnistyi marraskuussa 2006, ja sen toimeenpano noudattaa edeltäjänsä jalanjälkiä. Tämän Pohjoismaisen taisteluosaston suomalaisten kokonaisvahvuus on 221 sotilasta, runkonaan 85 -henkinen Kranaattinheitinosasto. Heidän päivystysvuoronsa alkaa 1.1.2008.

KRIISINHALLINTAJOUKKO LIBANONIIN PIKAVAUHTIA

Lähi-Idän viimeisimmän yhteentulon seurauksena Porin Prikaati sai loppukesästä 2006 tehtäväkseen Suomalaisen Kriisinhallintajoukon perustamisen Libanoniin (SKJL/UNIFIL II). Kokonaisvahvuudeksi tuli 211, jakaantuen esikuntaupseereihin, Esikunta- ja huoltokomppaniaan sekä Pioneerikomppaniaan. Suomalaisen pätehtäviksi tuli tukikohtien rakentaminen UNIFIL-joukoille, partiotiestön kunnostaminen ja räjähteiden raivaaminen. Tehtävän luonteesta johtuen joukko koostui pääasiassa maansiirto- ja rakennusalan ammattilaisista. Runsaassa kuukaudessa joukko koottiin, koulutettiin ja varustettiin uuteen tehtävänsä. Ajoneuvojen ja työkonoiden määrä nousi yli 130:een, ja materiaaliakin kertyi yli 160 merikontillista, jotka laivattiin marraskuun alussa Raumalta Beirutin. Joukon toimeenpano ennätysnopeasti vaati prikaatilta melkoista venymistä, mutta onneksi aiemmat kokemukset Kosovon, Eritrean ja Bosnian operaatioista ovat luoneet rautaisen osaamisen tässäkin asiassa.

UUELLA ORGANISAATIOLLA KOHTI UUSIA HAASTEITA

Porin Prikaatin tehtävät tulevat entisestään lisääntymään lähitulevaisuudessa. Vuoden 2008 alusta prikaati hoitaa nyky-

sen sotilasläänin tehtävät Satakunnan osalta, mikä tarkoittaa käytännössä mm. kutsuntojen järjestämistä. Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskukseen tehtävien uudelleenjärjestelyjen myötä Porin Prikaati saa vastuulle nykyisten kansainvälisten velvoitteiden lisäksi käynnissä olevien kriisinhallintaoperaatioiden kansallisen johtamisen. Tuleviin velvoitteisiin prikaati varautui mukauttamalla organisaatiotaan 1.1.2007 alkaen. Tällöin uutena joukkoyksikkönä aloitti Kriisinhallintakeskus, joka vastaa kansainvälisten kriisinhallintajoukkojen joukkotuotannosta. Samaan aikaan Aliupseerikoulu lakkautettiin ja aliupseerikoulutus siirtyi joukkoyksiköiden hoidettavaksi. Aiemmin useimmissa perusyksiköissä annettu varusmiesten kansainvälinen koulutus keskitettiin jatkossa yhteen yksikköön, 1. Jääkärikomppaniaan.

Haasteita siis riittää. Jatkossa Säkylän Huovrinteellä hoidetaan joukko-osaston perustehtävän – sodan ajan joukkojen kouluttamisen – ohella osin entisten sotilaslääniä ja pääosa puolustusvoimien kansainvälisten velvoitteiden edellyttämistä tehtävistä. Henkilöstön riittävyys ja uusien tehtävien vaatima osaaminen ovat keskeisessä asemassa haasteisiin vastattaessa. Prikaatin vahvuudet eli henkilöstön korkea työmoraaali ja ympäröivän yhteisön varaukseton tuki toisaalta huolehtivat siitä, että tahtoa kasvavien velvoitteiden hoitamiseksi on tarjolla.

Näin ”Porilaiset” ovat toimineet aina ja toimivat myös jatkossa, sillä ”Porilaisten” tunnuslause

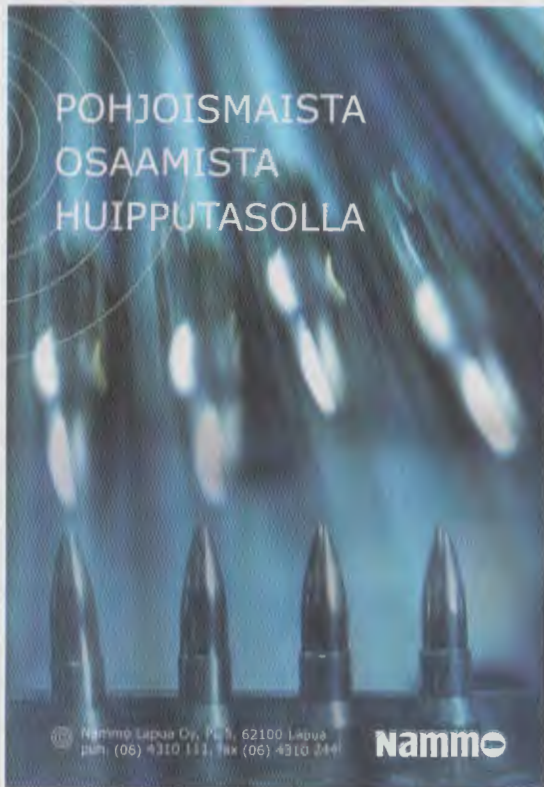
– **Kunnia, Velvollisuus, Tahto** –
tätä edellyttävät.

Palkattu henkilöstö

TIETONURKKAUS

- upseerit	134	Rauhanturvaoperaatioiden	
- opistoupseerit	145	vaihtohenkilöstö	
- erikoisupseerit	17	- Kosovo	420
- aliupseerit	31	- Bosnia	80
- siviilit	99		
- sopimusotilaat	16	Vuoden 2006 budjetti runsaat	45 M€,
- valmiusjoukkosotilaat	161	josta	
Kaikki yhteensä	603	- toimintamenot	13,9 M€
		- palkat	14,7 M€
Varusmiessaapumiserien keskimääräiset		- kiinteistömenot	6,2 M€
vahvuudet:		- rotaatiokoulutukset	0,9 M€
- tammikuu	1100	- EU:n taisteluosaston koulutus	10,0 M€
- heinäkuu	1300		

POHJOISMAISTA
OSAAMISTA
HUIPPUTASOLLA

Nammo Lapua Oy, P.O. Box 62100 Lapua
puh. (06) 4310 111, faks (06) 4310 244

nammo

LAAJA-ALAISTA ERITYISOSAAMISTA

HÄMEEN RYKMENTTI

Hämeen Rykmentti on Hennan kasarmialueella Lahdessa toimiva joukko-osasto, jonka päätehtävä on puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilökunnan sekä varusmiesten ja reserviläisten kouluttaminen. Hämeen Ratsujääkäripataljoona, Urheilukoulu, Huoltokoulu ja Sotilasmusiikkikoulu ovat kouluttavia joukkoyksiköitä, joita rykmentin komentaja johtaa apunaan esikunta, ja joiden toimintaa Huoltokeskus tukee.

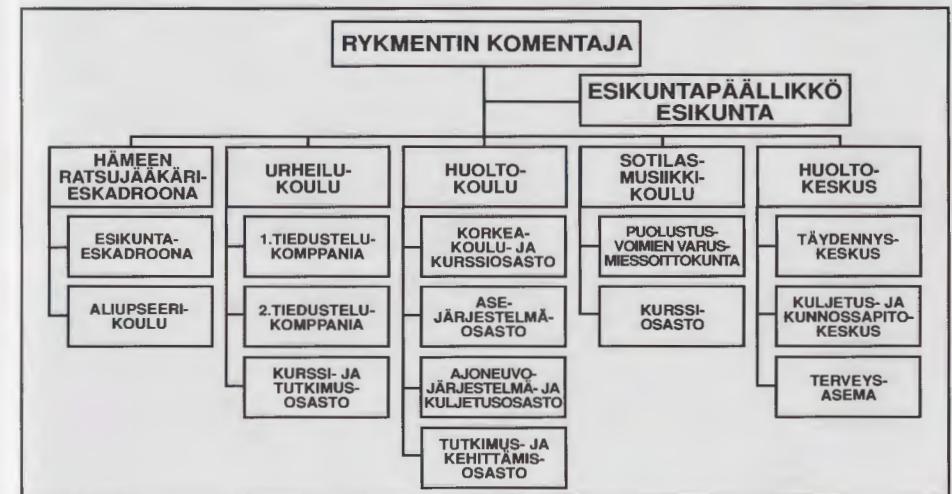
Rykmentin muut tehtävät liittyvät valmiuteen, sekä materiaalin ja kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon.

Hämeen Rykmentti vastaa hyvien suhteiden ylläpidosta muihin viranomaisiin ja maanpuolustusjärjestöihin Päijät-Hämeen

alueella.

Rykmentin kokoonpano muutettiin 1.1.2006 yhdistämällä Huoltokoulutuskeskus ja Tekninen Koulutuskeskus yhdeksi joukkoyksiköksi, Huoltokouluksi.

Rykmentin esikunta organisoidaan osastokokoonpanoon 1.1.2007. Esikuntaan kuuluu henkilöstö- ja operatiivinen osasto. Huoltotoimisto siirtyy osaksi Huoltokeskusta.

JOHA 08 mukaisesti rykmentti perustaa 1.1.2008 lukien Päijät-Hämeen Alueoimiston, joka vastaa asevelvollisuus- ja reserviläisasioista Päijät-Hämeessä.

HÄMEEN RYKMENTIN HISTORIA

Hämeen Rykmentti vaalii Hennalassa 1919–1939 toimineen Tampereen Rykmentin perinteitä, jotka ulottuvat 1600-luvulle saakka. Ensimmäisen Hämeen Rykmentin perusti kuningas Kustaa II Adolf v. 1626, ja sen jälkeen rykmentti jatkoi toimintaansa koko Ruotsin vallan ajan osallistuen kaikkiin Ruotsi-Suomen käymiin sotiin. Venäjän vallan aikana joukko toimi Hämeenlinnan pataljoonan tai tarkk'ampujapataljoonan nimissä aina v. 1902 suomalaisen sotaväen lakkauttamiseen saakka.

Tampereen Rykmentti muodostettiin 1919 osallistuttuaan sitä ennen eri nimillä vapaussodan taisteluihin. Rykmentin toi-

mina lakkasi 1939 talvisotaan lähtöön.

Hämeen Rykmentti perustettiin 1.1.1986 yhdistämällä siihen saakka Hennalassa itsenäisinä toimineet joukot ja laitokset yhteisen johdon alaiseksi. Rykmentin lippu on vanha Tampereen Rykmentin puna-vaalkoinen lippu. Kunniamarssi, Parolan marssi, on myös perintöä Tampereen Rykmentiltä. Vuospäivä 3.10. määräytyy sen päivän mukaisesti, jolloin Puolustusministeriö teki päätöksen rykmentin perustamisesta.

Hämeen Ratsujääkäripataljoona

Hämeen Ratsujääkäripataljoonaan kuuluu kaksi perusyksikköä, Esikuntaeskadroona ja Aliupseerikoulu.

Esikuntaeskadroonassa koulutetaan sotilaspoliiseja, sotilaskuljettajia, lääkintämiehiä, sotilaskaikkeitä, taisteluvälinemiehiä sekä kirjureita. Eskadroonan sotilaskuljet-

tajat koulutetaan Ajoneuvojärjestelmä- ja kuljetusosaston autokoulussa.

Aliupseerikoulu antaa huoltopalvelu-, moottori- ja aseseppäaliupseerin koulutusta puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen varusmiehille, painottuen sodan ajan toimintaan ja johtamiseen. Aliupseerikoulu osallistuu huoltoalan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Hämeen Ratsujääkäripataljoona jatkokouluttaa edellä mainittujen alojen miehistön sekä johtajat. Ryhmänjohtajia ja upseerikokelaita koulutetaan johtamaan sekä kouluttamaan koulutushaarojensa mukaisia joukkoja.

Hämeen Ratsujääkäripataljoona vaalii suomalaisen ratsuväen perinteitä.

Urheilukoulu

Urheilukoulu kouluttaa henkilökuntaa, varusmiehiä ja reserviläisiä sekä toimii puolustusvoimien valmennuskeskuksena. Varusmiehet valitaan urheilumenestyksen ja soveltuvuustestien perusteella. Tiedustelukompanioihin palvelukseen tulevat varusmiehet koulutetaan miehistötehtäviin (180 vrk), reservin aliupseereiksi (362 vrk) tai reservin upseereiksi (362 vrk). Sotilaskoulutuksen lisäksi Urheilukoulun tavoitteena on kehittää varusmiehistä hyvän tuloskunnan omaavia urheilijoita.

Kurssi- ja tutkimusosasto kouluttaa henkilökuntaa tiedustelu- ja lii-

kunta-alan tehtäviin. Osastoon kuuluvalla Testiasemalla tehdään fyysisen kunnon mittauksia sekä suorituskyvyn seurantaa.

Urheilukoulu vaalii suomalaisten sotilasurheilujoukkojen perinteitä.

Huoltokoulu

Huoltokoulun tehtävä on Puolustusvoimien logistiikkajärjestelmän ja puolustushaarojen huoltojärjestelmien koulutus- ja tutkimuspalveluiden valtakunnallinen tuottaminen ja kehittäminen. Se tuottaa puolustusvoimien logistiikka- ja huoltojärjestelmän edellyttämän kaikille puolustushaaroille yhteisen huollon osaamisen sekä järjestelmien kehittämisessä tarvittavan tutkimustiedon.

Huoltokoulu vastaa Puolustusvoimien huollon palkatun henkilöstön logistiikan ja huollon koulutuksesta sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta kaikkien puolustushaarojen, Rajavartiolaitoksen ja aselajien ja

strategisten kumppaneiden tarpeisiin, järjestää huollon henkilöstön kertausharjoituksia sekä tukee Hämeen Rykmentissä annettavaa varusmieskoulutusta. Huoltokoulu vastaa myös valtakunnallisen SAP-täydennyskoulutuksen järjestämisestä.

Huoltokouluun kuuluvat: johtaja, toimisto, korkeakoulu- ja kurssiosasto (KKOS), asejärjestelmäosasto (AJOS), ajoneuvojärjestelmä- ja kuljetusosasto (AKOS) sekä tutkimus- ja kehittämisosasto (TKOS).

Huoltokoulu vaalii Kuormastopataljoonan ja Aseseppäkoulun sekä niiden seuraajien Huoltopataljoonan, Huoltorykmentin ja Huoltokoulutuskeskuksen sekä Asekoulun ja Teknisen Koulutuskeskuksen perinteitä.

Sotilasmusiikkikoulu

Sotilasmusiikkikouluun kuuluu kurssi-osasto ja Puolustusvoimien Varusmiessoittokunta.

Kurssiosasto järjestää sotilassoittokunnissa palvelevien henkilöiden koulutuksen. Kurssitarjontaan kuuluvat perus-, jatko- ja täydennyskoulutus eri henkilöstöryhmille. Musiikkiaineiden opetus toteutetaan yhteistyössä eri musiikkioppilaitosten kanssa.

Puolustusvoimien Varusmiessoittokunta tarjoaa muusikoille ja alan harrastajille mahdollisuuden suorittaa varusmiespalveluksensa sotilassoittokunnassa. Varusmiessoittokunta esiintyy erityistä näyttävyttä ja edustavuutta vaativissa tilaisuuksissa kotimaassa ja ulkomailla, erikoistuen kuvio-marssin ja konserttimusiikin esittämiseen. Varusmiessoittajista kootaan lisäksi erilaisia kamarimusiikki- ja viihdekokoonpanoja.

Varusmiessoittokuntaan otetaan vuosittain noin 80 soittajaa, joista osalle järjes-

tetään aliupseerikurssi.

Sotilasmusiikkikoulu vaalii 1918 perustetun sotilassoitto-opiston perinteitä.

Huoltokeskus

Huoltokeskus vastaa Hämeen Rykmentin ja pääosin varuskunnan huollon tukipalveluista, joilla mahdollistetaan joukkoyksiköiden koulutus.

Huoltokeskuksen Täydennyskeskus vastaa materiaalin jaosta, korjauksesta, varastoinnista sekä täydentämisestä, Kuljetus- ja kunnossapitokeskus vastaa kuljetuksista, kunnossapidosta sekä ajoneuvojen varastoinnista. Terveysasema vastaa varuskunnan terveydenhuoltopalveluista. □

TIETONURKKAUS

Palkattu henkilöstö	291
- upseerit	54
- erikoisupseerit	16
- opistoupseerit	100
- aliupseerit	15
- siviilit	80
- sotatieteiden kandidaatit	8
- määräämiskäiset reservinupseerit	9
- sopimussotilaat	9
- Henkilökunnan kursseja vuonna 2005 30 kpl, joissa oppilaita noin 400	
- Varusmieskursseja vuonna 2005 40 kpl (1561 varusmiestä)	
- Kertausharjoituksia 20 kpl, joissa noin 470 reserviläistä	
- Vapaaehtoisia harjoituksia 9 kpl	
- Hämeen Rykmentin omia varusmiehiä I/2005: 304 varusmiestä, II/2005: 221 varusmiestä, I/2006: 300 varusmiestä	

ARKTISTA OSAAMISTA

JÄÄKÄRIPRIKAATI

Jääkäriprikaati on Keski-Lapissa Sodankylässä sijaitseva arktiseen koulutukseen erikoistunut Puolustusvoimien pohjoisin joukko-osasto. Jääkäriprikaati kouluttaa sodan ajan jääkäriprikaatin joukkoja ja sissejä, jotka kykenevät taistelemaan Pohjois-Suomen vaativissa olosuhteissa.

Saapumiserän tavoitevahvuus on 850. Palvelukseen astuvista alokkaista koulutetaan henkilöstö sodan ajan prikaati 2005 organisaation mukaisiin jääkäri-, kranaatinheitin- ja huoltokomppanioihin sekä panssaritorjunta-, panssaritorjuntaohjus-, sissi-, tiedustelu- ja sotilaspoliisijoukkoihin. Vuodesta 2006 alkaen Jääkäriprikaatissa koulutetaan henkilöstöä jääkäripataljoonan viestijoukkueeseen. Muut sodan ajan jääkäriprikaatin aselajijoukot koulutetaan Kainuun Prikaatissa Kajaanissa ja Lapin Ilmatorjuntarykmentissä Rovaniemellä.

Koulutuskilpailujen ja joukkotuotannon olevien sodan ajan joukkojen koulutuksen mittaustulosten perusteella Jääkäriprikaatin joukkojen koulutus on varsin korkealla tasolla.

Arktiseen sodankäyntiin liittyvä tutkimus ja koulutuksen kehittäminen sisältyvät luontevasti Jääkäriprikaatin toimintaan. Lapin ainutlaatuinen luonto ja sen tarjoamat arktiset olosuhteet luovat erinomaiset puitteet tutkimus- ja kehitystyölle.

Puolustusjärjestelmämme vaatimuksiin kuuluu, että valtakunnan kaikkia osia on

voitava puolustaa. Jääkäriprikaatia tulee jatkuvasti kehittää operatiivisena yhtymänä, jotta sen asema merkittävänä sotilaallisena voimana Lapissa säilyy uskottavana.

KOULUTUS

Joukkojen koulutus vaativaan sodan ajan tehtävään edellyttää koulutusta oikeassa toimintamaastossa ja olosuhteissa. Jalkaväkitaistelija on yli 12 h/vrk kestävässä maastoharjoituksissa lähes kolmanneksen – noin 50 vuorokautta – palvelusajastaan. Lapin olosuhteissa tämän tavoitteen saavuttaminen on yksittäiselle taistelijalle kova ponnistus. Arktinen luonto on haaste koulutettaville ja kouluttajille.

Jalkaväkijoukkojen koulutus toteutetaan valtakunnallisen ja vuonna 2007 vielä Pohjoisen Maanpuolustusalueen sekä Jääkäriprikaatin nousujohtaisen harjoitusjärjestelmän mukaisesti.

Peruskoulutuskaudella annetun sotilaan perustaitojen opetuksen jälkeen siirrytään erikoiskoulutuskauden alussa joukkotuotantokokoonpanoon. Kauden lopulla järjes-

Kokeilutoimintaa OTSO 2005-harjoituksessa. Jääkärijoukkueen johtaja upseerikokelas Juha Marjala taistelijan varustuksessa m 2005.

tetään aselajiharjoitus, joka vuonna 2007 järjestetään Pohjoisen Maanpuolustusalueen jääkäri- ja pioneeriharjoituksen nimellä. Harjoituksessa joukkotuotantoujoukot harjoittelevat aselajien yhteistoimintaa joukkue- ja komppaniakokoonpanossa.

Saapumiserän koulutus huipentuu joukkokoulutuskauden lopulla pidettävään yhtymäharjoitukseen (vuoteen 2007 saakka Pohjoisen Maanpuolustusalueen taistelu- ja ampumaharjoitus). Harjoituksen päämääränä on harjoituttaa esikuntia, johtoportaita ja

joukkoja toimimaan sodan ajan olosuhteissa ja yhtymäkehityksessä. Painopiste on joukkojen yhteistoiminnan ja johtamisen harjoittelussa. Harjoitukseen osallistuvat Jääkäri-prikaatin joukkojen lisäksi Kai-nuun Prikaatin ja Lapin Ilmatorjuntarykmentin joukot sekä La-pin ja Kainuun Rajavartioston joukkoja. Lisäksi harjoitukseen osallistuu erikseen käskettyjä kertausharjoitusjoukkoja.

Panssarintorjuntaohjusjoukko osallistuvat joukkokoulutuskaudella valtakunnalliseen panssarintorjuntaohjusharjoitukseen ja tulenjohtueet sekä kranaatinheitinkomppania tykistön ja kranaatinheittimistön sota- ja ampumaharjoitukseen.

TUTKIMUS JA KEHITTÄMISTOIMINTA

Jääkäriprikaati on osallistunut vuosien ajan sotilaan toimintakykyä selvittäviin tutkimusprojekteihin. Puolustusvoimien ulkopuolisena yhteistyökumppanina tutkimuksessa on ollut Työterveyslaitos (TTL) ja etenkin sen Oulun aluetoimipiste, joka on Suomen kärkiosaaaja kylmätutkimuksessa. Projektien tutkimustuloksia on käytetty hyväksi muun muassa talvikoulu-tusopastus kirjoitettaessa.

Tutkimussopimus "Sotilas kylmässä: terveys, toimintakyky, suojautuminen" on solmittu Puolustusvoimien ja Työterveyslaitoksen/Oulun aluetyöterveyslaitoksen välille vuosiksi 2003–07. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää sotilaiden ja sotilasyksiköiden kyky toteuttaa tehtävänsä pitkäkes-

toisessa talviajan taistelutilanteessa, jossa sotilas joutuu käyttämään kaikkia voimavarojaan.

Tutkimusta on toteutettu useina vuosina talvella järjestetyissä Pohjoisen Maanpuolustusalueen taistelu- ja ampumaharjoituksissa. Jääkäriprikaati on tukenut tutkimusprojektia asettamalla useisiin harjoituksiin tutkittavan joukon sekä yhteysupseerin.

OTSO 2005-harjoituksessa tavoitteena oli täydentää HÄRMÄ 2004-harjoituksessa tehtyjä mittauksia taakan kannon, vaatetuksen kylmänsuojaavuuden, monitorointijärjestelmän ja haavoittuneiden kuljetuksen osalta. Lisäksi kokeiltiin tehostetun juomahuoltojärjestelmän toteuttamista ja sen vaikutuksia, koska juoman saatavuus on toistuvasti osoittautunut ongelmaksi taisteluharjoituksissa. Alustavat tulokset osoittavat selkeästi, että nestetasapainon ylläpito on ratkaisevaa joukon toimintakyvyn säilymistä kannalta. Eräs tutkimusprojektin tuloksista tulee olemaan tarkennettu ohjeistus nestetasapainon ylläpidosta.

Vuonna 2007 järjestetään tutkimuksen päätösseminaari, jonka yhteydessä julkaitaan tutkimusprojektin tulokset raporteina. Varmaa on, että uutta ja tärkeää tietoa sotilain toimintakyvystä kylmässä saadaan silloin käyttöön otettavaksi. Erittäin todennäköistä on myös se, että hedelmällinen tutkimusyhteistyö Puolustusvoimien ja Työterveyslaitoksen kanssa jatkuu tulevaisuudessa.

Yhteistyö tutkimus- ja kehitysasioissa on jatkunut aktiivisena muun muassa asiantuntijuudella Lapin kylmä- ja talviteknologian kehittämishankkeessa.

Tulevaisuudessa keskitytään kokeilutoiminnan ohessa erityisesti jääkärikomppanian toiminnan kehittämiseen Lapin arktisissa olosuhteissa. Työn tuloksia tullaan

hyödyntämään Maanpuolustuskorkeakoulun Lapissa pitämässä taktiikan harjoituksissa.

YLÄ-LAPIN ALUETOIMISTO

Puolustusvoimien muutokseen liittyen Jääkäriprikaatissa aloittaa vuoden 2008 alussa toimintansa Ylä-Lapin Aluetoimisto, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa Ylä-Lapin alueen asevelvollisten valvonta ja perustamisvastuulla olevien sodan ajan joukkojen perustaminen, koulutus ja johtaminen.

LOPUKSI

Jääkäriprikaatilla on erinomaiset edellytykset kehittyä edelleen arktiseen sodankäyntiin erikoistuneena koulutuskeskukseksi. Monipuolinen tutkimus- ja kehittämis-toiminta tukee Jääkäriprikaatin ja koko Puolustusvoimienkin toimintaa.

Pystyäkseen tehokkaasti vastaamaan taistelulentä haasteisiin vaativissa Lapin olosuhteissa Jääkäriprikaatilla tulee olla käytössä ensiluokkainen mies- ja joukkokohtainen varustus.

Yksittäisen taistelijan on kyettävä toimimaan kaikissa Lapin olosuhteissa kaikkina vuodenaikoina. Joukkojen johtamiskyvyn, tulivoiman ja liikkuvuuden on vastattava niiden operatiivista ja taktista käyttöä. □

TIETONURKKAUS

Saapumiserien tavoitevahvuus	850
Henkilöstö 1.2.2007	235
- sotilaat 138, siviilit 97	
Toimintamenokehys v. 2006	21,2 M€

CHEMPRO100
Kaasunilmaisin

M90-D1-C
Taistelukaasunilmaisin

EnviScreen
Aluevalvontajärjestelmä

ENVI Assay System
Bioaseiden tunnistusjärjestelmä

Environics Oy
P.O. Box 349
FI-50101 Mikkeli
Finland

Tel: +358 201 430 430
Fax: +358 201 430 440
E-mail: sales@environics.fi
www.environics.fi

**MAANPUOLUSTUSKIILTOJEN
LIITTO RY**

www.mpkl.fi

ASUTUSKESKUSTAISTELUN ERIKOISOSAAJA

KAARTIN JÄÄKÄRIRYKMENTTI

Kaartin Jääkärirykmentti on asutuskeskustaistelun kärkeä pääkaupunkiseudulla normaali- ja poikkeusolojen aikana. Rykmentin päätehtävänä on tuottaa suorituskykyisiä joukkoja pääkaupunkiseudun puolustamiseksi. Rykmentti ylläpitää ja kehittää sotilaallista valmiutta sekä turvallisuustoimintaa pääkaupunkiseudulla yhteistoiminnassa muiden viranomaisten kanssa. Tämän lisäksi rykmentti vastaa pääosasta Helsingin alueen joukkojen, esikuntien ja laitosten huoltopalveluista sekä valtakunnallisista edustus- ja soittotehtävistä. Kaartin Jääkärirykmentin voidaan sanoa toimivan monella tavalla näyteikkunana puolustusvoimiin.

1.7.1996 perustettuun Kaartin Jääkärirykmenttiin kuuluvat Esikunta, Uudenmaan Jääkäripataljoona, Kaartin Pataljoona, Aliupseerikoulu, Kaartin Soittokunta sekä Huoltokeskus. Varusmiehet saavat rykmentin joukkoyksiköissä ja aliupseerikoulussa asutuskeskustaisteluun painottuvan aselajikoulutuksen. Noin kolmasosa varusmiehistä saa sotilaspoliisikoulutuksen ja joka kuudes koulutetaan ajoneuvon kuljettajaksi.

Kaartin Jääkärirykmentin sijaintipaikka on Santahamina ainoastaan Kaartin Soittokunnan toimiessa Taivallahden kasarmialueella. Rykmentti ei ole pääkaupunkiseudun joukko-osasto vain sijainniltaan ja tehtäviltään. Palveluksen astuvat varusmiehet tulevat lähes poikkeuksetta samalta alueelta, jonka puolustajiksi heidät koulutetaan ja harjaannutetaan. Toimintaympäristö on val-

takunnallisesti ainutlaatuinen, eikä sen puolustamisen edellyttämiä tehtäviä voida harjoitella pelkästään Santahaminassa. Huomattava osa varsinkin joukkokoulutuskauden harjoituksista pidetään eri puolilla pääkaupunkiseutua sekä osittain myös sen ulkopuolella. Sotilaallisen erityisosaamisen lisäksi tehtävät edellyttävät runsaasti mittavia suunnittelu- ja valmistelutehtäviä. Harjoitusten ja muun toiminnan valmistelu edellyttää tiivistä yhteistyötä seudun kaupunkien valmiussuunnittelijoiden sekä kaikkien viranomaisten kanssa, jotta lähes miljoonaisen siviiliväestön joukossa voidaan toimia niin normaali- kuin mahdollisten poikkeusolojenkin kaikissa vaiheissa.

Rykmentin tehtävä valtakunnallisena asutuskeskustaistelutekniikoiden ja -taktiikan kehittäjänä ja kouluttajana edellyttää jatkuvaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä koulutuspaikkarakentamista. Parhailtaan Santahaminan rakennetaan uutta aseksitelyampumarataa, joka tuo uusia mahdollisuuksia lähiammuntojen toteuttamiselle. Santahaminan taisteluampumarataa on parannettu ja asutuskeskuskoulutuksen Helsinki -rataa laajennettu. Pitemmän tähtäyk-

Varusmiehet saavat Kaartinjääkärirykmentissä asutuskeskustalusteluun painottuvan aselajikoulutuksen.

sen tavoitteena on entistä monipuolisemman asutuskeskustalusteluharjoittelualueen rakentaminen. Sen tarjoama oppimisympäristö mahdollistaisi paitsi yksittäisten taistelujoukkojen taistelutekniikan, myös kaupunkijääkäri- tai sotilaspoliisiyksiköiden taktiikkaan, johtamiseen ja yhteistoimintaan liittyvän osaamisen kehittämisen.

Kaartin Jääkärirykmentti järjestää puolustusvoimien palkatulle henkilöstölle asutuskeskustalusteluun täydennyskoulutusta. Koulutus jakaantuu taistelutekniikkaan ja taktiseen koulutukseen. Puolustusvoimien henkilöstön lisäksi koulutukseen on osallistunut myös ulkomaisia kouluttajia (Ruotsista, Norjasta ja Virossa) sekä sidosryhmien edustajia. Rykmentti järjestää puolustusvoimien avainhenkilöstölle sekä erilaisissa saattue-ajotehtävissä toimivalle sotilas- ja siviilihenkilöstölle turvalliseen ajamiseen ja ajoneuvon hallintaan liittyvää koulutusta. Rykmentin aliupseerikoulu toimeenpantuna valtakunnallisen miehistöstä aliupseeriksi -kurssin.

Puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmän muutosten myötä Kaartin Jääkärirykmentin rooli pääkaupunkiseudun puolustajana vahvistuu entisestään. Kaartin Jääkärirykmentti on ainoa maavoimien joukko-osasto Etelä-Suomen Sotilasläänin vastuualueella. Rykmentin operatiivinen vastuu laajenee, vastuu pääkaupunkiseudun vartiointi- ja turvallisuusasioista kasvaa ja koulutettavien varusmiesten määrä lisääntyy. Rykmentin kokoonpanoon perustettava Helsingin aluetoimisto ottaa vastuulleen

huomattavan osan Helsingin Sotilasläänin Esikunnan ennen hoitamista asevelvollisuusasioista. Huoltopalveluissa rykmentin rooli muuttuu palvelujen tuottajasta tilaajaksi Etelä-Suomen Huoltorykmentin perustamisen myötä.

Uudet ja lisääntyvät tehtävät edellyttävät muutoksia rykmentin kokoonpanossa. Kasvava varusmiesvahvuus ja tarkentuvat joukkotuotantovelvoitteet edellyttävät kahdeksannen perusyksikön perustamista. Esikunta muutetaan osastopohjaiseksi ja sen sisäistä tehtäväjakoja tarkistetaan. Helsingin aluetoimisto tulee toimimaan osana esikuntaa,

Kesän 2006 saapumiserän alokkaat vanhoivat sotilasvalansa erityisen juhlavissa puitteissa Senaatintorilla. Tilaisuus oli osa rykmentin elokuisia 10-vuotisjuhlallisuuksia.

palvelupisteen sijaitessa Santahaminan portilla. Pääosa rykmentin Huoltokeskuksen henkilöstöstä siirtyy Etelä-Suomen Huoltorykmentin alaisuuteen.

Kaartin Jääkärirykmentti on eteenpäin pyrkivä ja kehittyvä joukko-osasto. Kehitämme jatkuvasti sekä osaamistamme että kalustoamme vastaamaan entistä paremmin nykyisten ja tulevien uhkakuvien asettamiin vaatimuksiin. □

TIETONURKKAUS

Saapumiserä	750-800 henkeä
Henkilöstö	
- upseerit	83
- erikoisupseerit	15
- opistoupseerit	103
- aliupseerit	71
- sopimussotilaat	19
- siviilit	101
YHTEENSÄ	392
Toimintamenokehys noin	28,5 M€
- palkat	13 M€
- vuokrat	5 M€
- muu toiminta	10,5 M€

MEKANISOITUJEN TAISTELUOSASTOJEN JA ILMATORJUNNAN KOULUTUSKESKÚS

PANSSARIPRIKAATI

Panssariprikaati on ollut muutosten kohteena koko 2000 -luvun alun ajan ja on vielä lähivuodet. Vuoden 2001 selonteon perusteella panssarikoulutuksen koulutusorganisaatiota supistettiin voimakkaasti ja ilmatorjuntakoulutusta laajennettiin. Sodan ajan panssariprikaatien varusmieskoulutusta ajettiin alas ja perustettiin Hämeen Ilmatorjuntapatteristo. Vuoden 2004 selonteon ja puolustusministerin tekemien päätösten seurauksena prikaatin asema maavoimien koulutusjärjestelmän osana vahvistuu. Panssariprikaatilla on selkeästi kaksi päätehtävää. Prikaati on vuoden 2007 alusta muuttunut mekanisoitujen taisteluosastojen koulutuskeskukseksi ja ilmatorjunnan koulutuskeskukseksi.

Panssariprikaatin tärkeimpänä tehtävänä on kouluttaa asevelvollisia; varusmiehiä ja - naisia sekä reserviläisiä sodan ajan – operatiivisiin joukkoihin kuuluviin mekanisoituihin taisteluosastoihin, – valmiusprikaatin (Karjalan Prikaati) Leopard-taistelupanssarivaunukomppaniioihin, – valmiusprikaatin (Porin Prikaati) ilmatorjuntayksiköihin, – valtakunnallisiin ilmatorjuntajoukkoihin, ja – muihin aselajien ja huollon joukkoihin.

Mekanisoidut taisteluosastot tuottavat tulleille maavoimille merkittävän suoritus-

kyvyn, toimivatpa ne itsenäisinä, yhteistoiminnassa tai alistettuna valmiusprikaatille. Tärkeimpien taisteluvälineiden lukumäärän perusteella kaksi mekanisoitua taisteluosastoa vastaa suorituskyvyltään yhtä valmiusprikaatia (Karjalan Prikaati). Niiden yhteenlaskettu taistelupanssarivaunujen, rynnäkköpanssarivaunujen tai tykkien määrä ylittää valmiusprikaatin vastaavien aseiden lukumäärän. Raskaita kranaatinheitimiä ja jalkaväkitaistelijoita on lähes yhtä paljon. Merkittävin ero valmiusprikaatin hyväksi on ilmatorjunnan määrässä ja laadussa.

Panssariprikaati kouluttaa ilmatorjuntaohjus 2005:tä lukuun ottamatta kaikkia käytössä olevia ilmatorjunnan asejärjestelmiä. Joukkoja tuotetaan kaikkien puolustushaarojen käyttöön. Prikaati vastaa pääkaupunkiseudun ilmatorjunnan maakomponentista.

Panssariprikaatiin kuuluu 1.1.2007 alkaen kuusi joukkoyksikköä, joista viisi kouluttaa varusmiehiä. Jalkaväen erikois- ja johtajakoulutusta antavat Hämeen Panssaripataljoona, Jääkäriyhteyksirykmentti, Paro-

lan Pataljoona ja Panssarikoulu, ilmatorjunnan erikois- ja johtajakoulutusta Helsingin Ilmatorjuntarykmentti. Ilmatorjuntakoulu kouluttaa palkattua henkilökuntaa. Esikunta, huoltokeskus ja Panssarisoittokunta tukevat kouluttavia joukkoyksiköitä. Varusmiesten aliupseerikoulutus on osin hajautettu perusyksiköihin, joilla on käytössään koulutuksessa tarvittava kalusto. Helsingin Ilmatorjuntarykmentissä ja Jääkärikykistörykmentissä koulutus annetaan kootusti.

Hämeen Panssaripataljoona kouluttaa panssarimiehiä, panssarijääkäreitä ja panssaripioneereita. Taistelupanssarivaunuyksiköitä tuotetaan Leopard 2A4 -kalustolla sekä mekanisoituihin taisteluosastoihin että Karjalan Prikaatin käyttöön. Varusmieskoulutus T-72 -kalustolla on päättynyt. Panssarijääkäreiden pääkalusto on BMP-2. Pataljoonan kokoonpano luo edellytykset iskuportaan yhteistoiminnan harjoittamiselle kaikissa keskeisissä harjoituksissa.

Jääkärikykistörykmentti vastaa mekanisoitujen taisteluosastojen tulenkäyttö- ja

johtamisjärjestelmän kouluttamisesta. Panssariviestikomppanian lakkauttamisen myötä taisteluosastojen viestikoulutus keskitettiin Jääkärikykistörykmenttiin heinäkuun 2006 saapumiserästä alkaen. Rykmentin kokoonpano antaa hyvän pohjan kehittää tykistö-, kranaatinheitin- ja viestijoukkojen yhteistoimintaa tuettaessa iskuportaan hyökkäystä.

Panssariviestipataljoona otti uudelleen käyttöön edeltäjänsä nimen Parolan Pataljoona. Pataljoona kouluttaa sotilaspoliiseja, mutta sen toiminnan painopiste on siirtymässä selkeästi huollon eri toimialojen kouluttamiseen joukkotuotannon periaatteita noudattaen. Tämän myötä Huoltokomppaniassa ja Autokomppaniassa ryhdytään tuottamaan mekanisoitujen taisteluosastojen sekä tuotannossa olevien ilmatorjuntayksiköiden huolto-osia.

Hämeen Ilmatorjuntapatteristo muuttui ilmatorjunnan laajenevien koulutusvelvoitteiden ja kaksinkertaistuvan henkilöstön myötä rykmentiksi ja sai perinteikkään nimen Helsingin Ilmatorjuntarykmentti. Ryk-

Ilmatorjuntaohjus 96.

Leopard 2A4 ampuu.

mentin tehtäväkenttä on kolmitahoinen. Pääkaupunkiseudun ohella se vastaa mekanisoitujen taisteluosastojen ja pääosin myös Porin Prikaatin ilmatorjuntajoukkojen tuotannosta.

Panssarikoulu kouluttaa sekä varusmiehiä reservin upseereiksi että henkilökuntaa mekanisoitujen ja panssarijoukkojen tarpeisiin. Panssarireserviupseerikurssin oppilaista yli puolet tulee Panssariprikaatin ulkopuolelta, Karjalan Prikaatista ja Porin Prikaatista. Yhteistä heille on se, että sodan ajan tehtävässään he tarvitsevat jonkin panssarivaunun johtajaoikeuden. Tämän he saavat tavanomaista aliupseerikurssin I jaksoa viisi viikkoa pidemmällä panssarialiupseerikurssi I:llä.

Panssarikoulu antaa mekanisoitujen joukkojen henkilökunnalle perus- ja täydennyskoulutusta ja toimii mekanisoitujen joukkojen toimialakouluna. Tutkimus- ja kehittämisosasto sekä toteuttaa että osallistuu jalkaväen ja osin muiden aselajien sotavarusteiden kenttätesteihin ja vastaa mekanisoitujen joukkojen taktiikan tutkimuksesta ja sen kehittämisestä.

Ilmatorjuntakoulu vastaa ilmatorjunnan henkilökunnan perus- ja täydennyskoulutuksesta sekä ilmatorjunnan tutkimus- ja kehittämistoiminnasta, jonka haasteina säilyvät edelleen lukuisat ilmapuolustuksen ja aselajin johtamisjärjestelmähankkeet osahankkeineen sekä hankkeiden laitekohtaiset kenttäkokeet. Asejärjestelmien osalta vaativimpana työnä tulee olemaan uuden pitkän/keskipitkän kantaman ohjusjärjestelmän hankinnan esiselvitykset ja valmistelut.

Ilmatorjuntakoulu liitetään osaksi Ilmasotakoulua 1.1.2008.

Sekä Panssarikoulu että Ilmatorjuntakoulu valmistelevat aliupseeriston koulutuksen aloittamista.

Eri joukkoyksiköt kouluttavat omat osansa mekanisoituihin taisteluosastoihin. Eri aselajien yhteistoiminta hiotaan yhteistoimintaharjoituksissa prikaatin sisällä sekä yhdessä valmiusprikaatien kanssa. Harjoituksissa edetään perussuoritteista aina yhteisammuntoihin Pohjankankaalla.

Prikaatin monipuolinen kalusto muodostaa haasteen järjestelmänhallinnalle. Koulutuksen, käytön ja kunnossapidon vaatimukset osaamiselle ovat moninaiset. Osaavan henkilökunnan ohella vaaditaan kalustokohtaisia erikoistyökaluja ja mittalaitteita, joiden lukumäärä ei edes mahdollista kunnossapidon hajauttamista eri joukko-osastoihin.

Kehittyvä Panssariprikaati katsoo luotavaisena tulevaisuuteen. 65 vuotta sitten Panssaridivisioonan perustamisesta alkanut taival jatkuu. 2010-luvulla prikaati on ympäröivän yhteiskunnan ja henkilöstönsä arvostama, perinteitä kunnioittava, aselajien yhteistoiminnan hallitseva, maavoimien iskukykyisimpien asejärjestelmien osaavin ja parhaat koulutusedellytykset omaava kouluttaja. □

TIETONURKKAUS

Henkilöstö 1.1.2007	
- upseerit	138
- määräaikaiset nuoremmat upseerit	22
- määräaikaiset reserviupseerit	18
- erikoisupseerit	46
- opistoupseerit	246
- aliupseerit	64
- siviilivirkamiehet	104
- työsopimussuhteiset	42
YHTEENSÄ	680

Keskimääräinen varusmiesvahvuus 2000

Määrärahat	
- toimintamenot	17,0 M€
- varsinaiset palkat	25,2 M€
- tilahallinta	7,5 M€
YHTEENSÄ	49,7 M€

HEXION™
Specialty Chemicals

KOLLAA KESTI – EMME ANNA TULEN SAMMUA!

POHJOIS-KARJALAN PRIKAATI

Mikä on maavoimien operatiivisen toiminnan voimälähde (Center of Gravity)? Pohjois-Karjalan Prikaatin näkökulmasta vastaus on helppo. Se on jalkaväen suorituskyky ja sen taito toimia voitokkaasti kaikissa maasto- ja sääolosuhteissa. Tätä suorituskykyä rakennamme Itä-Suomen läänin ainoassa maavoimien joukko-osastossa.

Vuonna 2004 hyväksytyt valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittiset selonteon linjaukset ja puolustusvoimien

uusi johtamis- ja hallintojärjestelmä toimivat ohjenuorana Pohjois-Karjalan Prikaatia kehitettäessä. Tässä yhteydessä varmistetaan osaaminen alueellisten jalkaväkijoukkojen koulutuksessa sekä maakunnan sotilaallisena johtoportaana toimimisessa.

Prikaatiin kuuluvassa Karjalan Jääkäripataljoonassa koulutetaan sissi-, tiedustelu-, jalkaväki-, kranaatinheitin-, panssaritorjunta-, kuljettaja-, viesti-, sotilaspoliisisekä huollon joukkoja koko valtakunnan alueellisen puolustuksen tarpeisiin. Pataljoonan toimintaa tukee prikaatin Aliupseerikoulu. Kykenevien jalkaväen varusmiesesimiesten kouluttaminen on joukko-osastomme selkeä painopistealue.

Joukkomme perinteisimpiä rekrytointialueita ovat olleet Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo. Viimeaikaisessa kehityksessä alue on laajentunut yhä selkeämmin käsittämään myös Etelä-Savon. Olemmekin laajentaneet prikaatin kummikuntatoimintaa aina Mikkeliin asti. Haluamme näkyä kaikissa rekrytointikunnissamme niin valaitaisuuksien kuin muidenkin maanpuolustusjuhlien merkeissä prikaatiin kuuluvan Karjalan Sotilassoittokunnan säestämänä.

Koulutusolosuhteet ovat hyvät ja säilyvät sellaisina. Kontiolahden kunta ottaa ratkaisuissaan huomioon prikaatin toimintaedellytyksien säilymisen. Samoin Pohjois-Karjalan maakuntaliitto kuuntelee puolustusvoimia herkällä korvalla.

Jaamankankaan lähiharjoitusalue ampu-maratoineen ja ampumahiihtostadioneineen tarjoavat hyvät mahdollisuudet asevelvollisten peruskoulutukseen. Samoin Sotinpuron ampumakenttäalue Rautavaaran ja Nurmeksen välisellä alueella on tiiviissä käytössä. Toiminnallisia vuorokausia kertyy vuodessa 220. Alueella toteutetaan taisteluammuntoja kaikilla prikaatin joukko tuotantoon kuuluvilla asejärjestelmillä. Kehitystyö jatkuu muun muassa panssaritorjunta-ammuntojen mahdollisuuksia monipuolistamisella.

Tällä hetkellä kehittämisen painopiste jalkaväessä on, aivan oikein, operatiivisissa

joukoissa. Pohjois-Karjalan Prikaatin näkökulmasta olisi kuitenkin tärkeää, että alueellisten joukkojen osalta etenkin sotilaspoliisien ja sissien varustuksen kehittäminen saataisiin resurssoitua myös valtakunnallisesti. Samoin tulisi huolehtia aselajin teknisen kehittämisen ohella jalkaväen koulutukseen tarvittavan perustaisteluseistuksen riittävydestä ja toimintakuntoisuudesta etenkin panssaritorjunta-aseiden osalta. Joukko-osaston näkökulmasta on myös tärkeää, että omaa toimintaa kehitettäessä tai toimintoja kumppanoitaessa jalkaväen taisteluvälinemateriaalista vastaavan huoltohenkilöstön osaaminen ja riittävyys varmistetaan.

Puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmän kehittämiseen liittyen Pohjois-Karjalan Prikaatin tehtäviin kuuluu vuodesta 2008 alkaen koko maakunnan sotilaalliseen turvallisuuteen liittyvä suunnittelu- ja valmistelutyö. Prikaatin esikuntaan liitetään aluetoimisto, joka vastaa muun muassa yhteydenpidosta maakunnan asevelvollisiin sekä heidän koulutuksensa suunnittelusta. Samoin Maanpuolustuskoulutus ry:n toiminta siirtyy prikaatin vastuulle eräänä

tärkeimpänä osa-alueenaan maakuntajoukkojen koulutus. Tämä vahvistaa entisestään joukko-osaston roolia ja vaikuttavuutta ympäröivässä yhteiskunnassa.

Prikaatin etuna on se, että aluetoimiston työntekijät omaavat sotilaspiiri- ja läänikokemusta. Yhteistoiminta Pohjois-Karjalan Sotilasläänin ja prikaatin välillä onkin ollut saumatonta uuteen järjestelmään siirryttäessä.

Yhteistyökumppaneista keskeisin sotilaallisen koulutuksen saralla on Pohjois-Karjalan Rajavartiosto. Rajavartiolaitoksen uudet joukkotuotantotehtävät tulevat omalta osaltaan vaikuttamaan myös prikaatin koulutustehtäviin.

Haastavinta uusien tehtävien, kasva-neiden varusmieskiintiöiden ja prikaatiin tulevien uusien työntekijöiden osalta on tilahallintaan liittyvät järjestelyt. Osin 1950-luvulla rakennetut kasarmit eivät enää joka suhteessa täytä nykyajan vaatimuksia. Ajo-neuvokaluston varuskunnallinen varastointi olisi myös saatettava ajanmukaiseen kuntoon.

Prikaatin toiminta ja kehittäminen nojautuvat vahvasti joukko-osaston perinteisiin ja

Prikaatin tarkka-ampuja aidossa Simo Häyhän tuliasemassa (kuvamanipulaatio).

arvoihin. Perinnehuoneessamme voi tutustua muun muassa legendaarisen tarkk'ampujan ja Kollaan taistelijan Simo Häyhän asepukuun kunniamerkkeineen sekä avotähtäinkivääriin, Jalkaväkirykmentti 9:n komppanianpäällikön Ahti Vuorensolan Mannerheim-ristiin, sekä talvi- että jatkosodassa toimineen kaukopartiomiehen Onni Määttäsen muotokuvaan – myöskin viimeksi mainittu on Mannerheim-ristin ritari.

Arvomme ovat kunnioitus, vastuuntunto ja yhteistyö. Nämä muistaen kehitämme Euroopan unionin mantereen itäisintä joukko-osastoa ensi vuosikymmenelle osana maamme kunniakkaita jalkaväkijoukkoja. □

TIETONURKKAUS

- Palkattua henkilöstöä	245
- upseereita (ml. SM ja SK)	55
- määräaikaisia reservinupseereita	15
- opistoupseereita	75
- erikoisupseereita	5
- ammattialupseereita (ml. SAH)	20
- sopimussotilaita	10
- siviileitä	65

Saapumiserän vahvuus 730

Toimintakehys v. 2007 17,5 M€

MAAVOIMIEN ERIKOISJOUKKO – HELIKOPTERI-, ERIKOISJÄÄKÄRI- JA SOTILASPOLIISIKOULUTUKSEN KÄRKIOSAAJA

UTIN JÄÄKÄRIRYKMENTTI

Utin Jääkärirykmentti on maavoimapäällikön alainen joukko-osasto, joka vastaa puolustusvoimien helikopteryksiköiden ja maavoimien erikoisjoukkojen tuottamisesta, käskettyjen lentotehtävien toteuttamisesta sekä valtakunnallisesta henkilökunnan sotilaspoliisikoulutuksesta.

KEHITTYVÄ JA KASVAVA RYKMENTTI

Rykmentti perustettiin 1.1.1997 Laskuvarjojääkärikoulusta, ilmavoimista siirretystä Helikopterilentueesta sekä Panssari-prikaatista Uttiin siirretystä Sotilaspoliisikoulusta.

Helikopteritoiminnan volyymin kasvun myötä Helikopterilentue organisoitiin vuo-

den 2001 alussa Helikopteripataljoonaksi. Vuoden 2005 alussa rykmentti siirtyi kahden joukkoyksikön kokoonpanoon. Laskuvarjojääkärikoulu ja Sotilaspoliisikoulu yhdistettiin ja niistä muodostettiin Erikoisjääkäripataljoona. Rykmentin tunnuksat ja perinteet uusittiin vuoden 2005 aikana. Joukko-osastotunnus vaihtui laskuvarjosta siivekkääseen nuoleen ja rykmentti sai uuden joukko-osastolipun, jossa on maavoimien vihreällä pohjalla valkoinen aarnikotka ja lipputangon puoleisessa yläkulmassa viikatteinen hakaristi. Rykmentti vaalii sodan aikaisten erikoisjoukkojemme – Päämajan kaukopartio-osastojen – sotilashelikopteri- ja sotilaspoliisitoiminnan perinteitä.

Joukko-osaston nykyvahvuus on vajaat 500 henkeä, josta varusmiehiä on noin 170. Palkatun henkilöstön suuri määrä kuvaa rykmentin moninaisia tehtäviä ja ainutlaatuisuutta maavoimissamme. Rykmentti on maavoimien erikoisjoukko, joka antaa rauhan aikana korkeatasoista erikoisjoukkokoulutusta, joka pitää sisällään helikopteri-,

erikoisjääkäri- ja sotilaspoliisikoulutuksen. Eri toimialat tukevat toisiaan niin koulutuksen, tutkimuksen kuin itse operoinninkin näkökulmasta. Rykmentin vahvuutena on ammattitaitoinen ja -ylpeä henkilöstö. Tulevina vuosina rykmentin henkilöstömäärä kasvaa edelleen. Henkilöstömäärän kasvu kohdistuu erityisesti helikopterilentäjiin uuden NH90-helikopterikaluston käyttöönoton myötä.

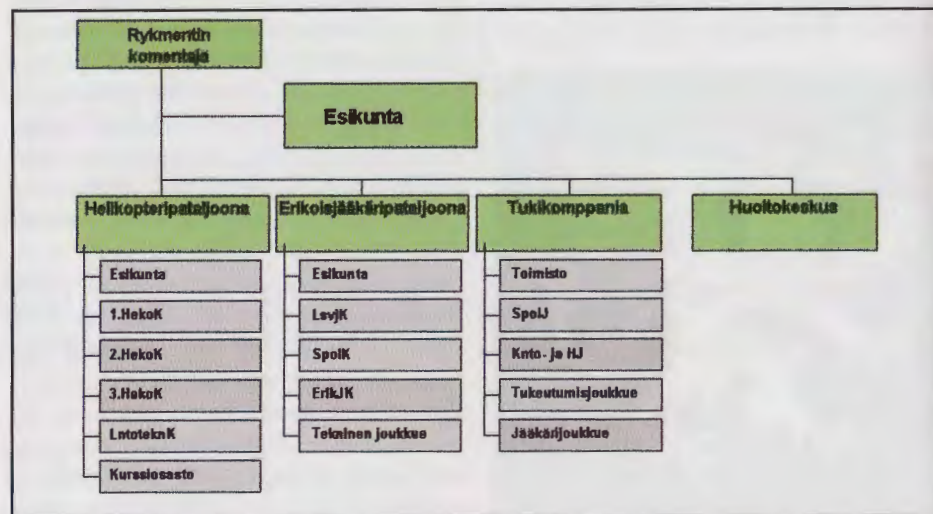
Rykmentin toiminnalle on tunnusomaista harjoittelu koko valtakunnan alueella, henkilökunnan koulutuksen runsaus, tavomaista laajemmat tutkimus- ja kehittämiss tehtävät sekä vaativat varusmiesten ja reserviläisten koulutusvelvoitteet. Yhteistoiminta muiden puolustushaarojen kanssa on kiinteää.

UTTI – MAAVOIMIEN LENTOTUKIKOHTA

Utin tukikohta, joka alueena kattaa 750 hehtaaria, mahdollistaa kaikkien rykmentin

vastuulla olevien toimintojen kouluttamisen. Varuskunta-alueen sisällä ja lähi-ilmatilassa voidaan järjestää lento-, erikoisjoukko- ja sotilaspoliisikoulutukseen liittyvät perusharjoitukset. Tyrrin ampumakeskus ja varuskunnan koulutusradat ovat tarkoitukseenmukaisia. Utin lentoasema sai ensimmäisenä lentoasemana Suomessa ympäristölupaviraston myöntämän ympäristöluvan, joka astui voimaan vuoden 2006 alussa. Ympäristöluva velvoittaa rykmenttiä huolehtimaan ympäristöstä ja yhteiskuntasuhhteista samalla mahdollistaen jokapäiväisen koulutuksen ja kehittämisen.

Puolustusministerin tammikuussa 2002 tekemä päätös, että Utista tulee helikopteritoiminnan rauhan ajan päätukikohta, aloitti Utissa voimakkaan rakentamisen jakson. Vuosien 2002-2006 välisenä aikana on Utiin valmistunut uusi helikopterikäyttöhalli, ajoneuvokatos ja Valkealan kunnan rakennuttama monitoimihalli liikuntaa varten. Vanhan rakennuskannan peruskorjaus alkoi vanhan teknisen korjaamon perusparan-

NH90-helikopteri Suomen väreissä.

tamisella rykmentin esikunnan uusiksi tiloiksi ja jatkuu muonituskeskuksen ja vanhojen helikopterihallien peruskorjauksella vuosien 2006-2008 aikana.

HELIKOPTERIPATALJOONA TOIMINNAN MURROSVAIHEESSA

Utin Jääkärirykmentti ja erityisesti sen Helikopteripataljoona vastaavat maavoimien helikopterian koulutuksesta, joukkotason taktisesta ja teknisestä kehittämisestä sekä lentotehtävistä ja niihin liittyvästä lentovalmiuden ylläpidosta.

NH90-helikopterin myöhästymisen vuoksi on kahden vanhan ja luotettavan "työjuhdan" Mi-8 kuljetushelikopterin elinkaarta jouduttu jatkamaan vuoden 2007 loppuun asti. Kaksi vielä vuoden 2006 käytössä ollut Mi-8 helikopteria poistui käytöstä vuoden loppuun mennessä. Pääosa helikopterikoulutuksesta toteutetaan seitsemällä MD 500-helikopterilla. Peruskoulutuksen lisäksi on painopiste laitettu pimeälento- eli NVG-lentokoulutukseen.

Henkilöstön koulutus uudelle NH90-helikopterijärjestelmälle on hankkeen haasteellisin tehtävä. Ensimmäinen NH90-helikopteri saataneen Utiin keväällä 2007, jonka jälkeen alkaa tiivis koulutusjakso, josta ensimmäiset koneet ja miehistöt saadaan koulutettua vuoteen 2008 mennessä ainakin virka-apu- ja pelastuspalveluvalmiuteen. Koulutuksen haasteellisuutta lisää se, että NH90-helikopterin käyttäjänä Suomi on yksi ensimmäisistä ja siten ei käytössä ole aikaisempaa kokemusta. Tavoitteena on, että kaikki 20 uutta kuljetushelikopteria ovat puolustusvoimien käytössä vuoden 2010 kuluessa.

ERIKOISJOUKOT – PUOLUSTUSVOIMIEN MONIPUOLINEN JA LAADUKAS TYÖKALU

Maavoimien erikoisjoukkojärjestelmässä on käynnissä merkittävä kehittämisvaihe. Ensimmäiset uusien suorituskykyvaatimusten mukaiset laskuvarjojääkärikurssit on viety läpi onnistuneesti ja palkatusta hen-

kilöstöstä koostuva erikoisjääkärikomppania on pääosiltaan sitoutunut Saksa-Alankomaat-Suomi -taisteluosaston toimintaan vuoden 2007 puoleen väliin saakka.

Varusmiespalvelustaan suorittavien laskuvarjojääkärien koulutus annetaan perinteiseen tapaan laskuvarjojääkärikurssilla (Laskuvarjojääkärikomppania).

Laskuvarjojääkärikurssille valitaan vuosittain vapaaehtoisista pyrkijöistä valintakokeen kautta noin 80 oppilasta. Koulutukseen hakeutuvien fyysinen suorituskyky on viime vuosina selkeästi noussut. Kun hakijoiden laatu ja määrä ovat hyvällä tasolla, saadaan laskuvarjojääkärikurssille valittua vuosittain maan parasta varusmiesainesta. Hakijoiden suuri määrä on osoitus sekä onnistuneesta rekrytointityöstä että erityisesti suomalaisten nuorten halusta saada vaativaa ja asiallista sotilaskoulutusta. Koulutukseen hyväksyttävien laadusta ei tingitä. Oppilaiden on oltava fyysisesti vahvoja ja henkisesti tasapainoisia. Kurssin keskeyttämisprosentti on noin 10. Keskeyttämisen syynä on useimmiten fyysisestä rasituksesta syntyneet palvelusvammat, joilta ei kaikista ponnistuksista huolimatta voida kokonaan välttyä.

Vuoden varusmiespalvelus mahdollistaa erikoisjääkärien peruskoulutuksen antamisen. Koulutusaika ei riitä koko tehtäväkirjon kattamiseen. Tämän vuoksi rykmentissä on vuodesta 1999 alkaen koulutettu sopimusotilaita vaativimpiin tehtäviin. Vuonna 2005 erikoisjääkärikoulutukseen hakeutuminen avattiin myös muualla kuin Utin Jääkäriyrykmentissä reservin aliupseerin tai upseerin koulutuksen saaneille asevelvollisille. Ensimmäiset kokemukset ovat olleet yksinomaan myönteisiä. Erikoisjoukkojen koulutuksessa on kyse ensisijaisesti kansallisen puolustuksen kehittämisestä. Samalla

koulutuksella mahdollistetaan myös kyky virka-apuun muille viranomaisille Suomesa ja kyky osallistua vaativimpiin ja nopeasti käynnistettäviin kansainvälisiin tehtäviin, mikäli näin päätetään.

VALTAKUNNALLINEN SOTILASPOLIISIKOULUTUS

Nykymuotoisen sotilaspoliisikoulutuksen tavoitteena on tuottaa turvallisuus- ja vartiointitehtäviin kykeneviä joukkoja ja henkilöitä niin rauhan kuin kriisiajan toimintaympäristöön. Henkilökunnan valtakunnallisen sotilaspoliisikoulutuksen ja maavoimien erikoisjoukkokoulutuksen keskittäminen samaan varuskuntaan voidaan koulutuksen synergiaetujen ja kurseista saadun palautteen perusteella todeta onnistuneeksi ratkaisuksi.

Sotilaspoliisikoulun kurseilla koulutetaan sotilaspoliisitehtäviin sijoitettava henkilökunta sotilasammattihenkilöt mukaan lukien. Kurseilla keskitytään sotilaspoliisitaktiikkaan ja -taistelutekniikkaan, toimivaltakysymyksiin sekä sotilaspoliisin erikoisvälineiden käsittelyyn. Kurssilaisille koulutetaan myös kaikki rauhan ajan sotilaspoliisivartioston toimintaan liittyvät asiat. Valtakunnallisten kurssien tärkein anti on yhtenäisten toimintatekniikoiden ja sotilaspoliisitaktiikan opetus. Näistä taidoista on erityisesti hyötyä silloin, kun toimitaan yhteistyössä eri joukko-osastojen ja muiden viranomaisten kesken. Vuosittain eri kurseilla ja opetustilaisuuksissa koulutetaan yhteensä runsaat 150 ammattisotilasta.

Tulevien vuosien haaste sotilaspoliisialalla on aliupseeriston koulutuksen järjestelyt. Alustavasti näyttää siltä, että tulevien vuosien sotilaspoliisikoulutusvolyyymi tulee kasvamaan luotavan aliupseeriston myötä.

Jatkossa sotilaspoliisikoulutukseen sisältyy nykyisen kurssitarjonnan lisäksi sotilaspoliisialiupseeriston erikoistumisvaiheen opinnot. Suunnittelu on hyvässä vauhdissa yhdessä muiden maavoimien osien kanssa.

HAASTEITA RIITTÄÄ TULEVINAKIN VUOSINA

Uudella helikopterijärjestelmällä pyritään ensisijaisesti parantamaan maavoimien operaatiokykyä. NH90-kuljetushelikoptereita tullaan pääasiassa käyttämään erikoisjoukkojen ja valmiusprikaatien operaatioissa. Kuljetushelikopterien käytössä siirrytään perinteisistä yhden tai kahden koneen kuljetuslennoista useamman koneen ja jopa koko pataljoonan yhdenaikaisiin suorituksiin tavoitteena erikoisoperaatiokyky koko henkilöstöllä. Kyky erikoisoperaatioihin mahdollistaa kaikki muut helikopterioperaatiot sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Utin Jääkäriyrykmentin tavoitteena on kehittää erikoisjääkäreiden ja helikopteriyksiköiden yhteistoimintaa ja taktiikkaa seläläiselle tasolle, että maavoimien kaikki kriisiajan ilmakuljetusoperaatiot kyetään to-

teuttamaan menestyksekkäästi. Suunnitteluprosesseja ja toimintamenetelmiä kehitetään ja testataan rykmentin omissa harjoituksissa. Valmiusprikaatien ja muiden maavoimien joukkojen tukeminen tulee määrällisesti olemaan suurin tehtävä. Muun yhteiskunnan tukeminen kuljetushelikoptereilla tulee saamaan aivan eri ulottuvuuden sekä määrällisesti että varsinkin suorituskyvylisesti.

Samanaikaisesti, kun uudet kuljetushelikopterit saapuvat Uttiin, kehitetään erikoisjoukkojen koulutusta edelleen vastaamaan seuraavan vuosikymmenen suorituskykyvaatimuksia ja vastaanotetaan merkittävä määrä uutta erikoisjääkäriyksiköiden sotamateriaalia.

Utin Jääkäriyrykmentti elää voimakasta kehitysjaksoa. Tavoitetilassa noin vuonna 2010 Utin Jääkäriyrykmentti on maavoimien komentajan alainen erikoisjoukko, jolla on kyky reagoida nopeasti eriasteisiin kriiseihin koko valtakunnan alueella ja kyky yhteisoperaatioihin kaikkien puolustushaarojen kanssa. Rauhan aikana rykmentti antaa korkeatasoista koulutusta operatiivisten vaatimusten saavuttamiseksi. □

JALKAVÄKIKOULUTTAJA MEREN ÄÄRELLÄ

UUDENMAAN PRIKAATI

Uudenmaan Prikaati on erikoinen joukko-osasto monessa mielessä. Se on maamme ainoa joukko-osasto, joka antaa koulutusta toisella kotimaisella kielellä, se on merivoimien suurin jalkaväkikouluttaja ja ainoa, joka kouluttaa rannikkojääkäreitä.

HÄNEN MAJESTEETTINSÄ KÄSKYSTÄ 1626

Prikaatilla on pitkä historia, sillä joukko-osaston perinteet lasketaan alkaneen Ruotsi-Suomen hallitsijan kuningas Kustaa II Adolfin käskystä 1626. Osana perinnetyötään Uudenmaan Prikaati julkaisi vuosipäi-

vänään 18.04.2006 historiikin, joka käsittelee prikaatin Ruotsin vallan ajan perinnejoukkoa, eli Kuninkaallista Uudenmaan Rykmenttiä. Kuninkaallinen Uudenmaan Rykmentti taisteli menestyksellä monella suurvalta-ajan taistelutantereella. Jopa muuten niin surkealla menestyksellä soditussa sodassa 1808-09, rykmentin panos oli

erinomainen. Kunnioittaen ansioita kyseisen sodan Siikajoen taistelussa, prikaati viettää vuosipäiväänsä taistelun muistoksi.

IHANTEELLINEN SIJAINTI

Uudenmaan Prikaati sijaitsee luonnonkauniissa Tammisaaren rannikkokaupungissa. Kaupunki on Etelä-Suomen tärkeimpiä ruotsinkielisiä keskuksia ja jo tästäkin syystä sijaintipaikka varuskunnalle on oiva. Prikaatilla on lähiharjoitusalue aivan va-

Rannikkojääkäriryhmä aseistuksenaan 7,62 RK 95.

ruskunnan lähituntumassa ja reilun puolen tunnin ajomatkan päässä eteläisen Suomen suurin harjoitusalue Syndalen. Syndalenin maasto on erittäin monipuolinen ja siellä voi ampua kovapanosammuntoja lähes kaikilla jalkaväen aseilla. Alueen yhteydessä on myös prikaatin sotasatama, jota koko ajan kehitetään vastaamaan joukko-osaston kasvavan aluskunnan tarpeita vastaavaksi.

PRIKAATIN NYKYORGANISAATIO

Uudenmaan Prikaatissa on esikunta, kaksi jalkaväkeen lukeutuvaa pataljoonaa sekä huoltokeskus. Pataljoonat ovat Vaasan Rannikkojääkäripataljoona ja Tammisaaren Rannikkopataljoona.

Vaasan Rannikkojääkäripataljoona kouluttaa sodan ajan rannikkojääkäripataljoonia sekä erillisiä rannikkojääkärikomppanioita ja rannikon pioneeri- ja kranaatinheitintyksiköitä.

Koulutusta antavat yksiköt ovat rannikkojääkärikomppania, kranaatinheitinkomppania ja pioneerikomppania. Joukkojen pääsääntöinen kuljetusväline on kotimaassa valmistettu Jurmo-luokan joukkojenkuljetusvene sekä panssaroitu miehistönkuljetusvaunu PASI. Jurmo-luokka on alumiinirakenteinen, joten se on kevyt. Yhdistettynä voimakkaisiin moottoreihin se antaa tehokkaan ja nopean liikekyvyn. Joukot harjoittelevat myös helikopterikuljetuksia, jotka täydentävät liikkumiskonseptia vastaamaan kaikkia vuodenaikoja ja maasto-olosuhteita.

Vaasan Rannikkojääkäripataljoona viettää vuosipäiväänsä 5. heinäkuuta muistoksi rannikkojoukkojen sotatoimista Teikarin saarella Viipurinlahdella kesän 1944 ratkaisevien torjuntataistelujen yhteydessä.

Rannikko-ohjus saaristossa.

Maihinnousosasto menossa tehtävään.

Patrick Bagge

Patrick Bagge

ATU-joukoille annetaan monipuolinen asekoulutus, johon kuuluu ammuntaa mm. pistoolilla, haulikolla ja myös eri aseilla pimeällä.

Tammisaaren Rannikopataljoona (TammRannP) kouluttaa sotilaspoliisi- ja rannikko-ohjusyksiköjä sekä kaikki prikaatin kuljettajat. Rannikko-ohjusjärjestelmä, jolle pataljoonassa annetaan koulutusta on muunnelma samasta järjestelmästä, mikä maavoimilla on panssarintorjuntakäytössä. Järjestelmä on ominaisuuksiltaan erinomainen liikkuvaan alustorjuntaan saaristossa ja rannikolla. Järjestelmän täsmäominaisuuksien puolesta se on myös soveltuva kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin.

TammRannP vastaa myös prikaatin alipuseerikursseista ja kansainväliseen valmiusjoukkoon valmentavista kursseista. Koulutusta antavat yksiköt ovat 1. ja 2.Rannikkokomppania sekä Amfibiokoulu.

Tammisaaren Rannikopataljoona vaalii viime sotien aikaisen 14.Divisioonan – ns. Tammidivisioonan perinteitä. Perinnepäivä on 17. kesäkuuta, jolloin 14.Divisioonan perustettiin vuonna 1941.

KANSAINVÄLINEN RANNIKKO-JÄÄKÄRIYKSIKKÖ

Uudenmaan Prikaati vastaa kansainvälisen rannikkojääkäriyksikön kouluttamisesta. Yksikkö kulkee nimellä ”Amphibious Task Unit” eli ATU. ATU:n tehtäviin kuuluvat tiedustelu-, valvonta- ja etsintätehtävät rannikolla, saaristo- tai jokialueilla sekä satamissa. Yksikköä suunnitellaan käytettäväksi kansainvälisissä kriisinhallintatehtävissä ja siihen liittyminen on täysin vapaaehtoista.

ATU-koulutus annetaan karsinnan läpäisseelle joukolle vapaaehtoisia varusmiehiä. Saapumiserästä ATU-koulutuksen saa noin 50 sotilasta, joille koulutuksen päätyttyä tarjotaan mahdollisuus allekirjoittaa valmiussitoumus kansainvälisiin kriisinhallinta-

lintatehtäviin.

ATU-koulutus on monipuolista ja koostuu sekä teoriasta että käytännöstä. Siihen sisältyy voimankäytön perusteet, viestikoulutusta ja viestintää englannin kielellä, tulkin käyttöä, aseiden ja räjähteiden käsitteilyä, ajoneuvo- ja ajokoulutusta, ensiapukoulutusta sekä perehdyttämistä kriisinhallintatehtävien ympäristöön ja tilanteisiin.

ATU:n harjoitustoiminta on jo monen vuoden ajan sisältänyt kahdenkeskeisiä harjoituksia Ruotsin amfibiojoukkojen (Amfibiekåren) kanssa. Tärkein yhteistyötaho Ruotsissa on ollut Bergassa sijaitseva 1.Amfibiorykmentti (Amf1). ATU:lle ja sen toiminnalle ollaan myös hankkimassa puolustusliitto NATO:n laatusertifiointi Suomen ja NATO:n välisen rauhankumppanuuden yhteistyönä.

TULEVAISUUDENNÄKYMÄT

Tulevaisuudennäkymät ovat Uudenmaan Prikaatin näkökulmasta valoisat. Joukko-osastossa annettava koulutus on ainutlaatuista ja sekä kielipoliittisten suuntaviivojen että menneiden puolustuspoliittisten linjausten johdosta prikaati puskee tulevaisuuteen luottavaisin mielin.

BRIGADEN LEVER – LEVE BRIGADEN!

HURRA! HURRA! HURRA!

TIETONURKKAUS

Saapumiserän vahvuus keskim.	750
Palkattu henkilöstö	noin 200
Toimintamenot	16,3 M€

RAJAVARTIOLAITOS

Rajavartiolaitos osallistuu rajavartiolaitoksesta säädetyn lain mukaisesti valtakunnan puolustamiseen ja tässä tarkoituksessa antaa henkilöstölleen ja rajavartiolaituksen palvelukseen määrätyille asevelvollisille sotilaskoulutusta. Vuodesta 2000 alkaen myös vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuneet naiset ovat voineet suorittaa palveluksensa Rajavartiolaituksessa. Rajavartiolaituksen sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävät sisältävät lisäksi puolustusvalmiuden ylläpidon ja kehittämisen yhteistoiminnassa puolustusvoimien kanssa. Sotilaallinen maanpuolustus on yksi Rajavartiolaituksen päätulosalueista. Ulospäin näkyvin osuus siitä on varusmieskoulutus.

Rajavartiolaituksessa on annettu varusmieskoulutusta käytännössä Rajavartiolaituksen perustamisesta alkaen. Maamme itärajan vartiointin uudelleenjärjestelyistä tehtiin päätös valtioneuvoston istunnossa 21.3.1919, jolloin rajojen vartiointi siirtyi sotaministeriöltä sisäasiainministeriölle ja Rajavartiolaitukselle. Ensimmäisinä vuosikymmeninä varusmiehiä jouduttiin käyttämään koulutuksen kustannuksella rajapalveluksessa vakinaisen väen vajetta paikkaamaan. Varusmiehille annettun jääkärikoulutuksen ohella huomattava osa koulutuksesta ja palvelusajasta painottui rajapalveluun. 1950-luvulla rajapalvelun opettaminen varusmiehille kuitenkin lopetettiin ja keskityttiin jääkärikoulutukseen. Vähi-

tellen jääkärikoulutuksen ohessa aloitettiin sissikoulutuksen antaminen. Seuraavalla vuosikymmenellä koulutusohjelmat muokattiin palvelemaan sissikoulutuksen tarpeita ja sissikoulutuksesta tuli ainoa koulutus-suunta Rajavartiolaituksen varusmieskoulutuksessa. Tämä jatkui aina 2000-luvun alkupuolelle saakka.

Rajavartiolaituksen varusmieskoulutuksen kehittämisvastuu on Raja- ja merivartiokoululla. Varusmieskoulutuksen yleisessä kehittämisessä tukeudutaan puolustusvoimiin. Sissitoiminnan taktiikkaa ja menetelmiä kehitetään pienimuotoisesti Rajavartiolaituksen oman tutkimustoiminnan avulla. 1960-luvulla laadittu sissitoiminnan opas on korvattu uusilla rajajääkäripataljoonan ja –komppanian oppailla. Koulutuksen kehittämisen keskeinen väline on kuitenkin varusmieskoulutusta antavien yksiköiden tiivis keskinäinen yhteistyö ja yhteiset harjoitukset. Rajajääkärikomppanioiden yhteistyöllä on laadittu mm. kaikkia varusmiesyksiköitä hyödyttäviä harjoitus- ja oppituntiaineistoja.

RAJAJOUKOILLA AKTIIVISEMPI ROOLI

Rajavartiolaituksen varusmieskoulutuksen sisältö vastaa rajajoukkojen kriisin ajan suunniteltuja tehtäviä ja toimintaperiaatteita. Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon 2004 mukaisesti kriisin ajan rajajoukkojen kokoonpanojen, käyttöperiaatteiden ja sotavarustuksen kehittämisen lähtökohtia ovat turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset. Tehostetuissa rajaturvallisuustehtävissä ja strategisen iskun ennalta ehkäisyssä ja torjunnassa korostuvat alueellisen koskemattomuuden valvonta ja vastaerikoisjoukkotoiminta. Alueiden valtaamiseen pyrkivän hyökkäyksen torjunnassa rajajoukoilla voidaan lisätä muiden operatiivisten ja alueellisten joukkojen taisteluvoimaa.

Selonteon mukaisesti rajajoukkojen kykyä torjua erikoisjoukkoja ja valmiutta aiempaa vaativampiin ja aktiivisempiin sodan ajan tehtäviin kehitetään parantamalla rajajoukkojen tulivoimaa, johtamisedellytyksiä, joukkojen liikkuvuutta sekä taistelukykyä. Suorituskykyä kehitetään Rajavartiolaituksen esikunnan ja Pääesikunnan kesken yhteistyönä tehdyllä rajajoukkojen kokonaisuudistuksella.

Viime vuosikymmenien aikana rajajoukkojen taktiikan kehittämistä ovat rajoittaneet puutteet erityisesti tulivoimassa ja liikkuvuudessa. Tämä on leimannut myös varusmieskoulutusta sekä sen kehittämistä sissitoiminnan taktiikan osalta. Rajajoukkojen kehittämisen keskeisiä uudistuksia varusmieskoulutuksen kannalta ovat uudet yksikkötyypit ja niille suunnitellut tehtävät sekä taisteluvälineiden ja muun kaluston uudistaminen nykyisiin yksiköihin verrattuna.

Rajajoukkojen kehittämistyön kautta Rajavartiolaituksen varusmieskoulutus tulee kokemaan tähän asti suurimman muutoksen. Joukkotuotannon toiminta-ajatus ja varusmieskoulutusta antavien yksiköiden määrä tulee muuttumaan. Myös varusmieskoulutuksen sisältöä uudistetaan. Koulutussisällöt joudutaan uusimaan eräiltä osin täysin ja niiden perustana olevat uusien yksiköiden toimintamenetelmät on testattava koulutuksessa ja harjoituksissa. Myös palvelusajan jaksottelua ja pituutta tarkistetaan.

Edellä mainitut muutokset tarkoittavat konkreettisesti seuraavia toimenpiteitä. Kainuun Rajavartioston rajajääkärikomppania lakkautetaan heinäkuussa 2007. Lapin Rajavartioston rajajääkäriosasto Ivalossa ja Pohjois-Karjalan rajajääkärikomppania Ontolassa keskittyvät sissi- ja tiedustelukoulutuksen antamiseen. Imatran rajajääkärikomppania aloittaa heinäkuun 2007 alusta erikoisrajajääkärikoulutuksen ja samalla nimi muuttuu erikoisrajajääkärikompaniaksi. Muutoksen myötä tehdään uusi erikoisrajajääkäreiden koulutussisältö. Vuosittain rajajoukkoihin sijoitetaan Rajavartiolaituksen kouluttamia taistelijoita noin 500.

ERIKOISRAJAJÄÄKÄREIDEN KOULUTUS

Erikoisrajajääkärikomppaniaan valittavista varusmiehistä koulutetaan rajaturvallisuuden ja sotilaallisen valmiuden ylläpitoon sekä tehostamiseen kykeneviä reserviläisiä. Heillä on kyky toimia tiedustelu- ja taistelutehtävissä kaikissa maasto-, sää- ja valaistusolosuhteissa kaikkina vuorokauden sekä vuoden aikoina. Erikoisrajajääkärikoulutukseen valitaan motivoituneita, fyysisesti ja henkisesti tasapainoisia ja kestäviä henkilöitä. Koulutukseen hakeneiden hen-

kilöiden ominaisuudet sekä yhteistyökyky ja terveydentila selvitetään valintakokeilla. Valintakokeet sisältävät fyysiset ja psykologiset soveltavuustestit sekä lääkärintarkastuksen.

Vuosittain palvelukseen erikoisrajajääkärikomppaniaan astuu yksi saapumiserä heinäkuussa. Palvelukseen hyväksytään 70-100 varusmiestä ja heidän palvelusaikansa on 12 kuukautta. Kaikki erikoisrajajääkärit saavat vähintään aliupseeritasoisen johtajakoulutuksen. Noin neljännes varusmiehistä koulutetaan reservin upseereiksi.

Erikoisrajajääkärikomppanian monipuolisessa ja haastavassa koulutuksessa varusmiehille annetaan valmiudet toimia yksikössään rajavartiolaitoksen kriisin ajan vaativimmissa rajanvartiointi- ja taistelutehtävissä. Toimintaympäristölle on ominaista valtakunnan rajan läheisyys erityispiirteinen. Erikoisrajajääkäri saa koulutuksen vaativiin tiedustelu- ja iskuosastotehtäviin raja-alueella. Jokaisen koulutukseen kuuluu erikoisjoukkotehtävien taktiikkaa, ase- ja ampuma-, siirtymämenetelmä-, pitkälle vietyä erätaito- ja selviytymis- sekä lähitaistelukoulutusta. Jokaisella koulutuskaudella annetaan rajavartiointikoulutusta.

Peruskoulutuskaudella jokaiselle erikoisrajajääkärikomppanian varusmiehelle annetaan sotilaan peruskoulutuksen lisäksi ase- ja ampuma-, taistelu- sekä erätaito- ja selviytymiskoulutusta. Erikoiskoulutuskaudella annetaan erikoisrajajääkäriin peruskoulutus muun muassa köysilaskeutumiseen sekä asutuskustaisteluun.

Aliupseerikurssin ensimmäisessä vaiheessa jatketaan miehistön perustaitojen opettelua johtamis- ja kouluttamistaidossa sekä tiedustelukoulutuksessa. Vaiheen aikana annetaan perusopetusta johtamiseen, viestitointiin, aseisiin, pioneeritoimintaan sekä

kenttälääkintään liittyen. Aliupseerikurssin toisessa vaiheessa erikoistutaan viestitointiin, aseisiin, pioneeritoimintaan, lääkärintähtäin tai johtamiseen.

Reservinupseerikoulutus annetaan suunnitelmien mukaan Raja- ja merivartiokoulussa.

RAJAJÄÄKÄREIDEN KOULUTUS

Rajajääkärikomppanioihin valitut asevelvolliset koulutetaan rajajääkäreiksi siten, että he kykenevät toimimaan heille suunnitellussa sodan ajan tehtävässä rajajoukoissa ja tarvittaessa rajanvartiointitehtävissä. Rajajääkärikomppanioissa annettavalle sissi- ja tiedustelukoulutukselle ovat ominaista runsaat sekä fyysisesti että henkisesti raskaat maastoharjoitukset. Liikkuminen harjoituksissa tapahtuu jalan tai suksilla. Edellytyksenä palveluksen menestyksekkäälle suorittamiselle rajajääkärikomppaniassa on riittävä fyysinen ja henkinen kunto. Rajavartiolaitoksen rajajääkärikomppanioihin

varusmiespalvelukseen otetaan vain palveluskelpoisuusluokkaan A kuuluvia varusmiehiä.

Vuosittain rajajääkärikomppaniaan/-osastoon tulee palvelukseen kutsuntojen kautta kaksi saapumiserää. Koulutusjaksottelussa noudatetaan maavoimia koskevia ajankohtia. Saapumiserien vahvuudet ovat Ivalossa noin 80 ja Onttolassa noin 130 varusmiestä. Vapaaehtoisesta asepalvelusta suorittavia naisia Rajavartiolaitoksessa on koulutettu vuodesta 2000 alkaen Raja- ja merivartiokoululla. Naisten koulutus siirtyi saapumiserästä II/2004 alkaen Pohjois-Karjalan Rajavartiostoon.

Peruskoulutuskaudella varusmiehille koulutetaan sotilaan perustaitoja sekä luodaan valmiuksia erikois- ja joukkokoulutuskaut-

ta varten. Miehistön tiiviistä palvelusajasta johtuen peruskoulutuskaudella aloitetaan ensimmäisten sissi- tai tiedustelutoiminnan asioiden opettelu. Erikoiskoulutuskaudella sissi- tai tiedustelutaidot opetellaan pääasiassa maastoharjoituksissa. Harjoittelussa keskitytään partion ja ryhmän toimintaan. Erikoiskoulutuskauden alkupuolella järjestetään kursseja miehistön erikoistehtäviin koulutettaville, kuten lääkintämiehille, tarkka-ampujille sekä moottorikelkan- ja telakuorma-auton kuljettajille. Erikoiskoulutuskautta sisältää noin viikon mittaisen rajavartiokoulutusjakson, jolla annetaan perusteet rajavartiotoiminnasta ja harjoitellaan toimimista varusmiehille suunnitelluissa rajavartiotoiminnan reservitehtävissä. Joukkokoulutuskautta koostuu harjoituksista, jois-

YLI 60 VUOTTA ISÄNMAAN ASIALLA

Pentti Vainikka

KYMENLAAKSON TERVEYDEN TURVA RY.

ta pisimmät ovat kestoltaan reilun viikon mittaisia. Näissä harjoituksissa mitataan viimeistään fyysisen ja henkisen suorituskyvyn ääriarvoja. Ampumataitoa harjaannutetaan kaikilla koulutuskausilla.

Jokaisesta saapumiserästä koulutetaan aliupseereita partion- ja ryhmänjohtajiksi 25-40 varusmiestä rajajääkäriosastossa/-kompaniassa järjestettävällä aliupseerikurssilla. Lääkintäaliupseerit koulutetaan Hämeen Rykmentissä. Reserviupseerin koulutus annetaan Reserviupseerikoulussa.

VARUSMIEHESTÄ RAJAVARTIOMIEHEKSI

Rajavartiolaitoksen varusmieskoulutuksella on merkitystä muutenkin kuin joukko-
tuotannon näkökulmasta. Varusmieskoulutusta antavat rajajääkärikompaniat ja -osasto sekä erikoisrajajääkärikompaniat ovat keskeisiä rekrytointikanavia otettaessa uutta henkilöstöä palvelukseen raja- ja merivartiostoihin. Vaikka varusmiesaikaa ei sisällykään palvelua rajalla, on varusmiesaikana koettu mielekäs palvelus, kouluttajien esimerkillisyys sekä rajavartiokoulutus ja lyhyt tutustuminen palvelusajan loppupuolella itärajaan saanut monen nuoren mielessä aikaan lopullisen päätöksen hakeutua rajavartiomiehen uralle. Rajavartiolaitoksen varusmiesten johtajakoulutus antaa laajan pohjan esimies- ja johtamistehtäviin myös siviilisektorilla. Jatko-opiskelupaikoista ja koulutusohjelmista riippuen luetaan hyväksi suoritettavaan tutkintoon varusmiesaikainen johtajakoulutus 6–10 opintopisteen verran. □

TIETONURKKAUS

Henkilökuntaa kussakin Rajavartiolaitoksen varusmiesyksikössä:

- sotatieteiden maistereita ja kandidaatteja 5-11
- opistoupseereita 4-9
- rajavartijoita ja siviilejä 1-2

Erikoisrajajääkärikompanian saapumiserän varusmiesvahvuus on 70–100, rajajääkärikompanian noin 130 ja rajajääkäriosaston noin 80.

Naisten kiintiö Pohjois-Karjalan rajavartioston rajajääkärikompaniassa on 10/saapumiserä.

Palvelusajat erikoisrajajääkärikompaniassa 12 kk ja rajajääkärikompaniassa 6/9/12 kk.

SCANWEB

Korjalankatu 27, PL 116, 45101 Kouvola,
Puhelin (05) 884 040, Fax (05) 8840 430
www.scanweb.fi

ILMOITTAJAT

Tämän kirjan ilmestymiseen ovat myötävaikuttaneet seuraavat jalkaväen tukijat ja ystävät.

Broman Group Oy	14
Hankintatukku Oy	32
Finnrappel	33
Mikkelin kaupunki	50
Valkealan kunta	58
Etelä-Savon Energia Oy	59
SOK	60
Myllykoski Paper Oy	74
Lemminkäinen Oyj	92
Eläke-Fennia	92
Reserviläisliitto ry	102
Patria Weapons System Oy	110
VAPO Oy	121
Osuuskauppa Keskimaa	121
EVLI-pankki	117
Senaatti-kiinteistöt	117
SATO Oyj	128
Antell-Catering Oy	139
Safety-House JPA	151
Kesko	162
Rakennusteollisuus RT Oy	180
Lähevakuutus	192
Maanpuolustuskorkeakoulu	192
Sampo Pankki Oyj	218
Nammo Lapua Oy	224
Environics Oy	232
Maanpuolustuskiltojen liitto ry	232
Hexion Specialty Chemicals Oy	240
Kymenlaakson Terveyden Turva ry	258
ScanWeb Oy	260

JALKAVÄEN ANSIORISTI

Tämä jalkaväen vuosikirja sisältää muun muassa:

- turvallisuusympäristön kehittyminen
- maasodan muutos
- suomalaisen jalkaväen kehittyminen
- jalkaväen kehittäminen
  - taktiikka
  - materiaali
  - koulutus
  - taistelijan suorituskyky
  - maavoimatutkimus osana kehittämistä
- maakuntajoukot
- Jalkaväen Säätiö 50 vuotta
- joukko-osastot tänään
- Mikkelin maavoimien kaupunki